P. OVIDII NASONIS TRISTIUM LIBRI 5...

Publius Ovidius Naso,
Johannes Minellius, ...

P. OVIDII NASONIS

EX PONTO

LIBRI IV.

CUM NOTIS NOVIS

JOHANNIS MINELLII.

P. OVIDII
NASONIS
EPISTOLARUM
EX PONTO LIB. IV.
ET EJUSDEM IBIS.

JO. HENRIC. KROMAYERUS
RECENSUIT, ADNOTATIONIBUS
AD MODUM
JOHANNIS MINELLII
Nec non Indice Rerum, & Verborum instruxit.

BASSANI
EX TYPOGRAPHIA REMONDINIANA
1807.

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLARUM
EX PONTO
LIBER I.
1 EPISTOLA I.
2 BRUTO.

ARGUMENTUM.

Ad Brutum Romanum scribens Ovidius e Tomitana Urbe, & Pontica regione, ubi exulabat a qua opus de Ponto appellavit, primo rogat ut librum suum excipiat, deinde quid ibi contineatur, exponit.

NAso 3 Tomitanæ jam 4 non novus incola terræ
5 Hoc tibi 6 de Getico littore mittit 7 opus.
Si 7 vacat, hospitio 8 peregrinos, Brute, libellos
Excipe; 9 dumque aliquo, quolibet abde loco.
Publica non audent inter 10 monumenta venire,
11 Ne suus hoc illis clauserit auctor iter.
Ah quoties dixi! Certe nil 12 turpe docetis;
Ite, patet castis versibus ille 13 locus.
Nec tamen 14 accedunt; sed, ut aspicis ipse, latere

1 Elegia I. 2 *Bruto* forsan melius ex Codd. optimis, quam *ad Brutum*, vulgo. 3 *Tomi* urbs in Pontico littore Thraciæ, seu in littore Euxini Ponti sita fuit. Inde *Tomitianus*, & h. l. *Tomitiana terra*. 4 I. e. vetus, quartum enim prope annum jam in Ponto agebat. Vid. inf. el. 8. & Trist. IV. 185. 5 Geticum littus est maris Euxini littus quod adcolunt Getæ. 6 Hos libros. 7 Otium tibi est. 8 Peregrinos dicit, quia ex peregrina terra & longinqua mittebat. Dummodo reponas quoda[m] loco, pone eos quo libet. Librorum monimenta publica, in bibliothecis reposita. 11 Verentes ne forte ego Ovidius iter ipsis hoc ad publica monimenta se prodeundi in publicum clauserim præceptis meis amatoriis, quæ dedi. 12 Trist. I. 1. 17.

.... non sum præceptor amoris.

13 Roma. 14 Romanam u[r]-

Sub 15 lare privato tutius esse putant.
uæris, ubi hos possis 16 nullo 17 componere læso?
18 Qua steterant 19 Artes, 20 pars vacat illa tibi.
: Quid veniant, 22 novitate roges fortasse sub ipsa.
Accipe, quodcunque est, 23 dummodo non sit amor.
ivenies, quamvis non sit miserabilis 24 index,
Non minus hoc 25 illo triste, quod ante 26 dedi.
ebus 27 idem, titulo differt, & epistola cui sit
Non 28 occultato nomine missa docet.
ec vos hoc 29 vultis, sed non prohibere potestis;
30 Musaque ad invitos 31 officiosa venit.
uidquid id est, adjunge 32 meis: nihil impedit 33 ortos
Exule, 34 servatis legibus, 35 urbe frui.
6 Quod metuas non 37 est: 38 Antoni scripta leguntur.
Doctus & in promptu scrinia 39 Brutus 40 habet.
ec me 41 nominibus 42 furiosus confero tantis:
Sæva Deos 43 contra non tamen arma tuli.
De-

:m, ut publice habeantur. : In ædibus tuis, metonymice. 16 Nullo libro in bibliotheca tua læso, ac loco moto. 17 Collocare. 18 Par-:, quo loco. 19 De arte amatoria libri. 20 Vacuus est ıcus, nam libri de Arte amandi prohibiti sunt. 21 Jua propter, propter quid. 2 Quum primum venerint d te novi nec exspectati. 23 Modo non sit aliquid præcetis de arte amandi simile. 24 Quamvis tristis ipsis hisce ıbris non præscriptus sit tiulus. Ad *Tristium* vero lioros alludit Naso. 25 Quam llud. 26 Edidi, Tristium lioros intelligit. 27 Idem est ıoc opus ad res quod attiıet, quod fuere libri Tristium. 28 Quod factum est in ɔpere Trist. 29 Non vultis ıominari a me, propter meum Augusti. 30 Libri mei & carmina. 31 Officium & observantiam vobis testatura. 32 Libros meis reliquis. 33 Scriptos ab exule. 34 Ita ut salvæ maneant leges & illæsæ. 35 In urbe Roma esse. 36 Propter quod. 37 Sc. aliquid. 38 De *sua ebrietate* enim M. Antonius Triumvir librum edidit. Vid. Plin. XVI. 22. *Epistolarum* ab eo scriptarum mentionem habet Sveton. August. cap. 70. 39 Hic M. Brutus inter Cæsaris percussores fuit, studiorum laude clarus. Scripsit inter alia *carmina*, & ea parum severa, ut ex Plinio Secundo patet lib. V. ep. 3. n. 5. 40 I. e. scrinia seu bibliothecæ habent in promtu, & sine periculo carmina & scripta Bruti. 41 Viris. 42 Stultus, demens. 43 Contra Deos bellum non gessi, ut Gigantes; sc. contra principem arma non

Denique 44 Cæsareo, quod non 45 desiderat ipse,
Non caret e 46 nostris ullus honore liber.
Si 47 dubitas de me, laudes admitte 48 Deorum;
Et 49 carmen demto 50 nomine sume meum.
51 Adjuvat in bello 52 pacatæ ramus olivæ:
53 Proderit 54 Auctorem pacis habere nihil?
Cum foret 55 Æneæ cervix subjecta parenti,
Dicitur ipsa viro flamma 56 dedisse viam.
Fert liber 57 Æneaden, & non iter 58 omne patebit?
At patriæ pater 59 hic; 60 ipsius 61 ille fuit.
Ecquis ita est 62 audax, ut 63 limine cogat abire
64 Jactantem 65 Pharia tinnula 66 sistra manu?
Ante Deum 67 Matrem cornu tibicen 68 adunco
Cum canit, exiguæ quis 69 stipis æra neget?
Scimus 70 ab imperio fieri nil tale Dianæ;
Unde tamen vivat 71 vaticinator 72 habet.

tuli, ut Brutus. 44 Cæsaris Aug. 45 Imo non id tantum non desiderabat, sed *offendebatur adeo componi aliquid de se, nisi & serio, & a præstantissimis.* Testis est Sueton. Aug. c. 89. 46 Libris. 47 Si non vis propter me recipere libros meos. 48 Cæsarum laudes, quas complectuntur hi libri mei. 49 Libros ex Ponto missos. 50 Obliterato & remoto meo nomine. 51 Saluti est olivæ ramus prætendenti eam. Virg. Æn. VIII. 116.

Paciferaque manu ramum prætendit olivæ.

Adde eumdem VI. 101. 52 Quia oliva erat signum pacis. 53 Constructio hæc est: An nihil proderit, habere Pacis auctorem? i. e. maxime mihi prodesse debet, quod habeo in meis libris pacis auctorem, nempe Augustum. 54 Augustum qui pacem orbi dedit. Vid. inf. II. 5. 18. & Trist. III., 1., 44. 55 Quum Æneas humeris Anchisen Troja efferret. 56 Cessisse. 57 Ab Ænea oriundum Augustum, ejusque laudes. 58 I. e. maxime libris meis patebunt omnia itinera Romam ducentia. 59 Augustum intellige. 60 Æneæ. 61 Anchises. 62 Nemo eo audaciæ processerit. 63 A janua vel domo sua. 64 Agitantem, quatientem. 65 Ægyptiaca a Pharo insula. Isidis sacerdotem intelligit, cujus in sacris tinnitum *sistro* movebant sacerdotes. 66 Crepitaculum æneum. Vid. Ser. ad Virgil. Æn. VIII., 696. 67 Cybele seu Cybebe (vid. Dispontinii Indicem in Phædrum) Adde Ovid. IV. Fastor. 181, 372. 68 Ovid. c. l. effert *inflexo tibia cornu*. 69 Assem, obolum. 70 Ex voluntate & jussu Dianæ. 71 Sacerdotes Dianæ sic dicebantur. Vid. Plin. XVI., 44. 72 Accipit aliquid, unde, seu ex quo vivat. Ab iis nempe, qui

Ipsa 74 movent animos Superorum numina nostros:
Turpe nec est tali 74 credulitate capi.
En ego pro sistro, 75 Phrygiique foramina buxi,
Gentis 76 Juleæ nomina sacra fero.
Vaticinor, 77 moneoque, locum 78 date sacra 79 ferenti:
Non mihi, sed magno poscitur 80 ille 81 Deo.
Nec quia vel merui, vel sensi 82 Principis iram:
A nobis ipsum nolle putate coli.
Vidi ego linigeræ 83 numen violasse fatentem
Isidis, Isiacos ante 84 sedere 85 focos.
Alter ob huic similem 86 privatus lumine culpam,
Clamabat media se meruisse via.
Talia 87 cælestes fieri 88 præconia gaudent;
Ut sua quid valeant 89 numina teste probent.
Sæpe levant pœnas, ereptaque lumina reddunt,
Cum bene peccati pœnituisse vident.
Pœnitet o, si quid miserorum creditur ulli,
Pœnitet, & 90 facto torqueor ipse meo:
Cumque sit 91 exilium, 92 magis est mihi culpa dolori;
Estque 93 pati pœnam, quam meruisse, minus.
94 Ut mihi Di faveant, quibus est manifestior 95 ipse,
Pœna potest 96 demi, culpa perennis erit.

Mors

in Dianæ templo in Aricino loco quod fuit, ejus sacerdotes consulebant, qui oraculum interrogantibus respondere sunt soliti. 73 Eo adducunt ipsa Numina, horumque caussa sacerdotes, de quibus est dictum, non rejicimus. 74 Nec turpe est id credere. 75 Foramen buxi Phryg. est tibia buxea, plura habens foramina, & in Phrygia a Mida inventa. 76 Augusti, ab Julo Æneæ fil. oriundi. 77 Ut sacerdos & vates Apollinis. 78 Parimini, ut in vestra sim urbe. 79 Augusti laudes, & nomen libris meis prædicanti. 80 Locus nempe. 81 Augusto, cui sic adulatur Naso. 82 Augusti. 83 Numen linigerum est Isis, quia ejus sacerdotes vestes e lino contextas gestabant in sacris faciendis. 84 Veniæ impetrandæ caussa. 85 Aram. 86 Visu, quo Isis putabatur privare eos, qui per ipsius perierant numen. 87 Sc. Dii, similiter Græci suum οὐράνιοι adhibent. 88 Voces ejusmodi, quæ confitentur admissum crimen. 89 Potentia & justitia. 90 Crimine meo crucior. 91 Et quamvis exilii pœna mihi doleat. 92 Dolet magis, culpa me id mea meruisse, Vid. Trist. V. 11. 11. 93 Et quod patior pœnam, id minus me angit, mihique dolet, quam quod eamdem merui. 94 Licet. 95 Augustus, qui a nobis vivus colitur ut Deus. 96 Ta-

Mors 97 faciet certe, ne sim, cum venerit, exsul:
Ne non peccarim, mors quoque non faciet.
Non igitur mirum est, si mens mea tabida 98 facta
99 De nive manantis 100 more liquescit aquæ.
101 Estur ut occulta vitiata 102 teredine navis:
103 Æquoreos scopulos ut cavat unda salis:
Roditur ut 104 scabra 105 positum rubigine ferrum:
106 Conditus ut tineæ 107 carpitur ore liber:
Sic mea perpetuos curarum pectora 108 morsus,
Fine quibus 109 nullo 110 conficiantur, habent.
Nec prius hi mentem 111 stimuli, quam vita, relinquent:
112 Quique dolet citius, quam dolor ipse, cadet:
Hoc mihi si 113 Superi, quorum sumus 114 omnia, credent;
115 Forsitan exigua dignus habebor ope.
Inque locum Scythico vacuum 116 mutabor ab arcu:
Plus isto, 117 duri, si precer, oris ero.

---

men pœna tantum mihi potest remitti, at culpa erit perpetua. Nam, ut Cicero alicubi ait: *Pœnam semper ante oculos versari putant, qui peccarint*. 97 Efficiet ut finiatur meum exilium. 98 Contabescat. 99 Ut aqua ex nive facta calore aeris solisve. 100 Sicuti aqua &c. 101 Corrumpitur. 102 *Teredo* vermis ligna exedit in illis nascens. 103 Æquorei salis, i. e. aquæ marinæ. 104 Aspera, adferente scabritiem. Virg. Ge. lib. 1. v. 495.

Exesa inveniet scabra rubigine pila.

105 Repositum, nec ad usum adhibitum. 106 Absconditus. 107 Discerpitur. 108 Pectus meum curarum dolores sentit. Adludere ad fabulam Promethei videtur. 109 Sine fine. 110 Mordeantur, adficiantur. 111 Doloris acerbitas, qua compungitur quasi meum pectus. 112. I.e. ego qui doleo, moriar citius, quam desinet meus dolor. 113 Augustus designatur. 114 Quorum ipse ego & omnia in potestate sumus. 115 Forsitan mitior mihi erit Augustus, & exsilii pœnam levabit. 116 Transferat in locum inhumanitatis Scythicæ expertem. Arcu enim hostili instrumento Scythæ utebantur. 117 Immodesti essem oris, audax esset mea petitio ac inverecunda. Metamorph. V. 451.

Duri puer oris & audax

EPISTOLA II.

MAXIMO.

ARGUMENTUM.

hac epistola primo captat benevolentiam a Fabii persona, eum laudando: deinde illum attentum reddit, quum docet ea, de quibus dicturus sit; hoc est, velle propria mala ingemiscere & exponere, quæ multa esse narrat, hostium scilicet periculum, faciem loci, dolorem ex his rebus maximum, adeo ut cupiat mutari in aliquam aliam formam. Colligit postremo, se clementiæ Cæsaris confidere, ut exsilii locum mutare liceat, petitque a Maximo, ut id solum, nec aliud, tentet.

MAxime, 1 qui tanti mensuram nominis imples,
Et 2 geminas animi nobilitate genus;
Qui nasci ut posses, 3 quamvis cecidere 4 trecenti,
Non omnes Fabios 5 abstulit una dies:
Forsitan hæc a quo mittatur epistola quæras:
Quique loquar tecum certior esse velis.
Hei mihi! quid faciam? vereor, ne 6 nomine lecto,
7 Durus, & 8 adversa cetera mente legas.
Viderit hæc si quis, tibi me scripsisse fateri
Audebo, & 9 propriis 10 ingemuisse malis.
11 Viderit, audebo tibi me scripsisse fateri,
Atque modum culpæ 12 notificare meæ.

Qui

Eleg. II. 1 Qui, quum Maximus voceris, etiam es maximus virtutibus, vid. inf. ., 3., 1. 2 Geminas generis nobilitatem, augesque animi virtutumque præstantia. 3 Bello Vejenti periere. 309. Liv. II., 50. 5 Non omnes Fabii cæsi sunt uno die, unus enim tantum superstes mansisse dicitur ob ætatem bello nondum aptam, qui Fabiorum genus postmodum propagavit, quod tamen verum non est. Vid. Perizon. Observat. hist. & conf. ad Eutropium a nobis dicta. 6 Postquam, si, legisti meum nomen. 7 Iratus mihi, quod ad te scripserim. 8 A me, sc. mihi non favente. 9 Præcipuis, magnis, non communibus. 10 Ingemere, *perfecto* pro *præsenti* posito, more poetis longe familiarissimo. 11 Quamvis viderit. Trist. V. 1. 28.

Viderit: ipse sacram, quamvis invisus, ad aram
Confugiam.

12 *Notificare* verbum an Na-

Qui dignum pœna 13 cum me graviore fuiſſe
Confitear, 14 poſſum vix graviora pati.
Hoſtibus in 15 mediis, interque pericula verſor,
Tamquam cum 16 patria pax ſit adempta mihi.
17 Qui, mortis ſævo 18 geminent ut vulnere cauſſas,
Omnia vipereo ſpicula felle 19 linunt.
20 His eques inſtructus perterrita mœnia luſtrat,
More lupi clauſas circumeuntis oves.
At ſemel intentus nervo levis arcus 21 equino
Vincula ſemper habens 22 irreſoluta manet.
Tecta 23 rigent fixis veluti 24 vallata ſagittis:
25 Portaque vix firma ſummovet arma ſera.
Adde 26 loci faciem nec fronde nec arbore tecti,
Et quod 27 iners hyemi 28 continuatur hyems.
Hic me pugnantem cum frigore, cumque ſagittis,
Cumque meo fato 29 quarta fatigat hyems.
Fine 30 carent lacrymæ, niſi cum ſtupor 31 obſtitit illis;
Et ſimilis morti corpora torpor habet.
Felicem 32 Niob.n, quamvis tot funera vidit,

ſonis ævo ſatis dignum ſit, neſcio, ſaltem apud aureæ ætatis ſcriptorem id me non memini legere. Habet Gellius N. A. IX., 3. & Nonius Marcellus ex Pomponii Atreo adſert: *notifices mihi*, interpretaturque, *nota facias*. 13 Quamvis. 14 Tamen. 15 Inter infeſtos hoſtes maximeque periculoſos. 16 Roma, quaſi poſtquam Roma juſſus ſum abire, quieſcere, & pace frui non liceat. 17 Hoſtes 18 Augeant; ferro & veneno in alios utentes. 19 Inficiunt. 20 Spiculis, conf. Triſt. IV., 1. 18. 21 Chorda & ſetis equorum confecta. 22 Non remittitur, ſed ſemper parata eſt bello. 23 Domus horridæ ſunt, & aſperæ, ac velut altius eriguntur. 24 Septa & cincta veluti vallis. *Vallus* eſt palus, quo agri hortive ſepiuntur Noſter Ep. IV. 159. radii frontem *vallatus* acutis, i. e. prominentes e fronte radios habens. 25 Urbis portæ bene clauſæ vix ſubmovent hoſtes armatos. 26 Ponticæ terræ conditionem, ubi arbores nullæ aut herbæ virent. 27 Pigra, eſt æſtive quia inertes quaſi reddit triſteſque. 28 Perpetua e[ſt] hyems. 29 Quartum jam ag[o] annum hac in regione. 3[0] Lacrymas ſine fine profundo 31 Niſi poſtquam ſtupore ſenſus malorum tollitur, & mens mœrendo delaſſata eſt. 3[2] Niobe Tantali & Taygetæ filia, Amphionis uxor, orbata marito & liberis verſa fuit ad eorum urnas in lapidem. Vid. noſtrum in Metamorphoſi. Palæpharum c. [illegible] qui e fabula verum eruit

Quæ 33 posuit sensum 34 saxea facta mali?
Vos quoque felices, quarum 36 clamantia fratrem
Cortice velavit populus ora novo.
Ille ego sum, 37 lignum qui non admittar in ullum;
Ille ego sum, frustra qui lapis 38 esse velim.
Ipsa 39 Medusa oculis veniat licet obvia nostris;
40 Amittat vires protinus ipsa suas.
Vivimus, ut numquam sensu careamus amaro:
Et gravior longa fit mea pœna mora.
Sic inconsumtum 41 Tityi semperque renascens
Non perit, ut possit sæpe 42 perire, jecur.
At puto, cum requies 43 medicinaque publica curæ
Somnus adest, 44 solitis nox venit orba malis.
Somnia me terrent 46 veros imitantia casus:
Et vigilant 47 sensus in mea damna mei.
Aut ego 48 Sarmaticas 49 videor vitare sagittas,
Aut 50 dare captivas in fera vincla manus.
Aut, ubi 51 decipior melioris imagine 52 somni,
Aspicio patriæ tecta relicta meæ.
Et modo vobiscum, quos sum veneratus, amici,
Et modo cum cara conjuge multa loquor.
Sic, 53 ubi percepta est brevis, & non vera voluptas,

Pe-

3 Amisit sensum malorum ac doloris. 34 In saxum conver-, quod negat c. l. Palæphatus. 35 Heliades significantur Phaetontis sorores, quæ fratrem lugentes in arbores fuere mutatæ. Vid. Metam. 36 Deplorantia. 37 Qui mutari in arborem non possum. 38 In lapidem ver-. 39 Cujus Medusæ caput qui conspexerant, in saxa mutabantur. Metamorph. IV. 5. 40 Non tantas habebit vires, ut me in lapidem posconvertere. 41 Hic Tityus fingitur Jovis & Elaræ filius ab Apolline interfectus, cui apud inferos vulture semper jecur depascatur, quod tamen renascatur perpetuo, ne scil. pœna deficiat umquam. Vid. Schœn. in Myth. l. Apollod. l. 4. 1. Metam. IV. 456. 42 Consumi a vulture. 43 Per Prolepsin hæc dicuntur. *Medicina, cura publica*, dicitur somnus, quia omnes eo homines reficiuntur. Vid. Met. VI. 624. 44 Nox caret malis, quæ patior interdiu. Per ironiam. 45 Respondet hæc objectioni. 46 Quæ imitantur ea, quæ fiunt vere. 47 Et sensus mei, dum somnio, vigilant magnæ meæ ægritudini ac dolori. 48 Scythicas. 49 In somnis sc. 50 Porrigere manus ut vinciar. 51 Si quando melius quid aut jucundius somnio. *Somni* pro somnii, συνεκδοχικῶς. 53

Pejor ab 54 admonitu fit ſtatus iſte boni.
Sive dies igitur 55 caput hoc miſerabile cernit,
Sive 56 pruinoſæ noctis 57 aguntur equi;
Sic mea perpetuis liqueſiunt pectora curis,
Ignibus admotis ut 58 nova cera ſolet.
Sæpe precor mortem, mortem quoque 59 deprecor idem,
Ne mea 60 Sarmaticum contegat oſſa ſolum.
Cum 61 ſubit Auguſti quæ ſit clementia, credo
62 Mollia naufragiis littora poſſe dari.
Cum video quam ſint mea fata 63 tenacia, 64 frangor,
Speſque levis magno victa timore 65 cadit.
Nec tamen ulterius quicquam ſperove, precorve,
Quam 66 male mutato poſſe carere loco.
Aut hoc, aut nihil eſt, pro me tentare modeſte
67 Gratia quod ſalvo veſtra 68 pudore queat.
Suſcipe, 69 Romanæ 70 facundia, Maxime, linguæ,
Difficilis cauſſæ 71 mite patrocinium.
Eſt 72 mala (confiteor) ſed te bona fiet 73 agente,
74 Lenia 75 pro miſera fac modo verba fuga.
Neſcit enim Cæſar, quamvis 78 Deus omnia norit,
Ultimus 79 hic qua ſit conditione locus.

Poſtquam. 54 Ex recordatione boni & felicitatis prioris major fit dolor de hac mea conditione. 55 Me miſerum. 56 Noctis, qua ros aut pruina cadit. 57 Nox bigis vehi a poetis fingitur. Virgil. Æn. V. 721.

Et nox atra polum bigis ſubvecta tenebat.

58 Quia nova cera veteri citius liqueſcit. 59 Abhominor, precando ſtudio avertere. Vid. hujus de vocis notione Cellar. Ant. & Cur. Poſter. item Latinitatem Reſtitutam Guntheri Part. 1. p. 165. 60 Ne hoc in loco ſepeliar. 61 Quum cogito. 62 Aſperam fortunam meam poſſe leniri. αλληγορικῶς. 63 Pertinacia, dura. 64 Deſpero animumque deſpondeo. 65 Perit ſpes omnis ob timorem majorem. 66 Infeliciter permutato cum patria; vel precor, ut mihi liceat in alium ſecedere locum, licet ipſe etiam malus ſit. 67 Qua vales apud Auguſtum. 68 Sine impudentia. 69 Igitur ſe. 70 Facundiſſime vir, immo ipſa facundia. Inf. II. 3. *Latinæ facundia linguæ*. 71 Benignum, benevolum ac favens. 72 Scilicet cauſſa. 73 Defendente, ſi ſuſcipias eam. 74 Supplicia, deprecantia. 75 Pro me exule miſero, qui debui Roma fugere. 78 Auguſtus ut Deus, quamvis cetera omnia ſciat. 79 Extremus tam ab urbe Rom. remotus

80 Magna tenent illud numen molimina rerum:
Hæc est cælesti pectore cura 81 minor.
Non 82 vacat, in qua sint positi regione 83 Tomitæ
Quærere, finitimo vix 84 loca nota Getæ:
Aut quid 85 Sauromatæ faciant, quid 86 Jazyges 87 acres,
Cultaque 88 Oresteæ 89 Taurica terra Deæ:
Quæque aliæ gentes, ubi 90 frigore constitit Ister,
Dura meant celeri 91 terga per amnis equo.
Maxima pars hominum nec te pulcherrima curat
Roma, nec 92 Ausonii militis arma timet.
Dant animos arcus 93 illis 94 plenæque pharetræ,
95 Quamque libet longis cursibus aptus equus;
Quodque sitim didicere diu tolerare, famemque,
Quodque 96 sequens nullas hostis habebit aquas.
97 Ira viri mitis non me misisset in 98 istam,
Si satis hæc illi nota fuisset, humum.
Nec me nec quemquam Romanum gaudet ab hoste,
Meque 99 minus, vitam cui dedit ipse, capi.
Noluit, ut poterat, minimo me perdere nutu:
Nil opus 100 est ullis in mea fata Getis.
Sed neque cur morerer, quicquam 101 mihi comperit actum:
Et minus 102 infestus, quam fuit, esse potest.
Tunc quoque nil fecit, nisi quod facere ipse coegi:
Pene etiam 103 merito parcior ira meo est.
Di faciant igitur, quorum mitissimus ille est,

---

80 Magnæ occupationes illum Deum, Augustum detinent. 81 Indigne Augusto Deo. 82 sc. Augusto. 83 Tomi incolæ. 84 Qui locus vix notus est ab adolescentibus eum Getis. 85 Sarmatæ ultimi ultra Pontum. 86 Ad Danubium hæc gens fuit e Sarmatis. Tacit. XII 29. 87 Bellicosi. 88 Orestea Dea est Diana, quia Orestes ejus simulacrum deportavit hinc in Græciam, unde in Italiam, Ariciam nempe, venit. 89 Taurica minor. 90 Congelavit frigoris magnitudine. 91 Per glaciem amnis. 93 Hominibus sc. qui non curant Romam. 94 Sc. sagittis. 95 Longissimo cursui; nam, ut Plinius tradit VIII. 42. *Sarmatæ præparatis equis, per centena millia & quinquaginta*, sc. ultra 37. mill. Germ. *continuo cursu cuniibus insident.* 96 Secuturus eos hostis. 97 Augusti, mitis Principis ira, sive idem iratus. 98 tam malam regionem me non jussisset incolare. 99 & me hoc minus, quod vitam ipsi debeo. 100 non opus est, ut Getæ demum me interficiant, quum id fieri Romæ potuisset minimo Augusti, si is quidem voluisset, nutu. 101 a me intellexit esse perpetratum. 102 severus, iratus mihi. 103 delicto.

104 Alma nihil majus Cæſare terra ferat.
Utque diu 105 ſub eo ſic publica ſarcina rerum,
Perque 106 manus hujus tradita gentis eat.
At tu tam placido, 107 quam nos quoque ſenſimus illum,
Judice, pro 108 lacrymis ora reſolve meis.
Non petito ut bene ſit, ſed uti 109 male tutius, utque
110 Exſilium ſævo diſtet ab hoſte meum:
Quamque dedere mihi præſentia 111 numina 112 vitam,
Non adimat ſtricto 113 ſqualiidus enſe Getes.
Denique ſi moriar, 114 ſubeant pacatius arvum
Oſſa, nec a Scythica noſtra premantur humo.
Nec male 115 compoſitos, ut ſcilicet exſule dignum eſt,
116 Biſtonii cineres ungula pulſet equi.
Et ne, ſi ſupereſt aliquis poſt funera 117 ſenſus,
Terreat hic 118 manes Sarmatis umbra meos.
Cæſaris hæc animum poterant audita movere,
Maxime, 119 moviſſent ſi tamen ante tuum.
Vox precor Auguſtas pro me tua molliat aures,
Auxilio 120 trepidis quæ ſolet eſſe reis:
Aſſuetaque tibi doctæ dulcedine 121 linguæ
122 Æquandi Superis pectora flecte viri.
Non tibi 123 Theromedon, 124 crudusve rogabitur 125 Atreus,

---

104 omnes alens ac nutriens. 105 Publica rerum ſarcina eſt reſpublica, quæ curari a Principe debet, & quaſi onus ejus incumbit humeris. 106 per ſucceſſionem apud gentem Auguſti imperium maneat. 107 quam placidum. 108 Loquere & deprecare pro me lacrymante & miſero. 109 non nihil tutior ſim, licet etiam non tutiſſimus. 110 Locus exſilii. 111 Auguſtus, quem ſic ſæpe vocat. 112 Donavit mihi & reliquit, ſup. v. 91. 113 Horridus. 114 Sepeliar in terra pacatiore. 115 Sepultos cineres. 116 Thracic., a B Hom a, Thraciæ urbe, cujus conditor fuit Biſton, Martis & Callirhoes filius. 117 Mortem. 118 Animam, umbram. 119 Ad ſuſcipiendum mei patrocinium. 120 In timore & periculo ob crimina conſtitutis. 121 Eloquentiæ dulcedine & ſuavitate. 122 Comparandum ſuperis, iiſque æqualis, nempe Auguſt. 123 Scythiæ Rex longe crudeliſſimus. 124 Crudelis. 125 *Atrei* uxor *Ærope* a Tyeſte *Atrei* fratre corrupta dicitur, quod indigne ferens *Atreus* diſceptos fratris liberos co-

126 Quique suis homines pabula fecit equis:
Sed piger 127 ad pœnas Princeps, ad præmia velox;
Quique dolet, quoties cogitur esse 1 ferox:
Qui vicit semper, victis ut parcere posset;
2 Clausit & æterna civica bella sera:
Multa metu pœnæ, pœna qui pauca coercet,
Et jacit 3 invita 4 fulmina rara manu.
Ergo tam placidas orator missus ad aures,
Ut propior patriæ sit 5 fuga nostra, roga.
Ille ego sum, qui te colui, quem 6 festa solebat
Inter convivas 7 mensa videre tuos.
Ille ego, qui duxi vestros 8 Hymenæon ad 9 ignes,
Et cecini fausto carmina digna toro:
Cujus te solitum memini laudare libellos,
Exceptis, 10 domino qui nocuere suo.
Cui tua nonnumquam miranti scripta legebas:
Ille ego, 11 de vestra cui 12 data nupta domo est.
Hanc probat; & primo dilectam semper ab ævo
Est inter comites 13 Marcia 14 censa suas.
Inque suis habuit 15 matertera Cæsaris ante:
Quarum judicio si qua probata, proba est.
Ipsa sua 16 melior fama, 17 laudantibus istis,
18 Claudia 19 divina non eguisset ope.

Nos

Rosque ei adposuit. Vid. Mythograph. 126 i. e. Diomedon, Bistonium regem n Thracia. Vid. noster Metam. IX. 194. Apollodor. II., 5., 8. 127 Non libenter & cito puniens. 1 Severus. 2 Clausum Jani templum ter. Vid. Suet. in Augusti vita c. 22. ad Liv. I., 19. ex quo discas clausas templi Jani portas, pacis fuisse signum. 3 Qui raro & invitus punit ac irascitur. 4 Ut Jupiter facere a poetis fingitur. 5 Ego, qui fugi. 6 Læta & solemni die conviva tuus fui cum ceteris. 7 I. e. tuam ad mensam. 8 Carmen nuptiale cantavi. 9 In nuptiis, ad tædas in nuptiis quæ præferebantur. 10 I. e. libros de arte, qui mihi nocuere. 11 Qui uxorem habeo ex sua familia. Masson, in Vita Nasonis pag. 61 recte h. l. explicuit, quem vide. 12 Uxor, tertia scilicet Nasonis conjux. Vid. Massonum c. l. 13 Uxor Fabii Maximi. 14 I. e. censuit, numeravit. Eodem modo Cicero quoque loquitur pro Flacco: *census es mancipia Amyntæ*, i. e. indicasti pro tuis. 15 *Marciæ* mater, quæ Marcia erat filia Marci Philippi, ex priore conjuge, quæ soror erat Acciæ, matris Augusti. 16 Vid. Fast. IV. 305. seq. Liv. 29. 47. 17 Si laudassent & pro-

Nos quoque præteritos 20 sine labe peregimus annos :
Proxima pars vitæ 21 transilienda meæ est.
Sed de me ut sileam, conjux mea 22 sarcina vestra est :
Non potes hanc salva 23 dissimulare fide.
Confugit hæc ad vos, vestrasque amplectitur 23 aras:
Jure venit cultos ad sibi quisque Deos.
Flensque rogat, precibus 25 lenito Cæsare vestris,
26 Busta sui fiant ut propiora viri.

---

bassent, 18 Claudia Quinta, Vestalis, quum insimularetur impudicitiæ, obviam procedebat simulacro Matri Deum, quod vehebatur Romam, eamque testem pudicitiæ vocabat, ac navim, qua vehebatur Dea, cingulo suo adligatam, sola, adverso flumine, trahebat, & famam suam eo miraculo recuperabat. 19 Cybeles. 20 Sine crimine. 21 Prætereunda silentio. 22 Cura tu[a] debet esse. 23 Ignorans alienam existimare. 24 Auxilium vestrum implorat e[...]que freta est. 25 Postquam lenitus fuerit Cæsar. 26 Sepulcrum.

EPISTOLA III.

RUFINO.

ARGUMENTUM.

Rufini litteris magnam se cepisse voluptatem & spem fatetur Poeta: nec tamen eas, quamvis eloquentes, tantam vim habuisse docet, ut dolorem potuerint amovere. Caussam deinde assignat. Tum refellit eorum exempla, quos ipse dixerat forti animo tulisse exilium, ea ratione quod illi tam longe a patria non exulassent. Fatetur tamen postremo, si posset ejus animi leniri, ipsius præcepta & litteras elegantissimas id facturas fuisse; quas loco magni muneris se accepisse dicit.

Hanc tibi Naso tuus mittit, Rufine, salutem,
 Qui miser est, ulli 2 si suus esse potest.
Reddita confusæ nuper 3 solatia menti
 Auxilium nostris spemque tulere malis.
Utque Machaoniis 4 Pæantius artibus heros
 5 Lenito medicam 6 vulnere sensit opem:
Sic ego mente 7 jacens, & acerbo saucius 8 ictu,
 Admonitu cœpi fortior esse tuo.
Et jam deficiens sic ad tua verba revixi,
 Ut solet 9 infuso 10 vena redire mero:
Non tamen exhibuit tantas 11 facundia vires,
 Ut mea sint dictis 12 pectora sana tuis.
Ut multum 13 demas nostro de pectore curæ,
 Non minus exhausto, quod 14 superabit, erit.

Eleg. III. 2 Structura ver[b]orum ea est: tuus Naso &c. [h]is, qui est miser, suus esse potest ulli, voces *tuus suus* familiaritatem ac amicitiam necessitudinemque no[t]ant. 3 i. e. Epistola tua so[la]tii plena. 4 Philoctetes, [q]uem Machaon, Æsculapii [fi]lius, curavit. *Pæantius* dici[tu]r, quia erat Pæantis fi[li]us. Vid. Senec. in Herc. [O]etæo & Ovid. Metam XIII. [v]s. seq. 5 Curato. 6 Quod [ei] fecerat una ex sagittis ab Hercule acceptis, quæ Hydræ Lernææ sanguine & veneno tincta erat, & postquam Herculis tumulum Græcis indicasset, ei in pedem deciderat. 7 Æger. 8 Calamitate exilii. 9 Si æger bibat vinum, si ipsi vinum infundatur. 10 Pulsus venæ. 11 Tua, quam in tuis litteris es testatus. 12 Ut dolor & mœror plane a me sit depulsus. 13 De multitudine curarum mearum quamvis demas multum. 14 Supere-

Tempore 15 ducetur longo fortaſſe cicatrix ;
 16 Horrent admotas vulnera cruda manus.
Non eſt in 17 medico ſemper, 18 relevetur ut æger;
 Interdum docta plus valet arte 19 malum.
Cernis, ut e molli 20 ſanguis pulmone remiſſus
 Ad 21 Stygias certo 22 limite ducat aquas?
Adferat ipſe licet 23 ſacras 24 Epidaurius herbas,
 Sanabit nulla vulnera cordis ope.
Tollere 25 nodoſam 26 neſcit medicina podagram,
 Nec 27 formidatis auxiliatur aquis.
Cura quoque interdum nulla eſt medicabilis arte;
 Aut ſi ſit, 28 longa eſt attenuanda mora.
Cum bene 29 firmarunt animum 30 præcepta jacentem,
 31 Sumptaque ſunt nobis pectoris arma tui;
Rurſus amor patriæ ratione valentior omni,
 32 Quod tua texerunt ſcripta, 33 retexit opus.
Sive 34 pium vis hoc, 35 ſeu vis muliebre vocari,
 Confiteor miſero molle cor eſſe mihi.
Non dubia eſt 36 Ithaci prudentia; ſed tamen optat
37

---

rit, non minus erit, quam id quod exhauſeris. 15 Obducetur vulneri, fiet. 16 Tangi a chirurgo nolunt. 17 ſc. Scitum. 18 Curetur, ſanetur. 19 Morbi vis, morbus. 20 Sanguinis ex pulmune remiſſionem hanc medici *hæmorrhagian* vocant, quæ fere læthalis eſt. 21 Mortem. 22 Certo. 23 Medicas, medicinæ aptas. 24 i. e. Æſculapius, a civitate Peloponneſi *Epidauro*, ubi templum ejus erat, dictus *Epidaurus*. Vid. Pomp. Mela II. 2. 25 effective per Metonym. nam podagra nodos quoſdam efficit in articulis, eumque incurabilis eſſe judicatur. *Nodoſam* etiam vocat Prudentius Periſteph X. 495. 26 Non poteſt curare. 27 Formidant aquam & potum omnem ii qui hydrophobia ex morſu canis orta laborant; *formidatæ itaque aquæ* h. l. ſunt ii, qui propter illum morbum aquas reformidant. 28 Imminui debet temporis tractu, quod, ut Cicero ait, omnia minuit ac mollit. 29 Confirmarunt, erexerunt. 30 Monita in epiſtola tua ad me ſcripta. 31 Quando eodem quo tu, hoc eſt forti eſſe animo cœpi. 32 Allegorice pro eo quod eſt, conſolationi tuæ locum non reliquit, revocatum ad mœrorem. Allegoria a textoribus deſumta eſt. Cic. ad Diverſ. L. XI., ep. 14. Ovid. Remed. Am. v. 12. Ceterum τὸ *texuerunt* pen. correpta effertur, ut Virgilii illud:

Obſtupuit ſteteruntque comæ, & reliqua.

33 Deſtruit. 34 Pietatis, quæ & erga patriam eſt, ſignum habere vis. 35 Mollitie mulieris dignum. 36 Ulyſſis. Cic. de Orat. L. I. *Cujus* (nempe patriæ) *tanta eſt*

37 Fumum de patriis posse videre focis.
Nescio qua natale solum dulcedine cunctos
Ducit, & immemores non sinit esse sui.
38 Quid melius Roma? Scythico quid frigore pejus?
Huc tamen ex illa 39 barbarus urbe fugit.
Cum bene sint clausæ cavea Pandione 40 natæ,
41 Nititur in silvas quæque redire suas.
Assuetos tauri saltus, assueta leones
(Nec 42 feritas illos impedit) antra petunt.
Tu tamen exilii morsus e pectore nostro
43 Fomentis speras cedere posse tuis?
Effice, vos ipsi ne tam mihi sitis amandi,
Talibus ut levius sit caruisse malum.
44 At, puto, qua fueram genitus tellure carenti,
In tamen 45 humano contigit esse loco.
Orbis in 46 extremi jaceo desertus 47 arenis,
Fert ubi perpetuas 48 obruta terra nives.
Non ager hic pomum, non dulces 49 educat uvas;
Non salices 50 ripa, robora monte virent.
Neve fretum laudes terra magis: æquora semper
Ventorum rabie 51 solibus orba 52 tument.
Quocumque aspicias, campi cultore carentes,
Vastaque, quæ nemo 53 vindicet, arva jacent.
54 Hostis adest dextra lævaque a parte timendus;
Vicinoque metu terret utrumque latus.
Altera Bistonias pars est sensura sagittas,
Altera Sarmatica spicula missa manu.
I nunc, & veterum nobis exempla virorum,

Qui

---

vis, ut Ithacam illam, in asperrimis saxulis, tamquam nidulum adfixam, sapientissimus ille vir immortalitati anteponeret. 37 Imitatur Naso Homerum, qui Odyss. α, v. 57.

αὐτὰρ Ὀδυσσεὺς
Ἱέμενος καὶ καπνὸν ἀποθρώσκοντα νοῆσαι
Ἧς γαίης.

38 I. e. nihil Roma melius est. 39 Scythico in solo natus. 40 Philomelæ. *Pandione* vero natæ dicitur ideo, quia in lusciniam mutata fertur Philomela Pandionis filia. 41 Quamvis bene sint in cavea sua lusciniæ, tamen repetere silvas suas, si possint, volunt. 42 Loci asperitas. 43 Solatio tuo. Metaphora, qua alii, ipse Cicero non semel, usi sunt, a re medica petita. 44 Ironia. 45 Quem humani colunt homines. 46 Ultimi septentrionis terrarumque. 47 Littore Scythico arenoso. 48 Sc. nive. 49 Profert. Vid. Metam. II. 2. 50. In ripa, in monte. 51 Claris diebus solisque radiis. 52 Inquieta sunt, magnosque adtollunt fluctus. 53 Colat curetque ut sua. 54 Thraces, & Sarma-

Qui forti 55 casum mente tulere, refer.
Et grave magnanimi 56 robur mirare 57 Rutili,
Non usi reditus conditione dati.
Smirna 58 virum tenuit, non Pontus, & hostica tellus,
Pene minus nullo Smyrna 59 petenda loco.
Non doluit patria 60 Cynicus procul esse Sinopeus:
61 Legit enim sedes, 62 Attica terra, tuas.
Arma 63 Neoclides qui Persica contudit armis,
64 Argolica primam sensit in urbe fugam.
Pulsus 65 Aristides 66 patria Lacedæmona fugit;
67 Inter quas dubium, quæ prior esset, erat.
Cæde puer facta 68 Patroclus 69 Opunta reliquit,
70 Thessalicamque adiit hospes Achillis humum.
Exul ab 71 Hæmonia Pirenida cessit ad undam,
73 Quo duce trabs Colchas sacra cucurrit aquas.
Liquit 74 Agenorides Sidonia 75 mœnia Cadmus,
Poneret ut muros in meliore 76 loco.
Venit ad Adrastum 77 Tydeus Calydone fugatus;
Et 78 Teucrum 79 Veneri grata recepit humus.

Quid

---

tæ. 55 Talem, qualem ego fero, exilium scil. 56 Fortitudinem. 57 P. Rutilius maluit Smyrnæ in exilio permanere, quam redire in patriam. 58 Eum, Rutilium. Smyrna est Joniæ urbs clarissima. 59 Smyrna, in qua pene æque libenter commoreris, quam quovis loco alio. 60 Diogenes Cynicus Synopensis. Lege Diog. Laer. lib. VI. 61 Elegit. 62 Græciæ regio, in qua Athenæ. 63 Themistocles Neocli filius. 64 Vid. Nep. Them. 3. c. 8. *qui expulsum Athenis Argos* (*in Peloponneso*) *concessisse*, Auctor est. 65 Corn. Nep. Arist. c. 1. 60. Athenis. 67 Quæ de principatu inter se decertabant. 68 Menœtii fil. qui inter astragalorum lusum Cleonymum interfecit. 69 Locridis urbe & patria Patrocli. 70 Phthiam Thess. urbem. 72 ex Thessalia, 72 Corinthum, in qua Pirene fons erat duo diversa prospectans maria. 73 Jason intelligitur: *trabs* Argo navis est, quæ sacra dicitur quod Palladis auspicio ædificata & postmodum Neptuno consecrata est. 74 Agenoris Reg. Phœnic. filius. 75 *Sidonem* Phœniciæ regiam. Vid. Justin. XVIII. 3. Adde Nostrum Metam. III. 1. 132. 76 quo Thebas condidit, in Bœotia. 77 Fil. Oenei, Regis *Caledon*, Ætoliæ urbis, vel ob Olenii fratris, vel Alcharho patrui cædem Argos confugit ad Adrastum Regem, & filiam ejus Deipylen uxorem accepit. 78 Teucer post Troj. bellum Telamoni patri ob non vindicatam fratris Ajacis mortem invisus, ac Salamine insula proibitus, Cyprum concessit, ibique urbem patriæ nomine Salamina condidit. 79 Cyprus.

Quid referam veteres Romanæ gentis, apud quos
Exulibus tellus ultima 80 Tybur erat?
81 Persequar ut cunctos; nulli 82 datus omnibus ævis
Tam procul a patria est, horridiorve locus.
Quo magis ignoscat sapientia vestra dolenti,
83 Qui facit ex dictis non ita multa tuis.
Nec tamen inficior, si possint nostra 84 coire
Vulnera, præceptis posse coire tuis.
Sed vereor, ne me frustra sanare labores,
Nec juvet admota 85 perditus æger ope.
Nec loquor hæc, quia sit major prudentia 86 nobis,
Sed sim quam 87 medico notior ipse mihi.
88 Ut tamen hoc ita sit, 89 munus tua grande voluntas
Ad me 90 pervenit, consuliturque boni.

---

80 Oppidum in Latio, Tivoli nunc dictum. 81 Enumerem licet. 82 Præterquam mihi soli. 83 Apud quem non multum possunt tua solatia. 84 Sanari. 85 Desperatus. 86 Mihi. 87 Tibi, qui agis medicum. 88 Quamvis nequeam sanari. 89 Est mihi loco grandis muneris voluntas tua. 90 Epistola declarata tua voluntas.

EPI-

EPISTOLA IV.

U X O R I.

ARGUMENTUM.

Ad uxorem scribens Poeta, canum se & languidum factum esse designat: hujusque rei caussas duas esse colligit: senectutem scilicet, & dolorem, quo assidue conficitur. Deinde facta collatione Jasonis expeditionis, qui in ea loca pervenit, & sui exilii, docet suum malum majus fuisse illius opere & peregrinatione. Postremo optat ut possit in patriam redire, fruique dulcissimæ conjugis amplexus & colloquio, Cæsaribusque sacrificare.

JAM mihi 2 deterior 3 canis adspergitur ætas,
Jamque meos vultus 4 ruga senilis arat.
Jam vigor, & 5 quasso languent in corpore vires;
Nec juveni lusus qui placuere, placent.
Nec si me 6 subito videas, agnoscere possis,
Ætatis facta est tanta 7 ruina meæ.
Confiteor facere hæc annos: sed & altera caussa est,
Anxietas animi, 8 continuusque labor.
Nam mea per 9 longos si quis mala digerat annos,
Crede mihi, 10 Pylio Nestore 11 major ero.
Cernis, ut in duris (& quid bove12 firmius?) arvis
Fortia taurorum corpora frangat 13 opus.
Quæ

Eleg. IV. 2. Deterior ætas est ingravescens senectus. 3 Canitie ego senescens adspergor. 4 Rugæ ducuntur in vultu meo. 5 Debili & annis & ærumnis, quas perpessus sum. 6 Ex improviso. 7 Dum mutatus sum & prope senex factus. 8 Infortunium, calamitas, & miseria. 9 Si quis ex malis meis judicet annos, si quis per annos mala mea sic disponat, ut cuilibet ea tribuat, quæ homini misero alias contingere videmus. 10 Nestor ex Pylo urbe Laconiæ erat, & tertiam hominis ætatem a Poetis vixisse traditur. 11 Scilicet natu & ætate. 12 Mox explicat verbis: *Fortia taurorum corpora*. 13 Agricultura plane utGræci suum ἔργον adhibeant. Eutrop. 1. 15. 2. Quum in *opere* & *arans* esset *inventus*, de L. Quinct. dictatore loquitur, nos ibi plura optimorum auctorum loca similia congeremus, & quando ipsum Eutropium tecum, lector, communica-

Quæ numquam vacuo solita est cessare 14 novali,
Fructibus assiduis lassa senescit humus.
Occidet, ad 15 Circi si quis certamina semper,
Non intermissis cursibus, ibit equus.
Firma sit illa licet, solvetur in æquore navis,
Quæ numquam liquidis 16 sicca carebit aquis.
Me quoque debilitat 17 series immensa laborum,
Ante 18 meum tempus cogit & esse senem.
19 Otia corpus alunt, animus quoque pascitur illis;
Immodicus contra 20 carpit utrumque labor.
Aspice, in 21 has partes quod venerit 22 Æsone natus,
Quam laudem a sera posteritate ferat.
At labor illius nostro leviorque minorque:
23 Si modo non verum nomina magna premunt.
Ille est in Pontum 24 Pelia mittente profectus,
Qui vix Thessaliæ 25 fine timendus erat.
Cæsaris ira mihi nocuit; quem Solis ab ortu
Solis ad occasus 26 utraque terra timet.
Junctior 27 Hæmonia est Ponto, quam Roma sit Istro,
Et brevius quam nos ille 28 peregit iter.
Ille habuit comites 29 primos telluris 30 Achivæ,
At nostram cuncti 31 deseruere fugam.
Nos 32 fragili vastum ligno sulcavimus æquor:
Quæ tulit 33 Æsonidem, firma 34 carina fuit.

Nec

---

bimus. 14 *Novalis* sc. terra, *novale* sc. *arvum* ager est aratus, sed sine semine jacens. 15 Ad pugnam, quæ in ludis Circensibus celebratur; vel generatim de certaminibus equestribus omnibus intellige. 16 Quæ numquam subducitur & quiescit, de qua re diximus in Diss. de Musæo Grammatico, poematis de Hero & Leandro auctore. 17 Continui labores. 18 Ante tempus, quo alii homines ætate debiles fieri videmus. 19 Quies. 20 Debilitat. 21 Locum hunc, terram. 22 Jason. 23 I. e. Si modo magnum Jasonis nomen non faciat, ut *verum* de me meisque laboribus & malis minus videatur illius gestis rebus. 24 Pelias fuit rex Jolci in Thessalia, qui misit Jasonem in Pontum, ut inde asportaret vellus aureum. 25 Extrema Thessaliæ parte. 26 I. e. oriens & occidens. 27 Thessalia. 28 Jason. 29 Principes viros, ut Castora & Pollucem, Theseumque ac Herculem. Vid. Apoll. l. 9. 10. 30 Achaja Græciæ pars, unde Achivi dicuntur Græci & h. l. *tellus Achiva* Græcia. 31 Nullos habuimus comites exilii nostri. 32 Fragili navi. 33 Jasonem. 34 Navis, συνεκδοχῆ partis pro toto.

Nec 35 mihi Tiphys erat rector, nec 36 Agenore natus
Quas fugerem docuit, quas sequererque vias.
Illum tutata est cum Pallade regia 37 Juno:
Defendere meum numina nulla caput.
Illum furtivæ 38 juvere Cupidinis artes,
Quas a me vellem non 39 didicisset Amor.
Ille domum rediit, nos his moriemur in arvis;
Perstiterit læsi si gravis ira 40 Dei.
Durius est igitur nostrum, fidissima conjux,
Illo, quod subiit Æsone natus onus.
Te quoque, quam juvenem discedens Urbe reliqui,
Credibile est nostris 41 insenuisse malis.
O ego Dî faciant 42 talem te cernere possim,
Caraque 43 mutatis oscula ferre comis:
Amplectique meis corpus non 44 pingue lacertis,
Et, gracile hoc fecit, dicere, cura mei:
Et narrare meos flenti flens ipse labores,
Sperato numquam colloquioque frui;
Thuraque 45 Cæsaribus cum 46 conjuge Cæsare digna,
Dis veris, 47 memori debita ferre manu.
48 Memnonis hanc utinam, lenito Principe, mater
Quam primum 49 roseo provocet ore diem!

---

35 Iste fuit Argonautarum gubernator, Hagniæ filius. Vid. Apollod. I. 105 & Valer. Flaccum I. 419. 15. 36. Phineus, Agen. fil. Appollod. I. 9. 21. 22. 37. Hæc enim Jasonem adjuvit in transeundis Symplegadibus; illa, Pallas, in fabricanda navi. 38 Medeæ artes, quę Jasonis amore capta ipsum adjuvit. 39 Ex libris nempe meis de Arte. 40 Augusti Cæsaris. 41 Senem factam esse ob mœrorem ex malis meis contractum. 42 Senem scil. & rugosam. 43 Aliam formam, senilem scil. habentibus. 44 Tuum, macie curisque confectum & attenuatum. 45 Augusto & fil. Tiberio. 46 Livia. 47 Beneficiorum, i. e. grata. 48 *Memnonis* mater *Aurora* est, *Thitonus* pater. 49 Epithetum ab Auroræ colore petitum pulcrum significat & lætabile quid.

EPISTOLA V.

MAXIMO.

ARGUMENTUM.

Ad Maximum scribens Poeta, illum admonet ne miretur, si carmen minus elegans & incultum offenderit: siquidem tot malis & situ ingenium oppressum non possit eo calore insurgere, quo prius. Deinde docet, cur, quamvis sibi carmina nocuerint, tamen adhuc scribat. Postremo consilium exponit, cur non conetur facere optimum carmen, & illud polire.

ILle tuos quondam non [2] ultimus inter amicos,
Ut sua verba legas, Maxime, Naso rogat.
In quibus ingenium [3] desiste requirere nostrum,
Nescius exilii ne videare mei.
Cernis, ut ignavum corrumpant otia corpus?
Ut [4] capiant vitium, ni moveantur, aquæ?
Sic mihi, si quis erat [5] ducendi carminis [6] usus
Deficit, estque minor factus [7] inerte situ.
Hæc quoque, quæ legitis, si quid mihi, Maxime, credis,
Scribimus [8] invita, vixque coacta, manu.
Non libet in tales animum contendere curas,
Nec venit in [9] duros Musa vocata Getas.
Ut tamen ipse vides, [10] luctor deducere versum:
Sed non fit fato [11] mollior ipse meo.
Cum relego, scripsisse pudet, quia plurima cerno,
Me quoque, qui feci, judice digna [12] lini.
Nec tamen emendo: labor hic quam scribere major:

Mens-

Eleg. V. 2. i.e. qui in præcipuis tuis amicis erat. 3 Ne require. 4 Putredine vitientur. 5 Ducere carmen eleganter dicitur pro facere, componere. 6 Peritia usu confirmata. 7 I. e. otio ac desidia inerti, exercitatione deficiente. 8 Multo labore, quo vix efficio, ut aliquid versuum componam. 9 Feros. 10 Magno labore opus est, dum versum aliquem deducturus sum. 11 Æque durus fit versus & insuavis, ac est fatum meum. 12 Deleri,

Mensque pati durum 13 sustinet ægra nihil.
Scilicet incipiam 14 lima 15 mordacius uti,
Ut sub judicium singula verba vocem?
Torquet enim Fortuna parum, 16 nisi Nilus in 17 Hebrum
Confluat, & frondes Alpibus addat 18 Athos?
Parcendum est animo 19 miserabile vulnus habenti
Subducunt oneri colla 20 perusta boves.
At puto 21 fructus adest, 22 justissima caussa laborum,
Et sata cum multo fœnore reddit 23 ager.
Tempus ad 24 hoc nobis (repetas licet omnia) nullum
Profuit (atque utinam non 25 nocuisset) 26 opus.
Cur igitur scribam, miraris? miror & ipse:
Et mecum quæro sæpe quid inde 27 petam.
An populus 28 vere sanos negat esse poetas?
Sumque fides hujus maxima 29 vocis ego?
Qui 36 sterili toties cum sim deceptus ab arvo,
Damnosa 31 persto condere semen humo.
Scilicet est 32 cupidus studiorum quisque suorum,
Tempus & adsueta ponere in arte 33 juvat.
Saucius 34 ejurat pugnam gladiator, & idem
Immemor antiqui vulneris 35 arma capit.

 Nil

emendari. 13 Patitur nil grave. 14 Emendatione, μεταφορικῶ; Sæpe vox *lima* de emendatione scriptorum adhibetur præcipue a Plin. Sen. in epistolis. Vid. Indicem Lat. Cellarianum. 15 Accuratius. 16 Per parœmiam, i. e. nisi cura curæ & malis addatur. 17 Hebrus Thraciæ fluvius. 18 Athos mons est in Macedonia. Ceterum hæc duo disticha ironice sunt accipienda. 19 Misericordia dignum, & grave. 20 Attrita; i. e. ne postuletur a me afflicto tot miseriis, ut curatius versus meos expoliam. Allegorice vero Ovidius loquitur. 21 Utilitas. 22 Ob quem juste laborem eum suscipio. 23 Iterum allegorice, meorum carminum fructus aliquis, isque satis magnus. Ironia. 24 Usque ad hoc tempus. 25 Nocuere enim libri de Arte. 26 Carmen. 27 Sc. utilitatis & fructus. 28 Vere dicit, non compotes mentis esse poetas. 29 Populi vocis. An ego sententiæ huic & verbo populi fidem forsan facio? 30 Poesi, sterili ac infructuosa arte. 31 Persisto, pergo operam dare poesi, & carmina scribere. 32 Cuique suum pulchrum; quisque sua arte oblectatur. 33 Libet, volupe est, oblectat. 34 Affirmat, se amplius in posterum non esse pugnaturum. 35 Denuo pugnat &

Nil ſibi cum pelagi dicit fore naufragus undis,
Mox ducit 36 remos, qua modo 37 navit aqua.
Sic ego conſtanter ſtudium non utile 38 carpo,
Et repeto, nollem quas coluiſſe, 39 Deas.
Quid potius 40 faciam? Non ſum 41 qui ſegnia ducam
Otia: 42 mors nobis tempus habetur iners.
Nec juvat 43 in lucem nimio 44 marceſcere vino,
Nec tenet 45 incertas alea blanda manus.
Cum dedimus ſomno, quas corpus poſtulat, horas,
Quo 46 ponam vigilans tempora longa modo?
47 Moris an oblitus patrii contendere diſcam
Sarmaticos arcus, & 48 trahar arte loci?
Hoc quoque me ſtudium prohibent aſſumere 49 vires,
Menſque magis 50 gracili corpore noſtra valet.
Cum 51 bene quæſieris, quid agam, magis utile nil eſt
Artibus his, quæ nil utilitatis habent.
Conſequor ex illis caſus oblivia noſtri,
53 Hanc ſatis eſt meſſem ſi mea reddit humus.
Gloria vos 54 acuat: vos, ut 55 recitata probentur
Carmina, 56 Pieriis invigilate choris.

Quod

redit ad arma artemque conſuetam. 36 Navigavit. 37 Tamquam naufragus. 38 Sector, urgeo, eique incumbo. Metaphora deducta eſt ab iis, qui exercent lanificium. 39 Muſas, poeſin repeto, quam nollem umquam coluiſſe. 40 Quam ſcribam verſus. 41 Sc. ille, talis homo, qui ſit otio deditus. 42 Conſtructio ſic habet: *tempus iners*, i. e. quo nihil honeſti agitur, *habetur nobis*, i. e. mihi, a me, exiſtimatur, *mors*. Plane ſic Seneca Ep. XI. 73. ad Lucil. *Otium ſine litteris mors eſt, & vivi hominis ſepultura*. 43 Uſque dum dies oriatur. 44 Marcidum reddi & crapula languere. 45 Quæ non norunt, quæ luſus fortuna & exitus ſit. 46 Quo modo tranſigam. 47 Exercitationum patriarum. h. e. Romæ obtinentium. 48 Capiar, delecter. 49 Quæ jam ſunt debilitatæ. 50 Mens eſt magis firma; magis viget, quam corpuſculum tenue ac imbecille. 51 Probe. 52 I. e. Poeſis. 53 Hoc ſi conſequar e ſtudio meo, ſufficit. 54 Excitet ad præclarum quid ac elegans ſcribendum. 55 Inter convocatos amicos aliosque: nam ſolemne fuit Romanis ſcripta ſua recitare, ut vel e ſolo Plinio intelligitur. Mos profecto is longe fuit ſaluberrimus, & ſi fieri poſſit, dignus, qui hodie revocetur in uſum. Conſule Reimmanni ideam Syſtematis Antiquitatis litterariæ p. 115. ſeq. ipſe Ovidius hujus ritus paſſim habet mentionem. 56 Operam date ſa-

Quod venit 57 ex facili, ſatis eſt componére nobis,
  Et nimis 58 intenti cauſſa laboris 59 abeſt.
Cur ego ſolicita poliam mea carmina cura?
  An verear, ne non approbet illa Getes?
60 Forſitan audacter faciam, ſed glorior Iſtrum
  Ingenio nullum majus habere meo.
61 Hoc, ubi vivendum, ſatis eſt ſi conſequor arvò,
  Inter inhumanos eſſe poeta Getas.
62Quidmihi diverſum fama63contendere in orbem?
  Quem 64 Fortuna dedit, Roma 65 ſit ille locus.
Hoc mea contenta eſt infelix Muſa 66 theatro;
  Sic merui, magni ſic voluere 67 Dei.
Nec reor68hinc 69 iſtuc noſtris iter 70 eſſe libellis,
  Quo Boreas 71 penna deficiente venit.
Dividimur 72 cælo; quæque eſt procul urbe 73 Quirini,
  Aſpicit 74 hirſutos cominus 75 Urſa Getas.
Per tantum terræ, tot aquas vix credere poſſim
  76 Indicium ſtudii tranſiuiſſe mei.
Finge 77 legi, quodque 78 eſt mirabile, finge placere:
  79 Auctorem certe res juvet iſta nihil.

 Quid

ciendis verſibus. 59 Facile a nobis poteſt ſcribi. 58Magni, adcuratioris. 59 Non habeo cauſſam, cur magno labore carmina componam. 60 Forſitan audax ſum, dum dico, *reliqua*. 61 Ita habet ſtructura verſus, ſatis eſt ſcil. mihi, *hoc in arvo* terra Scythica, *ubi vivendum* mihi eſt, *ſi conſequor* illud, nempe, ut puter *eſſe Poeta inter Getas inhumanos*, qui ſtudiorum plane rudes ſunt. 62 Quid inde ad me utilitatis redundabit? 63 Si ſcripta mea perveniant in urbemRomam, & fama mea, ſi ibi celebretur, tamquam alio in orbe. 64 Factum, caſus, locus, quo ſum relegatus. 65 Sit mihi Romæ inſtar. 66 In quo caſu ſpectetur & cele bretur. 67 Cæſares, & præ cipue Auguſtus. 68 Tomis 69 Romam. 70 Pervenire no ſtra carmina. 71 Alis defi cientibus & laſſi, alatos e nim fingi ventos, e lectioni poetarum conſtat. 73 Sub cæ li diverſa plaga ſum. 73. Ro muli, qui ita dicitur a Qui ri, haſta, vel a Curibus, Vid Ovid. Faſt. II. 475. 74 Com longa & pellibus tectos, u loquitur. Triſt. V. 10. 32. 75 Septentriones, cæleſte ſidus, ſub quo Scythia. 76 Aliquid e ſcriptis & meis car minibus. 77 Sc. aliquid e car minibus meis. 78 Quod ma xime mirarer, quia omnia quæ nunc a me ſcribuntur non polita&elegantia ſunt. 79

Quid tibi, si 80 calida 81 positus laudere 82 Syene;
  Aut ubi 83 Taprobanen Indica cingit aqua?
Altius ire libet? si te distantia longe
  Plejadum laudent signa, 84 quid inde feres?
Sed neque pervenio scriptis 85 mediocribus istuc,
  86 Famaque cum domino fugit ab urbe suo.
Vosque, quibus 87 perii, tunc cum mea fama 88 sepulta est,
  Nunc quoque de 89 nostra morte 90 tacere reor.

Me Nasonem. 80 Calida dicitur; quia sita est sub tropico Cancri. 81 Vitam degens. 82 Urbs est in Ægypto. 83 Indiæ insula. 84 Quid tibi id proderit? i. e. nihil proderit. 85 Non admodum politis carminibus. 86 Fama a me fugit tum cum Roma concederem in exilium; i. e. famam amisi postquam sum factus exul. 87 Qui me putastis mortuum eo tempore, quo in exilium fui profectus. 88 Perire cœpi quum amitterem bonam famam. 89 De me quasi mortuo. 90 Non meminisse amplius mei in exilium ire jussi.

EPI-

EPISTOLA VI.

GRÆCINO.

ARGUMENTUM.

Ad Græcinum scribens dolet Poeta eum non affuisse eo tempore quo ab Augusto est relegatus quem arbitratur magnum cepisse dolorem, cum primum rem omnem acceperit. Secundo eum rogat, ut alloquio suo & litteris saltem consoletur: nec scire cupiat quam ob causam exularit, ne recrudescant vulnera jam occlusa. Postmodum docet, non prorsus sibi ademptam esse spem reditus: faseturque simul, in Cæsaris clementia plurimum se sperare: quem, ut sibi reconcilietur, precatur. Demum dicit omnia impossibilia potius fieri posse, quam credere se a Græcino fido & veteri amico posse destitui.

Ecquid 2 ut audisti (nam te diversa 3 tenebat
Terra) meos 4 casus, cor tibi triste fuit?
Dissimules, metuasque licet, Græcine, fateri,
(Si bene te novi) triste, fuisse liquet.
Non 6 cadit in mores feritas 7 inamabilis istos;
Nec minus a studiis 8 dissidet illa tuis.
Artibus ingenuis, quarum tibi maxima cura est,
Pectora 9 mollescunt, 10 asperitasque fugit.
Nec quisquam meliore 11 fide complectitur illas,
12 Qua finit officium, militiæque labor.
Certe ego cum 13 primum potui sentire quid essem,
(Nam fuit 14 attonito mens mihi nulla diu)
Hanc quoque fortunam sensi 15 quod amicus 16 abesses,

Elegia VI. 2 An. 3 Aberas Roma. 4 Exilium, relegationem. 5 Cor nempe. 6 Convenit moribus tuis. 7 In misericordia. 8 Abhorret, ac est aliena. 9 Humana fiunt, 10 Immitis animus. 11 Rectius, magis amat. 12 In quantum. 13 Quam primum postquam rescivi, me exulem futurum ex Augusti voluntate. 14 Perterrefactus diu extra me fui positus. 15 A fortuna adversa etiam illud esse, quod, *reliqua*.

Qui mihi 17 præsidium grande futurus eras,
Tecum tunc aberant agræ solatia mentis,
Magnaque pars animæ, consiliique mei.
At nunc, quod superest, fer opem, precor, 18 eminus 19 unam,
20 Alloquioque juvu pectora nostra tuo:
Quæ 21 (non mendaci si quidquam credis amico)
Stulta magis dici, quam scelerata decet.
Nec breve, nec tutum est peccati quæ sit origo
Scribere: 22 tractari vulnera nostra timent.
Qualicumque modo mihi sunt ea 22 facta, rogare
Desine: non agites, si qua 24 coire velis. (est:
Quidquid id est, ut non facinus, sic culpa vocandum
Omnis an in magnos culpa Deos, scelus est?
Spes igitur menti pœnæ, Græcine, levandæ
Non est ex toto 25 nulla relicta meæ.
26 HæcDea, cum fugerent sceleratas numina terras,
In Diis invisa sola remansit humo.
Hæc facit, ut vivat fossor quoque compede 27 vinctus:
Liberaque a ferro 28 crura futura putet.
Hæc facit, ut videat cum 29 terras undique nullas,
Naufragus, in mediis brachia jactet aquis.
Sæpe aliquem solers medicorum cura reliquit;
Nec spes huic 30 vena deficiente cadit.
Carcere dicuntur clausi sperare salutem:
Atque aliquis pendens in cruce 31 vota facit.
HæcDea quam multos 32 laqueo sua colla ligantes
Non est 33 proposita passa perire nece!
Me quoque conantem gladio finire dolorem
Arcuit, injecta continuitque manu.
Quidque facis? lacrymis opus est, non sangui-ne, dixit:
Sæpe per has flecti Principis ira solet.
Quamvis est igitur meritis 34 indebita nostris,

Ma-

...su. 17 Auxilio poteras ...se. 18 Absens. 19 Hanc ...lam. 20 Litteris solatii ...tenis. 21 Sic mea pecto-..., seu me. 22 Adtingi no-...unt. 23 Vulnera. 24 Sa-...ari si qua vulnera cupias, ...e agites aut frices ea. 25 ...mnino, plane nulla. 26 ...es. Vid. Hesiod. Ερλ' ϰ) ...μέρ. l. 1. Nostrum Me:. l. 150. 27 Servus vinctus, agrum compedibus ligatus colens. 28 Vinculis, compedibus. 29 Quamvis. 30 Cessante ferme venarum pulsu. 31 Diis sc. si faciant, ut a morte liberetur. 32 Desperantes, ideoque laqueo gulam frangere sibi volentes. 33 Quia sibi proposuerant mori. 34 Spes de cle-

Magna tamen ſpes eſt in bonitate 35 Dei.
Qui ne 36 difficilis mihi ſit, Græcine, precare;
Confer & 37 in votum tu quoque verba meum.
Inque Tomitana 38 jaceam tumulatus arena,
Si te non nobis iſta vovere liquet.
Nam prius incipiant 39 turres vitare columbæ,
Antra feræ, pecudes gramina, mergus aquas,
Quam male ſe 40 præſtet veteri Græcinus amico.
Non ita ſunt fatis omnia 41 verſa meis.

---

mentia Principis mihi non debetur, ſc. quamvis non debebam ſperare de clementia Auguſti propter peccatum meum. 35 Auguſti. 36 Iratus & implacabilis. 37 Ad votum meum, nempe reſtitutionem, aut mutationem exilii impetrandam. 38 Moriar ſepeliarque hac in terra, niſi certum eſt, *reliqua*. Quo fiduciam & ſpem in Græcinu collocatam ſignificat. 39 Alta domicilia, in quibus libenter commorantur, 40 Gerat ſe erga amicum veterem. 41 Non adeo eſt mala me fortuna, ut hoc de te mihi ſit verendum: non omnia fatis meis, h. e. exilio, tam ſunt deſperata, ut, *reliqua*.

EPI

EPISTOLA VII.

MESSALINO.

ARGUMENTUM.

E Ponto ad Messalinum hanc scribit epistolam Ovidius, docetque simul ejus patris, fratrisque amorem. Loquitur deinde de pœna, qua eum affecit Augustus, cujus caussa se ab eo minime rejiciendum esse colligit. Ostendit postremo, se officiosum semper fuisse in ejus domum.

2 Littera pro verbis tibi, Messaline, salutem,
  Quam legis, a sævis attulit usque Getis.
Indicat auctorem locus? an, nisi nomine lecto,
  Hæc me Nasonem scribere verba latet?
Ecquis in extremo positus jacet 3 urbe 4 tuorum,
  Me tamen excepto, qui precor esse 5 tuus?
Di procul a cunctis, qui te venerantur, amantque,
  Hujus notitiam 6 gentis abesse velint.
Non satis est inter glaciem Scythicasque sagittas
  Vivere: si vita est mortis habenda 7 genus.
8 Nos premat aut bello tellus, aut frigore cælum;
  Truxque Getes armis, grandine pulset hiems:
Nos habeat regio nec pomo 9 fœta, nec uvis;
  Et cujus nullum cesset ab hoste latus.
Cetera sit 10 sospes cultorum turba tuorum;
  In quibus, 11 ut populo, pars ego parva fui.
Me miserum, si tu verbis 12 offenderis istis;
  Nosque negas ulla 13 parte fuisse tuos.
Idque sit ut verum, 14 mentito ignoscere debes;
  Nihil demit laudi 15 gloria nostra tuæ.

Quis

2 Epistola, ut Trist. III. 2. 3 Ultima plaga ad Septentriones. 4 Ex tuis amicis. 5 Qui rogo, ut etiam nunc me vel potissimum habeas in tuis. 6 Gentis Geticæ. 7 Si mortis genus, i. exilium meum, dicenda vita est, nam exul civili ratione mortuus judicabatur: tamquam Naso etiam ad amicitatem suam & miseram vitæ rationem respicit. 8 Me. 9 Fecunda, & fertilis. 10 Felix. 11 Inter quos, tamquam in populo, nam multi te colunt, ipse etiam ego eram. 12 Queis me amicum & cultorem tuum dico fuisse. 13 Ulla ratione. 14 Quamvis verum sit, me nulla ratione ad tuos cultores pertinuisse. 15 Gloria ea, qua me tuum fuisse amicum.

Quis ſe Cæſaribus notus non fingit amicum?
Da veniam falſo; tu mihi 16 Cæſar eris.
Nec tamen 17 irrumpo, quo non licet ire; ſatiſque eſt,
18 Atria ſi nobis non patuiſſe negas.
Utque 19 tibi fuerit mecum nihil amplius; uno
Nempe ſalutaris, quam prius, ore 20 mines.
Nec tuus eſt genitor nos inficiatus amicos,
Hortator ſtudii, cauſſaque, 21 faxque mei.
Cui nos & lacrymas, ſupremum in funere munus,
22 Et dedimus medio ſcripta canenda foro.
Adde, quod eſt frater tanto tibi junctus amore,
Quantus in 23 Atridis 24 Tyndaridiſque fuit.
Is me nec comitem, nec dedignatus amicum eſt:
Si tamen hæc illi non 25 nocitura putas.
Si 26 minus, hac quoque me mendacem parte 27 fatebor:
Clauſa mihi potius tota ſit iſta domus.
Sed neque claudenda eſt; & nulla potentia vires
28 Præſtandi, ne quid peccet amicus, habet.
Et tamen ut 29 cuperem, culpam quoque poſſe negari;
30 Sic facinus nemo neſcit abeſſe mihi.
Quod niſi delicti pars excuſabilis eſſet,
Parva relegati pœna futura 31 fuit.
Ipſe ſed hoc vidit, qui pervidet omnia, Cæſar,

dico. 16 I. e. ego te tam honoravi amavique ac Cæſarem alii. 17 Non tamen glorior me tibi fuiſſe familiariſſimum. 18 Quo ſe conferebant mane ſalutatum venientes patronos. Seneca, ep. 84. *intuere*, inquit, *illas potentium domos, illa tumultuoſa, rixa ſalutantium limina.* Plinius, ep. 7. lib. III. n. 4. *Salutabatur, colebatur*, cetera. Adde Cellarium ad Cic. I. Cat. c. 4. extr. 19 Quamvis nulla arctiori tibi junctus fuerim amicitia. 20 Unus ego deſum ex iis, qui mane te ſalutatum acceſſere. 21 Impulſor. 22 Cui mortuo leſſum in foro canendam conſcripſi. 23 Agamemnone & Menelao, qu *Atridæ* dicuntur, quia ab *Atreo*, rege Mycenarum, pa truo, adoptati erant, fili vero fuere Pliſthenis. 24 Caſtor & Pollux innuuntur Tyndari filii, 25 Propter Au guſtum forte Cæſarem. 2 Si putas ipſi nocere, quo me amico uſus eſt, hac et iam in re. 27 Dicam, m inter domus tuæ cultores no fuiſſe, ſiquidem ea res tib poſſit nocere. 28 Præſtar peccatum amici? Vor eine Freundes Miſſethat ſtehen 29 Quamvis. 30 Sic norun omnes, me aliquid admiſi ſe, quo vel exilio graviore pœnam mererer. 31 Fuiſſ

Stultitiam dici crimina posse mea.
Quaque 32 ego permisi, quaque est res passa, pepercit,
Usus & est modice fulminis 33 igne sui.
Nec vitam, nec opes, nec ademit 34 posse reverti,
Si sua per vestras victa sit ira preces.
t graviter 35 cecidi, quid enim mirabile, si quis
A 36 Jove percussus non leve vulnus habet?
pse suas ut jam vires 37 inhiberet Achilles,
Missa graves ictus 38 Pelias hasta 39 tulit.
udicium nobis igitur cum 40 vindicis adsit,
Non est cur tua me janua nosse neget.
Culta quidem (fateor) circa 41 quam debuit, illa est:
Sed fuit in fatis hoc quoque, credo, meis.
Nectamen officium 42 sensit magis altera nostrum;
43 Hic illic vestro sub 44 Lare semper eram.
5 Quæque tua est pietas, ut te non 46 excolat ipsum,
Jus aliquod 47 tecum fratris amicus habet.
Quid quod, ut 48 emeritis referenda est gratia semper,
Sic est 49 fortunæ promeruisse 50 tuæ?
Quod si permittis nobis suadere, quid optes:
Ut des, quam reddas, 52 plura precare Deos.
dque 53 facis, quasitumque licet meminisse, solebas
Officii caussam pluribus esse 54 dati.

55

---

elegatio, cum crimine comarata, pœna admodum leis. 32 In quantum. 33 Ceu upiter suo fulmine. 34 Poestatem & spem redeundi in atriam. 35 Deveni in graissimum malum. 36 Ab Auusto, tamquam altero Jove. 7 Etsi non omnibus vibraat viribus. 38 Quia in *Peio* monte Thessal. cæsa & a atre *Peleo* Achilli donata eat. Vid. eam describentem omerum Iliad. π 140. 39 e. intulit. 40 Quum ipse ugustus, a quo punitus sum, e excuset quodammodo juicio suo. 41 Non pro eo, ac debuit coli. 42 Magis tamen nulla alia a me domus culta est. 43 Sive in tua, sive fratris domo. 44 Domo, sup. l. 1. 10. 45 Amor erga fratrem. 46 Quamvis te ipsum non colat digne. 47 Apud te jus habet aliquod amicus fratris tui. 48 Bene de amicis meritis. 49 Decet fortunam tuam, seu te fortunatum. 50 Parare tibi amicos, alios miseros adjuvare. 51 A diis petis. 52 Beneficia potius aliis exhibeas, quam ab aliis accipias. 53 Plura das, quam accipis. 54 Aliis plura officia

55 Quolibet in numero me, Messaline, repone;
Sim modo pars vestræ non 56 aliena domus.
Et mala Nasonem, quoniam meruisse videtur,
Si non ferre 57 doles, at 58 meruisse dole.

præstabas, quam accipiebas. 55 Numera me modo inter cultores tuos vel infimos. 56 Modo non plane excludar ex iis, qui te colunt. 57 Perpeti. 58 Saltim dole, ea me meruisse.

EPI.

EPISTOLA VIII.

SEVERO.

ARGUMENTUM.

Severo amico exponit se cinctum hostibus, in assiduis semper præliis versari, miroque amicorum, conjugis, filiæ, & patriæ desiderio teneri. Simul dolet, quod cum careat prædiolo & hortis, arando, seminando curas imminuat. Colligit tamen præ hostium multitudine, quæ Tomitanam civitatem semper infestat, non posse id sibi præstari. Postremo lætatur quod contra in Severo sint omnia secunda: monetque ut impetret locum aliquem magis propinquum dari sibi ab Augusto.

A Tibi dilecto missam Nasone salutem
Accipe pars animæ [2] magna, Severe, meæ.
Neve roges quid agam: si persequar [3] omnia, flebis:
Summa satis [4] nostri sit tibi nota mali.
Vivimus assiduis expertes pacis in armis,
Dira pharetrato [5] bella movente Geta.
Deque tot [6] expulsis sum miles [7] in exule solus,
Tuta (neque invideo) [8] cetera turba latet.
Quoque magis nostros venia dignere libellos,
Hæc in [9] procinctu carmina facta leges.
Stat vetus urbs, ripæ vicina binominis [10] Istri,
Mœnibus, [11] & positu [12] vix adeunda loci.
[13] Caspius Ægypsos, de se si creditur, [14] ipsis,
Condidit, & proprio nomine dixit [15] opus.
[16] Hanc ferus [17] Odrysiis inopino [18] Marte peremtis

Ce-

2 Orat. I. Od. 3. 8. *Et serves animæ dimidium meæ*. ...xima amicitia judicatur. ...Jarrem tibi omnia mala, ...is premor. 4 Sufficiat ti... si summa noris malorum meorum. 5 Pharetram sagittas portante. 6 Exu...is. 7 Dum exul sum, mi... etiam esse cogor, & ar... adversus diros capere ...s. 8 Exulum turba. 9 Quum armatus & paratus ad pugnam forem. 10 Nam & Ister dicitur & Danubius. 11 Ob mœnia. 12 Quia sc. in arduo & saxoso sita est loco, & accedi facile non potest. 13 Ex gente Casp. 14 Ægyptiis de suæ urbis origine tendentibus. 15 Ægypsum. 16 Urbem. 17 I. e. Thracibus, nam Odrysii in Thracia fuere. 18 Bel-

Cepit, & in 19 Regem sustulit arma Getes
Ille memor magni generis, virtute quod auget
Protinus innumero milite cinctus adest.
Nec prius abscessit, merita quam cæde nocentum
Se nimis 20 ulciscens, extitit ipse nocens.
At tibi Rex avo 21 detur fortissime nostro,
Semper honorata sceptra tenere manu:
Teque, 22 quod & præstat, (quid enim tibi 23 plenius optem?)
Martia cum magno Cæsare Roma 24 probet.
Sed memor unde 25 abii, queror, o jucunde sodalis,
Accedant nostris sæva quod arma malis.
Ut careo vobis Scythicas detrusus in 26 oras
Quatuor 27 autumnos Plejas orta facit.
Nec tu crediderīs urbanæ commoda vitæ
Quærere 28 Nasonem, quærit & illa tamen.
Nam modo vos animo dulces reminiscor amici
Nunc mihi cum cara conjuge nata 29 subit
Eque domo rursus pulchræ loca vertor ad Urbis,
Cunctaque 30 mens oculis pervidet illa suis.
Nunc fora, nunc 31 ædes, nunc marmore tecta theatra,
Nunc subit æquata 32 porticus omnis humo.
Gramina nunc 33 campi pulchros spectantis in hortos
34 Stagnaque & 35 Euripi, 36 Virgineusque liquor.

At,

---

lo. 19 Rhoemetalces forte fuit, aut Corys fil. Thraciæ regis. 20 Modum excedens se ulciscendo ipse peccavit. 21 Qui barbaros Ægypso & vicinis Tomo locis expulisti. 22 Quod Roma etiam facit. 23 Majus & excellentius. 24 Amet te bellicosa Roma. 25 Sum digressus. 26 Leto quasi datus, dum missus fui in exilium. 27 Quatuor anni sunt. Ceterum Pleias orta dicitur ortu acronycho; nam, ut Cellarius, qui ipsum hunc nostri locum ut exemplum ortus acronyci adfert in Elementis Astronomiæ p. 39. vespere oritur, cum Sol in Scorpione, signo opposito, est. Adde Pli XVII. 3?. 28 Quippe qui ja feris Scytharum moribus ad suetus sum. 29 Venit in mentem, recordor natæ, eamque desidero. 30 Omnia urb Romæ pulchra loca animo ce no. 31 Sacræ, templa, Debebar sc. æquari solum & complanari propter colles. Martii, cui adjacent hor pulcherrimi. 34 In quibus qua colligitur in Campo Martio, etiam lacus a Jul. Cæ trans Tiberim ad pugnam navalem fodi jussus. 35 Aquæductus, imprimis a Jul. Cæ Circo additos, lege Sueto & ejus interpretes. 30 Virgineus liquor sc. aqua Virg

At (puto) sic Urbis misero est erepta voluptas,
Quolibet 37 ut saltem rure frui liceat.
Non meus 38 amissos animus desiderat agros,
Ruraque Peligno 39 conspicienda solo:
Nec quos piniferis positos in collibus hortos
Spectat Flaminiæ 40 Claudia juncta viæ.
Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
Ad sata41 fontanas (nec pudet) addere42aquas.
Sunt ibi, si 43 vivunt, nostra quoque 44 consita quædam,
Sed non & nostra 45 poma legenda manu.
Pro quibus amissis utinam contingere posset
Hic saltem profugo 46 gleba colenda mihi.
Ipse ego47pendentes(liceat modo) rupa capellas,
Ipse velim baculo pascere 48 nixus oves.
Ipse ego, ne solitis 49 insistant pectora curis,
Ducam ruriculas sub juga 50 panda boves.
Et discam Getici quæ 51 norunt verba juvenci,
Assuetas illis adjiciamque 52 minas.
Ipse manu 53 capulum pressi moderatus aratri,
Experiar 54 mota spargere semen humo.
Nec dubitem longis purgare 55 ligonibus arva,
Et dare quas sitiens combibat hortus, aquas.
Unde sed hoc nobis, 56 minimum quos inter & hostem

Di-

adpellata est, quod, quum milites aquam quærerent, virgo quædam ipsis scaturigines quasdam monstravit, quas secuti fodendo magnam aquæ copiam invenere. 37 Saltem aliquantum amœno rure licet mihi frui. Prolepsis est, ad quem mox respondet. 38 Relictos. 39 Quos habui, possedi, in Pelignis, ubi patria Nasonis Sulmo erat. 40 Claudia via contigua Flaminiæ. Hic enim hortos habuit Ovidius. *Flaminia* via a C. Flaminio strata est, & nomen ab eo accepit; ducit in Umbriam & Ariminum, ut *Claudia* seu *Clodia* Florentiam, Pistoriam, & Lucam. 41 Consita, plantas, arbores. 42 Irrigare. 43 Virent vigentque. 44 Plantatæ arbores fructiferæ, quarum fructus manu tua decerpas. 45 Fructus. *Pomi* enim vox generalis est. 46 Ager aliquis. 47 Adscendentes colles & rupes. Virg. Ecl. 1. v. 76.

Non ego vos posthac viridi projectus in antro
Dumosa pendere procul de rupe videbo.

De capellis loquitur. 48 Innixus. 49 Intenta sint, ut ex animo curas depellam. 50 Curva. 51 Verba pastorum vel incolarum Scythiæ, quibus pascentes pecora utuntur. 52 Quibus pelluntur aguntur que pecora. 53 *Stivam*, quia manu *capitur* ab aratoribus. 54 Versa, arata. 55 A lolio. 56 Sc. Sperare

Diſcrimen murus, clauſaque 57 porta facit?
At tibi naſcenti (quod toto pectore lætor)
Nerunt fatales 58 fortia fila 59 Deæ.
60 Te modo campus habet, denſa 61 modo porticus umbra,
Nunc, in quo ponis tempora 62 rara, 63 Forum.
64 Umbria hunc revocat, nec non 65 Albana petentem
66 Appia ferventi ducit in arva 67 rota.
Forſitan 68 hic optes, ut juſtam ſupprimat i[...]
Cæſar, & hoſpitium ſit tua villa meum[...]
Ah nimium eſt quod, amice, petis; 69 moderatius opta,
Et voti (quæſo) contrahe 70 vela tui.
Terra velim propior, nullique obnoxia bello
Detur: erit noſtris pars 101 bona demta malis.

---

licet. 57 Qui cinctus ſunt hoſtibus ferociſſimis, quos murus tantum & clauſa porta urbis ſummovet. 58 Felicem vitam potes ducere ex voluntate Parcarum & fati. 59 Deæ *fatales Parcæ* ſunt. 60 Martius. 61 Denſam umbram præbens. 62 Ubi raro, cauſſarum patronum agis, quod infelicitatis parte omnino eſt ponendum. 63 Potiſſimum id quod *Romanum*, *magnum*, *vetus* & *Latium* eſt adpellatum. Tria enim erant fora, in quibus celebrabantur judicia, id nempe, de quo diximus, & *forum Cæſaris*, nec non *forum Auguſti*. 64 Eſt in Italia, Sabinos inter & Etruriam, [...] prædia Severus habebat. [...] Albana arva ſunt Albana pr[...]dia, *Alba Longa* in Lati[...] Sc. via, a Claudio *App[...]* qui munivit, dicta. 6[...] C[...]ru, cujus axes & rotæ ce[...]riter circumactæ caleſiunt. [...] In prædio tuo. 69 Non ta[...] multum mihi debes optar[...] qui ipſe minoris Cæſaris g[...]tia fuerim contentus. [...] Metaphorice hæc dicuntu[...] perinde ut notum illud H[...]ratii II. 10. 13.

Contrahes vento nimi[...]
ſecundo
Turgida vela.

101 Magna.

EPI[...]

EPISTOLA IX.

MAXIMO.

ARGUMENTUM.

Factus certior Poeta litteris Maximi de obitu Celsi amici, a quo unice amabatur, sperabatque ejus precibus Maximum daturum operam, ut reduceretur in patriam, dicit se eam epistolam lacrymis madefecisse, nec acerbius sibi quicquam ea re contigisse ex tempore toto, quo fuit in Ponto. Simul ejus erga se, ac etiam Maximum fidem & amorem exponit. Quam ob causam fatetur velle se quoque, potest modo ejus funus decorare; sibi quoque haud secus ac mortuo ut opem ferat precatur.

QUæ mihi de [2] rapto tua venit epiſtola Celſo,
Protinus eſt lacrymis humida facta meis.
Quodque nefas [3] dictum, fieri nec poſſe putavi,
Invitis oculis littera lecta tua eſt.
Nec quidquam ad noſtras pervenit acerbius aures,
[4] Ut ſumus in Ponto, perveniatque precor.
Ante meos oculos tamquam [5] præſentis imago
[6] Hæret, & [7] exſtinctum vivere fingit amor.
Sæpe refert [8] animus luſus gravitate [9] carentes,
Seria cum [10] liquida ſæpe peracta fide.
Nulla tamen ſubeunt mihi tempora [11] denſius iſtis,
Quæ vellem vitæ [12] ſumma fuiſſe meæ.
Cum [13] domus ingenti ſubito mea lapſa ruina
Concidit, in [14] domini procubuitque caput;
Adfuit ille [15] mihi, cum me pars magna [16] reliquit,
Maxime, [17] Fortunæ nec fuit ille comes.

Il-

---

2 Morte ſublato & erepto nobis. 3 Dici non debebat de litteris tuis, quas numquam non gratiſſimas mihi futuras eſſe credidi. 4 Ab eo tempore, quo in Ponto vixi. 5 Nempe Celſi mortui. 6 Obverſatur. 7 Mortuum. 8 Mecum reputo & recordor. 9 Nemini inſuaves aut moleſti. 10 Certa & incorrupta, non infucata. 11 Crebrius. 12 Ultima. 13 Cum calamitas exilii me ingrueret. 14 Meum, Ovidii. 15 Celſus mihi ſolatio præſto erat. 16 Amicorum. 17 Non ſecutus eſt fortunam, & eum

Illum ego non aliter flentem mea funera 18 vi
Ponendus quam si frater in 19 igne foret .
Hæsit in 20 amplexu , consolatusque jacentem
Cumque meis lacrymis miscuit 21 usque su
O quoties vitæ custos invisus 22 amaræ
Continuit 23 promptas in mea fata manus
O quoties dixit , Placabilis ira 24 Deorum e
Vive , nec ignosci tu tibi posse 25 nega .
Vox tamen illa fuit 26 celeberrima , Resp
quantum
Debeat auxilii Maximus esse tibi .
Maximus incumbet , 27 quaque est pietate ,
rogabit ,
Ne sit ad extremum 29 Cæsaris ira tenax .
Cumque suis fratris vires 30 adhibebit, & omne
Quo levius 31 doleas , experietur opem .
Hæc mihi verba malæ 32 minuerunt tædia vitæ
Quæ modo ne fuerint , Maxime, vana , 33 ca
Huc 34 quoque venturum mihi se jurare soleb
Non nisi te longæ 35 jus sibi dante viæ .
Nam tua non alio coluit penetralia 36 ritu ,
Terrarum dominus quam colis ipse 37 Deo
Crede mihi , multos habeas cum 38 dignus
amicos ,
Non fuit e multis quolibet 40 ille minor
Si modo nec census , nec 41 clarum nomen
vorum ,
Sed probitas magnos ingeniumque 42 facit

---

ea me deseruit . 18 Meum casum , exilium . 19 Quam si frater ejus esset mortuus , & jam in rogo cremandus . 20 Arcte & diu me amplexabatur . 21 Perseveranter . 22 Molestus mihi , quia obsistebat , ne mihi manus ipse violentas inferrem . 23 Paratum me ad me ipsum interficiendum . 24 Cæsarum . 25 Ne de venia impetranda despera. 26 Frequentissima , frequentissime tamen verbis iis ad me usus est . 27 Operam dabit . 28 Pro pietate & fide erga te sua . 29 Ne perduret semper Augusti ira . 30 Gra-

tiam , qua valet apud
stum . 31 Ut minuatur
calamitas . 32 Molesti
& miseræ . 33 Falsa ,
fiat id quod mihi de te
sus confirmavit . 34 T
35 Potestatem te sibi a
gusto proficiscendi ad
impetrante . 36 Dom
37 Augustum & ejus
38 Quamvis habeas . 39
& merearis . 40 Nemine
nor fuit , nulli postp
dus . 41 Pecunia , opes
Si modo verum est , ec
mum esse homines ma
qui non censu & illust
nere , sed probitate ac

ıre igitur lacrymas Celſo libamus 43 adempto,
Cum 44 fugerem, vivo quas dedit ille mihi.
:armina jure damus raros 45 teſtantia mores,
Ut tua 46 venturi nomina, Celſe, legant.
Ioc eſt, quod poſſum Geticis tibi mittere ab arvis:
Hoc ſolum eſt iſtic, quod liquet eſſe meum.
'unera nec potui comitare, nec ungere 47 corpus:
Atque tuis toto dividor 48 orbe rogis.
Quod potuit, quem tu pro numine 49 vivus habebas,
Præſtitit officium Maximus omne tibi.
Ille tibi exſequias, & 50 magni funus honoris
Fecit, & in gelidos 51 verſit amoma 52 ſinus.
Diluit & lacrymis mœrens unguenta profuſis;
Oſſaque vicina 53 condita texit humo.
Qui 54 quoniam exſtinctis, quæ debet, præſtat amicis,
Et 55 nos exſtinctis annumerare poteſt.

---

nio tales cenſentur eſſe. 43 Damus, profundimus, ut ſacrificantes faciunt, unde eſt metaphora ſumta. 44 Item in exilium. 45 Optimos, ſingulares. 46 Poſteri. 47 Quod fieri ſolebat, ut Kirchmannus teſtatur l. 1. c. 7. de fun. Rom. 48 Longiſſime abſum ab eo loco, ubi es crematus. 49 Quem tu maxime colebas. 50 Funus curavit ſatis amplum & ſplendidum. 51 Fudit. Vid. Virg. Æn. VI. 244. notandus eſt Servi locus: *Fundere*, ait, *eſt ſupina manu libare, quod fit in ſacris ſupernis. Vergere autem eſt converſa in ſiniſtram manu ita fundere, ne patera convertatur, quod in infernis fit*. 52 *Amomum* odoratiſſima herba eſt. 53 Romæ vicina terra ſepeliit. 54 Maximus. 55 Me exulantem mortuis quaſi poteſt connumerare, & reditum mihi ab Auguſto impetrare.

EPI-

EPISTOLA X.

FLACCO.

ARGUMENTUM.

Ad Flaccum scribens Poeta, corporis languorem ejusque rei caussam exponit: eumque rogat cu[m] fratre, ut sibi opem ferat, Augustumque mitiorem reddat.

NAso 2 suo 3 profugus mittit tibi, Flacce, salutem;
Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
Longus enim curis vitiatum 4 corpus amaris
Non patitur vires languor habere 5 suas.
Nec dolor ullus adest, nec febribus uror 6 anhelis
Et peragit soliti 8 vena tenoris 9 iter.
10 Os hebes est, positæque movent fastidia 11 mensæ;
Et queror, invisi 12 cum venit hora cibi.
Quod mare, quod tellus, appone, quod educat aer
Nil ibi, quod nobis 13 esuriatur, erit.
14 Nectar, & 15 ambrosiam, 16 latices, epulasque 17 Deorum
Det mihi formosa nava 18 Juventa manu;
Non tamen exacuet 19 torpens sapor ille palatum;
Stabit & in stomacho pondus 20 inerte 21 diu.
Hæc ego non ausim, cum 22 sint verissima, cuivis
Scribere, 23 delicias ne 24 mala nostra vocent.

Sci-

2 Ita construendum; Flacce, Naso profugus mittit salutem tibi suo. 3 Amico. 4 Debile. 5 Debitas. 6 Quia in febris morbo magno æstu adfligimur. 7 Quoniam ob æstum & sitim laborantes febri anhelant. 8 Arteria pulsum suum servat adhuc. 9 Modi consueti pulsus & motus soliti. 10 Palatum stupore adfectum est, nec cibum adpetit. 11 Cibi in mensis adpositi. 12 Quem fastidio. 13 Quod a me adpetatur avide. 14 *Nectar* potio Deoru[m] fingitur. 15 *Ambrosia* Deoru[m] cibus est. 16 Potum. 17 Ci[bum], qui potus & cibus e[st] Deorum. 18 *Juventa* est *Hebe* filia Junonis, quæ potu[m] cibumque porrigere Diis di[ce]batur. 19 Hebes, nihil adpe[t]ens. 20 Non concoquente. 2[1] Cibus mihi in stomacho di[u] multumque erit molestus. 22 Licet. 23 Hominis delica[ti] tuli fastidium. 24 ἀνορεξίαν & cibi fastidium, ne quis di[cat], me delicatum esse n[...]

icilicet 25 is ſtatus eſt, ea rerum forma mearum,
Deliciis etiam poſſit ut eſſe locus?
Delicias illi precor has contingere, ſi quis
Ne mihi ſit levior Cæſaris ira, 26 timet.
s quoque, qui gracili 27 cibus eſt in corpore, ſomnus
Non alit officio corpus 28 inane ſuo.
ed vigilo, vigilantque mei ſine fine 29 dolores,
Quorum materiam 30 dat locus ipſe mihi.
'ix igitur poſſis viſos agnoſcere vultus:
Quoque ierit quæras, qui fuit ante color.
arvus in exiles 31 ſuccus mihi pervenit artus;
Membraque ſunt cera pallidiora nova.
on hæc immodico contraxi 32 damna 33 Lyæo,
Scis, 34 mihi quam ſolæ 35 pene bibantur aquæ.
on epulis oneror, quarum ſi tangar amore,
Eſt tamen in Geticis copia 36 nulla locis.
ec vires adimit Veneris damnoſa voluptas.
Non ſolet in mœſtos 37 illa venire toros.
Unda locuſque nocent, & cauſſa valentior 30 iſtis
Anxietas animi, quæ mihi ſemper adeſt.
anc niſi tu pariter ſimili, 40 cum fratre 41 levares,
Vix mens triſtitiæ noſtra tuliſſet onus.
Vos eſtis fragili tellus non dura 43 phaſelo:
Quamque negant multi, vos mihi fertis opem.
rte, precor, ſemper, quia ſemper egebimus illa,
Cæſaris offenſum dum 44 mihi numen erit.
ui meritam nobis minuat, non finiat 45 iram,
Suppliciter veſtros quiſque rogate 46 Deos.

---

am, & cibis parabilibus contentum nolle. 25 Ice iſthæc intellige. 26 a vult, ut Cæſar aliquando ii futurus ſit propitius. 27 pus meum gracile inſtar i nutrire ſolet. 28 Jejum. 29 Dolore perpetuo ador. 30 Cauſſam. 31 Tes & confectos curis. 32 rbum. 33 Vino. Lyæus Bacchus. 34 A me. 35 dico vino mixtæ ac tempee. 36 Facultas, epulæ hic dantur. 37 Lectum triſtis & adfecti hominis. 38 Aqua, aerque. 39 Major. 40 Ejuſdem, cujus tu, fidei & probitatis. 41 Pomponio Græcino, ad quem ſcripſit ep. 6. h. I. 42 Vos exulem me ſublevatis auxilio veſtro. Allegoria. 43 Phaſelus navis brevior, qua, quum ſtagnaret Nilus, Ægyptii uſi ſunt. Vid. Horat. III. Od. 2. 29. & ibi Æſon. 44 Uſque dum. 45 Exilium. 46 Cæſares, quibus quilibet veſtrum eſt familiaris.

P. OVIDII NASONIS EPISTOLARUM EX PONTO

LIBER II.

EPISTOLA I.

GERMANICO CÆSARI.

ARGUMENTUM.

Tiberii Neronis ovationem, quam hic digniori nomine triumphum *appellat Poeta, ad se in Scythiam fama pertulerat, quam dicit sibi magnam lætitiam attulisse: ejusque formam describens, Cæsaris clementiam laudat, qui cum hostibus in bello captis vitam concesserit, sperat quoque majorem in modum illum usurum in se eadem clementia. Deinde Deos precatur, ut Tiberio longiorem vitam concedant.*

HUC quoque 2 Cæsarei pervenit fama triumphi,
Languida quo fessi vix 3 venit aura Noti.
Nil fore 4 dulce mihi Scythica 5 regione putavi:
Jam minus hic odio est, quam fuit ante, locus.
Tandem aliquid pulsa curarum nube 6 serenum
Vidi; Fortunæ verba 7 dedique meæ.
8 Nolit ut ulla mihi contingere gaudia Cæsar,
9 Velle potest cuivis hæc tamen una dari.
Di quoque, ut a cunctis hilari pietate colantur,
Tristitiam poni 10 per sua festa jubent.
Denique, quod certus 11 furor est audere fateri,
Hac ego lætitia, 12 si vetet ipse, fruar.

Ju-

2 Tiberii Cæsaris de Illyrico. 3 Propter loci iniquitatem. Sup. I. 5. 72. 4 Gratum & suave. 5 In. 6 Lætabile, gaudio dignum. 7 Lætitia quadam calamitatem meam fefelli. 8 Quamvis nolit. 9 Tamen concedet cuilibet gaudio non levi ob triumphum eum, seu ovationem potius, perfrui. 10 Deponi dierum festorum tempore. 11 Aliquid invito Augusto facere velle manifestus

Jupiter utilibus quoties juvat imbribus agros,
Mixta 13 tenax segeti crescere lappa solet.
Nos quoque frugiferum sentimus inutilis 14 herba
15 Numen; & invita 16 sæpe juvamur ope.
Gaudia Cæsareæ mentis pro parte 17 virili
Sunt mea: privati 18 nil habet illa domus.
19 Gratia, Fama, tibi: 20 per quam spectata triumphi
Incluso mediis est mihi pompa Getis.
21 Indice te didici, nuper visenda 22 coisse
Innumeras gentes ad 23 Ducis ora sui:
Quæque capit vastis immensum mœnibus orbem,
Hospitiis 24 Romam vix habuisse locum.
Tu mihi narrasti, cum multis 25 lucibus ante
26 Fuderit assiduas nubibus Auster aquas,
Numine cælesti Solem fulsisse serenum,
27 Cum populi vultu conveniente die:
Atque ita 28 victorem cum magno vocis 29 honore
30 Bellica laudatis dona dedisse viris:
Claraque sumpturum 31 pictas insignia vestes,
Thura prius sanctis imposuisse 32 focis:
33 Justitiaque sui 34 caste placasse 35 Parentes,
Illo 36 quo templum 37 pectore semper habet:
Quaque ierit, 38 felix adjectum plausibus omen,
39 Saxaque 40 roratis 41 erubuisse rosis:
Protinus 42 argento 43 veros imitantia muros,
Barbara cum victis oppida 44 lata viris:

Flu-

---

furor est. 12 Etsi. 13 Lappa tenax, quæ vestibus solet adhærescere, kleine netten. 14 Exul. 15 Cæsarem bonos & malos victoria sua exhilarantem. 16 Præter Augusti voluntatem aut consilium. 17 Quantum vir potest gaudere. 18 Omnia illius domus pertinent ad publicum. 19 Gratias ago tibi, Fama. 20 Cujus beneficio. 21 Te indicante. 22 Confluxisse. 23 Tiberii. 24 Ut tot hospites reciperet. 25 Diebus. 26 Effuderit. 27 Populi hilaritatem & gaudia die quasi imitante. 28 Tiberium. 29 Cum laude fortitudinis militum. 30 Donativum, seu congiarium, vel armillas, hastas puras, torques, phaleras, reliqua. 31 Tiberium sumpturum pictas vestes, clara insignia. 32 Aris. 33 Simulacrum Justitiæ ab Augusto dedicatum. Vid. Inf. II. 6. 25. 34 Pie. 35 Augusti. 36 Quæ justitia. 37 In pectore illo Augusti. 38 Plausum esse ingeminatumque triumpho boni ominis caussa. 39 Vias lapidibus stratas. 40 Adhuc rore madentibus & sic recentibus, vel creberrimis & tam multis, quam est [illegible] quæ cadit. 41 Rubicunda [illegible] esse. 42 In argento, ex quo cælabantur. 43 Eversus. 44 Lata suf-

Fluminaque, & montes, & in altis pascua sylvis,
Armaque cum telis in 45 strue juncta suis:
Deque 46 triumphorum, quod 47 Sol incenderat, auro
Aurea Romani tecta fuisse 48 fori:
Totque tulisse 48 duces captivis addita collis
Vincula, pene hostes quot satis esse fuit.
Maxima pars horum vitam veniamque tulere,
In quibus & belli summa caputque 50 fuit.
Cur ego posse negem minui mihi Cæsaris iram,
Cum videam mites hostibus esse Deos?
Pertulit huc idem nobis, Germanice, rumor,
Oppida sub 51 titulo nominis esse 52 tui:
Atque 53 ea te contra 54 nec muri mole, nec armis,
Nec satis 55 ingenio tuta fuisse loci.
Dî tibi dent annos, a te 56 nam cetera sumes,
Sint modo virtuti tempora longa tuæ.
Quod precor eveniet: sunt quædam 57 oracula vatum:
Nam Deus optanti 58 prospera signa dedit.
Te quoque victorem 59 Tarpejas scandere in arces
Læta 60 coronatis Roma videbit equis:
Maturosque 61 Pater 62 nati spectabit honores,
Gaudia percipiens, quæ dedit ante 63 suis.
Jam nunc hæc a me, juvenum belloque, togaque
64 Maxime, dicta tibi vaticinante 65 nota.
Hunc quoque carminibus referam fortasse triumphum;

---

se in ferculis. 45 In modum struis seu trophæi composita. 46 In triumpho lato. 47 Fulgore suo ita illustravit, ut videretur ardere. 48 Visa sc. 49 Hostiles captivos. 50 Dux Dalmatarum, qui tandem se Tiberio debebat, & ab eo veniam impetrabat. Vid. Paterculum II. 114. 4 51 Picta quædam oppida lata fuisse in triumphi pompa, ac nomine tuo inscripta fuisse. 52 Fuisse lata. 53 Oppida. 54 Contra te. 55 Natura loci. 56 Bonitate naturæ tuæ. 57 Poetarum dicta sunt oracula instar, & vera prædicunt. 58 Mihi. 59 Capitolium, a Vestali *Tarpeju*, interfecto eo loco a Sabinis post proditam arcem. Legendus Livius, l. I. cap. 11. & 55. 60 Lauro enim triumphales equi coronari solebant. 61 Quos mereberis maturiore ætate olim. 62 Tiberius. 63 Augusto ejusque domui. 64 Domi, pacis tempore, in administranda rep. *toga* pacis signum, *sagum* belli. 65 Structuræ ordo is est: o Maxime juvenum & bello & toga; jam nunc nota, quæ a me vaticinante di-

At (puto) sic Urbis misero est erepta voluptas,
Quolibet 37 ut saltem rure frui liceat.
Non meus 38 amissos animus desiderat agros,
Ruraque Peligno 39 conspicienda solo:
Nec quos piniferis positos in collibus hortos
Spectat Flaminiæ 40 Claudia juncta viæ.
Quos ego nescio cui colui, quibus ipse solebam
Ad sata 41 fontanas (nec pudet) addere 42 aquas.
Sunt ibi, si 43 vivunt, nostra quoque 44 consita quædam,
Sed non & nostra 45 poma legenda manu.
Pro quibus amissis utinam contingere posset
Hic saltem profugo 46 gleba colenda mihi.
Ipse ego 47 pendentes (liceat modo) rupe capellas,
Ipse velim baculo pascere 48 nixus oves.
Ipse ego, ne solitis 49 insistant pectora curis,
Ducam ruriculas sub juga 50 panda boves.
Et discam Getici quæ 51 norunt verba juvenci,
Assuetas illis adjiciamque 52 minas.
Ipse manu 53 capulum pressi moderatus aratri,
Experiar 54 mota spargere semen humo.
Nec dubitem longis purgare 55 ligonibus arva,
Et dare quas sitiens combibat hortus, aquas.
Inde sed hoc nobis, 56 minimum quos inter & hostem

Di-

---

pellata est, quod, quum ilites aquam quærerent, vir- quædam ipsis scaturigines asdam monstravit, quas se- ti fodendo magnam aquæ piam invenere. 37 Saltem iquantum amœno rure licet ihi frui. Prolepsis est, ad em mox respondet. 38 Re- tos. 39 Quos habui, posse- , in Pelignis, ubi patria asonis Sulmo erat. 40 Clau- via contigua Flaminiæ. enim hortos habuit Ovi- s. *Flaminia* via a C. Fla- nio strata est, & nomen ab accepit; ducit in Umbriam Ariminum, ut *Claudia* *Clodia* Florentiam, Pi- riam, & Lucam. 41 Con- , plantas, arbores. 42 rigare. 43 Virent vigent- que. 44 Plantatæ arbores fructiferæ, quarum fructus manu tua decerpas. 45 Fructus. *Pomi* enim vox generalis est. 46 Ager aliquis. 47 Adscendentes colles & rupes. Virg. Ecl. 1. v. 76.

Non ego vos posthac viridi projectus in antro
Dumosa pendere procul de rupe videbo.

De capellis loquitur. 48 Innixus. 49 Intenta sint, ut ex animo curas depellam. 50 Curva. 51 Verba pastorum vel incolarum Scythiæ, quibus pascentes pecora utuntur. 52 Quibus pelluntur aguntuque pecora. 53 *Stivam*, quia manu *capitur* ab aratoribus. 54 Versa, arata. 55 A lolio. 56 Sc. Sperate

Discrimen murus, clausaque 57 porta facit?
At tibi nascenti (quod toto pectore lætor)
 Nerunt fatales 58 fortia fila 59 Deæ.
60 Te modo campus habet, densa 61 modo porticus umbra,
 Nunc, in quo ponis tempora 62 rara, 63 Forum.
64 Umbria hunc revocat, nec non 65 Albana petentem
 66 Appia ferventi ducit in arva 67 rota.
Forsitan 68 hic optes, ut justam supprimat iram
 Cæsar, & hospitium sit tua villa meum.
Ah nimium est quod, amice, petis; 69 moderatius opta,
 Et voti (quæso) contrahe 70 vela tui.
Terra velim propior, nullique obnoxia bello
 Detur: erit nostris pars 101 bona demta malis.

---

licet. 57 Qui cinctus sunt hostibus ferocissimis, quos murus tantum & clausa porta urbis summovet. 58 Felicem vitam potes ducere ex voluntate Parcarum & fati. 59 Deæ *fatales Parcæ* sunt. 60 Martius. 61 Densam umbram præbens. 62 Ubi raro, caussarum patronum agis, quod infelicitatis parte omnino est ponendum. 63 Potissimum id quod *Romanum*, *magnum*, *vetus* & *Latium* est adpellatum. Tria enim erant fora, in quibus celebrabantur judicia, id nempe, de quo diximus, & *forum Cæsaris*, nec non *forum Augusti*. 64 Est in Italia, Sabinos inter & Etruriam, ubi prædia Severus habebat. 65 Albana arva sunt Albana prædia, *Albæ Longa* in Latio. 66 Sc. via, a Claudio *Appio*, qui munivit, dicta. 67 Currus, cujus axes & rotæ celeriter circumactæ calefiunt. 68 In prædio tuo. 69 Non tam multum mihi debes optare, qui ipse minoris Cæsaris gratia fuerim contentus. 70 Metaphorice hæc dicuntur, perinde ut notum illud Horatii II. 10. 13.

Contrahes vento nimium secundo
Turgida vela.

101 Magna.

EPISTOLA IX.

MAXIMO.

ARGUMENTUM.

Factus certior Poeta litteris Maximi de obitu Celsi amici, a quo unice amabatur, sperabatque ejus precibus Maximum daturum operam, ut reduceretur in patriam, dicit se eam epistolam lacrymis madefecisse, nec acerbius sibi quicquam ea re contigisse ex tempore toto, quo fuit in Ponto. Simul ejus erga se, ac etiam Maximum fidem & amorem exponit. Quam ob causam fatetur velle se quoque quo potest modo ejus funus decorare; sibi quoque haud secus ac mortuo ut opem ferat precatur.

QUæ mihi de [2] rapto tua venit epiſtola Celſo,
  Protinus eſt lacrymis humida facta meis.
Quodque nefas [3] dictum, fieri nec poſſe putavi,
  Invitis oculis littera lecta tua eſt.
Nec quidquam ad noſtras pervenit acerbius aures,
  [4] Ut ſumus in Ponto, perveniatque precor.
Ante meos oculos tamquam [5] præſentis imago
  [6] Hæret, & [7] exſtinctum vivere fingit amor.
Sæpe refert [8] animus luſus gravitate [9] carentes,
  Seria cum [10] liquida ſæpe peracta fide.
Nulla tamen ſubeunt mihi tempora [11] denſius iſtis,
  Quæ vellem vitæ [12] ſumma fuiſſe meæ.
Cum [13] domus ingenti ſubito mea lapſa ruina
  Concidit, in [14] domini procubuitque caput;
Adfuit ille [15] mihi, cum me pars magna [16] reliquit,
  Maxime, [17] Fortunæ nec fuit ille comes.

Il-

---

2 Morte ſublato & erepto nobis. 3 Dici non debebat de litteris tuis, quas numquam non gratiſſimas mihi futuras eſſe credidi. 4 Ab eo tempore, quo in Ponto vixi. 5 Nempe Celſi mortui. 6 Obverſatur. 7 Mortuum. 8 Mecum reputo & recordor. 9 Nemini inſuaves aut moleſti. 10 Certa & incorrupta, non infucata. 11 Crebrius. 12 Ultima. 13 Cum calamitas exilii me ingrueret. 14 Meum, Ovidii. 15 Celſus mihi ſolatio præſto erat. 16 Amicorum. 17 Non ſecutus eſt fortunam, & eum

Illum ego non aliter flentem mea funera 18 vidi,
Ponendus quam si frater in 19 igne foret.
Hæsit in 20 amplexu, consolatusque jacentem est,
Cumque meis lacrymis miscuit 21 usque suas.
O quoties vitæ custos invisus 22 amaræ
Continuit 23 promptas in mea fata manus!
O quoties dixit, Placabilis ira 24 Deorum est:
Vive, nec ignosci tu tibi posse 25 nega.
Vox tamen illa fuit 26 celeberrima, Respice quantum
Debeat auxilii Maximus esse tibi.
Maximus incumbet, 27 quaque est pietate, 28 rogabit,
Ne sit ad extremum 29 Cæsaris ira tenax.
Cumque suis fratris vires 30 adhibebit, & omnem,
Quo levius 31 doleas, experietur opem.
Hæc mihi verba malæ 32 minuerunt tædia vitæ,
Quæ modo ne fuerint, Maxime, vana, 33 cave.
Huc 34 quoque venturum mihi se jurare solebat,
Non nisi te longæ 35 jus sibi dante viæ.
Nam tua non alio coluit penetralia 36 ritu,
Terrarum dominus quam colis ipse 37 Deos.
Crede mihi, multos habeas cum 38 dignus 39 amicos,
Non fuit e multis quolibet 40 ille minor:
Si modo nec census, nec 41 clarum nomen avorum,
Sed probitas magnos ingeniumque 42 facit.

Ju-

---

ca me deseruit. 18 Meum casum, exilium. 19 Quam si frater ejus esset mortuus, & jam in rogo cremandus. 20 Arcte & diu me amplexabatur. 21 Perseveranter. 22 Molestus mihi, quia obsistebat, ne mihi manus ipse violentas inferrem. 23 Paratum me ad me ipsum interficiendum. 24 Cæsarum. 25 Ne de venia impetranda despera. 26 Frequentissima, frequentissime tamen verbis iis ad me usus est. 27 Operam dabit. 28 Pro pietate & fide erga te sua. 29 Ne perduret semper Augusti ira. 30 Gratiam, qua valet apud Augustum. 31 Ut minuatur exilii calamitas. 32 Molestissimæ & miseræ. 33 Falsa, fac ut fiat id quod mihi de te Celsus confirmavit. 34 Tomos. 35 Potestatem te sibi ab Augusto proficiscendi ad me impetrante. 36 Domum. 37 Augustum & ejus fam... 38 Quamvis habeas. 39 Quo & mereris. 40 Nemine minor fuit, nulli postponendus. 41 Pecunia, opes. 42 Si modo verum est, eos demum esse homines magnos, qui non censu & illustri genere, sed probitate ac ing...

Jure igitur lacrymas Celso libamus 43 adempto,
Cum 44 fugerem, vivo quas dedit ille mihi.
Carmina jure damus raros 45 testantia mores,
Ut tua 46 venturi nomina, Celse, legant.
Hoc est, quod possum Geticis tibi mittere ab arvis:
Hoc solum est istic, quod liquet esse meum.
Funera nec potui comitare, nec ungere 47 corpus:
Atque tuis toto dividor 48 orbe rogis.
Quod potuit, quem tu pro numine 49 vivus habebas,
Præstitit officium Maximus omne tibi.
Ille tibi exsequias, & 50 magni funus honoris
Fecit, & in gelidos 51 versit amoma 52 sinus.
Diluit & lacrymis mœrens unguenta profusis;
Ossaque vicina 53 condita texit humo.
Qui 54 quoniam exstinctis, quæ debet, præstat amicis,
Et 55 nos exstinctis annumerare potest.

---

nio tales censentur esse. 43 Damus, profundimus, ut sacrificantes faciunt, unde est metaphora sumta. 44 Irem n exilium. 45 Optimos, singulares. 46 Posteri. 47 Quod fieri solebat, ut Kirchmannus testatur l. 1. c. 7. de fun. Rom. 48 Longissime absum ab eo loco, ubi es cremaus. 49 Quem tu maxime colebas. 50 Funus curavit satis amplum & splendidum. 51 Fudit. Vid. Virg. Æn. VI. 244. notandus est Servi locus: *Fundere*, ait, *est supina manu libare, quod fit in sacris supernis. Vergere autem est conversa in sinistram manu ita fundere, ne patera convertatur, quod in infernis fit.* 52 *Amomum* odoratissima herba est. 53 Romæ vicina terra sepeliit. 54 Maximus. 55 Me exhalantem mortuis quasi potest connumerare, & reditum mihi ab Augusto impetrare.

EPI-

EPISTOLA X.

FLACCO.

ARGUMENTUM.

Ad Flaccum scribens Poeta, corporis languorem ejusque rei caussam exponit: eumque rogat cum fratre, ut sibi opem ferat; Augustumque mitiorem reddat.

NAso 2 suo 3 profugus mittit tibi, Flacce, salutem;
Mittere rem si quis, qua caret ipse, potest.
Longus enim curis vitiatum 4 corpus amaris
Non patitur vires languor habere 5 suas.
Nec dolor ullus adest, nec febribus uror 6 anhelis;
Et peragit soliti 8 vena tenoris 9 iter.
10 Os hebes est, positæque movent fastidia 11 mensæ;
Et queror, invisi 12 cum venit hora cibi.
Quod mare, quod tellus, appone, quod educat aer;
Nil ibi, quod nobis 13 esuriatur, erit.
14 Nectar, & 15 ambrosiam, 16 latices, epulasque 17 Deorum
Det mihi formosa nava 18 Juventa manu;
Non tamen exacuet 19 torpens sapor ille palatum;
Stabit & in stomacho pondus 20 inerte 21 diu.
Hæc ego non ausim, cum 22 sint verissima, cuivis
Scribere, 23 delicias ne 24 mala nostra vocent.
Sci-

2 Ita construendum; Flacce, Naso profugus mittit salutem tibi suo. 3 Amico. 4 Debile. 5 Debitas. 6 Quia in febris morbo magno æstu adfligimur. 7 Quoniam ob æstum & sitim laborantes febri anhelant. 8 Arteria pulsum suum servat adhuc. 9 Modi consueti pulsus & motus soliti. 10 Palatum stupore affectum est, nec cibum adpetit. 11 Cibi in mensis adpositi. 12 Quem fastidio. 13 Quod a me adpetatur avide. 14 *Nectar* potio Deorum fingitur. 15 *Ambrosia* Deorum cibus est. 16 Potum. 17 Cibum, qui potus & cibus est Deorum. 18 *Juventa* est *Hebe* filia Junonis, quæ potum cibumque porrigere Diis dicebatur. 19 Hebes, nihil adpetens. 20 Non concoquente. 21 Cibus mihi in stomacho diu multumque erit molestus. 22 Licet. 23 Hominis delicatuli fastidium. 24 ἀνορεξίαν & cibi fastidium, ne quis dicat, me delicatum esse

Scilicet 25 is status est, ea rerum forma mearum,
Deliciis etiam possit ut esse locus?
Delicias illi precor has contingere, si quis
Ne mihi sit levior Cæsaris ira, 26 timet.
Is quoque, qui gracili 27 cibus est in corpore, somnus
Non alit officio corpus 28 inane suo.
Sed vigilo, vigilantque mei sine fine 29 dolores,
Quorum materiam 30 dat locus ipse mihi.
Vix igitur possis visos agnoscere vultus:
Quoque ierit quæras, qui fuit ante color.
Parvus in exiles 31 succus mihi pervenit artus;
Membraque sunt cera pallidiora nova.
Non hæc immodico contraxi 32 damna 33 Lyæo,
Scis, 34 mihi quam solæ 35 pene bibantur aquæ.
Non epulis oneror, quarum si tangar amore,
Est tamen in Geticis copia 36 nulla locis.
Nec vires adimit Veneris damnosa voluptas.
Non solet in mœstos 37 illa venire toros.
38 Unda locusque nocent, & caussa valentior 39 istis
Anxietas animi, quæ mihi semper adest.
Hanc nisi tu pariter simili, 40 cum fratre 41 levares,
Vix mens tristitiæ nostra tulisset onus.
42 Vos estis fragili tellus non dura 43 phaselo:
Quamque negant multi, vos mihi fertis opem.
Ferte, precor, semper, quia semper egebimus illa,
Cæsaris offensum dum 44 mihi numen erit.
Qui meritam nobis minuat, non finiat 45 iram,
Suppliciter vestros quisque rogate 46 Deos.

…ium, & cibis parabilibus …te contentum nolle. 25 I… …nice isthæc intellige. 26 …on vult, ut Cæsar aliquando …ihi futurus sit propitius. 27 …orpus meum gracile instar …bi nutrire solet. 28 Jeju…um. 29 Dolore perpetuo ad…ior. 30 Caussam. 31 Te…es & confectos curis. 32 …orbum. 33 Vino. Lyæus Bacchus. 34 A me. 35 …odico vino mixtæ ac tempe…tæ. 36 Facultas, epulæ hic …n dantur. 37 Lectum tristis & adfecti hominis. 38 Aqua, aerque. 39 Major. 40 Ejusdem, cujus tu, fidei & probitatis. 41 Pomponio Græcino, ad quem scripsit ep. 6. h. l. 42 Vos exulem me sublevatis auxilio vestro. Allegoria. 43 *Phaselus* navis brevior, qua, quum stagnaret Nilus, Ægyptii usi sunt. Vid. Horat. III. Od. 2. 29. & ibi Æson. 44 Usque dum. 45 Exilium. 46 Cæsares, quibus quilibet vestrum est familiaris.

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLARUM
EX PONTO
LIBER II.
EPISTOLA I.
GERMANICO CÆSARI.
ARGUMENTUM.

Tiberii Neronis ovationem, quam hic digniori nomine triumphum *appellat Poeta, ad se in Scythiam fama pertulerat, quam dicit sibi magnam lætitiam attulisse: ejusque formam describens, Cæsaris clementiam laudat, qui cum hostibus in bello captis vitam concesserit, sperat quoque majorem in modum illum usurum in se eadem clementia. Deinde Deos precatur, ut Tiberio longiorem vitam concedant.*

HUC quoque 2 Cæsarei pervenit fama triumphi,
Languida quo fessi vix 3 venit aura Noti.
Nil fore 4 dulce mihi Scythica 5 regione putavi:
Jam minus hic odio est, quam fuit ante, locus.
Tandem aliquid pulsa curarum nube 6 serenum
Vidi; Fortunæ verba 7 dedique meæ.
8 Nolit ut ulla mihi contingere gaudia Cæsar,
9 Velle potest cuivis hæc tamen una dari.
Di quoque, ut a cunctis hilari pietate colantur,
Tristitiam poni 10 per sua festa jubent.
Denique, quod certus 11 furor est audere fateri,
Hac ego lætitia, 12 si vetet ipse, fruar.

Ju-

2 Tiberii Cæsaris de Illyrico. 3 Propter loci iniquitatem. Sup. I. 5. 72. 4 Gratum & suave. 5 In. 6 Lætabile, gaudio dignum. 7 Lætitia quadam calamitatem meam fefelli. 8 Quamvis nolit. 9 Tamen concedet cuilibet gaudio non levi ob triumphum eum, seu ovationem potius, perfrui. 10 Deponi dierum festorum tempore. 11 Aliquid invito Augusto facere velle manifestus

Jupiter utilibus quoties juvat imbribus agros,
Mixta 13 tenax segeti crescere lappa solet.
Nos quoque frugiferum sentimus inutilis 14 herba
15 Numen; & invita 16 sæpe juvamur ope.
Gaudia Cæsareæ mentis pro parte 17 virili
Sunt mea: privati 18 nil habet illa domus.
19 Gratia, Fama, tibi: 20 per quam spectata triumphi
Incluso mediis est mihi pompa Getis.
21 Indice te didici, nuper visenda 22 coisse
Innumeras gentes ad 23 Ducis ora sui:
Quæque capit vastis immensum mœnibus orbem,
Hospitiis 24 Romam vix habuisse locum.
Tu mihi narrasti, cum multis 25 lucibus ante
26 Fuderit assiduas nubibus Auster aquas,
Numine cælesti Solem fulsisse serenum,
27 Cum populi vultu conveniente die:
Atque ita 28 victorem cum magno vocis 29 honore
30 Bellica laudatis dona dedisse viris:
Claraque sumpturum 31 pictas insignia vestes,
Thura prius sanctis imposuisse 32 focis:
33 Justitiaque sui 34 caste placasse 35 Parentes,
Illo 36 quo templum 37 pectore semper habet:
Quaque ierit, 38 felix adjectum plausibus omen,
39 Saxaque 40 roratis 41 erubuisse rosis:
Protinus 42 argento 43 veros imitantia muros,
Barbara cum victis oppida 44 lata viris:

Flu-

---

furor est. 12 Etsi. 13 Lappa tenax, quæ vestibus solet adhærescere, kleine kletten. 14 Exul. 15 Cæsarem bonos & malos victoria sua exhilarantem. 16 Præter Augusti voluntatem aut consilium. 17 Quantum vir potest gaudere. 18 Omnia illius domus pertinent ad publicum. 19 Gratias ago tibi, Fama. 20 Cujus beneficio. 21 Te indicante. 22 Confluxisse. 23 Tiberii. 24 Ut tot hospites reciperet. 25 Diebus. 26 Effuderit. 27 Populi hilaritatem & gaudia die quasi imitante. 28 Tiberium. 29 Cum laude fortitudinis militum. 30 Donativum, seu congiarium, vel armillas, hastas puras, torques, phaleras, reliqua. 31 Tiberium sumpturum pictas vestes, clara insignia. 32 Aris. 33 Simulacrum Justitiæ ab Augusto dedicatum. Vid. Inf. II. 6. 25. 34 Pie. 35 Augusti. 36 Quæ justitia. 37 In pectore illo Augusti. 38 Plausum esse ingeminatumque triumphe boni ominis caussa. 39 Vias lapidibus stratas. 40 Adhuc rore madentibus & sic recentibus, vel creberrimis & tam multis, quam est [illegible] quum cadit. 41 Rubicunda [illegible] esse. 42 In argento, ex quo cælabantur. 43 Eversus. 44 Lata fuis-

Fluminaque, & montes, & in altis pascua sylvis,
Armaque cum telis in 45 strue juncta suis:
Deque 46 triumphorum, quod 47 Sol incenderat, auro
Aurea Romani tecta fuisse 48 fori:
Totque tulisse 48 duces captivis addita collis
Vincula, pene hostes quot satis esse fuit.
Maxima pars horum vitam veniamque tulere,
In quibus & belli summa caputque 50 fuit.
Cur ego posse negem minui mihi Cæsaris iram,
Cum videam mites hostibus esse Deos?
Pertulit huc idem nobis, Germanice, rumor,
Oppida sub 51 titulo nominis esse 52 tui:
Atque 53 ea te contra 54 nec muri mole, nec armis,
Nec satis 55 ingenio tuta fuisse loci.
Dî tibi dent annos, a te 56 nam cetera sumes,
Sint modo virtuti tempora longa tuæ.
Quod precor eveniet: sunt quædam 57 oracula vatum:
Nam Deus optanti 58 prospera signa dedit.
Te quoque victorem 59 Tarpejas scandere in arces
Læta 60 coronatis Roma videbit equis:
Maturosque 61 Pater 62 nati spectabit honores,
Gaudia percipiens, quæ dedit ante 63 suis.
Jam nunc hæc a me, juvenum belloque, togaque
64 Maxime, dicta tibi vaticinante 65 nota.
Hunc quoque carminibus referam fortasse triumphum;

se in ferculis. 45 In modum struis seu trophæi composita. 46 In triumpho lato. 47 Fulgore suo ita illustravit, ut videretur ardere. 48 Visa sc. 49 Hostiles captivos. 50 Dux Dalmatarum, qui tandem se Tiberio debebat, & ab eo veniam impetrabat. Vid. Paterculum II. 114. 4 51 Picta quædam oppida lata fuisse in triumphi pompa, ac nomine tuo inscripta fuisse. 52 Fuisse lata. 53 Oppida. 54 Contra te. 55 Natura loci. 56 Bonitate naturæ tuæ. 57 Poetarum dicta sunt oracula instar, & vera prædicunt. 58 Mihi. 59 Capitolium, a Vestali *Tarpeja*, interfecto ea loco a Sabinis post proditam arcem. Legendus Livius, l. I. cap. 11. & 55. 60 Lauro enim triumphales equi coronari solebant. 61 Quos merebis maturiore ætate olim. 62 Tiberius. 63 Augusto ejusque domui. 64 Domi, pacis tempore, in administranda rep. *toga* pacis signum, *sagum* belli. 65 Structuræ ordo is est: o Maxime juvenum & bello & toga, jam nunc nota, quæ a me vaticinante di-

Sufficiet noſtris ſi 66 modo vita malis;
Imbuero 67 Scythicas ſi non prius ipſe ſagittas,
68 Abſtuleritque ferox hoc caput enſe Getes.
Quod ſi me ſalvo 69 dabitur tua 70 laurea templis,
Omina bis 71 dices vera fuiſſe mea.

---

cta ſunt. 66 Si modo ego tot malis ſufficiam ita perferendis, ut vivam, vel, ſi afflicto mihi ſuperfuerit ſatis ad id vitæ temporis. 67 Si ipſo non prius, quam id fiat, a Scythis interficiar, 68 Abſciderit. 69 Inferetur a te in templa. 70 Corona e lauro facta. 71 Quod & Tiberio vere prædixerim triumphum; Vid. Triſt. IV, 2. & nunc etiam tibi.

EPI-

EPISTOLA II.

MESSALINO.

ARGUMENTUM.

Messalinum rogat, ut eo quo solebat vultu, salutem accipiat missam vel ab ipso mari Euxino, ubi Poeta exulabat: Eumque monet, lecto ejus nomine, non dubitet etiam legere totam epistolam: quandoquidem non perpetravit tot ac tanta mala, ut ejus carmina non possint ab eo legi. Deinde eum artificiose precatur, quum tempus ad id idoneum extet, sibi Augustum reconciliet. Postremo monet, ut hoc teneat ea lege, si viderit sibi id minime nociturum.

ILle domus vestræ primis venerator ab annis
Pulsus ad Euxini Naso 2 sinistra freti,
Mittit ab indomitis 3 hanc, Messaline, salutem,
Quam solitus præsens est tibi 4 ferre, Getis.
Hei mihi, si lecto vultus tibi nomine non est
Qui 5 fuit, & dubitas 6 cetera perlegere!
Perlege, nec mecum pariter 7 mea verba relega:
Urbe 8 licet vestra versibus esse meis.
Non ego 9 concepi, si Pelion 10 Ossa tulisset,
Clara mea tangi 11 sidera posse manu.
Nec nos Enceladi 12 dementia 13 castra secuti,
In rerum dominos movimus arma Deos.

C 2 Nec,

Eleg. II. 2. In parte sinistra ingredientibus sita. 3 Feris, ferocibus, ut sæpius vocat. 4 Dicere præsens. 5 Talis, qualis fuit ante. 6 Veteris. 7 Scripta, carmina. 8 In urbe l. 1. 20. 21. 6 Cogitavi, in animum induxi. 10 Si Ossæ impositus fuisset Pelion. Montes sunt Thessaliæ, Vid. Apollod. I. 7. 4. Trist. II. 1. 71. 71. 11. Oppugnari, violari. 12 Enceladus, gigantum bello clas, fulmine ictus & Ætna monte oppressus fingitur. Pulchre Cornelius Severus Ætnea v. 7.

Gurgite Trinacrio morientem Jupiter Ætna
Obruis Enceladum, vasti qui pondere montis
Æstuat & patulis exspirat faucibus ignes.
Hæc est mendosæ vulgata licentia famæ.
Vatibus ingenium, est hinc audit nobile carmen, reliqua. 13 Dementis Enceladi, per Hypallagen

Nec, quod Tydidæ 14 temeraria dextera fecit;
  Numina 15 sunt telis ulla petita meis.
Est mea culpa gravis, sed quæ me perdere solum
  Ausa sit, & nullum majus 16 adorta nefas.
Nil nisi non sapiens 17 possum; timidusque vocari:
  Hæc 18 duo sunt animi nomina vera mei.
Esse quidem fateor, meritam post Cæsaris iram,
  Difficilem precibus te quoque jure meis:
Quæque tua est pietas 19 in totum nomen Iuli,
  Te lædi, cum quis læditur inde, 20 putas.
Sed licet arma 21 feras, & vulnera sæva 22 mineris,
  Non tamen efficies, ut timeare mihi.
Puppis 23 Achæmenidem Grajum Trojana recepit:
  Profuit & 24 Myso Pelias 25 hasta duci.
Confugit interdum 26 templi violator ad aram,
  Nec petere offensi numinis horret opem.
Dixerit hoc aliquis tutum non esse, fatemur:
  Sed non per placidas it mea 27 navis aquas.
Tuta petant alii: fortuna miserrima tuta est:
  Nam timor eventus 28 deterioris abest.
Qui rapitur fatis, quid 29 præter fata requirit?
  30 Sæpe creat molles aspera spina rosas.
Qui rapitur spumante salo, 31 sua brachia 32 cauti

Por-

14 Diomedis, fil. Tydei, regis Ætoliæ. 15 Ut a Diomede Mars & Venus pro Trojanis pugnantes. 16 Qua me solum perdidi, aliud facinus & scelus ausus non sum. 17 Sup. I. 7. 44. 18 Ita vere nominor, non sapiens, nempe timidus. 19 Erga totam gentem Juliam & ex ea Cæsares. 20 Ex domo Julia. 21 Armatus sis, miles enim erat Messalinus, & fortem se gesserat Dalmatiæ & Pannoniæ præfectus. 22 Licet velis me abigere a te armis. 23 Achæmenides hic ab Ulysse in Sicilia relictus ad Æneam confugiebat, monebatque eum, ut a Cyclopibus caveret, & ab eo in navim recipiebatur. Virg. Æn. III. 590. 667. 24 Telepho regi Misiæ, qui quum ab Achille esset sauciatus, nec sanari posset, ex hastæ Achillis rubigine malagma factum vulnerique impositum est. 25 Achillis. v. Sup. I. 7. 52. 26 Qui commisit sacrilegium. 27 Sicuti nautæ, ita ego adflictus confugere ad portum cogor, qui est proximus, licet non adeo tutus. 28 Casus. 29 Quid desiderat, nisi ut fata sua meliora fiant? 30 Sæpe e fatis duris prosperiora soleat evenire. *Metaph.* 31 Mari. 32 Adprehendit duram

Porrigit, & ſpinas, duraque ſaxa [33] capit.
Accipitrem metuens pennis trepidantibus [34] ales,
  Audet ad humanos feſſa venire ſinus.
Nec ſe vicino dubitat committere tecto,
  Quæ fugit infeſtos territa cerva canes.
Da, precor, acceſſum lacrymis, mitiſſime, noſtris,
  Nec rigidam [35] timidis vocibus obde forem.
Verbaque noſtra favens [36] Romana ad Numina perfer,
  Non tibi [37] Tarpejo culta tonante minus.
Mandatique mei legatus ſuſcipe cauſſam,
  Nulla meo quamvis [38] nomine cauſſa bona eſt.
Jam prope [39] depoſitus, certe jam frigidus æger,
  Servatus per te, ſi modo ſerver, ero.
Nunc tua pro rebus [40] nitatur [41] gratia lapſis,
  Principis [42] æterni quam tibi præſtat amor.
Nunc tibi & eloquii [43] nitor ille domeſticus adſit,
  Quo poteras trepidis utilis eſſe reis.
Vivit enim in vobis facundi lingua parentis,
  Et res heredem [44] repperit illa ſuum.
Hanc ego, non ut me defendere tentet, [45] adoro.
  Non eſt confeſſi cauſa tuenda rei.
Num tamen excuſes erroris [46] origine factum,
  An nihil expediat tale [47] monere, vide.
Vulneris id [48] genus eſt, quod cum ſanabile non ſit,
  Non contrectari tutius eſſe putem.
Lingua, ſile, non eſt ultra narrabile quicquam.
  Poſſe velim cineres [49] obruere ipſe meos.
Sic igitur, quaſi me nullus deceperit error,
  Verba [50] face, ut vita, quam dedit [51] ipſe, fruar.

cautem. 33 Prehendit. 34 Columba. 35 Immitem. 36 Auguſtum Cæſareſque. 37 Jove Capitolino. 38 In qua ego ſum reus. 39 Deſperatus. 40 Laboret pro me læſo & miſero. 41 Qua polles apud Auguſtum. 42 Auguſti, inter Deos referendi. 43 Conſueta familiæ tuæ ſermonis elegantia. 44 Eloquentia illa vobis, tamquam hæreditas, tradita eſt a parente. 46 Oro, compoſitum verbum pro ſimplici, ut verſa vice frequenter ſimplex pro compoſito adhibetur. 46 Specie & prætextu. 47 Excuſare culpam 48 Factum illud, quo Auguſtus læſus, ego vero ſum perditus 49 VelIem, ut memoriam delicti mei ipſe poſſim abolere. Allegoria eſt a cineribus in urna ſepeliendis. 50 Pro fac. Archaiſmo, qui maxime eſt Comicis in uſu. Vid. Plaut. Trocul. II. 5. 35 Terent. Andr. IV. 2. 57. etiam ita loquitur Nepos IV. 2. 4. 51 Auguſtus mihi donavit, quum

Cumque serenus 52 erit, vultusque 53 remiserit illos,
Qui secum 54 terras, imperiumque movent;
Exiguam ne me prædam sinat esse Getarum,
Detque solum miseræ mite, 55 precare, fugæ.
Tempus adest aptum precibus; valet ille videtque
Quas fecit vires, Roma, valere tuas.
Incolumis conjux 56 sua 57 pulvinaria 58 servat:
59 Promovet imperium 60 filius Ausonium.
Præterit ipse suos animo 62 Germanicus annos,
Nec vigor 63 est 64 Drusi nobilitate minor.
Adde 65 nurus, neptesque 66 pias, 67 carosque nepotes,
Ceteraque Augustæ membra valere domus.
Adde triumphatos modo 68 Pæonas, adde 69 quieti
Subdita montanæ 70 brachia Dalmatiæ.
Nec dedignata est abjectis 71 Illyris armis
Cæsareum famulo 72 vertice ferre pedem.
73 Ipse super currum placido spectabilis ore,
Tempora 74 Phœbea virgine nexa tulit.
Quem pia 75 vobiscum proles 76 comitavit euntem,
Digna parente suo, nominibusque 77 datis.
78 Fratribus adsimilis, quos proxima templa tenentes
Di-

---

posset adimere. Sup. I. 2. 92. 197. 52 Hilaris. 53 Exporrexit prius contractos. 54 ἓν διὰ δυοῖν pro *terrarum imperium*. Elegans est locus Metam. I. 179. de Jove:

Terrificam capitis concussit terque quaterque
Cæsariem, cum qua terram, mare, sidera movit.

55 Magis tuum. 56 Livia. 57 Thalamum, quasi *pulvinaria* deorum. 58 Quasi jam sacerdos Augusti, quæ etiam ei post mortem constituta est. Ita Vestales virgines ignem æternum dicuntur *servare*. 59 Amplius reddit. 60 Tiberius ab Augusto adoptatus, natus e Livia. 61 Antevertit, excedit virtutis præstantia. 62 Fil. Drusi, Tiberii fratris, a Tiberio, Augusto jubente, adoptatus. 63 Nec vigor Drusi, fortitudo animi ejus nobilitate minor est. 64 Tiberii ex Agrippina filii. 65 Antonia, Livilla, Æmilia & Lepida. 66 Agrippina, Livilla. 67 Germanici & Drusi junioris, liberi. 68 Pannonios, a Græcis Pæonas dictos. Vid. & præc. v. 19. 41. 69 Pacata. 70 Tractum terræ Dalmat. 71 Illyricum, Græc. *Ἰλλυρίς*. 72 Se submittere Cæsari. 73 Tiberius. 74 Laureo serto, *Phœbea Virgo* est Daphne, Gr. δάφνη in laurum mutata, quæ vox deinde pro lauro a poetis usurpatur. 75 Nam & Messalinus aliique legati currum Tiberii secuti sunt. Vid. Sueton. Tiber. 20. 76. Germanicusque Drususque. 77 Cæsareo, vel *Germanici*. 78 Castori & Polluci, quorum

Divus ab excelsa Julius 79 æde videt.
His 80 Messalinus, quibus omnia cedere debent,
Primum lætitiæ non negat esse locum.
81 Quidquid ab his superest, venit 82 in certamen amoris:
Hac hominum nulli parte secundus erit.
93 Hunc colit ante 84 diem, per quem decreta merenti
Venit honoratis laurea 85 digna comis.
Felices, quibus hos licuit spectare triumphos,
Et Ducis ore Deos æquiparante frui.
At mihi Sauromatæ pro Cæsaris ore videndi,
Terraque pacis inops, undaque vincta 89 gelu.
Si tamen hæc audis, & vox mea pervenit 90 istuc;
Sit tua mutando gratia 91 blanda loco.
Hoc pater ille 92 tuus primo mihi cultus ab 93 ævo,
Si quid habet sensus umbra 94 diserta, petit.
Hoc petit & frater, 95 quamvis fortasse veretur,
Servandi noceat ne tibi cura mei.
Tota domus rogat hoc, nec tu potes ipse negare,
Et nos in turbæ parte 96 fuisse tuæ.
Ingenii certe, quo nos male sensimus usos,
97 Artibus exceptis, sæpe probator 98 eras.
Nec mea, si tantum peccata 99 novissima demas,
Esse potest domui vita pudenda tuæ.
100 Sic igitur vestræ vigeant 101 penetralia gentis,
Curaque sit 102 Superis Cæsaribusque tui.
Mite, sed iratum merito mihi Numen 103 adora,
Eximat ut Scythici de feritate loci.

ædem ante annos paucos dedicatam Tiberius suo fratrisque Drusi nomine inscripserat. Vid. Suet. c. I. 79. Jul. Cæsar, cujus Basilica ab Augusto constituta erat inter Saturni & Poll. Castorisque ædem. 80 Cæsaribus. 81 Civium reliqua multitudo. 82 Certat amare domum Augustam. 83 Augustum, Tiberium. 84 Ante tempus, adhuc juveni. 85 Laurea corona, & reliqua ornamenta triumphi. 89 Congelata. 90 Romam. 91 Blanditiis vel blandis precibus Cæsarem roga, ut in alium locum exilii trasferar. 92 Messalla Corvinus, de quo Vellej. II. 7. & 119. 93. Ætate. 94 Orator enim celeberrimus & magnæ auctoritatis erat. 95 Valerius Cotta. 96 Me quoque partem fuisse, seu aliquem ex tuis cultoribus. 97 De amandi Arte libris. 98 Probabas ingenium, quod ex carminibus meis perspiciebas. 99 Relegationis caussam. 100 *Sic* elegans obtestantis & voventis particula est. 101 Domus Messallarum. 102 Diis. 103 Augustum, mitem qui-

Difficile eſt, fateor, ſed tendit in ardua virtus;
Et talis meriti gratia [104] major erit.
Nec tamen [105] Ætnæus vaſto Polyphemus in antro
Accipiet voces, [106] Antiphateſve tuas:
Sed placidus, faciliſque parens, veniæque [107] paratus,
Et qui fulmineo ſæpe ſine [108] igne tonat.
Qui cum triſte aliquid ſtatuit, fit triſtis & ipſe;
Cuique [109] fere pœnam ſumere pœna ſua eſt.
Victa tamen vitio [110] eſt hujus clementia noſtro:
Venit & ad vires ira coacta ſuas.
Qui quoniam patria [111] toto ſumus orbe remoti;
Non licet ante ipſos procubuiſſe [112] Deos:
Quos colis, ad Superos perfer mandata ſacerdos:
Adde ſed & proprias ad mea verba preces.
Sic tamen hæc tenta, ſi non nocitura putabis:
Ignoſcas: timeo naufragus [113] omne fretum.

---

dem, ſed jam mihi iratum Deum. 104 Mihi eo gratius erit, majoremque id propter a me inibis gratiam. 105 In Ætna ſpelunca habitans. Vid. Noſtrum Metam. XIV. f. 6. v. 167. 209. 106 Læſtrygonum rex in Italia ferociſſimus, qui Ulyſſis ſocios interfecit naveſque ſubmerſit, Metam. XI. 233. 240. 107. Ad veniam aliis dandam. 108 Qui, quaſi Jupiter, tonat quidem, ſed fulmine raro homines percutit, h. e. minatur, raro infligit pœnas. 109 Et cui. 110 Peccato. 111 A patria longiſſime abſumus. 112 Coram ad genua Auguſti procumbere eique ſupplicare. 113 Jam omnia timeo, poſtquam ſemel miſer eſſe cœpi.

EPI-

EPISTOLA III.

MAXIMO.

ARGUMENTUM.

Maximi fidem & constantiam in rebus suis miseris & perditis laudat Poeta, qui non utilitate, ut vulgus ignobile, sed honestate & virtute eos probat, quos semel amandos suscepit hortaturque illum, ut in fide perstet, & sibi quantum potest opem ferat.

Maxime, qui claris nomen virtutibus 2 æquas,
Nec sinis ingenium nobilitate premi;
Culte mihi (quid enim status hic a funere 4 differt?)
Supremum vitæ 5 tempus ad usque meæ:
Rem facis, afflictum non aversatus amicum,
Qua non est ævo rarior ulla tuo.
Turpe quidem dictu, sed (si modo vera fatemur)
Vulgus amicitias utilitate 6 probat.
7 Cura quid expediat prius est, quam quid sit honestum:
Et cum fortuna 8 statque caditque fides.
Nec facile invenies multis in milibus unum,
Virtutem pretium 9 qui putet esse sui.
Ipse 10 decor recti, facti si præmia 11 desint,
Non 12 movet, & 13 gratis pœnitet esse probum.
Nil, nisi quod prodest, carum est: i, detrahe menti
Spem 14 fructus avidæ, nemo 15 petendus erit.
At reditus jam quisque suos amat, & sibi quid sit
Utile, sollicitis computat 16 articulis.
Illud amicitiæ quondam venerabile nomen

Eleg. III. a sup. I. 2. It. 8. 17. 3. Superari, ingenio & nobilitate par es & æque magnus. 4. Morte. 5. Usque ad exilii, quod vix a morte differt, tempus. 6. Metitur, & amicos dum sunt utiles amat. 7. Utile antefert vulgus honesto. 8 Prout fortuna amicorum est, etiam aliorum est fides, bona scil. si sint felices, si infelices, mala. 9 Qui propter se ipsam amandam censeat virtutem. 10 Honestatis pulchritudo. 11 Si non utilitas vitæ probæ simul adsit. 12 Placet. 13 Sine pretio vix quisquam probus esse vult. 14 Utilitatis spem deme. 15 Amicos parandos. 16 Digitis, queis veteres nosque ho-

Prostat 17, & in quæstu 19 pro meretrice sedet.
Quo magis admiror, non, ut torrentibus 19 undis,
Communis vitii te quoque labe 20 trahi.
Diligitur nemo, nisi cui Fortuna secunda est:
Quæ simul 21 intonuit, proxima quæque fugat.
En ego, non paucis quondam munitus amicis,
22 Dum flavit velis aura secunda meis;
Ut 23 fera nimboso tumuerunt 24 æquora vento,
In mediis lacera 25 nave relinquor aquis.
Cumque alii nolint etiam me nosse videri,
Vix duo projecto 26 tresve tulistis opem.
Quorum tu princeps: 27 nec enim comes esse, sed 28 Auctor,
Nec 29 petere exemplum, sed dare dignus eras.
Te, nihil ex facto, 30 nisi non 31 peccasse 32 ferentem,
Sponte sua probitas 33 officiumque juvant.
Judice te mercede caret, perseque petenda est
Externis 34 virtus incomitata bonis.
Turpe putas 35 abigi, quia 36 sit miserandus, amicum;
Quodque sit infelix, desinere esse tuum.
Mitius est lasso 37 digitum supponere mento;
Mergere quam liquidis ora natantis aquis.
Cerne quid 38 Æacides post mortem præstet 39 amico;
Instar 40 & hanc vitam mortis habere puta.
Pirithoum 41 Theseus 42 Stygias comitavit ad undas:
A Stygiis quantum sors mea distat aquis!

Ad-

...lie adhuc subducimus rationem. 17 Tamquam res venalis. 18 Ut quæstum, ceu meretrices, faciat. 19 Quasi torrentis aqua. 20 Abripi simul. 21 Simul ac adversa esse cœpit. 22 Dum flatu quasi Fortunæ prosperæ usus sum. 23 Postquam. 24 Intumuerunt fluctibus. Metaphorice scribit, sermone a navigantibus abducto. 25 Fracta. 26 Misero, exuli. 27 Præcipuus. 28 Aliis exemplum esse decebat te, non exemplum ceterorum sequi. 29 Sumere ab aliis. 30 Factis tuis. 31 Recte fecisse. 32 Auferentem. 33 Probitas officiumque te delectant, & pretium sunt tuæ virtutis, nulla alia utilitas, quam aliis benefaciendo videaris respicere, & consequi velle. 34 Opibus, honoribus, bonis fortunæ. 35 Rejici, deserere. 36 Ideo quia. 37 Naufrago opem ferre, allevare ejus caput, non submergere. 38 Achilles, nepos Æaci. 39 Patroclo, ludos magnos nempe in funere ejus dedit. 40 Similitudinem cum morte. 41 Ixionis filius fuit Pirithous, qui eo adduxit Theseum, ut rapiendæ Proserpinæ caussa, secum descenderet ad inferos. Sed ambos Pluto jussit in vincula conjici, ex quibus tamen Theseus Herculis virtute est liberatus. 42 Ægei fil. rex A-

Adfuit insano juvenis 43 Phocæus 44 Oresti:
Et mea non minimum culpa 45 furoris habet
Tu quoque magnorum laudes 46 admitte virorum
Ut facis, & lapso, quam 47 potes, affer opem
Si 48 bene te novi, si qui prius esse solebas,
Nunc quoque es, atque animi non cecidere 49 tui,
Quo Fortuna magis sævit, magis ipse resistis
Utque decet, ne te vicerit illa, caves.
Et bene uti pugnes, bene pugnans efficit 50 hostis
Sic eadem prodest 51 caussa, nocetque 52 mihi
Scilicet indignum, juvenis rarissime, 53 ducis
Te fieri 54 comitem stantis in orbe 55 Deæ
Firmus 56 es, & quoniam non sunt hæc 57 qualia velles,
Vela regis quassæ qualiacumque 58 ratis:
Quæque ita concussa est, ut jam casura 59 putetur,
Restat 60 adhuc humeris fulta ruina tuis.
Ira quidem primo fuerat tua justa, nec ipso
Lenior, offensus qui mihi jure fuit.
Quique dolor pectus tetigisset Cæsaris alti,
Illum jurabas protinus esse 61 tuum:
Ut tamen audita est nostræ tibi cladis 62 origo,
Diceris erratis ingemuisse meis.
Tum tua me primum solari littera cœpit,
Et læsum flecti spem dare posse 63 Deum.
Movit 64 amicitiæ tum te constantia longæ;

---

then. 43. Pylades, Strophii Phocæensis fil. qui nec insanientem Orestem amicissimum sibi reliquit. 44 Agamemnonis fil. a furiis agitato ob occisam matrem Clytemnestram & adulterum Ægistum. 45 Ego ipse etiam furibundus quasi fui, quum culpa mea exilium merui. 46 Mereri & consequi stude. 47 Quam opem adferre potes, vel, quantum potes. 48 Sup. I. 7. 4. 49. Si adhuc es tam magnanimus 50 Fortuna mea mihi maxime adversa. 51 Quia fortuna eadem prodest mihi, quia tu contra eam pugnas meque defendis. 52 Quia adfligit me exilio. 53 Raris ornate virtutibus. 54 Sequi, tam varium esse. 55

Fortunæ, quæ insistere c cuidam fingitur. Vid. Ce tis tab. cap. 7. pag. ad Biscossi 44. ὅτι, verba l bent, ἐπὶ σφαλλύγελίτ ἕστηκεν. ζεῖ εἶτα, τί τ το σημαίνει; πρότιμα σφαλής, οὐδὲ βίβαια ἐσ ἡ παρ' αὐτῆς δόσις, re qua. 56 Constanti animo. Vela talia non sunt, cet. Qualiacumque etiam, i. e. cet non adeo bene constitu sint. Fortunam vero suam a legoria utens intelligit 59 D lapsura. 60 Consistit & cohær ruina mea. 61 Ad te pert nere putabas 62 Caussa ex lii mei. 63 & spem cœpit da re, læsum Deum, *Augustun* flecti, mitigari posse. c

Ante tuos ortus 65 quæ mihi cœpta fuit.
:t quod eras aliis factus, mihi natus amicus,
Quodque tibi in cunis oscula prima dedi.
)uod, cum vestra domus teneris mihi semper ab annis
Culta sit, esse 66 vetus nunc tibi cogor onus.
Ie tuus ille pater, Latiæ 67 facundia linguæ,
Quæ non inferior nobilitate fuit,
rimus ut auderem 68 committere carmina Famæ
Impulit: ingenii dux fuit ille mei.
ec, quo sit primum nobis a tempore cultus,
69 Contendo fratrem posse referre tuum.
e tamen ante omnes ita sum complexus, 70 ut 71 unus
Quolibet in casu gratia nostra 72 fores.
ltima me tecum vidit, mœstisque cadentes
Excepit lacrymas Æthalis Ilva 73 genis.
ım tibi quærenti, num verus nuntius esset,
Attulerat culpæ quem mala fama meæ:
ter confessum dubie, dubieque 74 negantem
Hærebam, pavidas dante timore 75 notas:
xemploque nivis, quam 76 solvit aquaticus 77 Auster,
Gutta 78 per attonitas ibat oborta genas.
ec igitur 79 referens, & quod mea crimina primi
Erroris venia 80 posse latere vides;
ɛspicis antiquum lapsis in rebus amicum;
Fomentisque 81 juvas vulnera nostra tuis.
o quibus optandi si nobis copia 82 fiat,
Tam bene promerito 83 commoda mille precer.
d 84 si sola mihi dentur tua vota, precabor,
Ut tibi sit salvo Cæsare salva parens.
ec 85 ego, cum faceres altaria 86 pinguia thure,
Te solitum memini 87 prima rogare Deos.

· misericordiam commo- . 65 Antequam esses na- . 66 Vetus amicus, qui ı tibi esse molestus cogor. Redi ad I. 2. 69. 68 Ede- in publicum. 69 Confirmo i. 70 Amore, amavi. 71 us, tu præcipue. 72 De- atio & spes mea. 73 Una ris Tyrrheni insula, olim halia dicta. Græce *Ætha-* , quasi Æthalica nomina- , ut ora *Sarmatica*, pro *matis*. 74 Nec fateri aper- tolebam, nec negare. 75 Prodente rei veritatem. 76 Dissolvit, liquefacit. 77 Plu- vius, humidus. 78 Lacry- mæ. 79 Recordans: sup. I. 9. 9. 80 Si primi modo erro- ris veniam impetrem. 81 So- latio & auxiliis. 82 Si de- beam tibi vicissim aliquid o- ptare & adprecar. 83 De me merito. 84 Si solum id tibi adprecari debeam, quod tu ipse habes in votis. 85 Hæc eadem. quæ nempe præce- dunt. 86 Cum sacrificares. 87 Ante omnia, primum.

EPI-

EPISTOLA IV.

ATTICO.

ARGUMENTUM.

Attico veterem amicitiam, ejusque fructus ultro citroque jucundiores commemorat, quibus fretus dicit sibi persuadere, illum quamvis absentem adhuc in fide permanere: quod ut faciat, hortatur.

ACcipe colloquium 2 gelido Nasonis ab Istro,
Attice, judicio 3 non dubitande meo.
Ecquid 4 adhuc remanes 5 memor infelicis amici?
Deserit an 6 partes 7 languida cura suas?
Non ita Di 8 tristes mihi sunt, ut credere possim,
Fasque 9 putem jam te non meminisse mei.
Ante meos oculos tua 10 stat, tua semper imago est:
Et videor vultus mente videre tuos.
Seria multa mihi tecum collata 11 recordor,
Nec data jucundis tempora pauca jocis.
Sæpe citæ 12 longis visæ sermonibus horæ,
Sæpe fuit 13 brevior, quam mea verba, dies.
Sæpe tuas factum venit modo 14 carmen ad aures:
Et nova judicio subdita Musa 15 tuo est.
Quod tu laudaras, populo 16 placuisse putabam:
Hoc pretium curæ dulce recentis erat.
Utque meus lima rasus 17 liber esset amici,
Non semel admonitu facta litura 18 tuo est.

Nos

El. IV. 2 Epistolam, qua tecum colloquitur. 3 De cujus fide non dubito. 4 An. 5 Perseveras memor esse. 6 Remanetne, an deserit, rel 7. Officium suum. 8 Irati. 9 Sc. credere. 10 Adest. 11 Mixta, ut Plin. loquitur, II. ep. 13. qui, *cum hoc*, inquit, *seria cum hoc jocos miscui*. 12 Cito prætereuntes. 13 Dies defecit nostris sermonibus. 14 Recens, novum, tibi recitavi. 15 Carmen. 16 Tam pulcrum esse existimabam, quam si totus id populus probasset. 17 Emendatus. Sup. l. 5. 19. 18 Delevi induxique ac mutavi sæpe aliquid in meis scriptis

Nos fora viderunt 19 pariter, nos porticus 20 omnis,
Nos via, nos junctis 21 curva 22 theatra locis.
Denique tantus amor nobis, carissime, semper,
Quantus in 23 Æacide, Nestorideque fuit.
Non ego, si 24 biberes securæ pocula 25 Lethes,
Excidere hæc credam pectore posse tuo.
26 Longa dies citius brumali sidere, noxque
Tardior hiberna solstitialis erit;
Nec Babylon 27 æstus, nec frigora Pontus habebit,
Calthaque 28 Pæstanas 29 vincet odore rosas;
Quam tibi nostrarum veniant oblivia 30 rerum.
Non ita pars fati candida nulla 31 mei est.
Ne tamen hæc dici possit fiducia 32 mendax,
Stultaque credulitas nostra fuisse, cave:
Constantique fide veterem tutare 33 sodalem,
Qua 34 licet, & quantum 35 non onerosus ero.

---

te monente. 19 Simul caussas agere cœpimus toga summa. 20 In quibus una deambulavimus. 21 Proximi sedimus in theatris. 22 In rotundum ædificata. 23 Achillem & Antilochum, Nestoris fil. 24 Etsi. 25 Si vel maxime obliviosus esses. *Lethe* fluvius apud inferos, qui soporem & oblivionem in iis qui biberant, efficiebat. Græcis λήθη oblivio est. 26 Id, quod fieri non potest, poeta exprimit solemni more. 27 Urbs maxima in Chaldæa siccа regione. 28 Viola lutei coloris gravisque odoris. 29 Pæstum in Lucanis maritimum oppidum, non longe a Campania, at Campanæ & Prænestinæ rosæ præstantissimæ traduntur. Vid. Plin. III. 4. 30 Quam tu mei obliviscaris. 31 Non sunt tam tristia & infelicia fata mea. 32 Fallax, ne ea fallar. 33 Defende. 34 Qua ratione potes, ita ut Augustum non offendas. 35 Non molestus tibi ero.

EPISTOLA V.

SALANO.

ARGUMENTUM.

Ad Salanum scribit, agitque illi gratias, quando quidem tam moleste tulerit relegationem suam, quamvis modico amicitiæ usu illi junctus fuerit: dicitque sibi gratum fuisse, carmina sua a se laudata fuisse. Eum deinde rogat, ut si ad ejus aures liber de triumpho Germanici pervenerit, ejus tutelam suscipiat. Postremo docet quandam esse conjunctionem ingeniorum.

2 Condita disparibus numeris ego Naso Salano
 Præposita misi verba salute meo:
Quæ 3 rata sit cupio, 4 rebusque ut comprobet omen,
 Te precor, a salvo possit, amice legi.
Candor, in hoc ævo res intermortua pæne,
 Exigit, ut faciam talia vota, tuus.
Nam fuerim quamvis modico 5 tibi junctus ab usu,
 Diceris exsiliis ingemuisse meis:
Missaque ab Euxino legeres cum carmina Ponto,
 6 Illa tuus juvit qualiacumque 7 favor.
Optastique brevem 8 fieri mihi Cæsaris iram,
 Quod tamen 9 optari, si sciat, ipse sinat.
10 Moribus ista tuis tam mitia vota dedisti:
 Nec minus idcirco sunt ea grata mihi.
Quoque magis moveare malis, doctissime, nostris,
 Credibile est fieri conditione 11 loci.
Vix hac invenias totum (mihi crede) per orbem,
 Quæ minus 12 Augusta Pace fruatur, humum.

Tu

Eleg. V. 2 Scripta. Ita construe: ego Naso misi verba condita numeris disparibus, i. e. *elegiacus versus*, salute præposita Salano meo. 3 Salus, salutatio. 4 Ipsa res ut omen & votum meum sequatur. 5 Non longa amicitia & veteri consuetudine. 6 Favore illa tuo comprobasti. 7 Quamlibet tenuia. 8 Optasti ut salvus sit Augustus pater patriæ, & brevi mihi ignoscat. 9 Etiam. 10 Tam bene mihi te esse precatum, moribus tuis & facilitati tribuendum est. 11 Propter conditionem loci hujus, in quo vivo miserrimus. 12 Ab Augusto parta, sacra, divina.

Tu tamen hic 13 structos inter fera prælia versus
  Et legis, & lectos ore favente probas;
Ingenioque meo, 14 vena quod paupere manat,
  Plaudis, 15 & e rivo flumina magna facis.
Grata quidem sunt hæc animo 16 suffragia nostro;
  Vix sibi cum miseros posse placere 17 putes.
Dum tamen in rebus 18 tentamus carmina parvis,
  Materiæ gracili sufficit ingenium.
Nuper, ut huc magni pervenit fama triumphi,
  Ausus sum tantæ sumere 19 molis onus.
Obruit audentem gravitas rerumque 20 nitorque,
  Nec potui 21 cœpti pondera 22 ferre mei.
23 Illic, quam laudes, erit officiosa voluntas,
  Cetera materia debilitante 24 jacent.
Qui si forte liber vestras pervenit ad aures,
  Tutelam 25 mando sentiat ille tuam.
Hæc tibi facturo, vel si non ipse 26 rogarem,
  Accedat cumulus gratia 27 nostra levis.
Non ego laudandus, 28 sed sunt tua pectora lacte,
  Et non calcata candidiora nive:
Mirarisque alios, cum sis mirabilis ipse;
  Nec lateant 29 artes, eloquiumque tuum.
Te juvenum Princeps, cui dat Germania 30 nomen,
  31 Participem studii Cæsar habere solet.
Tu comes antiquus, tu primis junctus ab annis,
  Ingenio mores 32 æquiparante places.
Te dicente prius, 33 fit protinus impetus 34 illi;
  Teque habet, elicias 35 qui sua verba tuis.
Cum tu desisti, mortaliaque 36 ora quierunt,
Clau-

13 Compositos. 14 Quod est leve & exiguum, cujus facultas poetica jam exigua est. 15 Adplausu tuo probas ingenium meum. 16 Judicium de me tuum. 17 Putare quis possit, *da man glauben sollte*. 18 Conor componere carmina. 19 Triumphum describendum, rem omnino magnæ molis. 20 Splendor. 21 Instituti mei. 22 Gravitatem verbis æquare. 23 Eo in carmine. 24 Non sunt ita scripta, ut rerum dignitas merebatur. 25 Commendo, rogo, ut, *reliqua*. 26 Etiamsi non rogarem, sponte tua. 27 Gratia, qua apud te valeo, & amor erga te meus, vel potius gratiarum actio mea, parva & non necessaria accessio. 28 Mereor laudari, laudas tamen ob animi candorem. 29 Ignotæ sint. 30 Cæsar Germanicus. 31 Socium studiorum. 32 Quum ingenium tuum non minus sit, quam candidissimi mores. 33 Declamante. 34 Cupido. 35 Excites ad dicendum. 36 Tu-

Clausaque non longa 37 conticuere mora ;
Surgit Juleo 38 juvenis cognomine dignus ,
Qualis ab Eois 39 Lucifer ortus aquis .
Dumque silens adstat, 40 status est vultusque diserti ,
Spemque docens 41 doctæ vocis amicus habet .
Mox, ubi pulsa 42 mora est, atq; 43 os cæleste solutum ,
Hoc Superos 44 jures more solere loqui ;
Atque , hæc est , dicas , facundia Principe digna :
Eloquio tantum 45 nobilitatis inest .
Huic tu cum 46 placeas, & 47 vertice sidera tangas ,
Scripta tamen profugi vatis habenda putas .
48 Scilicet ingeniis aliqua est concordia junctis ,
Et servat studii fœdera 49 quisque sui .
Rusticus agricolam , miles fera bella gerentem ,
Rectorem dubiæ 50 navita puppis amat .
Tu quoque 51 Pieridum studio , studiose , teneris ,
Ingenioque faves , ingeniose , meo .
Distat 52 opus nostrum, sed fontibus 53 exit ab isdem ;
Artis & ingenuæ cultor uterque sumus .
54 Thyrsus enim vobis , gestata est laurea nobis ;
Sed tamen ambobus debet inesse 55 calor .
Utque , meis numeris tua dat facundia 56 nervos ;
Sic venit a nobis in tua verba 57 nitor .
Jure igitur studio confinia carmina vestro ,

---

um , ut homini , os . 37 Aliquandiu conticuere , vel , post orationem breviorem . 38 Juleo , Cæsareo . 39 I. e. nitide & pulcherrime surgit. 40 Status corporis eloquentiam testatur . 41 Decenti ratione complicata promittit doctam orationem . Vid. Quinctilian. XI. extr. 42 Finita , quum incipit . 43 Germanici , ubi loqui incipit . 44 Deos . 45 Tantam in dicendo eloquentiam monstrat . 46 Etsi . 47 Felix sis. Horat. od. I. 36.

Sublimi feriam sidera vertice .

Forte etiam ad familiaritatem , aut adeo affinitatem cum Cæsarea domo respicitur . 48 Similibus dediti studiis se invicem amant . 49 Amicus est illis , qui eadem colunt studia . 50 *Dubia puppis* , in periculo versans est . 51 Musarum , poetarum. 52 Nostra studia diversa sunt , nam tu eloquentiæ ac dicendi arti , ego poesi navo operam . 53 Ab eadem origine . 54 Innuit oratorum eloquentiam esse concitatione , & quasi eos Bacchi agitari stimulis , poetas vero Apollinis . Pro sequente vocula *nobis* Verporttennius legit *vobis* , & deinde *vobis* , ac eleganter , ut solet omnia , dogteque explicat ; sed locus est corruptus , & Burmanni Cel. & magni viri lectionem sequendam putavimus , sensu satis probo . 55 Impetus vis . 56 Vim & gravitatem orationis . 57 Orationis nu-

Et 58 commilitii sacra tuenda putas.
Pro quibus ut maneas, de quo 59 censeris, amicus,
Comprecor ad vitæ tempora summa tuæ:
60 Succedatque tuis orbis moderatos habenis:
Quod 61 mecum populi vota precantur idem.

...nerus, suavis & decora compositio. 58 Studiorum societatem, & ex studiorum similitudine ortum amorem sacrum & conservandum putas. 59 Cujus sensus quasi pars quædam es. Germanicum dicit. 60 Consiliis tuis prospere regatur hic *olim orbis moderator*. 61 Quod idem populus vovet & precatur.

EPISTOLA VI.

GRÆCINO.

ARGUMENTUM.

Ad Græcinum scribens Poeta, eum monet ne crimen admissum culpet, quandoquidem præterita mutari non possunt. Illum postremo monet, ut malit sibi lapso opem aliquam ferre, ut facit, quam ea damnare, quæ potius excusanda sunt.

Carmine Græcinum, qui præsens voce solebat,
Tristis ab Euxinis Naso salutat aquis.
Exulis 2 hæc vox est, 3 præbet mihi littera linguam,
Et, si non liceat scribere, mutus ero.
4 Corripis, ut debes, stulti peccata sodalis,
Et 5 mala me meritis ferre minora doles.
Vera facis, sed sera meæ convicia culpæ.
6 Aspera confesso verba remitte reo.
Cum poteram recto 7 transire 8 Ceraunia velo,
Ut fera vitarem saxa monendus eram.

Eleg. VI. 2 Epistola. 3 Est mihi epistola instar linguæ, qua præsens tecum agere solitus sum. 4 Culpas reprehendis. 5 Pœnam minorem, quam quidem pro delicti gravitate meritus sum. 6 Acerbitatem reprehensionis remitte, & parce reo culpam confitenti. 7 Erecto cum velis malo, seu, fortuna mea nondum eversa & mutata. 8 Epiri promontorium, etiam *Acroceraunia* dictum a fulminibus & tempestatibus eo loco frequentioribus, κεραυνὸς fulmen est. Noster vero apposite nominat *Ceraunia* sc. ὄρη.

Nunc mihi naufragio quid prodeſt diſcere 9 facto,
Quam mea debuerit currere cymba viam?
Brachia de 10 laſſo potius prendenda natanti;
Nec pigeat mento ſuppoſuiſſe manum.
Idque facis, faciaſque precor; ſic mater & uxor,
Sic tibi ſint fratres, totaque ſalva domus.
Quodque ſoles animo quod ſemper voce precari,
Omnia Cæſaribus ſic tua facta 11 probes.
Turpe erit in miſeris veteri tibi rebus amico
Auxilium nulla parte tuliſſe tuum.
Turpe 12 referre pedem, nec paſſu ſtare 13 tenaci:
Turpe laborantem 14 deſeruiſſe ratem.
Turpe ſequi 15 caſum, & fortunæ cedere 16, amicum
Et, niſi ſit felix, eſſe negare ſuum.
Non ita vixerunt 17 Strophio atque Agamemnone nati;
Non hæc Ægidæ, 18 Piritoique fides:
Quos prior eſt mirata, ſequens mirabitur ætas,
In quorum 19 plauſus tota theatra ſonant.
Tu quoque, per durum ſervato tempus amico,
Dignus es in 20 tantis nomen habere viris.
Dignus es: & quoniam laudem pietate mereris,
Non erit officii gratia 21 ſurda 22 tui.
Crede mihi, noſtrum ſi non mortale futurum eſt
Carmen, in ore frequens poſteritatis eris.
Fac modo permaneas lapſo, Græcine, fidelis,

---

quia præter navigare ea debebat, quum in exilium Brunduſio concederet. 9 Quid debuiſſem facere. 10 Opem fer naufrago quaſi, & adflictiſſimo. 11 Omnia ſic facias, ut placeas Cæſaribus. Cic. ad Att. ep. 14. lib. IV. *libros, quos in manibus habeo, ut ſpero, tibi valde probabo*, i. e. ſic conſcribam, ut probaturus ſis. 12 Recedere. 13 Gradum & locum tueri. 14 In periculo conſtitutam. 15 Fortunæ inconſtantiam, de qua ſupra etiam dixit. 16 Ordo ſtructuræ is eſt, & negare, amicum eſſe ſuum, niſi ſit felix. 17 Pylades & Oreſtes: redi ad II. 3. 43. 18 Theſei. 19 I. e. quorum amicitia ut maxime comprobetur & laudetur, to[t] theatra, in quibus tragœdiæ de iis hominibus aguntu[r], plauſibus & lætitiæ omnis ſignificationibus theatra reſonant. 20 Inter tantos. 21 Quam habebo tibi, qui officio me juviſti. 22 Obſcura, non tacebitur, ac audietur. *Surda buccina* dicitur a Juvenal

Duret & in longa impetus 23 iste 24 moras.
Quæ tu cum præstes, 25 remo tamen utor in aura:
Nil nocet admisso 26 subdere calcar equo.

Sat. VII. 71. 23 Ardens erga me studium tuum, *enser*. 24 Tempora. 25 Non prætermittam te cohortari, allegorice dictum, & a navigatione sumtum. 26 Cui laxata sunt frena, & qui currit. Noster de Arte II. 731.

Quum mora non tuta est, totis incumbere remis
Utile & admisso subdere calcar equo.

EPISTOLA VII.

ATTICO.

ARGUMENTUM.

Ad Atticum scribens, primo eum salutat. Deinde percunctatur quid agat, & an eum amet: queriturque de fortuna; ac mala sua breviter commemorat, & innumerabilia esse dicit. Postremo in tot tantisque malis solam sibi spem relictam solatio esse asserit: precaturque in fide pristina permaneat, nec se amicum deserat.

ESSE salutatum vult te mea littera primum
A male 2 pacatis, Attice, missa Getis.
Proxima 3 subsequitur quid agas audire voluntas,
Et si, quidquid agas, sit tibi cura mei.
Nec dubito, quin sit: sed me timor ipse malorum
Sæpe supervacuos cogit habere metus.
Da veniam, quæso, nimioque ignosce timori:
Tranquillas etiam naufragus horret 5 aquas.
Qui semel est læsus 6 fallaci piscis ab hamo,
Omnibus unca 7 cibis æra 8 subesse putat.
Sæpe canem visum longe fugit agna, lupumque
Credit, & ipsa suam nescia vitat 9 opem.
Membra reformidant mollem quoque saucia tactum:
Vanaque 10 solicitis incutit umbra 11 metum.

Eleg. VII. 2 Neutiquam pacatis. Vid. II. 2. 3. 3 Deinde scire aveo quid agas. 4 An. 5 Timet. 6 Qui dum pisca occultus est, fallit pisces. 7 Curva æra *hamus* sunt, *der Angel-Haeken*. 8 Latere sub cibis. 9 Opitulatorem. 10 Meticulosis. 11 A qua timendum non

Sic ego Fortunæ telis confixus iniquis,
  Pectore concipio 12 nil nisi triste meo.
Jam mihi fata liquet 13 cœptos servantia cursus
  14 Per sibi consuetas semper itura vias.
Observare 15 Deos, ne quid mihi cedat 16 amice,
  Verbaque Fortunæ 17 vix puto posse dari.
Est illi curæ me perdere: quæque solebat
  Esse levis, 18 constans, & bene 19 certa nocet.
Crede mihi, si sum veri tibi 20 cognitus oris,
  Nec 21 numerus nostris casibus esse potest;
22 Cinyphiæ segetis citius numerabis aristas;
  Altaque quam multis floreat Hybla 23 thymis;
Et quot aves motis 24 nitantur in aera pennis:
  Quotque natent pisces æquore, certus eris:
Quam tibi nostrorum statuatur 25 summa laborum,
  Quos ego sum terra, quos ego passus aqua.
Nulla Getis toto gens est truculentior orbe:
  Sed tamen hi nostris ingemuere malis.
Quæ 26 tibi si memori 27 coner prescribere versu,
  Ilias 28 est fati longa futura mei.
Non igitur vereor, quod 29 te rear esse 30 verendum,
  Cujus amor nobis pignora mille 31 dedit.
Sed quia res timida est omnis miser, & quia longo est
  Tempore 32 lætitiæ janua clausa meæ.
Jam dolor 33 in morem venit meus: utque 34 caducis
  Percussu crebro saxa cavantur aquis;
Sic ego continuo Fortunæ vulneror ictu,
  Vixque habet in nobis jam nova plaga locum.
Nec magis assiduo vomer 35 tenuatur ab usu,
  Nec magis est curvis 36 Appia trita rotis;
Pectora quam mea sunt serie calcata 37 malorum;

erat. 12 Cogito. 13 Jam manifestum est. 14 Tenorem suum servatura esse. 15 Judico cavere. 16 Prospere & ex animi sententia. 17 Decipi posse meam fortunam. 18 Pergit constanter mihi nocere. 19 Admodum certa. 20 Si cognovisti me vera loqui solitum esse. 21 Mendacium in gravi casu meo a me duci. 22 Cinyphus fluvius Africæ minoris est, unde Cinyphius. *Africanus*. 23 Mons in Sicilia, salicum & thymi copia per celebris apud poetas. 24 Volent. Sic etiam Maro Æn. IV. 257. paribus *nitens* Cyllenius alis. 25 Dicatur seu exprimatur. 26 Mala. 27 Velim commemorare & enarrare. 28 Multitudo maxima. 29 Quasi. 30 Timendum. 31 Documenta plurima. 32 Nullam lætitiam sensi. 33 Abiit in consuetudinem, & contraxit habitum dolor. 34 Cadentibus. 35 Adtenuatur. 36 Appia via. 37 Debilitata

Et nihil inveni, quod mihi ferret opem.
Artibus ingenuis quæſita eſt gloria multis;
Infelix perii dotibus 38 ipſe meis.
Vita prior vitio caret, & ſine labe peracta:
Auxilii miſero nil tulit illa mihi.
Culpa gravis precibus 39 donatur ſæpe ſuorum:
Omnis pro nobis gratia 40 muta fuit.
Adjuvat in duris aliquos præſentia 41 rebus:
Obruit hoc abſens 42 vaſta procella caput.
Quæ 43 non horruerint taciti quoque Cæſaris iram?
Addita ſunt pœnis 44 aſpera verba meis.
Fit fuga temporibus 45 levior: 46 projectus in æquor
Arcturum 47 ſubii, Pleiadumque minas.
Sæpe ſolent 48 hyemem placidam ſentire carinæ:
Non 49 Ithacæ puppi ſævior unda fuit.
Recta fides comitum poterat mala noſtra levare:
Ditata eſt ſpoliis perfida 50 turba meis.
Mitius exilium faciunt loca: triſtior 51 iſta
Terra ſub ambobus non jacet ulla 52 polis.
Eſt 53 aliquid patriis vicinum finibus eſſe:
Ultima me tellus, ultimus orbis habet.
Præſtat & exulibus pacem 54 tua laurea, Cæſar:
Pontica finitimo terra ſub hoſte jacet.
Tempus in agrorum cultu conſumere dulce eſt:
Non patitur 55 verti barbarus hoſtis humum.
Temperie 56 cæli corpuſque animuſque juvantur:
Frigore perpetuo Sarmatis ora 57 riget.
Eſt in aqua 58 dulci non invidioſa 59 voluptas:
Æquoreo bibitur cum ſale mixta 60 palus.

& orbata ſenſu. 38 Virtutibus. 39 Condonatur, remittitur. 40 Nullus pro me & ſalute mea eſt deprecatus. 41 Quando ſunt præſentes. 42 Me abſentem. 43 I. e. omnia & tacitam Cæſ. iram, *reliqua*. 44 Triſt. II. 3. 133.

Triſtibus invectus verbis, ita Principe dignum,
Ultus es offenſas, ut decet, ipſe tuas.

45 Si anni tempus fugientibus incommodum non eſt. 46 Navigare juſſus ſum alieno & hiberno tempore. 47 Tempeſtates a Pleiad. & Arcturi ſidere excitatas. 48 Tempeſtatem etiam hyemis tempore. 49 Ulyſſis navi. 50 Perfidi comites multa mihi ſunt furati. 51 Quam Ponti terra eſt. 52 Toto cælo. 53 Res non contemnenda eſt. 54 Victoriæ ac imperium. 55 Arari & coli. 56 Aeris temperie, temperato aere. 57 Sarmatia. 58 Bibenda ſc. 59 Non invidenda. Invidioſa. *Paſſiva notione*. 60 Pa-

Omnia deficiunt: animus tamen omnia vincit;
Ille etiam vires corpus habere facit.
Sustineas ut onus, nitendum 61 vertice pleno est;
At 62 flecti nervos si patiare, 63 cades.
Spes quoque, posse mora mitescere Principis iram,
Vivere ne nolim, 64 deficiamque, facit.
Nec vos parva datis 65 pauci solatia nobis,
Quorum spectata est per mala nostra fides.
Cœpta 66 tene, quæso; nec in æquore desere navem,
Meque simul serva, 67 judiciumque tuum.

---

lustris aqua mihi bibenda est, æque, ob mare vicinum, falsa. 61 Totis viribus. 62 Capitis & cervicis nervos si flecti patiaris. 63 Onus. 64 Desperem. 65 Sup. El. 3. 30. *Vix duo projecto tresve tulistis opem.* 66 Quia cœpisti, perge. 67 Existimationem de me tuam seu judicium, quo putasti me dignum venia, ac defensione amicitiaque tua, aut Cæsarem mihi olim fore mitiorem.

EPISTOLA VIII.

MAXIMO COTTÆ.

ARGUMENTUM.

Hanc epistolam scribit ad Cottam, eique gratias agit, quod ad se miserit Augusti Cæsaris, Liviæ, ac etiam Tiberii imagines: quos quoniam præsentes, & aliter videre non poterat, pro Diis venerabatur. Rogat deinde eos, ut sibi mitius exilium concedant; nec patiantur eorum imagines, quas habet semper secum, esse in hostili & inviso loco.

Redditus est nobis 2 Cæsar cum Cæsare nuper,
Quos mihi misisti, Maxime Cotta, Deos.
Utque tuum munus numerum, quem 3 debet, haberet,
Est ibi Cæsaribus Livia juncta suis.

El. VIII. 2 Augusti & Tiberii imagines ad me perlatæ sunt. 3 Ternarium scilicet sacrum & diis gratum.

Argentum 4 felix, omnique beatius auro,
Quod, fuerit 5 pretium cum rude, numen habet.
Non mihi divitias dando majora dedisses,
Cœlitibus missis 6 nostra sub ora tribus.
Est aliquid spectare Deos, & adesse putare,
Et quasi cum vero numine posse loqui.
Quantum ad me, redii: nec me tenet ultima 8 tellus:
Utque prius media sospes in Urbe moror.
Cæsareos video vultus, velut ante videbam;
Vix hujus voti spes fuit ulla mihi.
Utque 9 salutabam, numen cæleste saluto:
Quod 10 reduci tribuas, nil (puto) majus habes.
Quid nostris oculis, nisi sola palatia 11 desunt?
Qui locus ablato 12 Cæsare vilis erit.
Hunc ego cum spectem, videor mihi cernere Romam:
Nam faciem patriæ sustinet 13 ille suæ.
Fallor? an irati mihi sunt imagine vultus,
Torvaque nescio 14 quid forma minantis habet?
15 Parce, vir immenso major virtutibus orbe,
Justaque vindictæ 16 supprime fræna tuæ.
Parce, precor, sæcli decus admirabile nostri,
Terrarum dominum quem sua cura facit.
Per patriæ nomen, quod est tibi carior ipso est;
Per numquam 17 surdos in tua vota Deos;
Perque tori 18 sociam quæ par 19 tibi sola reperta est,
Et cui majestas non onerosa tua est;
Perque tibi similem virtutis imag ne 26 natum,
Moribus 27 agnosci qui tuus esse potest;
Perque tuos vel 28 avo dignos, vel 29 patre nepotes,
30 Qui veniunt magno per tua jussa gradu;

---

4 In quo imagines pictæ sunt. 5 Quum per se ac rude pretiolum sit, numen jam habet, Cæsarum nempe imagines. 6 Mihi, sub adspectum meum. 7 Quantum donum sunt Dii! 8 In Ponto amplius esse non videor. 9 Nempe præsens quum adhuc essem. 10 Si Romam redirem, vix majus quid tribuere mihi posses. 11 Ubi Cæsar habitabat. 12 Si Augustus non adsit. 13 In illo cerno totam patriam. 14 Aliquid. 15 Augustum, sc. ejus effigiem adloquitur. 16 Adhuc frena, cohibe iram. 17 Semper tua vota audientes. 18 Liviam. 19 Tua digna majestate & persona principe. 26 Tiberium. 27 Qui potest agnosci moribus tuus esse, seu, quod tuus fil. sit. 28 Augusto. 29 Tiberio. 30 Qui ex voto tuo gradiuntur

Parte leva minima nostras & contrahe 31 pœnas;
Daque locum, Scythico qui sit ab hoste procul.
Et tua (si fas est) a Cæsare proxima, 31 Cæsar,
Numina sint precibus non inimica meis.
Sic fera quamprimum pavido Germania vultu
Ante triumphantes serva 32 feratur equos.
Sic pater in 33 Pylios, 34 Cumæos mater in annos
Vivant; & possis filius esse diu.
Tu quoque conveniens ingenti nupta 35 marito,
Accipe non 36 dura supplicis aure preces.
Sic tibi vir sospes, sic sint cum 37 prole nepotes,
Cumque bonis nuribus quas peperere 38 nurus.
Sic, quem dira tibi rapuit 39 Germania, Drusus
Pars fuerit partus sola 40 caduca tui.
Sic tibi mature fraterni funeris ultor,
Purpureus niveis filius instet 41 equis.
Annuite o timidis 42 mitissima numina votis:
Præsentes aliquid prosit habere 43 Deos.
Cæsaris adventu tutus gladiator 44 arena
Exit; & auxilium non leve vultus 46 habet.
47 Nos quoque vestra juvet quod qua licet ora videmus.
Facta quod est Superis jam domus una tribus.
Felices illi, qui non simulacra, sed ipsos,
48 Quique Deum coram corpora vera vident.
Quod quoniam nobis invidit 49 inutile fatum,
Quos dedit ars vultus effigiemque colo.
Sic homines novere 50 Deos, quos arduus æther

ad virtutem. 31 Minue calamitatem meam exilii. 32 Tiberii. 33 Imago Germaniæ præferatur in triumpho. 34 Nestoris Sup. I. 4. 10 35 Cumææ Sibyllæ, quam Virg. VI. Æn. 321. *Longævam sacerdotem vocat.* 36 Livia. 37 Clementi. 38 Tiberio fil. 39 Neptes. 40 Qui mortuus est in Germania. Legenda elegia Pedovis Albinovani, cui Goralius, f. Joh. Clericus V. C. qui edidit pulcherrime, adscribit, qua auctor Liviam de morte Drusi consolatur. 41 Morti obnoxia. 42 De Germania triumphet quadrigis albis vectus. 43 Humilibus. 44 Imagines vestras tanquam Deorum. 45 Quando Cæsar veniebat in locum, quo depugnabant gladiatores, hi victi & ad eum confugientes liberi dimittebantur, ut docet Lipsius Sat. II. 22. 46 Cæsaris. 47 Juvet etiam me, quod video ora vestra, qua licet, i. e. *in effigie*. 48 Ipsum Augustum Tiberiumque & Liviam. 49 Invidum, noxium. 50 Per imagines & simulacra homines Deos, quos videre non licet, co-

Occulit; & colitur pro Jove forma [51] Jovis.
enique quæ mecum est, & erit sine fine, cavete,
Ne sit in inviso vestra figura [52] loco.
Iam caput e nostra citius cervice [53] recedet,
Et patiar [54] fossis lumen abire genis;
uam caream vobis, o publica numina, raptis.
Vos eritis nostræ portus & ara fugæ.
'os ego complectar, Geticis si cingar ab armis;
Utque meas [55] Aquilas, vestra ego signa sequar.
ut ego me fallo, nimiaque cupidine [56] ludor,
Aut spes exilii commodioris adest.
Iam minus & minus est facies in imagine [57] tristis,
Visaque sunt dictis annuere [58] ora meis.
'era precor fiant timidæ præsagia mentis:
Justaque quamvis est, sit [59] minor ira Dei.

---

gnoscunt. 51 Simulacrum, ignum. 52 Imagines vestræ, quas mecum, apud me, habeo ac semper habebo. 53 Amputari patiar. 54 Oculos mihi patiar effodi. 55 Exercitum, quo me defendam. *Aquilæ* signa erant in legionibus, quæ sequebantur milites. 46 Decipior nimia cupiditate loci melioris, quam quo commoror. 57 Irata mihi videtur. 58 Imagines. 59 Tamen sit levior.

EPI-

EPISTOLA IX.

COTYI REGI.

ARGUMENTUM.

Ad Cotym filium Cotii regis Thraciæ hanc ep stolam scribit, laudatque illum a generis or gine: monetque regium ac divinum esse miser succurrere, & sibi potissimum, ob studia pc ticæ facultatis: siquidem illa quasi quodda amicitiæ vinculum habent. Postremo eum r gat, ut oranti terra sua bellicosa, in qua ex labat, sit ei fida & amica.

Regia progenies, cui nobilitatis origo
 Nomen 2 in Eumolpi pervenit usque, Coty;
Fama loquax vestras si jam pervenit ad aures,
 Me tibi finitimi parte jacere 3 soli;
Supplicis 4 exaudi, juvenum mitissime, vocem;
 Quamque potes profugo (nam potes) affer open
Me Fortuna tibi (de qua non conquerar, hoc est)
 Tradidit, 6 hoc uno non inimica mihi.
Excipe naufragium 7 non duro littore nostrum,
 Ne fuerit terra tutior unda 8 tua.
Regia, crede mihi, res est, succurrere lapsis;
 Convenit & tanto, quantus es ipse, viro:
Fortunam decet hoc 9 istam: quæ maxima cum sit,
 Esse potest animo vix tamen æqua tuo.
Conspicitur numquam meliore potentia 10 caussa,

Elegiæ IX. 2 Qui genus ducis ab Eumolpo, Neptuni fil. 3 Commorari, esse in exilio. 4 Audi, nam *exaudio* & *audio* unum notant & idem. Ita Cellarius Cur. Poster. p. 377. & Jo. Ker. To. I. observat. I. L. judicant. Aliter Borrichius, qui optimos etiam auctore adhibere ait pro audiendo *expugnari*. Vid. Guntheri Lat. Restit. Part. I. p. 210. Id notandum puto juventuti, nostrates perperam voci *exaudire* unicum significatum, *prec bus adnuere*, *erhoren*, tribuere, nam æque bene dixe ris *audire* alicujus preces, a *exaudire*, quum etiam sim plex audire notet facere, quo quis petiit. Vid. Cellar. An tib. p. 172. 5 Quod est uni cum, cujus caussa de fortun non conqueri debeo. 6 Commendavit. 7 Me quasi nau fragum. 8 Ne tutior fuiss videar in mari, quam terr tua. 9 Tam astum te, Regem quippe. 10 Inire, ne

Quam quoties vanas non finit esse preces.
›c 11 nitor iste tui generis desiderat: hoc est
A Superis 12 ortæ nobilitatis opus:
›c tibi & Eumolpus generis clarissimus auctor,
Et prior Eumolpo suadet 13 Erichthonius.
›c tecum 14 commune Deis: quod utrique rogati
Supplicibus vestris ferre soletis opem.
Numquid erit, quare solito dignemur honore
Numina, si 16 demas velle juvare Deos?
ıpiter oranti surdas si præbeat aures,
Victima pro 17 templo cur cadat icta Jovis?
18 pacem nullam Pontus mihi præstet 19 eunti,
Irrita 20 Neptuno cur ego thura feram?
ana laborantis si 21 fallat vota coloni,
Accipiat gravidæ 22 cur suis exta 23 Ceres?
ec dabit intonso 24 jugulum 25 caper hostia Baccho,
Musta sub 26 inducto si pede 27 nulla fluant.
æsar ut imperii moderetur frena precamur,
Tam bene 28 quo patriæ consulit ille suæ.
Jtilitas igitur magnos hominesque, Deosque
Efficit, auxiliis 29 quoque favente suis.
'u quoque fac prolis intra tua 30 castra jacenti,
O Coty, progenies digna parente tuo.
Conveniens homini est, hominem servare voluptas,
Et melius nulla quæritur arte favor.
Quis non 31 Antiphaten Læstrygona 32 devovet? aut quis

Mu-

›uo. 11 Splendor. 12 Hoc convenit tibi, qui ab Eumol›, Neptuni fil. genus du›is. 13 Atavus erat Eumolpi maternus. 14 Cic. Orat. pro Ligar. extr. *Homines ad Deos nulla re propius accedunt, quam salutem hominibus dando.* 14 An caussa erit, quare. 16 Si dicas, fingas, Deos juvare homines nolle. 17 Ante templum Jovis. 18 Tranquillam navigationem. 19 Naviganti, proficiscenti. Nihil juvantia. 21 Non impleat, non respondeat ejus desideriis. 22 Nam *porca*, animal satis nocivum, Cereri immolabatur. 23 *Exta* sunt cor, pulmo, jecur, lien. 24 Barbam non habenti. Sic enim Bacchus fingitur. 25 Mactabitur, jugulabitur. 26 Attracto, ad premendum sublato. 27 Pedibus enim veteres calcabant uvas in torculari. 28 Quo imperio: quia tam bene imperium gerit & publicam rem saluberrime administrat. 29 Dum quisque favet sibi auxilianti, cumque amat. Epictetus Enchirid. ὅπου τὸ συμφέρον, ἐκεῖ καὶ τὸ εὐσεβές ubi commodum, ibi & pietas. 48. ed. Ad Relandi. 30 Præsidia, fines regni. 31 Vid. sup. II. 116. 32

Munifici mores improbat 33 Alcinoi?
Non tibi 34 Caſſandreus pater eſt, gentiſve 3 Pheræ,
36 Quive repertorem torruit arte ſua;
Sed quam 37 Marte ferox, & vinci neſcius armis,
Tam numquam, facta pace, cruoris amans
Adde, quod ingenuas didiciſſe fideliter artes
Emollit mores, nec ſinit eſſe feros.
Nec Regum quiſquam magis 38 eſt inſtructus a illis,
39 Mitibus aut ſtudiis tempora plura dedit.
Carmina 40 teſtantur; quæ, ſi tua nomina demas
Threicium 41 juvenem compoſuiſſe negem.
Neve ſub 42 hoc tractu vates foret unicus 4 Orpheus,
44 Biſtonis ingenio terra ſuperba tuo eſt.
Utque tibi eſt 45 animus, cum res ita poſtulat arma
Sumere, & hoſtili tingere cæde manum;
Atque ut es excuſſo 46 jaculum torquere lacerto
Collaque velocis flectere doctus equi:
Tempora ſic 47 data ſunt ſtudiis ubi juſta pa ternis,
Atque tuis 48 humeris forte quievit opus;
Ne tua marceſcant per inertes otia ſomno,
Lucida Pieria 49 tendis in aſtra via.

Execratur, abominatur. 33 Is Phæacum Rex. Ulyſſem naufragum hoſpitio excepit. 34 Apollodorus, ab urbe Macedoniæ Caſſandrea, cujus tyrannus crudelis erat, κασσανδρεὺς, Caſſandreus, dictus, Vid. Polyæn. VI. 35 Non tibi pater eſt e gente Pheræa, i. e. talis, tam crudelis, quam fuit Alexander Pheræus Pherarum in Theſſalia tyrannus. Vid. Nepotem XVI. 5. 1. & ibi Cellarii notam 36 Phalaris notatur qui Perillum, ærei bovis fabricatorem, eodem primum uſſit. 37 Bello fortis Rhymetalcis. Vid. Tacit. Ann. II. 64. 38 Quam tu. 39 Effective, mites i dentibus ac manſuetos, paci convenientibus. 40 T quæ compoſuiſti. 41 a Th ce facta eſſe non crederei 42 In hoc tractu, region in Thracia. 43 Vid. Meta XI. 1. l. 69. 44 Thracia 45 Utque fortis es, & a mum ad bella etiam apti habes. 46 Ad jactum mot *Excuſſaque brachia jact* inquit Met. V. 596. 47 St dia paterna ſunt militari exercitationes militares quibus ejus pater delectat tur. 48 Quaſi depoſitum humeris opus bellicum. Via ad Muſas ducente cc tendis ad gloriam & po

æc quoque res aliquid tecum mihi 50 fœderis
affert:
Ejusdem sacri cultor uterque sumus.
d vatem vates orantia brachia tendo,
Terra sit exiliis ut tua 51 fida meis.
on ego cæde nocens in Ponti littora veni,
Mixtave 52 sunt nostra dira venena manu.
ec 53 mea 54 subjecta convicta est 55 gemma
tabella,
56 Mendacem 57 ceris imposuisse notam.
ec quidquam, quod lege veter committere, feci:
Est tamen his gravior 58 noxa fatenda mihi.
eve rogas quæ sit; stultam conscripsimus Artem:
Innocuas nobis hæc vetat esse 59 manus.
t quid præterea peccarim, quærere noli,
Ut 60 lateat sola culpa sub Arte mea.
uidquid id est, 61 habui moderatam Principis
iram:
Qui 62 nisi natalem nil mihi demsit humum.
ac quoniam careo, tua nunc vicinia 63 præstet,
Inviso 64 possim tutus ut esse loco.

---

peram das. 50 Conjunctionis. 51 Tuta, pacata. 52 Non ob veneficii crimen sum ab Augusto relegatus. 53 Nec sum falsarius. 54 Falsa tabella, falso testamento, vel contractu supposito. 55 Sigillum. 56 Falsum sigillum impressisse. 57 Vinculo e lino facto, quo tabulæ colligari solebant. 58 Crimen. 59 Hæc est in caussa, quo minus innocuus sim. 60 Ut tantum tegatur meum crimen sub caussa conscriptæ a me Artis amatoriæ. 61 Expertus sum. 62 Patriæ usuram. 63 Tu mihi vicinus facias. 64 Mihi insuavi, ubi non lubens vivo.

EPI.

EPISTOLA X.

MACRO.

ARGUMENTUM.

Ad Macrum poetam scribens, multis indi ostendit, debere eum esse memorem sui, & [illegible] stinæ amicitiæ: cujus fructus & amoris si[illegible] si illi in mentem venerint, dicit se absen[illegible] futurum illi tanquam præsentem semper a[illegible] oculos: quod ut ipse quoque efficiat, impe[illegible] precatur Poeta.

ECquid ab impressæ 2 cognoscis imagine cer[illegible]
Hæc tibi Nasonem scribere verba, Macer?
Auctorisque sui si non est 3 annulus index,
Cognita ne est nostra littera facta manu?
An tibi notitiam 4 mora temporis eripit horum
Nec repetunt 5 oculi signa 6 vetusta tui?
Sis licet oblitus pariter gemmæque manusque
Exciderit tantum ne 7 tibi cura mei.
Quam 8 tu vel longi debes convictibus 9 ævi
Vel mea quod conjux non 10 aliena tibi est;
Vel studiis, 11 quibus es, quam nos, sapientius usus
Utque decet, nulla factus 12 es Arte nocens
Tu canis 13 æterno quidquid restabat 14 Homero
Ne careant 15 summa Troica bella manu.
Naso parum prudens Artem dum tractat amandi,
Doctrinæ pretium triste 16 magister habet.
Sunt tamen inter se communia sacra poetis,
Diversum quamvis quisque 17 sequamur iter.
Quorum 18 te memorem (quamquam procul absumus) esse

Eleg. X. 2 Ceræ, cui est impressum signum. 3 Annuli signum. 4 Diuturnitas temporis. 5 Memoria sc. recordantur. 6 Olim tibi nota. 7 Illud me optantis est. 8 Curam, 9 Amicitiæ & familiaritati diuturnæ. 10 Cognata. 11 Poeticis nempe. 12 Nullam scripsisti amandi Artem. 13 Immortalis gloriæ poetæ. Tibullus: *V[illegible] gius æterno propior non al[illegible] Homero.* 14 Adhuc cane[illegible] dum supererat. 15 Suprem[illegible] ne imperfecta sit descript[illegible] belli Trojani. 16 Non j[illegible] cundum, exilium scil. p[illegible] mercede accipit. 17 Quan[illegible] vis diversis carminum gen[illegible] ribus utamur. 18 Sacroru[illegible] communium, conjunction[illegible]

19 Suſpicor, & caſus velle levare meos.
Te duce 20 magnificas Aſiæ perſpeximus urbes;
21 Trinacris eſt oculis te duce viſa meis.
Vidimus Ætnea cælum ſplendeſcere flamma,
Suppoſitus monti quam vomit ore 22 gigas:
23 Hennæoſque lacus, & olentia ſtagna 24 Palici,
Quaque ſuis Cyanen 25 miſcet Anapus aquis.
Nec procul hinc 26 Nymphen, quæ, dum fugit Elidis 27 amnem,
Tecta 28 ſub æquorea nunc quoque currit aqua.
Hic mihi labentis pars anni magna peracta eſt:
Heu quantum diſpar eſt locus ille Getis!
Et quota pars hæc ſunt rerum, quas vidimus ambo,
Te 29 mihi jucundas efficiente vias!
Seu rate cæruleas picta ſulcavimus undas,
Eſſeda 30 nos agili ſive tulere rota.
Sæpe brevis nobis 31 vicibus via viſa loquendi eſt;
Pluraque, ſi numeres, verba fuere 32 gradu.
Sæpe dies ſermone minor fuit; 33 inque loquendo
Tar-

---

ex ſtudiorum ſimilitudine ortæ. 19 Puto. 20 Tecum Aſiam peragravi. 22 Sicilia. 23 Enceladus, aut Typhæus. Vid. ſup. El. 2. 11. & Metam. V. 352. 23 *Henna* ſ. *Enna* Urbs Siciliæ, ad quam lacus, *Pergus*. Noſter Metam. V. 385. 24 Vel *Palicorum* potius, *Palici* enim fuere Jovis filii ex nympha, quam compreſſerat, ut dehiſceret terra, ſeque abſumeret, impetrato, partus tempus advenit, duo igitur ex ea nata pueri de terra prorumpebant, & ab eo in auras reditur *Palici* dicuntur ἀπὸ τȣ̃ πάλιν ἔρχεσθαι *rurſus veniendo*. Vid. Macrob. Satur. V. 19. Serv. ad Virg. An. IX. 285. *Olentia* dicuntur, *ob ſulphur*, etiam Met. V. 405. 25 Fontem in Syracuſano agro, qui defluit in *Anapum*. Cyane a nympha ejus nominis, in eum mutata, dictus eſt. Metam. V. 411. ſeqq. 26 Arethuſam fontem in inſula Syracuſa. Ea Arethuſa nimpha a Poetis in Arcadia fuiſſe dicitur, & amata ab *Alpheo*, fluvio Elidis, quem ut effugeret, mutata in fontem, qui per meatus ſubterraneos in Siciliam deferatur, & ibi rurſus erumpat. Noſter Metam. V. 572 ſeqq. 27 Alpheum, qui ejus erat amore captus. 28 Abſcondita ſubterraneo meatu. 29 Quum tu gratiſſimus comes ſuavem mihi viam redderes. Pertinet huc illud: *Facundus comes in via pro vehiculo eſt.* 30 Eſſedum, vehiculum leve & velox olim apud Belgas & Britannos in bello quoque uſitatum, ut Cæſar teſtatur de B. G. IV. 33. 31 Sermonis viciſſitudine. 32 Plura verba a nobis dicta ſunt, quam fuere paſſus. 33 Ad loquendum, ad

Tarda 34 per æstivos defuit hora dies.
Est aliquid casus pariter timuisse marinos,
Junctaque 35 ad æquoreos vota tulisse Deos:
Et modo 36 res egisse simul; modo rursus ab illis,
Quorum non pudeat, posse referre 37 jocos.
Hæc tibi si subeant, hic sim licet omnibus annis,
Ante tuos oculos, ut 38 modo visus, ero.
Ipse quidem certe cum sim sub 39 cardine mundi,
Qui semper liquidis 40 altior extat aquis;
Te tamen intueor, quo solo 41 pectore possum,
Et tecum gelido sæpe sub axe loquor.
Hic es, & ignoras, & ades celeberrimus absens;
Inque Getas media missus ab Urbe venis.
Redde 43 vicem, & quoniam regio felicior ista 44 est,
Illic me memori pectore semper habe.

---

sermonem. 34 Tardæ vocantur horæ æstivæ, quoniam necesse erat æstate horas esse longiores, quia Romani diem quemlibet dividebant in duodecim horas. 35 Simul precatos esse deos maris. 36 Serias, debita negotia. 37 Jocos sumtos a rebus non turpibus. Seu egisse jocos post res actas, quas referre non turpe esset. 38 Tamquam me modo vidisses. 39 Polo Arctico & Septentrionali. 40 Qui numquam occidit & sub aquas mergitur. Trist. IV. 3.

Magna minorque feræ, quarum regis altera Grajas,
Altera Sidonias, utraque *sicca*, rates:
Omnia quum summo positæ videatis in axe,
Et maris occiduas non subeatis aquas.

Alia loca studio non adducimus. 41 Solo pectore, quo possum, quod possum facere. 42 Frequentissime Antimeria est. 43 Vicissim memoriam mei cole, & parem mihi præsta amorem. III. 5. 35. intra. 44 Italia.

EPI-

EPISTOLA XI.

RUFO.

ARGUMENTUM.

Ad Rufum Fundanum uxoris suæ avunculum hanc epistolam scribit Poeta: cujus merita dicit se habere in memoriam, quamvis sit longissimo intervallo remotus. Demum Deos precatur, ut illi meritas gratias referant.

HOC tibi, Rufe, brevi properatum 2 tempore mittit
Naso parum faustæ conditor Artis 3 opus:
Ut quamquam longe toto sumus orbe remoti,
Scire tamen possis nos meminisse tui.
4 Nominis ante mei venient oblivia nobis,
Pectore quam pietas sit tua pulsa meo.
Et prius hanc animam vacuas reddemus in auras,
Quam fiat meriti gratia vana 5 tui.
Grande voco meritum lacrymas, quibus ora rigabas,
Cum mea 6 concreto sicca dolore 7 forent.
Grande voco meritum, mœstæ solatia mentis,
Cum pariter nobis illa tibique dares;
Sponte quidem, per seque mea est laudabilis uxor;
Admonitu melior fit tamen illa tuo.
Namque quod 8 Hermiones Castor fuit, Hector 9 Iuli,
Hoc ego te lætor conjugis esse meæ.
Quæ ne dissimilis tibi sit probitate laborat;
Seque tui 10 vita sanguinis esse probat.
Ergo quod fuerat 11 stimulis factura sine ullis,
Ple-

Elegia XI. 2 Scriptum celeriter, nec magna cura adhibita ob temporibus brevitatem. 3 Epistolam. 4 Oblivisceret ante mei nominis. 5 Quam deponam gratum animum. 6 Ora, facies. 7 Ego stupidus dolore, & ceu glacies, factus rigidus, emittere lacrymas non valerem. 8 Sororis & filiæ, nam Helenæ filia fuit Hermione, Helena soror Castoris. 9 Julus seu Ascanius Æneæ fil. erat e matre Creusa natus, quæ fuit soror Hectoris. 10 Moribus piis, & proba vita demonstras. 11 Cohortatio-

Plenius 12 auctorem te quoque nacta facit
13 Acer & ad palmæ 14 per se cursurus honore
Si tamen 15 horteris, fortius 16 ibit equu
Adde, quod absentis cura mandata fideli
Perficis, & nullum ferre gravaris onus.
O referant grates, quoniam non possumus ipsi
Dî tibi: qui referent, si pia facta 17 vider
Sufficiatque 18 diu corpus quoque moribus isti
Maxima 19 Fundani gloria, Rufe, soli.

---

ne. 12 Eo melius. 13 Alacer. 14 Victoriæ Circensibus ludis reportandæ, nam in iis victores palma honorabantur. 15 Incites calcaribus, aut alio modo quolibet. 16 Celerius. 17 Si vident pie aliquem facere, vel si piciunt pios & eorum fa 18 Integris viribus sit t corpus, ut mores istos porro amicis possis decla 19 Fundi oppidum in Cam nis, unde Rufus ortus er

8 Tu neque messorum corpora 9 nuda vides:
Nec tibi pampineas autumnus porrigit uvas:
Cuncta sed immodicum tempora frigus habent:
Tu glacie freta 10 vincta tenes, & in æquora piscis
Inclusus tecta 11 sæpe natavit aqua.
Non tibi sunt fontes, laticis 12 nisi pene marini,
Qui potus dubium est sistat, alatne sitim.
Rara, neque hæc 13 felix, in apertis eminet arvis
Arbor; & in terra est 14 altera forma maris.
Non avis 15 obloquitur, 16 silvis nisi si qua remotis
Æquoreas rauco 17 gutture potet aquas.
Tristia 18 per vacuos horrent 19 absinthia campos,
Conveniensque suo 20 messis amara loco est.
Adde metus, & quod murus pulsatur ab hoste;
Tinctaque 21 mortifera tabe sagitta madet:
Quod procul 22 hæc regio est, & ab omni devia 23 cursu,
Nec pede quo quisquam, nec rate tutus eat.
Non igitur mirum, finem 24 quærentibus horum
25 Altera si nobis usque rogatur humus.
Te magis est mirum non hæc 26 evincere, conjux,
Inque meis lacrymas posse 27 tenere malis.
Quid facias, quæris? quæras 28 hoc scilicet ipsum;
Invenies 29 vere si reperire voles.
Velle parum est: cupias 30 ut re 31 potiaris, oportet;
Et faciat somnos hæc tibi cura breves.
32 Velle reor multos: quis enim mihi tam sit iniquus,
Optet ut exilium pace 33 carere meum?

---

8 Nec æstate admodum calescitur. 9 Sed omnia anni tempora habent frigus magnum. 10 Constricta. 11 In aqua glacie obducta. 12 Aquæ marinæ, i. e. salsæ. 13 Fertilis, bene crescens. 14 Æque sterilis & vacua est terra, quam mare est. 15 Cantare auditur. 16 Silvis longe a Tomis remotis & in maris littore quæ sint. 17 Non suaviter canens. 18 Amara. 19 Inculta succrescunt. 20 Fructus amarus. 21 Veneno lethali. 22 Sc. ab Italia. 23 Quo nemo facile proficiscitur. 24 Mihi quærenti. 25 Alia. 26 Impetrare ab Augusto. 27 Non fatigare Cæsarem, & lacrymis pro me deprecari. 28 Conveniet scil. ut hoc quæras. Ironia. 29 Serio. 30 Cum studio aliquid velle significat τὸ cupere, & plus est, quam velle. 31 Optat scilicet. 32 Puto multos me juvari velle, & optare, ut melius & commodius vivam. 33 Tranquil-

Pectore te toto, cunctisque incumbere 34 nervis,
Et niti 35 pro me nocte dieque decet.
Utque juvent 36 alii, tu debes vincere amicos
Uxor, & ad 37 partes prima venire tuas.
Magna tibi imposita est nostris 38 persona libellis:
Conjugis exemplum diceris esse bonæ.
Hinc cave 39 degeneres; & sint præconia nostra
Vera 40 vide; Famæ quo tuearis 41 opus.
Ut nihil ipse querar, 42 tacito me Fama queretur,
Quæ debet, fuerit ni 43 tibi cura mei.
Exposuit memet populo Fortuna 44 videndum:
Et plus notitiæ, quam fuit ante, dedit.
Notior est factus 45 Capaneus de fulminis ictu:
Notus humo mersis 46 Amphiaraus equis.
Si minus 47 errasset, notus minus esset Ulysses;
Magna 48 Philoctetæ vulnere fama suo est.
Si locus 49 est aliquis tanta inter nomina parvis,
Nos quoque conspicuos 50 nostra ruina facit.
Nec 51 te nesciri patitur mea pagina, qua non
Inferius 52 Coa Battide nomen habes.
Quidquid ages igitur, 53 scena spectabere magna;

Et

litate. 34 Viribus omnibus, quæ in nervis consistunt. 35 Laborare, curare, ut juver & sublever. 36 Me. 37 Officium tuum succurrendo marito. 39 Nomen, vel præcipuas in hac quasi scena tibi agendas imposui. 39 Ne alienam ab his te moribus gere. Noster Metaph. VII. 543. *palmas degenerare* dicit, h. e. inhonestare. 40 Fac, da operam. 41 Monimentum, quod in libris meis fama tibi posuit, sive ipsam famam tuere, & ea fac, quæ laudi, in libris meis a me tibi tributæ conveniunt. 42 Tacito me, me tacente. 43 Construe: ni fuerit tibi ea cura mei, quæ debet, sc. esse. 44 Infortunium fecit, ut innotescerem omnibus. 45 Capaneus e ducibus, qui Thebas oppugnarunt, fil. Hipponoi, quum dixisset, vel invito se Jove capturum esse Thebas, jamque in summum earum murum evasisset scalis, a Jove ictus fulmine occisus est. Vid. Apoll. III. 6. & 7. nostrum Metam. IX. 404. 46 Oiclis fil. Argivus a Thebis oppugnandis quum ad Ismenum fl. fugeret hiatu terræ cum curru & auriga absorptus, ab Jove autem immortalitate donatus & esse fertur. Vid. Diod. Sicul. l. V. 47 Non tamdiu. 48 Vid. sup. I. 3. 3. 49 Si me debeo conferre tantis hisce hominibus. 50 Casus meus, exilium. 51 Ignotam esse. 52 Battide. quam Philetas Cous, poeta amavit, & in carminibus suis laudavit, Vid. Trist. I. 5. 2. 53 Thea-

Et pia non 54 parvis testibus uxor eris.
Crede mihi; quoties laudaris carmine nostro,
Qui legit has laudes, an mereare 55 rogat.
Utque favere reor plures virtutibus 56 istis,
Sic tua non paucæ carpere facta volent.
Quarum tu 57 præsta, ne livor 58 dicere possit,
Hæc est pro miseri lenta 59 salute viri.
60 Cumque ego deficiam, nec possim ducere 61 currum,
Fac tu sustineas debile sola 62 jugum.
Ad medicum specto venis fugientibus 63 æger:
Ultima pars animæ dum 64 mihi restat, 65 ades.
Quodque ego præstarem, si te magis ipse valerem,
Id mihi cum valeas fortius, ipsa 66 refer.
Exigit hoc socialis amor, foedusque 67 maritum:
Moribus 68 hoc conjux exigis ipsa tuis.
Hoc 69 domui debes, de qua censeris, 70 ut illam
Non minus officiis, quam probitate colas.
Cuncta licet facias, nisi eris laudabilis 71 uxor,
Non poterit credi 72 Marcia culta tibi.
Nec sumus 73 indigni; nec, si vis vera fateri,
Debetur meritis gratia nulla meis.
Redditur illa quidem grandi cum 74 fœnore nobis
Ne

---

tro, magna fama eris. 54 Magnis, gravibus. 55 Sc. eas laudes. 56 Quas in te laudo. 57 Fac, ad id incumbe. 58 Invidentes tibi. 59 Hæc negligit salutem mariti sui. Vocabulum *lenta* elegantissime est adhibitum, & significationem quamdam habet *securitatis cum contemtu* conjunctæ, teste Jano Brouckusio, magno viro, ad Tibullum I. 5. 45. quem lege, si es elegans. 60 Quoniam ego sum debilis & viribus destitutus. 61 Trahere. Allegoria a bobus sumta. 62 Res meas, afflictum me, curæ tibi habeas. 63 Sanguine & pulsu venarum fugiente. 64 Quamdiu vel minima vitæ pars mihi superest. 65 Per mihi auxilium. 66 P[...] stat, redde vicem, ut su[...] rius est locutus. 67 Con[...] gale, Heroid. XI. 101. [...] *ces maritæ* habetur. 68 M[...] res pii & probi, quibus co[...] spicua es, hoc postulant. [...] Marciæ familiæ, vel, ut p[...] cet nonnullis, Fabiæ. 70 [...] illa te præbeas dignam, n[...] solum te probam, sed off[...] ciosam erga me gerendo, m[...] que summo adjuvando stud[...] & cunctis viribus, quod f[...] pra ursit. 71 Nisi ut ux[...] mea te ita geras erga me[...] ut laudem merearis probit[...] tis & officii. 72 Sup. I. [...] 73 Nec ope tua indignus sum[...] 74 Grata erga me es cumul[...] te. Metaphoram ducit a p[...] cunia, cujus *fetus fenus* v[...]

Nec te, 75 si cupiat lædere, livor habet.
76 Sed tamen hoc factis adjunge prioribus unum;
Pro nostris ut sis 77 ambitiosa malis.
Ut minus infesta jaceam tellure labora:
78 Clauda nec officii pars erit ulla tui.
Magna peto, sed non tamen 79 invidiosa roganti:
Utque 80 ea non teneas, tuta 81 repulsa tua est.
Nec mihi succense, toties si carmine nostro,
Quod facis, ut 82 facias, 83 teque imitere, rogo.
Fortibus adsuevit tubicen 82 prodesse; suoque
Dux bene pugnantes incitat ore 83 viros.
Nota tua est probitas, testataque tempus in omne,
Sit 84 virtus etiam non probitate minor.
Nec tibi Amazonia est pro me sumenda 85 securis,
Aut 86 excisa levi pelta gerenda manu.
Numen adorandum est, non ut mihi fiat amicum,
Sed sit ut iratum, quam fuit ante, minus.
Gratia si nulla est, 87 lacrymæ tibi gratia fiant;
Hac 88 potes, aut nulla parte movere Deos.
89 Quæ tibi ne desint, bene per mala nostra cavetur:

---

cabant, ut Festus testatur Græce etiam τέκος est παρὰ τὸ τίκτειν, proprie fenus est naturalis terræ fetus. Vid. vel Hotmani Partitiones in civ. elem. p. ed. Gerhardi 122. 75 Etsi vel maxime cupiat. 76 Sc. causam, propter quam te reprehendat. 77 Ne pigeat te ambire, prensare & rogitare multos, ut auxilium mihi præstent. Cic. ad divers. XIII. 1. 78 Deficiens, ita omnes officii tui partes implebis. 79 Quæ mihi, qui rogo, possint vitio verti. Redi ad II. 79. 80 Quamvis non obtineas pro me rogata. 81 Repulsa tibi non damnosa erit. 82 Ut, quod facis, opem mihi præstes. 83 Ut te, quæ semper optima fuisti, porro imitere, : ut in posterum etiam bona sis, mihique præstes auxilium. Eodem modo Cicero loquitur ep. ad Dolabel. *te imitere oportet, tecum ipse &c.* 82 Tubicines in bello etiam fortes incitant ad majorem fortitudinem. 83 Sermone & adhortatione sua. 84 Fortitudo, constantia, fortis animus. 85 De Amazonibus, quæ bipenni utebantur in bello videndus Just. 2. 4. Legendus etiam Gor. Becanus in Amazonicis, it. Pet. Petitus de Amazonibus dissertatione. 86 Nam hæ peltæ erant scuta brevia leviaque in lunæ formam fabricata, & earum altera ex parte bina segmenta excisa, figuram lunularum referentia. Vid. Lips. Anal. ad Mil. Ro. dial. 3. 2. Serv. ad Maronem Æneid. I. 494. 87 Lacrymæ faciant, ut gratia valeas apud Augustum. 88 Hoc modo, ea ratione. 89 Ne desint tibi lacrymæ mala nostra cavent.

Deque viro 90 flendi copia dives 91 adest.
Utque meæ res 92 sunt, omni (puto) tempore flebis:
Has Fortuna tibi nostra ministrat 93 opes.
Si mea mors redimenda tua (quod 94 abominor) esset,
95 Admeti conjux, quam sequereris, erat.
Æmula Penelopes 96 fieres, si fraude pudica
97 Instantes velles fallere nupta procos.
Si comes exstincti manes 98 sequerere mariti,
Esset dux facti 99 Laodamia tui.
99 Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti
Corpus in accensos mittere forte rogos.
Nil opus est leto, nil 100 Icariotide tela:
Cæsaris at conjux ore precanda tuo.
Quæ præstat virtute sua, ne prisca vetustas
Laude pudicitiæ sæcula nostra 1 premat.
Quæ Veneris formam, mores 2 Junonis 3 habendo,
Sola est 4 cælesti digna reperta toro.
Quid trepidas, & adire 5 times? Non impia 6 Progne,
7

---

90 Sc. tibi existenti, quum ego miser Naso sim tuus maritus. 91 Materiam flendi omnino habebis. 92 Prout sunt res & conditio mea misera. 93 Facultatem flendi. 94 Quod in omen dictum nolim, quod abhorreo. 95 *Admetus* Rex Pherarum in matrimonio habuit *Alcestin*, filiam Peliæ, Jolci regis: quæ pro marito se morti obtulit. Appollod. I. 9. 15. 96 Quæ quum peteretur a multis procis telam incipiebat texere ac rogare procos, ut exspectarent, donec eam perfecisset, noctu vero dissolvebat quod interdiu texebat, ut sic eluderet procos. 97 Solicitantes te ad ineundum secum matrimonium. 98 Si mori mecum velles. *Protesilai* uxor, quæ interfecti in bello Trojano mariti umbram videre optavit, quo impetrato, in ejus amplexu exspiravit. Noster Trist. I. 5. 20.

-- *Comes exstincto Laodamia viro.*

99 Evadne Iphidis filia, quæ in rogum mortui conjugis se ipsam injecit. Vid. nostr. Metam. IX. 404. alibi. Apollod. III. 6. & 7. 100 Penelopes, Icarii & Peribœe fil. Ulyssis uxoris.

1. Vincat, superet. 2 Gravitatem, pudicitiam. 3 Quod habebat. 4 Divi Augusti conjugio. 5 Eam, Liviam. 6 Terei, Thraciæ Regis conjux, quæ filium Ityn mactavit ac Tereo comedendum posuit. Noster Metam. VI. 440.

7 Filiave Æetæ voce movenda tua eſt;
Nec nurus 8 Ægyſti, nec ſæva 9 Agamemnonis uxor,
10 Scyllaque, quæ Siculas inguine 11 terret
12 aquas;
13 Telegonive parens vertendis nata figuris,
Nexaque nodoſas 14 angue 15 Meduſa 16 comas.
Femina ſed Princeps; in qua Fortuna 17 videre
Se probat, & cæcæ crimina falſa 18 tulit.
Qua nihil in terris, ad finem 19 Solis ab ortu
Clarius, 20 excepto Cæſare, mundus habet.
Eligito tempus captatum 21 ſæpe rogandi,
22 Exeat adverſa ne tua navis aqua.
Non ſemper ſacras reddunt oracula 23 ſortes:
Ipſaque non omni tempore fana patent.
Cum ſtatus Urbis erit, qualem nunc auguror eſſe,
Et nullus populi contrahet 24 ora dolor:
Cum domus Auguſti, 25 Capitoli more colenda,
Læta (quod eſt, & ſit) plenaque pacis erit:
Tum tibi, Di faciant, adeundi copia 26 fiat,

ſeqq. 7 Medea. 8 Aliqua Danai filia, in maritum crudelis. Danaus autem Beli in Ægypto Regis filius; ejus filiæ quinquaginta matrimonio cum totidem filiis *Ægyſti*, qui frater Danai erat, junctæ, prima nocte ſtatim omnes ſponſos interfecerunt, una excepta Hypermneſtra. Vid. Hygin. f. 168. Apollodor. II. 1. 5. 9 Clytemneſtra ea erat, quæ occidit Agamemnonem, Mycenarum Regem. 10 Niſi regis Megar. fil. cujus amore Minois capta ut conjugio potiretur, capillum purpureum, quo ſalvo is vinci aut interire non poterat, detondit, ſicque patrem ac patriam Minoi Niſum obſidenti, prodidit, ſed a Minoe tamen in mare dejecta eſt & in monſtrum marinum verſa. Vid. Mythographos. 11 Ventre monſtruoſa, cui adhærere canes finguntur. 12 Terribiles reddit navigantibus. 13 Circe, ex qua natus dicitur Telegonus, patre Ulyſſe, cujus ea ſocios in bruta mutavit. 14 Implexis nempe inter ſe & nodos facientibus anguibus. 15 Meduſa una ex Gorgonibus, quæ pro capillis angues in capite habebat, eamque qui adſpicerent confeſtim converti in lapides dicebantur. 16 Ad comas quod adtinet. 17 Non cæcam eſſe, quod dicitur vulgo. 18 Et ſi Liviam cogites, cæcæ mulieres crimina falſo ipſi tributi ſunt. *Tulit*, i. e. abſtulit, pati debuit falſas criminationes, tamquam ſit cæca. 19 Ab oriente ad occidentem, i. e. nullibi, periphraſi & μερισμῷ poetico. 20 Excellentius, divinius. 21 Quod ſæpe captaſti & tentaſti quaſi. 22 Quaſi adverſo flumine, brevibus, aut limo, i. e. ne fruſtra ores Auguſtam, patriæ matrem. 23 Reſponſa. 24 Vultum rugis obducet, h.e. triſtem reddet. 25 Ut Jovis templum. 26 Ut adire tibi

Profectura 27 aliquid tum tua verba putes.
Si quid aget majus, differ tua 28 cœpta; caveque
Spem festinando 29 præcipitare meam.
Nec rursus jubeo, dum sit 30 vacuissima, 31 quæras,
Corporis ad cultum vix vacat 32 illa sui.
33 Curia cum fuerit Patribus stipata verendis,
Per 34 patrum turbam tu quoque oportet eas.
Cum tibi contigerit vultum Junonis 35 adire,
Fac sis personæ, 36 quam tueare, memor.
Nec factum defende meum; (mala caussa silenda est)
Nec nisi solicitæ sint tua verba preces.
Tunc lacrymis demenda 37 mora est: summissaque terra
Ad non mortales brachia 38 tende pedes.
Tu pete nil aliud, nisi sævo ut ab hoste 39 recedam:
Hostem fortunam sit satis esse mihi.
Plura quidem 40 subeunt: sed tu turbata timore
Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
41 Suspicor hæc damno tibi non fore: sentiet illa
Te majestatem pertimuisse suam.
Nec tua si fletu 42 scindentur verba, nocebit:
Interdum lacrymæ pondera 43 vocis habent.
44 Lux etiam facito cæptis bona talibus adsit,
Horaque conveniens, auspiciumque 45 favens.

Sed

liceat Liviam. 27 Effectura, profutura mihi. 28 Consilium, propositum, rogandi pro salute mea. 29 Corrumpere, evertere. 30 Nullis plane districta, occupata negotiis. 31 Occasionem pro me rogandi tamdiu, donec, *reliqua*. 32 Vix satis habet otii ad curandum corpus & valetudinem. 33 Forte ipsum Augusti palatium intelligit, quod in eo cum certis senatoribus consilia habere Augustus solebat. 34 Multitudinem Augusti domum adeuntem. 35 Liviæ Augusti. 36 Mei exsulis memor esto, & cogita, meam caussam precibus supplicibus agendam esse apud Liviam. 37 Cito est plorandum a te. 38 Amplectere divinos Liviæ pedes, quod est supplicum. 39 Nisi in mitiorem exilii locum transferar. 40 In mentem mihi veniunt quæ dicere apud Liviam possis. 41 Spero, auguror, tibi timorem tuum apud Liviam non fore fraudi. 42 Interrumpentes. 43 Æque ponderosæ sunt, idemque valent, quod verba. 44 Dies faustus & auspicatus sit, quo ad Liviam accedas. 45 Indicium & signum faustum, qualia capiebantur a sacrificantibus, (sacrificare vero Poeta jubet conjugem) ex stridore flammæ ceterisque pluribus rebus ob-

Sed prius imposito sanctis altaribus igni,
Thura fer ad magnos, vinaque 46 pura Deos.
E quibus 47 ante omnes Augusti numen adora,
48 Progeniemque piam, 49 participemque tori.
Sint utinam mites solito tibi more; tuasque
50 Non duris lacrymas 51 vultibus aspiciant.

---

servabantur. 46 Vino & thure enim supplicabant. Probat locus apud Sveton. Augusto c. 36. Sanxit (Augustus) ut prius quam consideret quisque, thure ac mero supplicaret apud aram ejus Dei, cujus in templo oretur. De Senatu conveniente Tranquillo sermo est. 47 Diis. 48 Tiberium. 49 Liviam conjugem. 50 *Placido lumine*, ut Horatius loquitur, i. e. propitio vultu. 51 *Lacrymas tuas*, i. e. te plorantem.

EPISTOLA II.

COTTÆ.

ARGUMENTUM.

Ad Cottam Romanum scribens, ejus fidem laudat Poeta, quod cum alii amicum in rebus adversis deseruerint, ipse semper in amicitia firma opinione permanserit; cujus merita dicit futura sibi semper in memoria, quod vixerit, ac etiam post ejus mortem, si modo ejus scripta ad posteros pervenerint.

QUam legis a nobis missam tibi, Cotta, salutem,
Missa sit ut 2 vere, perveniatque, precor.
Namque meis sospes multum 3 cruciatibus aufers,
Atque, sit ut nobis pars 4 bona salva, facis.
Cumque 5 labent alii, jactataque vela relinquant,
6 Tu laceræ remanes anchora sola rati.
Grata tua est igitur pietas: ignoscimus illis,
Qui 7 cum Fortuna terga dedere fugæ.

8 Cum

Eleg. II. 2. Ita, ut vere salus tibi contingat, & ad te perveniat. 3 Malis & miseriis demis. 4 Magna. 5 Non constanter me tueantur & adjuvent. 6 Vento & tempestate jactata vela, i. e. me miserum. 7 Qui quum aufugeret quasi a me prospera fortuna, & ipsi fugam capessi-

8 Cum feriant 9 unum, non unum 10 fulmina terrent,
11 Junctaque percusso turba pavere solet.
Cumque 12 dedit paries venturæ signa ruinæ,
Solicito vacuus fit locus ille metu.
Quis non e timidis ægri 14 contagia vitat,
Vicinum 15 metuens ne 16 trahat inde malum?
Me quoque amicorum nimio terrore metuque,
Non odio quidam destituere mei.
Non illis pietas, non officiosa voluntas
Defuit: adversos 17 extimuere Deos.
Utque magis cauti possunt timidique vocari,
Sic appellari non meruere mali.
At meus excusat caros ita candor amicos;
Utque habeant de 18 me crimina nulla 19 facit.
Sint hi contenti venia, 20 signentque licebit
Purgari factum me quoque teste suum.
Pars estis 21 pauci melior, qui rebus in 22 arctis
Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
Tunc igitur meriti 23 morietur gloria vestri,
24 Cum cinis absumto 25 corpore factus ero.
26 Fallor, & illa 27 meæ superabit tempora vitæ;
Si 88 tamen a memori 29 posteritate 30 legar.
Corpora 31 debentur mœstis 32 exsanguia bustis: 33
Effugiunt 34 structos nomen honorque rogos.

Oc-

---

vere, meque destruerunt. 8 αἴτιοι, seu ignoscat amicis se defendentibus. 9 Licet unum tantummodo fulmen percutiat. 10 Tamen. 11 proxima. 12 Minata est ruinam. 13 E loco illo, quo ruiturus est paries, omnes abeunt, metuentes, ne lædantur. 14 Contactum, quo ipse etiam morbo infici queat. 15 Cui proximus est. 16 Sibi contrahat. 17 Augustum mihi iratum. 18 Propter me. 19 Favet ipsis & eos excusat. 20 Referant inter sua testimonia, testium enim est *signare*, quando aliquid & subscriptione & sigillo confirmant. 21 Pauci melius se gerunt erga me. 22 Angustis, miseris. 23 Interitura est, cessabit, non ante quam fuerim mortuus. 24 Quam in cinerem fuero redactus. 25 Combusto corpore. 26 Correctionis species. pro *immo*. 27 Gratia, sc. memoria meritorum vestrorum. 28 Modo. 29 Antiquiorum rerum memoriam conservante. 30 Si scripta mea a posteris legantur. 31 Debent tradi, imponi rogis, seu sepulcris. 32 Mortua. 33 Sepulcris *bustum* locus erat, quo cadavera urebantur pariter & sepeliebantur cineres & ossa. Vid. Karchmannus de funer. Ro. & Nieupoort Compend. Ant. Ro. p. m. 414. 34 Non

Occidit & Theseus, & qui comitavit 35 Oresten:
Sed tamen 36 in laudes vivit uterque suas.
Vos etiam seri laudabunt sæpe nepotes,
Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
Hic quoque Sauromatæ jam vos novere, Getæque,
Et tales 37 animos barbara turba probat.
Cumque ego de vestra nuper probitate 38 referrem,
(Nam didici Getice, Sarmaticeque loqui)
Forte senex quidam, cœtu cum staret in illo,
Reddidit ad 39 nostros talia verba sonos:
Nos quoque amicitiæ nomen bene novimus, 40 hospes,
Quos 41 procul a vobis ultimus orbis habet.
Est locus in Scythia, Tauros dixere priores,
Qui Getica longe non ita distat humo.
Hac ego sum terra, patriæ nec 42 pœnitet, ortus:
43 Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
Templa 44 manent hodie vastis innixa 45 columnis;
Perque 46 quater denos itur in illa gradus.
Fama refert illic 47 signum cæleste fuisse:
Quoque minus dubites, stat basis orba 48 Dea.
Araque, quæ fuerat natura candida saxi,
Decolor 49 affuso tincta cruore 50 rubet.
Femina sacra facit 52 tædæ non nota jugali:
Quæ superat Scythicas nobilitate 52 nurus.
Sacrifici genus est (sic instituere 53 priores)
Advena 54 virgineo cæsus ut ense cadat.

Re-

intermoriuntur ac intereunt. 35 Pylades. Sup. II. 3. 45. 36 Ita ut ab hominibus laudetur. 37 Tam fidam amicitiam vestram. 38 Dicerem de fide vestra. 39 Ejusmodi respondit. 40 O Naso. 41 Qui procul a Romano orbe habitamus ad Istrum. 42 Nec me pudet, inde fuisse ortum. 43 Sociam in arte jaculandi, *Diana* intelligitur, *Phœbi* soror. 44 Restant adhuc hodie. 45 Superstructa. 46 I. e. quadraginta gradus, qua re ostendit, quam magnificum fuerit istud Dianæ templum. 47 Imaginem, simulacrum divæ. 48 Nuda simulacro Dianæ, quod ἄγαλμα διοπετές erat, qualia Ancilia, Palladium, & Ephesiæ Dianæ simulacrum erant. 49 Maculata. 50 Sanguine humano, nam homines Dianæ Tauricæ fuerunt immolati. 51 Virgo describitur, quia in nuptiis tædæ præferri solebant. 52 Quæ est inter Scythicas virgines nobilissimo orta genere. *Nurus* vox apud Poetas pro qualibet femina vel virgine sumitur. 53 Majores. Ita voce *priores* usus est Plinius ep. l. III. 4. 5. & l. II. 1. Tacitus item, ut ad Plin. l. II. 1. Cellarius adnotavit. 54 Virginis sacerdotis.

Regna Thoas habuit 55 Mæotide clarus in ora;
Nec fuit Euxinis notior 56 alter aquis. 57
Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
Nescio 58 quam dicunt 59 Iphigenian iter:
Quam levibus ventis sub nube per æquora vectam
Creditur his 60 Phœbe deposuisse locis.
Præfuerat templo multos ea rite 61 per annos,
Invita peragens 62 tristia sacra manu.
Cum duo 63 velifera juvenes venere carina,
Presseruntque suo littora nostra 64 pede.
Par fuit his ætas, & amor: quorum alter Orestes,
Alter erat Pylades: nomina fama 65 tenet.
Protinus immitem 66 Triviæ ducuntur ad aram,
67 Evincti geminas 68 ad sua terga manus.
Spargit aqua captos 69 lustrali 70 Graja sacerdos,
Ambiat 71 ut fulvas insula longa comas.
Dumque parat sacrum, dum velat tempora 72 vittis,
Dum tardæ caussas 73 invenit usque moræ;
Non ego crudelis, 74 juvenes, ignoscite, dixit,
Sacra suo facio 75 barbariora loco.
Ritus is est gentis: qua vos tamen 76 urbe venitis?
77 Quodve parum fausta 78 puppe petistis iter?
Dixit, & audito patriæ 79 pia nomine virgo,

55 In locis, regionibus, Scythia, ad paludem Mæotidem. 56 Alius. 57 Terris finitimis Ponto Euxino. 58 I. e. quamdam Iphigeniam, rudioris Seni Scythæ Poeta elegantissime adcommodat orationem. 59 Iphigenia, Agamemnonis filia, ex Aulide a Diana abrepta per auras seu aerem delata est in Tauros. 60 Diana. 61 Ut ritus deæ postulabat, i. e. recte, sancteque. 62 Crudelis. 63 Vela habente navi. 64 In littus Tauricæ descenderunt. 65 Retinuit, nota fecit. 66 *Trivia* dicitur Diana, quod triviis præesset, alii alias reddunt rationes. Vid. Varron. de LL. VI. Acron & Porphyr. ad Horat. III. 22. 4. Odar. alios. 67 Manibus ad terga revinctis. 68 Ad manus quod adtinet. 69 Quæ adspergebatur purgandis & lustrandis hostiis, vel crimine pollutis expiandis. 70 Iphigenia. 71 Ut insula indui possent, & sic ad sacrificium rite præparari. *Insula* fascia fuit ex lana confecta, qua tum sacerdotes ligabant caput, tum qua etiam victimæ ligabantur, ut *vittæ*, seu extremæ partes, propenderent. 72 Sua tempora, caput suum ornat insula. 73 Quærit. 74 Scsum. 75 Crudeliora Scythis ipsis. 76 Ex urbe. 77 Quem ad locum navigare voluistis. 78 Infelici nave, infelici sidere. 79 Suæ, *Mycænarum*, unde Iphigenia originem du-

80 Consortes urbis comperit esse suæ.
Alteruter 1 votis, dicit, cadat 2 hostia sacris,
Ad patrias sedes nuntius alter eat.
Ire jubet Pylades carum periturus Oresten:
Hic negat; inque vicem pugnat 3 uterque mori.
Extitit hoc unum, quod non 4 convenerit illis;
5 Cetera pars concors, & sine lite fuit.
Dum peragunt juvenes pulchri certamen amoris,
Ad fratrem scriptas exarat 6 illa notas.
Ad fratrem mandata dabat, cuique illa dabantur,
(Humanos 8 casus aspice) frater erat.
Nec mora; de templo rapiunt 9 simulacra Dianæ;
Clamque per immensas puppe feruntur aquas.
Mirus amor juvenum, quamvis abiere tot anni,
In Scythia magnum nunc quoque nomen habet.
10 Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,
Laudarunt 11 omnes facta, piamque fidem.
Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior ora est,
Nomen amicitiæ barbara corda movet.
Quid facere 12 Ausonia geniti debetis in Urbe,
Cum tangant 13 diros talia facta Getas?
Adde quod est animus semper tibi mitis, & 14 altæ
Indicium mores nobilitatis habent:
Quos 15 Volesus 16 patrii cognoscat nominis auctor;
Quos 17 Numa maternus non neget esse 18 suos:

Ad-

cebat. Ejus enim pater Agamemnon rex fuit Mycænarum in Peloponneso. 80 Cives. 1 Sit sacrificium, quod ex voto fit, votivum. Vid. Metam. IX. 136. 2 Immoletur, mactetur. 3 Vult, contendit. 4 In hoc uno non convenerunt, consenserunt, quum in ceteris una ipsorum esset voluntas. 5 Ad cetera quod attinet, pars erat concors. 6 Scribit metaphorice, quia veteres stilo urentes quasi litteras exarabant sulcosque quosdam faciebant in cera, aut corticibus. 7 Epistolam ad fratrem Orestem. 8 En, quam mirandum in modum res sæpe cadant apud homines. 9 Dianæ statuam auferunt. 10 Hoc loco Naso loquitur, finit suum sermonem Scytha senex. 11 Scythæ sc. 12 Romæ descriptio. 13 Commoveant. 14 Mores habent indicium altæ nobilitatis, id est, indicant animi nobilitatem magnam. 15 Mores, nempe. 16 Quos mores dignos se putet suaque gente ipse *Valerius Volesus*, gentis suæ paternæ auctor. De Voleso legendus est Livius, 1. 28. & 11. 18. nec non Plutarch. in Numa & Poplicola. 17 Secundus Roman. Rex, a quo Cotta materno genere erat ortus. 18 Sibi convenire, se dignos esse, nec improbet.

Adjectique probent 19 genitiva agnomina Cottæ,
Si tu non esses, interitura 20 domus.
Digne vir 21 hac serie, lapso succurrere amico
Conveniens istis 22 moribus esse puta.

19 *Adjecti ad nomina genitiva Cottæ*, est Cottarum domus nomenque, in quorum familiam erat adoptatus, ne interiret prorsus, cujusque nomen paterno adjectum susceperat Valerius. 20 Cottæ domus interitura, per appositionem, quam Grammaticorum filii vocitant. 21 Majorum origine & stemmate clarissimo. 22 Tam probis.

EPISTOLA III.

FABIO MAXIMO.

ARGUMENTUM.

Ad Fabium Maximum scribens, fingit sibi in lecto cubanti se se obtulisse Cupidinem; Poetamque de illo questum ut, quum ejus caussa in exilium abjectus sit, velit etiam efficere, ut Augustus placatus mitius exilium concedat. Postremo inducit etiam Cupidinem ad ea respondentem.

SI vacat exiguum profugo dare tempus amico,
O 2 sidus Fabiæ Maxime gentis, 3 ades:
Dum tibi quæ vidi refero, seu corporis 4 umbra,
Seu 5 veri species, seu fuit ille 6 sopor.
Nox erat; & 7 bifores intrabat Luna fenestras,
Mense fere medio 8 quanta nitere solet.
Publica me 9 requies curarum somnus habebat,
Fusaque 10 erant toto languida membra toro:
Cum subito pennis agitatus 11 inhorruit aer;

Eleg. III. 2 Splendor, decus. Vid. quæ a nobis dicta sunt in perbrevi dissertatiuncula de Musæo Grammatico. 3 Adtende animum, animo ades. 4 φαντασμα, simulacrum alicujus corporis inane. 5 Vere a me visum, ὅραμα, ἐναργὴς ὄψις. 6 Somnium φανταστία ἐν τῷ καθεύδειν, 7 Duas habentes valvas. 8 Tam clare lucens, quam solet, quando fere plena est. 9 Sup. I. 2, 43. 10 Extensa, recumbebam. 11 Sonuit strepitus in aere

Nec te, 75 ſi cupiat lædere, livor habet.
76 Sed tamen hoc factis adjunge prioribus unum,
Pro noſtris ut ſis 77 ambitioſa malis.
Ut minus infeſta jaceam tellure labora:
78 Clauda nec officii pars erit ulla tui.
Magna peto, ſed non tamen 79 invidioſa roganti:
Utque 80 ea non teneas, tuta 81 repulſa tua eſt.
Nec mihi ſuccenſe, toties ſi carmine noſtro,
Quod facis, ut 82 facias, 83 teque imitere, rogo.
Fortibus adſuevit tubicen 82 prodeſſe; ſuoque
Dux bene pugnantes incitat ore 83 viros.
Nota tua eſt probitas, teſtataque tempus in omne,
Sit 84 virtus etiam non probitate minor.
Nec tibi Amazonia eſt pro me ſumenda 85 ſecuris,
Aut 86 exciſa levi pelta gerenda manu.
Numen adorandum eſt, non ut mihi fiat amicum,
Sed ſit ut iratum, quam fuit ante, minus.
Gratia ſi nulla eſt, 87 lacrymæ tibi gratia fiant;
Hac 88 potes, aut nulla parte movere Deos.
89 Quæ tibi ne deſint, bene per mala noſtra cavetur:

---

cabant, ut Feſtus teſtatur Græce etiam τέκος eſt πα-γάτο τίκτειν, proprie fenus eſt naturalis terræ fetus. Vid. vel Hotmani Partitiones in civ. elem. p. ed. Gerhardi 122. 75 Etſi vel maxime cupiat. 76 Sc. cauſam, propter quam te reprehendat. 77 Ne pigeat te ambire, prenſare & rogitare multos, ut auxilium mihi præſtent. Cic. ad diverſ. XIII. 1. 78 Deficiens, ita omnes officii tui partes implebis. 79 Quæ mihi, qui rogo, poſſint vitio verti. Redi ad II. 79. 80 Quamvis non obtineas pro me rogata. 81 Repulſa tibi non damnoſa erit. 82 Ut, quod facis, opem mihi præſtes. 83 Ut te, quæ ſemper optima fuiſti, porro imitere, ut in poſterum etiam bona ſis, mihique præſtes auxilium. Eodem modo Cicero loquitur ep. ad Dolabel. *te imitere oportet, tecum ipſe &c.* 82 Tubicines in bello etiam fortes incitant ad majorem fortitudinem. 83 Sermone & adhortatione ſua. 84 Fortitudo, conſtantia, fortis animus. 85 De Amazonibus, quæ bipenni utebantur in bello videndus Juſt. 2. 4. Legendus etiam Gor. Becanus in Amazonicis, it. Pet. Petitus de Amazonibus diſſertatione. 86 Nam hæ peltæ erant ſcuta brevia leviaque in lunæ formam fabricata, & earum altera ex parte bina ſegmenta exciſa, figuram lunularum referentia. Vid. Lipſ. Anal. ad Mil. Ro. dial. 3. 2. Serv. ad Maronem Æneid. I. 494. 87 Lacrymæ faciant, ut gratia valeas apud Auguſtum. 88 Hoc modo, ea ratione. 89 Ne deſint tibi lacrymæ mala noſtra cavent.

Deque viro 90 flendi copia dives 91 adeſt.
Utque meæ res 92 ſunt, omni (puto) tempore flebis:
Has Fortuna tibi noſtra miniſtrat 93 opes.
Si mea mors redimenda tua (quod 94 abominor) eſſet,
95 Admeti conjux, quam ſequereris, erat.
Æmula Peneſopes 96 fieres, ſi fraude pudica
97 Inſtantes velles fallere nupta procos.
Si comes exſtincti manes 98 ſequerere mariti,
Eſſet dux facti 99 Laodamia tui.
99 Iphias ante oculos tibi erit ponenda, volenti
Corpus in accenſos mittere forte rogos.
Nil opus eſt leto, nil 100 Icariotide tela:
Cæſaris at conjux ore precanda tuo.
Quæ præſtat virtute ſua, ne priſca vetuſtas
Laude pudicitiæ ſæcula noſtra 1 premat:
Quæ Veneris formam, mores 2 Junonis 3 habendo,
Sola eſt 4 cæleſti digna reperta toro.
Quid trepidas, & adire 5 times? Non impia 6 Progne,

7

---

90 Sc. tibi exiſtenti, quum ego miſer Naſo ſim tuus maritus. 91 Materiam flendi omnino habebis. 92 Prout ſunt res & conditio mea miſera. 93 Facultatem flendi. 94 Quod in omen dictum nolim, quod abhorreo. 95 *Admetus* Rex Pherarum in matrimonio habuit *Alceſtin*, filiam Peliæ, Jolci regis: quæ pro marito ſe morti obtulit. Appollod. I. 9. 15. 96 Quæ quum peteretur a multis procis telam incipiebat texere ac rogare procos, ut exſpectarent, donec eam perfeciſſet, noctu vero diſſolvebat quod interdiu texebat, ut ſic eluderet procos. 97 Solicitantes te ad ineundum ſecum matrimonium. 98 Si mori mecum velles. *Proteſilai* uxor, quæ interfecti in bello Trojano mariti umbram videre optavit, quo impetrato, in ejus amplexu exſpiravit. Noſter Triſt. I. 5. 20.

- - Comes exſtincta Laodamia viro.

99 Evadne Iphidis filia, quæ in rogum mortui conjugis ſe ipſam injecit. Vid. noſtr. Metam. IX. 404. alibi. Apollod. III. 6. & 7. 100 Penelopes, Icarii & Peribœæ fil. Ulyſſis uxoris.

1. Vincat, ſuperet. 2 Gravitatem, pudicitiam. 3 Quod habebat. 4 Divi Auguſti conjugio. 5 Eam, Liviam. 6 Terei, Thraciæ Regis conjux, quæ filium Ityn mactavit ac Tereo comedendum poſuit. Noſter Metam. VI. 440

7 Filiave Æetæ voce movenda tua eſt;
Nec nurus 8 Ægypti, nec ſæva 9 Agamemnonis uxor,
10 Scyllaque, quæ Siculas inguine 11 terret 12 aquas;
13 Telegonive parens vertendis nata figuris,
Nexaque nodoſas 14 angue 15 Meduſa 16 comas.
Femina ſed Princeps; in qua Fortuna 17 videre
Se probat, & cæcæ crimina falſa 18 tulit.
Qua nihil in terris, ad finem 19 Solis ab ortu
Clarius, 20 excepto Cæſare, mundus habet.
Eligito tempus captatum 21 ſæpe rogandi,
22 Exeat adverſa ne tua navis aqua.
Non ſemper ſacras reddunt oracula 23 ſortes:
Ipſaque non omni tempore fana patent.
Cum ſtatus Urbis erit, qualem nunc auguror eſſe,
Et nullus populi contrahet 24 ora dolor:
Cum domus Auguſti, 25 Capitoli more colenda,
Læta (quod eſt, & ſit) plenaque pacis erit:
Tum tibi, Di faciant, adeundi copia 26 fiat,

ſeqq. 7 Medea. 8 Aliqua Danai filia, in maritum crudelis. Danaus autem Beli in Ægypto Regis filius; ejus filiæ quinquaginta matrimonio cum totidem filiis *Ægypti*, qui frater Danai erat, junctæ, prima nocte ſtatim omnes ſponſos interfecerunt, una excepta Hypermneſtra. Vid. Hygin. f. 168. Apollodor. II. 1. 5. 9 Clytemneſtra ea erat, quæ occidit Agamemnonem, Mycenarum Regem. 10 Niſi regis Megar. fil. cujus amore Minois capta ut conjugio potiretur, capillum purpureum, quo ſalvo is vinci aut interire non poterat, detondit, ſicque patrem ac patriam Minoi Niſum obſidenti, prodidit, ſed a Minoe tamen in mare dejecta eſt & in monſtrum marinum verſa. Vid. Mythographos. 11 Ventre monſtruoſa, cui adhærere canes finguntur. 12 Terribiles reddit navigantibus. 13 Circe, ex qua natus dicitur Telegonus, patre Ulyſſe, cujus ea ſocios in bruta mutavit. 14 Implexis nempe inter ſe & nodos facientibus anguibus. 15 Meduſa una ex Gorgonibus, quæ pro capillis angues in capite habebat, eamque qui adſpicerent confeſtim converti in lapides dicebantur. 16 Ad comas quod attinet. 17 Non cæcam eſſe, quod dicitur vulgo. 18 Et ſi Liviam cogites, cæcæ mulieres crimina falſo ipſi tributi ſunt. *Tulit*, i. e. abſtulit, pati debuit falſas criminationes, tamquam ſit cæca. 19 Ab oriente ad occidentem, i. e. nullibi, periphraſi & μερισμῷ poetico. 20 Excellentius, divinius. 21 Quod ſæpe captaſti & tentaſti quaſi. 22 Quaſi adverſo flumine, brevibus, aut limo, i. e. ne fruſtra ores Auguſtam, patriæ matrem. 23 Reſponſa. 24 Vultum rugis obducet, h. e. triſtem reddet. 25 Ut Jovis templum. 26 Ut adire tibi

Profectura 27 aliquid tum tua verba putes.
Si quid aget majus, differ tua 28 cœpta; caveque
Spem festinando 29 præcipitare meam.
Nec rursus jubeo, dum sit 30 vacuissima, 31 quæras,
Corporis ad cultum vix vacat 32 illa sui.
33 Curia cum fuerit Patribus stipata verendis,
Per 34 patrum turbam tu quoque oportet eas.
Cum tibi contigerit vultum Junonis 35 adire,
Fac sis personæ, 36 quam tueare, memor.
Nec factum defende meum; (mala caussa silenda est)
Nec nisi solicitæ sint tua verba preces.
Tunc lacrymis demenda 37 mora est: summissaque terra
Ad non mortales brachia 38 tende pedes.
Tu pete nil aliud, nisi sævo ut ab hoste 39 recedam:
Hostem fortunam sit satis esse mihi.
Plura quidem 40 subeunt: sed tu turbata timore
Hæc quoque vix poteris voce tremente loqui.
41 Suspicor hæc damno tibi non fore: sentiet illa
Te majestatem pertimuisse suam.
Nec tua si fletu 42 scindentur verba, nocebit:
Interdum lacrymæ pondera 43 vocis habent.
44 Lux etiam facito cæptis bona talibus adsit,
Horaque conveniens, auspiciumque 45 favens.
Sed

---

liceat Liviam. 27 Effectura, profutura mihi. 28 Consilium, propositum, rogandi pro salute mea. 29 Corrumpere, evertere. 30 Nullis plane districta, occupata negotiis. 31 Occasionem pro me rogandi tamdiu, donec, *reliqua*. 32 Vix satis habet otii ad curandum corpus & valetudinem. 33 Forte ipsum Augusti palatium intelligit, quod in eo cum certis senatoribus consilia habere Augustus solebat. 34 Multitudinem Augusti domum adeuntem. 35 Liviæ Augusti. 36 Mei exsulis memor esto, & cogita, meam caussam precibus supplicibus agendam esse apud Liviam. 37 Cito est plorandum a te. 38 Amplectere divinos Liviæ pedes, quod est supplicum. 39 Nisi in mitiorem exilii locum transferar. 40 In mentem mihi veniunt quæ dicere apud Liviam possis. 41 Spero, auguror, tibi timorem tuum apud Liviam non fore fraudi. 42 Interrumpentes. 43 Æque ponderosæ sunt, idemque valent, quod verba. 44 Dies faustus & auspicatus sit, quo ad Liviam accedas. 45 Indicium & signum faustum, qualia capiebantur a sacrificantibus, (sacrificare vero Poeta jubet conjugem) ex stridore flammæ ceterisque pluribus rebus ob-

Sed prius imposito sanctis altaribus igni,
Thura fer ad magnos, vinaque 46 pura Deos.
E quibus 47 ante omnes Augusti numen adora,
48 Progeniemque piam, 49 participemque tori.
Sint utinam mites solito tibi more; tuasque
50 Non duris lacrymas 51 vultibus aspiciant.

servabantur. 46 Vino & thure enim supplicabant. Probat locus apud Sveton. Augusto c. 36. Sanxit (Augustus) ut prius quam consideret quisque, thure ac mero supplicaret apud aram ejus Dei, cujus in templo oretur. De Senatu conveniente Tranquillo sermo est. 47 Diis. 48 Tiberium. 49 Liviam conjugem. 50 *Placido lumine*, ut Horatius loquitur, i. e. propitio vultu. 51 *Lacrymas tuas*, i. e. te plorantem.

EPISTOLA II.

COTTÆ.

ARGUMENTUM.

Ad Cottam Romanum scribens, ejus fidem laudat Poeta, quod cum alii amicum in rebus adversis deseruerint, ipse semper in amicitia firma opinione permanserit; cujus merita dicit futura sibi semper in memoria, quod vixerit, ac etiam post ejus mortem, si modo ejus scripta ad posteros pervenerint.

QUam legis a nobis missam tibi, Cotta, salutem,
Missa sit ut 2 vere, perveniatque, precor.
Namque meis sospes multum 3 cruciatibus aufers,
Atque, sit ut nobis pars 4 bona salva, facis.
Cumque 5 labent alii, jactataque vela relinquant,
6 Tu laceræ remanes anchora sola rati.
Grata tua est igitur pietas: ignoscimus illis,
Qui 7 cum Fortuna terga dedere fugæ.

8 Cum

Eleg. II. 2. Ita, ut vere salus tibi contingat, & ad te perveniat. 3 Malis & miseriis demis. 4 Magna. 5 Non constanter me tueantur & adjuvent. 6 Vento & tempestate jactata vela, i. e. me miserum. 7 Qui quum aufugeret quasi a me prospera fortuna, & ipsi fugam capessi-

8 Cum feriant 9 unum, non unum 10 fulmina terrent,
11 Junctaque percusso turba pavere solet.
Cumque 12 dedit paries venturæ signa ruinæ,
Solicito vacuus fit locus ille metu.
Quis non e timidis ægri 14 contagia vitat,
Vicinum 15 metuens ne 16 trahat inde malum?
Me quoque amicorum nimio terrore metuque
Non odio quidam destituere mei.
Non illis pietas, non officiosa voluntas
Defuit: adversos 17 extimuere Deos.
Utque magis cauti possunt timidique vocari,
Sic appellari non meruere mali.
At meus excusat caros ita candor amicos;
Utque habeant de 18 me crimina nulla 19 facit.
Sint hi contenti venia, 20 signentque licebit
Purgari factum me quoque teste suum
Pars estis 21 pauci melior, qui rebus in 22 arctis
Ferre mihi nullam turpe putatis opem.
Tunc igitur meriti 23 morietur gloria vestri,
24 Cum cinis absumto 25 corpore factus ero.
26 Fallor, & illa 27 meæ superabit tempora vitæ
Si 88 tamen a memori 29 posteritate 30 legar.
Corpora 31 debentur mœstis 32 exsanguia bustis: 33
Effugiunt 34 structos nomen honorque rogos.
Oc-

---

vere, meque destruerunt. 8 αἴτιοι, seu ignoscat amicis se defendentibus. 9 Licet unum tantummodo fulmen percutiat. 10 Tamen. 11 proxima. 12 Minata est ruinam. 13 E loco illo, quo ruiturus est paries, omnes abeunt, metuentes, ne lædantur. 14 Contactum, quo ipse etiam morbo infici queat. 15 Cui proximus est. 16 Sibi contrahat. 17 Augustum mihi iratum. 18 Propter me. 19 Favet ipsis & eos excusat. 20 Referant inter sua testimonia, testium enim est signare, quando aliquid & subscriptione & sigillo confirmant. 21 Pauci melius se gerunt erga me. 21 Angustis, miseris. 23 Interitura est, cessabit, non ante quam fuerim mortuus. 24 Quam in cinerem fuero redactus. 25 Combusto corpore. 26 Correctionis species. pro *immo*. 27 Gratia, sc. memoria meritorum vestrorum. 28 Modo. 29 Antiquiorum rerum memoriam conservante. 30 Si scripta mea a posteris legantur. 31 Debent tradi, imponi rogis, seu sepulcris. 32 Mortua. 31 Sepulcris *bustum* locus erat, quo cadavera urebantur pariter & sepeliebantur cineres & ossa. Vid. Karchmannus de funer. Ro. & Nieupoort Compend. Ant. Ro. p. m. 414. 34 Non

Occidit & Theseus, & qui comitavit 35 Oresten:
Sed tamen 36 in laudes vivit uterque suas.
Vos etiam seri laudabunt sæpe nepotes,
Claraque erit scriptis gloria vestra meis.
Hic quoque Sauromatæ jam vos novere, Getæque,
Et tales 37 animos barbara turba probat.
Cumque ego de vestra nuper probitate 38 referrem,
(Nam didici Getice, Sarmaticeque loqui)
Forte senex quidam, cœtu cum staret in illo,
Reddidit ad 39 nostros talia verba sonos:
Nos quoque amicitiæ nomen bene novimus, 40 hospes,
Quos 41 procul a vobis ultimus orbis habet.
Est locus in Scythia, Tauros dixere priores,
Qui Getica longe non ita distat humo.
Hac ego sum terra, patriæ nec 42 pœnitet, ortus:
43 Consortem Phœbi gens colit illa Deam.
Templa 44 manent hodie vastis innixa 45 columnis;
Perque 46 quater denos itur in illa gradus.
Fama refert illic 47 signum cæleste fuisse:
Quoque minus dubites, stat basis orba 48 Dea.
Araque, quæ fuerat natura candida saxi,
Decolor 49 affuso tincta cruore 50 rubet.
Femina sacra facit 51 tædæ non nota jugali:
Quæ superat Scythicas nobilitate 52 nurus.
Sacrifici genus est (sic instituere 53 priores)
Advena 54 virgineo cæsus ut ense cadat.

Re-

---

intermoriuntur ac intereunt. 35 Pylades. Sup. II. 3. 45. 36 Ita ut ab hominibus laudetur. 37 Tam fidam amicitiam vestram. 38 Dicerem de fide vestra. 39 Ejusmodi respondit. 40 O Naso. 41 Qui procul a Romano orbe habitamus ad Istrum. 42 Nec me pudet, inde fuisse ortum. 43 Sociam in arte jaculandi, *Diana* intelligitur, *Phœbi* soror. 44 Restant adhuc hodie. 45 Superstructa. 46 I. e. quadraginta gradus, quare ostendit, quam magnificum fuerit istud Dianæ templum. 47 Imaginem, simulacrum divæ. 48 Nuda simulacro Dianæ, quod ἄγαλμα διοπετὲς erat, qualia Ancilia, Palladium, & Ephesiæ Dianæ simulacrum erant. 49 Maculata. 50 Sanguine humano, nam homines Dianæ Tauricæ fuerunt immolati. 51 Virgo describitur, quia in nuptiis tædæ præferri solebant. 52 Quæ est inter Scythicas virgines nobilissimo orta genere. *Nurus* vox apud Poetas pro qualibet femina vel virgine sumitur. 53 Majores. Ita voce *priores* usus est Plinius ep. I. III. 4. 5. & I. II. 1. Tacitus item, ut ad Plin. I. II. 1. Cellarius adnotavit. 54 Virginis sacerdotis.

Regna Thoas habuit 55 Mæotide clarus in ora ;
Nec fuit Euxinis notior 56 alter aquis. 57
Sceptra tenente illo, liquidas fecisse per auras
Nescio 58 quam dicunt 59 Iphigenian iter:
Quam levibus ventis sub nube per æquora vectam
Creditur his 60 Phœbe deposuisse locis.
Præfuerat templo multos ea rite 61 per annos,
Invita peragens 62 tristia sacra manu.
Cum duo 63 velifera juvenes venere carina,
Presseruntque suo littora nostra 64 pede.
Par fuit his ætas, & amor: quorum alter Orestes,
Alter erat Pylades: nomina fama 65 tenet.
Protinus immitem 66 Triviæ ducuntur ad aram,
67 Evincti geminas 68 ad sua terga manus.
Spargit aqua captos 69 lustrali 70 Graja sacerdos,
Ambiat 71 ut fulvas insula longa comas.
Dumque parat sacrum, dum velat tempora 72 vittis,
Dum tardæ caussas 73 invenit usque moræ;
Non ego crudelis, 74 juvenes, ignoscite, dixit,
Sacra suo facio 75 barbariora loco.
Ritus is est gentis: qua vos tamen 76 urbe venitis?
77 Quodve parum fausta 78 puppe petistis iter?
Dixit, & audito patriæ 79 pia nomine virgo,

---

55 In locis, regionibus, Scythia, ad paludem Mæotidem. 56 Alius. 57 Terris finitimis Ponto Euxino. 58 I. e. quamdam Iphigeniam, rudioris Seni Scythæ Poeta elegantissime adcommodat orationem. 59 Iphigenia, Agamemnonis filia, ex Aulide a Diana abrepta per auras seu aerem delata est in Tauros. 60 Diana. 61 Ut ritus deæ postulabat, i. e. recte, sancteque. 62 Crudelis. 63 Vela habente navi. 64 In littus Tauricæ descenderunt. 65 Retinuit, nota fecit. 66 *Trivia* dicitur Diana, quod triviis præesset, alii alias reddunt rationes. Vid. Varron. de LL. VI. Acron & Porphyr. ad Horat. III. 22. 4. Odar. alios. 67 Manibus ad terga revinctis. 68 Ad manus quod adtinet. 69 Quæ adspergebatur purgandis & lustrandis hostiis, vel crimine pollutis expiandis. 70 Iphigenia. 71 Ut insula indui possent, & sic ad sacrificium rite præparari. *Insula* fascia fuit ex lana confecta, qua tum sacerdotes ligabant caput, tum qua etiam victimæ ligabantur, ut *vittæ*, seu extremæ partes, propenderent. 72 Sua tempora, caput suum ornat insula. 73 Quærit. 74 Scilicet sum. 75 Crudeliora Scythis ipsis. 76 Ex urbe. 77 Quem ad locum navigare voluistis. 78 Infelici nave, infelici sidere. 79 Suæ, *Mycænarum*, unde Iphigenia originem du-

Consortes urbis comperit esse suæ.
Alteruter 1 votis, dicit, cadat 2 hostia sacris,
Ad patrias sedes nuntius alter eat.
Ire jubet Pylades carum periturus Oresten:
Hic negat; inque vicem pugnat 3 uterque mori.
Extitit hoc unum, quod non 4 convenerit illis;
5 Cetera pars concors, & sine lite fuit.
Dum peragunt juvenes pulchri certamen amoris,
Ad fratrem scriptas exarat 6 illa notas.
Ad fratrem mandata dabat, cuique illa dabantur,
(Humanos 8 casus aspice) frater erat.
Nec mora; de templo rapiunt 9 simulacra Dianæ;
Clamque per immensas puppe feruntur aquas.
Mirus amor juvenum; quamvis abiere tot anni,
In Scythia magnum nunc quoque nomen habet.
10 Fabula narrata est postquam vulgaris ab illo,
Laudarunt 11 omnes facta, piamque fidem.
Scilicet hic etiam, qua nulla ferocior ora est,
Nomen amicitiæ barbara corda movet.
Quid facere 12 Ausonia geniti debetis in Urbe,
Cum tangant 13 diros talia facta Getas?
Adde quod est animus semper tibi mitis, & 14 altæ
Indicium mores nobilitatis habent:
Quos 15 Volesus 16 patrii cognoscat nominis auctor;
Quos 17 Numa maternus non neget esse 18 suos:

Ad.

cebat. Ejus enim pater Agamemnon rex fuit Mycænarum in Peloponneso. 80 Cives. 1 Sit sacrificium, quod ex voto fit, votivum. Vid. Metam. IX. 136. 2 Immoletur, mactetur. 3 Vult, contendit. 4 In hoc uno non convenerunt, consenserunt, quum in ceteris una ipsorum esset voluntas. 5 Ad cetera quod attinet, pars erat concors. 6 Scribit metaphorice, quia veteres *stilo*ntentes quasi litteras exarabant sulcosque quosdam faciebant in cera, aut corticibus. 7 Epistolam ad fratrem Oresten. 8 En, quam mirandum in modum res sæpe cadant apud homines. 9 Dianæ statuam auferunt. 10 Hoc loco Naso loquitur, finit suum sermonem Scytha senex. 11 Scythæ sc. 12 Romæ descriptio. 13 Commoveant. 14 Mores habent indicium altæ nobilitatis, id est, indicant animi nobilitatem magnam. 15 Mores, nempe. 16 Quos mores dignos se putet suaque gente ipse *Valerius Volesus*, gentis suæ paternæ auctor. De Voleso legendus est Livius, 1. 28. & 11. 18. nec non Plutarch. in Numa & Poplicola. 17 Secundus Roman. Rex, a quo Cotta materno genere erat ortus. 18 Sibi convenire, se dignos esse, nec improbet.

Adjectique probent 19 genitiva agnomina Cottæ,
Si tu non esses, interitura 20 domus.
Digne vir 21 hac serie, lapso succurrere amico
Conveniens istis 22 moribus esse puta.

19 *Adjecti ad nomina genitiva Cottæ*, est Cottarum domus nomenque, in quorum familiam erat adoptatus, ne interiret prorsus, cujusque nomen paterno adjectum susceperat Valerius. 20 Cottæ domus interitura, per appositionem, quam Grammaticorum filii vocitant. 21 Majorum origine & stemmate clarissimo. 22 Tam probis.

EPISTOLA III.

FABIO MAXIMO.

ARGUMENTUM.

Ad Fabium Maximum scribens, fingit sibi in lecto cubanti se se obtulisse Cupidinem; Poetamque de illo questum ut, quum ejus caussa in exilium abjectus sit, velit etiam efficere, ut Augustus placatus mitius exilium concedat. Postremo inducit etiam Cupidinem ad ea respondentem.

Si vacat exiguum profugo dare tempus amico,
O 2 sidus Fabiæ Maxime gentis, 3 ades:
Dum tibi quæ vidi refero, seu corporis 4 umbra,
Seu 5 veri species, seu fuit ille 6 sopor.
Nox erat; & 7 bifores intrabat Luna fenestras,
Mense fere medio 8 quanta nitere solet.
Publica me 9 requies curarum somnus habebat,
Fusaque 10 erant toto languida membra toro:
Cum subito pennis agitatus 12 inhorruit aer;

Eleg. III. 2 Splendor, decus. Vid. quæ a nobis dicta sunt in perbrevi dissertatiuncula de Musæo Grammatico. 3 Adtende animum, animo ades. 4 Φαντασμα, simulacrum alicujus corporis inane. 5 Vere a me visum, ὅραμα, ἐναργὴς ὄψις. 6 Somnium φαντασία ἐν τῷ καθεύδειν, 7 Duas habentes valvas. 8 Tam clare lucens, quam solet, quando fere plena est. 9 Sup. I. 2, 43. 10 Extensa, recumbebam, 11 Sonuit strepitus in aere

Et 12 sonuit parvo mota fenestra sono.
Territus in 13 cubitum relevo mea membra sinistrum:
Pulsus & e trepido pectore somnus abit.
Stabat 14 Amor vultu, non quo prius esse solebat,
15 Sceptra tenens læva tristis acerna manu;
Nec torquem collo, nec habens 16 crinale capillis,
Nec bene compositas 17 comptus, ut ante, comas.
18 Horrida pendebant molles super ora capilli,
Et visa est oculis 19 horrida penna meis.
Qualis in aeriæ tergo solet esse 20 columbæ,
21 Tractatam multæ quam tetigere manus.
Hunc simul 22 agnovi, (neque enim mihi notior alter)
Talibus affata est libera lingua sonis:
O puer, exsilii decepto caussa 24 magistro,
25 Quem fuit utilius non docuisse mihi;
Huc quoque venisti, pax est ubi tempore nullo,
Et coit 26 adstrictis barbarus Ister aquis?
Quæ tibi caussa viæ, nisi uti mala nostra videres?
Quæ sunt, si nescis, 27 invidiosa tibi.
Tu mihi dictasti juvenilia carmina primus;
Ap-

12 Crepuit leviter, parvum edidit sonum. 13 *Ich richte mich auff unde stütze mich auff dec lincken Elbogen.* 14 Cupido. E' *ρως* Grecis. 15 Baculum ex *acere*. Hyacinthinum, ei tribuit Anacreon mens longe mellitissimus Od. VII. 16 Ornamentum & ligamen quo cohibentur crines; eo depictum si aveas cernere puellum, eum exhibet nitidissime expressumpulcherrima summi Burmanni editio Nasonis nostri, statim in fronte operis longe pulcherrimi. 17 Non habens comtas & compositas comas, *comtus comas*, i. e. quod ad comas attinet. 18 Non composita, per incultum vultum. 19 Humidæ visæ mihi sunt ejus alæ ac sord dæ. 20 Penna sc. seu alæ. 21 Quam multi contrectarunt. 22 Simul ac. 23 Notissimus omnium mihi est. 24 Magistro amandi artis, qui caussa es exsilii. 25 Quem si non docuissem amandi artem, utilius mihi fuisset. Supra I. 4. 42.

Illum furtivi juvere Cupidinis artes,
Quas a me vellem non didicisset Amor.

Vel: cujus artes si non docuissem, præstitisset. *Docere Cupidinem*, pro docere artes amandi. Prius probatur etiam v. 47. inf. 26. Gelu constringitur. 27 Invidiam

Apposui [28] senis te duce quinque pedes.
Nec me [29] Mæonio consurgere [30] carmine, nec me
Dicere magnorum passus es acta [31] ducum.
Forsitan exiguas, aliquas tamen, arcus [32] & ignis
Ingenii vires comminuere [33] mei.
Namque ego dum canto tua [34] regna, tuæque [35] parentis,
In nullum mea mens grande vacavit [36] opus.
Nec satis hoc fuerat, stultus quoque carmina feci,
Artibus ut posses non rudis esse meis.
Pro quibus exilium durum mihi reddita merces,
Id [37] quoque in extremis, & sine pace, locis.
At non [38] Chionides Eumolpus in Orphea [39] talis,
In [40] Phryga nec Satyrum talis Olympus erat.
Præmia nec [41] Chiron ab [42] Achille talia cepit;
[43] Pythagoræque ferunt non nocuisse [43] Numam.

E 2 No-

tibi conciliant. 28 Genere elegiaco scripsi. 29 Homerico, heroico. Homerus *Mæonius* dicitur ab Horatio I. 4. od. 9. vel quia ejus pater Mæon fuisse traditur, vel a Lidiæ regione Mæonia. Vid. Porphy. ad Horat. I. od. VI. 30 Altiori scribere spiritu, quem heroicum carminis genus postulat. 31 Res gestas, quæ materia est carminis heroici. 32 Arcus tuus & faces, arcu enim, sagittisque plena pharetra, faceque ardente, Cupido fingitur instructus. 33 Alienum reddidere a rebus ducum maximorum gestis describendis. 34 Tuam potentiam, & quam & Dii & homines sentiunt. 35 Veneris matris. 36 Mens mea gravioribus rebus describendis & canendis operam non dedit. Verbum *vacare* quid notet, & quo pacto ab optimis scriptoribus adhibeatur, discere possunt studiosi Romanæ linguæ ex utilissimo & paucis recte cognito libro *Io. Ker*, quem *Observat: Selecta de Lingua Lat.* præscripsit, Tom. I. voce *vaco*. 37 Idque. 38 Eumolpus ex Chione natus, patre Neptuno. 39 Orpheum. Græcus casus. *Orpheus* docuit cithara canere Eumolpum. 40 *Marsyam* intelligit, a quo *Olympus* canere tibiis didicerat, de *Marsya* Noster Metam. VI. 383. seqq. 41 *Chiron* Centaurus artis equestris & medicæ peritissimus, educasse dicitur *Achillem*. 42 Pro *Achille* Archaismo. 43 & Pythagoras Samius, philosophus, qui præceptor Numæ Pompilii Romanorum Regis fuisse fertur, non malam a discipulo Numa gratiam iniit. Sed recte Naso addit h. l. vocabulum *ferunt*, quod sæpe apud historiarum scriptores indicat, rem veram non fuisse, aut saltem dubitatam. Livius certe omnium rectissime ista hac de caussa tradidit I. 18. 2. hoc modo: *Auctorem doctrinæ* ejus (*Numæ*) qui

Nomina 44 neu referam longum collecta per ævum,
Discipulo perii solus 45 ab ipse meo.
Dum damus 46 arma tibi, dum te, lascive, docemus,
47 Hæc te discipulo dona magister habet.
Scis tamen, & 48 liquido juratus 49 dicere posses,
Non me legitimos 50 sollicitasse toros.
Scripsimus hæc illis, 51 quarum nec vitta pudicos
Attingit crines, nec stola longa pedes.
Dic, precor, ecquando didicisti fallere nuptas,
Et facere 52 incertum per mea jussa 53 genus?
An sit ab his omnis rigide 54 submota libellis,
Quam 55 lex furtivos arcet habere 56 viros?
Quid tamen hoc prodest, vetiti si lege severa
Credor adulterii composuisse 57 notas?
At tu sic habeas ferientes cuncta sagittas!
Sic numquam rapido 58 lampades igne vacent;
Sic regat imperium, terrasque coerceat omnes
Cæsar, ab 59 Ænea est qui tibi fratre 60 nepos:
Ef-

non exstat alius, fal. Samium Pythagoram edunt, quem Servio Tullio regnante Romæ, centum amplius post annos in ultima Italiæ ora circa Metapontum, Heracleamque & Crotona, juvenum æmulantum studia cœtus habuisse constat. Ex quibus locis, etsi ejusdem ætatis fuisset, qua fama in Sabinos, aut quo linguæ commercio quemdam ad cupiditatem discendi excivisset? Quove præsidio unus per tot gentes dissonas sermone moribusque pervenisset? 44 Viros claros, qui gratum erga præceptores animum testati sunt. 45 Ope discipuli mei, Amoris, s. Cupidinis miser factus sum. 46 Dum Artem amandi doceo. 47 Hæc mala, queis premor, exsilium. 48 Certo, tamquam quod certo tibi constet. 49 Adactus ad confirmandum juramento testimonium. 50 Corrumpere voluisses alienas uxores, legitimos viros habentes. 51 Virginibus aut matronis. *Virgines* enim vittis capillos restringere, *matronæ* stola uti solebant. 52 Vid. Trist. Lib. II. 11. 352.

Nec quisquam est adeo media de plebe maritus,
Ut dubius vitio sit pater ille meo.

53 Facere ut liberi patribus incertis nascantur. 54 Severe. Eodem modo Trist. c. I. 55 Julia de adult. 56 Amatores illicitos, mœchos. 57 Notas, quas adulteri sibi invicem dent, seu præcepta de violandis aliorum legitimis toris. 58 Faces numquam exstinctæ sint. 59 Qui ab Ænea, Veneris fil. & fratre tuo genus ducit. 60 Cognatus tibi est.

Effice, sit nobis non implacabilis 61 ira;
Meque loco plecti commodiore velit.
Hæc ego visus eram 62 puero dixisse volucri:
Hos visus nobis ille dedisse 63 sonos.
Per mea tela 64 faces, & per mea tela sagittas,
Per matrem 65 juro, Cæsareumque 66 caput;
Nil, nisi concessum, 67 nos te didicisse magistro;
Artibus & nullum crimen inesse tuis.
Utque hoc, sic utinam defendere cetera posses:
Scis aliud, quod te læserit, 68 esse magis.
Quidquid id est (neque enim debet 69 dolor ille referri)
Non potes a culpa dicere abesse 70 tua.
71 Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres;
Non gravior merito judicis ira fuit.
Ut tamen aspicerem, consolarerque jacentem,
Lapsa per immensas est mea 72 penna vias.
Hæc loca tum primum vidi, cum matre rogante
73 Phasias est telis fixa puella meis.
Quæ nunc cur iterum post sæcula longa revisam,
Tu facis, o castris miles amice meis.
Pone metus igitur: mitescet Cæsaris ira;
Et veniet votis 74 mollior hora tuis.
Neve moram timeas, tempus, quod quærimus, instat; 8
Cunctaque lætitiæ plena 75 triumphus habet.
Dum domus, & nati, dum mater Livia gaudet,
Dum gaudes Patriæ magne 76 Ducisque Pater:
Dum tibi gratatur 77 populus, totamque per Urbem
Omnis 78 odoratis ignibus ara calet; 9
Dum præbet faciles aditus venerabile 79 templum,

E 3 Spe-

61 Augusti scilicet. 62 Alato Cupidini. 63 Ita respondisse visus mihi est. 64 Per faces, quæ tela mea sunt, & per sagittas, itidem tela mea seu arma. 65 Venerem. 66 Per Augustum, per nomen enim & numen Augusti jurare Romanis jurandi sanctissimus mos erat. 67 Sc. legibus. 68 Scis aliud quid esse, quod te magis læserit, quam Ars amandi. 69 Causa, ob quam Augustus mihi maxime sit iratus. 70 Care tua culpa. 71 Prætextu 72 Ego alatus per longissima viam ad te volavi. 73 Medea, a *Phasi* Colchidis fluvio. 74 Secundum vota tua tibi voventi hora mollior veniet. 75 Tiberii de Dalmatia & Illyrico Sup. II. 1. 2. 67. 76 Tiberii, Augustum intelligit. 77 Gratulatur, Metamorphosi & alibi etiam Ovidius. 78 Thure in igne jacto. 79 Augusti forte

s ea vix avidam vulgi 15 captata per aurem
Vidimus : atque oculi fama fuere mei.
Scilicet affectus 17 similes, aut impetus 18 idem
19 Rebus ab auditis 20 conspicuisque venit?
c nitor argenti, quem vos vidistis, & auri,
Quod mihi defuerit, purpuraque illa, queror;
d loca, sed gentes formatæ mille figuris
Nutrissent 21 carmen, præliaque ipsa meum.
Regum vultus, certissima pignora 22 mentis,
Juvissent aliqua forsitan illud opus.
ausibus ex ipsis populi, lætoque favore
Ingenium quodvis 23 incaluisse potest.
mque ego sumpsissem tali 24 clamore vigorem,
Quam 25 rudis audita miles ad arma tuba.
ctora sint nobis nivibus glacieque 26 licebit,
Atque hoc, quem 27 patior, frigidiora loco:
a Ducis facies in curru stantis 28 eburno
Excuteret 29 frigus sensibus omne meis.
c ego 30 defectus, dubiisque 31 auctoribus usus,
32 Ad vestri venio jure favoris opem.
ec mihi nota ducum, nec sunt mihi nota locorum
Nomina: materiam non habuere 33 manus.
ars quota 34 de tantis rebus, quam Fama referre,
Aut aliquis nobis scribere posset, erat?
uo magis, o lector, debes ignoscere, si quid
Erratum est illic, præteritumve 35 mihi.

Ad-

---

enti res est. 15 Vulgo auta, cognovi. 16 Ironice ec scribit. 17 Non æque os adficiunt audita. 18 Non a excitatur auditis animus, visis. 19 Horat. Art. poet. 8o.

Segnius irritant animos demissa per aures,
Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, & quæ
pse sibi tradit spectator. 20 Non idem, qui a conspicuis ebus solet. 21 Materiam mi i scribendi suppeditassent pitæ gentes, pictaque prælia. 2 Indicia. 23 Alacre fieri ad cribendum. 24 Adclamatioe populi, aut cantu tubicium. 25 Tiro aliquis. 26 *Licet* plane torperet meum ingenium. Verbo *licebit* eodem modo usus est Propertius II. 11. Horat. Ep. 14. 19. L. II. Sat. 2. 59. Noster Metam. II. f. 2.

--- placeat sibi quisque *licebit*....
Non tamen, *reliqua*.

De verbo *licet* legendus Sanctius in Minerva. III. 14. ep. ed. recentiss. 484. nec non Perizonii nota. 27 In quo sum miser. 28 Ebore distincto. 29 Pelleret. 30 Quum hæc mihi defuerint. 31 De quorum fide potest dubitari. 32 Jure favorem vestrum imploro. 33 Vix suppetebat mihi materia, de qua scriberem. 34.

Adde, quod assiduam domini meditata querelas
Ad lætum carmen vix mea versa 36 lyra est.
Vix bona post tanto 37 quærenti verba subibant:
Et 38 gaudere aliquid, res mihi visa nova est.
Utque reformidant insuetum 39 lumina solem,
Sic ad lætitiam mens mea segnis erat.
Est quoque cunctarum novitas 40 gratissima rerum:
Gratiaque officio, quod mora 41 tardat, abest.
Cetera certatim 42 de magno scripta triumpho
Jam pridem populi suspicor 43 ore legi.
Illa 44 bibit lector sitiens, 45 mea pocula 46 plenus:
Illa recens pota est, nostra 47 tepescit aqua.
Non ego cessavi, nec fecit inertia serum;
Ultima 48 me vasti sustinet 49 ora freti.
50 Dum venit huc rumor, properataque carmina fiunt,
Factaque eunt ad vos, annus abisse potest.
Nec minimum 51 refert, intacta rosaria 52 primus,
An sera carpas pene 52 relicta manu.
Quid mirum, lectis 53 exhausto floribus horto,
Si Duce non facta est 54 digna corona suo?
55 Deprecor, hæc vatum contra sua carmina nequis
Dicta putet: pro se Musa 56 locuta mea est.
Sunt mihi vobiscum communia sacra, poetæ:
In vestro 57 miseris si licet esse choro.
Magnaque 58 pars animi mecum vixistis, amici;

 Hac

Quam parva. 35 A me prætermissum. 36 Vix potui me ad læta conscribenda componere. 37 *Tanto post*, post tantum temporis. 38 Aliquid gaudere, i. e. propter aliquid. 39 Oculi. Senec. de vita beata c. 21. 40 Res quo sunt recentiores, eo sunt gratiores. 41 Quod sero præstatur. 42 Certatim scripta a multis poetis, *um die Wuette*. 43 Credo. 44 Ceterorum poetarum scripta avide leguntur. 45 Meum carmen. Allegorice. 46 Saturatus. 47 Propter moram ingratum est carmen meum. 48 Sed tam longe ab Urbe sum remotus ut serum videri possit meu carmen. 49 Habet, ego i commoror. 50 Interim dum 51 Nec parum interest. Hortum rosar. e quo nen adhuc rosas petiit. 52 Vac fere rosis. 53 Optimis flor bus. Allegorice. 54 Si ca men meum persona princi non satis dignum sit: ad triun phantium coronas adludit 55 Valde precor, ne put vates seu poeta aliquis, his verbis a me pungi, reprehendi. 56 Ego pro ca mine meo hæc scripsi. Mihi exuli. 58 Vid. Sup.

Hac ego vos absens 59 nunc quoque parte colo.
t igitur vestro mea commendata favori
Carmina, non possum pro quibus ipse loqui.
ipta placent 60 a morte fere: quia lædere vivos
ivor, & inviso carpere dente solet.
genus est mortis male vivere, terra 61 moratur:
t desunt fatis 62 sola sepulcra meis.
nique opus nostræ culpetur ut undique curæ,
Officium 63 nemo qui reprehendat erit.
Ut desint vires, tamen est laudanda voluntas:
Hac 65 ego contentos auguror esse Deos.
c facit, ut veniat pauper quoque gratus 66 ad aras:
t placeat cæso non minus agna bove.
s quoque tanta fuit, 67 quantæ subsistere summo
8 Æneidos vati grande fuisset onus.
re etenim 69 molles elegi tam vasta triumphi
ondera disparibus non potuere 70 rotis.
o pede 71 nunc utar, dubia est sententia nobis:
lter enim 72 de te, Rhene, triumphus 73 adest.
ita verorum non sunt præsagia vatum,
anda Jovi laurus, dum 74 prior illa viret.
Nec mea verba legis, qui sum submotus ad Istrum,
Non bene pacatis flumina 76 pota Getis:
Dei vox est: 77 Deus est in pectore nostro:
Hæc

---

6. it. I. 8. 2. 59 Hic
te, i. e. animo, mente,
d unice possum absens.
Post auctorum mortem
umque eorum opera sunt
pretio, & ut Propert. ait.

Majus ab exsequiis nomen in ora venit.

Moras nectit, quod non
obruit mortuum. 62 Mor-
63 Officiosam voluntatem.
Quamvis. 65 Voluntate.
Gratus & acceptus Diis.
Subsistere alicui rei, *parem*
esse notat. 68 Virgilio, qui
Eneida scripsit. 69 Leviori-
bus rebus apta carmina ele-
giaca. 70 Imparibus versi-
bus, Metaphorice. 71 Ver-
suum genere. 72 De Ger-
mania in quam expeditio-
nem Tiberius susceperat. 73
Sperare licet triumphum. 74
Quæ Illyrico triumpho Jovi
oblata est. 75 Nec ego id di-
co, sed oraculum Dei. 76
Quod flumen bibunt Getæ. 77
Quia a Deo agitari credeban-
tur poetæ & afflari quasi di-

Hæc duce prædico, vaticinorque Deo.
Quid cessas currum, pompamque parare triumphis,
Livia? dant nullas 78 jam tibi bella moras.
79 Perfida damnatas 80 Germania projicit hastas:
Jam pondus dices 81 omen habere meum.
Crede, brevique fides 82 aderit; geminabit 83 honorem
Filius, & junctis, ut prius, 84 ibit equis.
Prome, quod injicias humeris victoribus, 85 ostrum:
Ipsa potest 86 solitum nosse corona caput.
Scuta sed & galeæ gemmis radientur 87 & auro;
Stentque super vinctos trunca 88 trophæa viros.
Oppida turritis cingantur eburnea 89 muris,
Fictaque res vero more putetur agi.
Squallidus immittat 90 fracta sub arundine crines
Rhenus, & infectas 91 sanguine portet aquas.
Barbara jam capti poscant insignia Reges,
93 Textaque 94 fortuna divitiora sua:
Et quæ præterea virtus invicta tuorum
95 Sæpe parata tibi, sæpe paranda facit.
Dî, quorum monitu sumus hæc ventura locuti
Verba, precor, 96 celeri nostra probate fide.

---

vino spiritu. 78 Adferunt nullam moram. 79 Ob Varum occisum cum tribus legionibus. 80 Quas exsecratur ipsa ac damnat. 81 Vaticinium. 82 Brevi dicta mea eventus comprobabit. 83 Altera etiam vice triumphabit 84 In triumpho sc. 85 Purpuram. 86 Cui est sæpe imposita. 87 Splendeant. 88 Ex truncatis enim arboribus trophæa fiebant, quibus hostium arma suspendebantur, iisque trophæis ca-ptivi ipsi adligabantur. 8 Ex ebore fiant oppida, qu in pompa triumphi spectacu lo sint. 90 Propendentes. 91 Tinctas, mixtas. 92 O namenta, quibus capti Reges induti ducantur triumpho. 93 Textas vest regali adparatu. 94 Captivitate eorum. 95 Filii nepotum. 96 Celeri exi fidem dictis facite.

EPI-

P. OVIDII NASONIS

EPISTOLA V.

MAXIMO COTTÆ.

ARGUMENTUM.

ximum Cottam hanc epistolam mittit, ad etiam superius scripserat: laudatque ejus onem, quam Romæ in foro judiciali habi- legendam miserat: precaturque ut crebro sui hujusmodi pignora mittat. Deinde se absentem illum tanquam præsentem in- , viderique cum eo Romæ esse, tanquam elo. Cum vero meminit se esse in Scythia, videri se ad inferos reverti.

m legis, unde tibi mittatur epistola,
quæris?
, ubi cæruleis 2 jungitur Ister aquis.
gio dicta est, succurrere 4 debet & auctor,
is 5 ab ingenio Naso poeta suo.
bi, quam mallet præsens adferre salutem,
it ab 6 hirsutis, Maxime Cotta, Getis.
us, o juvenis, 7 patrii non degener oris, 8
cta tibi pleno verba diserta foro.
uamquam lingua mihi sunt 9 properante
per horas.
a satis multas, 10 pauca fuisse queror.
11 sed hæc feci relegendo sæpe; nec umquam
mihi, quam primo, grata 12 fuere minus.
ue sua toties nihil e dulcedine perdant,
Viribus illa suis, non novitate placent.

14

a V. 2 Maris aquis.
V. 7. 2.
s ubi æquoreis addi-
r Ister aquis.
uam. 4 Nominandus
auctor est. 5 Cui inge-
nium, quo ad conscri-
n artem Amator. male
t, nocuit ita ut in exi-
uberetur ire. 6 Squali-
mpexis. 7 Cui patris

Messalæ Corvini eloquentia quasi hæreditaria est. Sup. II. 2. 99. 8 Orationem in foro a te habitam, & eam disertissimam. 9 Celeriter, cupide. 10 Tamen queror, *reliqua*. 11 Feci, ut plura essent, repetendo scilicet & relegendo sæpius. 12 Quo frequentius repeterem, hoc mihi semper gratiora erant, utpote suavia omnia & elegantissima. 13 Bonitate & præstantia sua,

14 Felices, quibus hæc ipso cognoscere in actu,
Et tam facundo contigit ore 15 frui!
Nam quamquam sapor est 16 allata dulcis in unda,
Gratius 17 ex ipso fonte bibuntur aquæ,
Et magis adducto 18 pomum decerpere ramo,
Quam de 19 cælata sumere lance juvat.
At nisi peccassem, nisi me mea 20 Musa fugasset,
Quod legi, tua 21 vox exhibuisset opus.
Utque fui solitus, sedissem forsitan unus
22 De centum judex in tua verba viris.
Major & implesset præcordia nostra voluptas,
Dum 23 traherer dictis, annueremque tuis.
Quem quoniam fatum, patria, vobisque relictis,
Inter inhumanos maluit esse Getas;
Quod liceat, ut videar tecum magis esse, 24 legenda
Sæpe, præcor, studii 25 pignora mitte tui.
Exemploque meo, nisi 26 dedignaris id ipsum,
Utere, quod nobis rectius 27 ipse dares.
Namque ego, qui perii 28 jam pridem, Maxime, vobis,
Ingenio nitor 29 non periisse meo.
Redde 30 vicem, nec rara 31 tui monumenta laboris
Accipiant nostræ grata futura manus.
Dic tamen, o juvenis 32 studiorum plene meorum,

non quia nova sunt. 14 O eos felices, quibus licuit orantem te audire. 15 Oblectari facundo sermone a te pronuntiato. 16 Adlata ad bibendum aqua quamquam sit etiam dulcis. 17 *Tamen* intellige, ut frequentissime. 18 Magis juvat, delectat, adtracto deorsum ramo decerperepomum seu fructum arboris. 19 Artificiose & adfabre elaborata. Nisi ob versus meos essem in Pontum relegatus. 21 Audire potuissem orationem tuam, quam legi. 22 Unus centum virorum, qui fui, quum adhuc essem Romæ, sedissem, & de caussa, quam orabas, judicassem. *De centumviris* egit nervose & ex fontibus, ut solet, Nieupoort Comp. antiq. Rom. p. m. 174. Judicium centumvirale etiam Plinius secundus non semel meminit in epistolis. 23 In sententiam tuam pertraherer & eam nutu comprobarem. Græci hoc dicunt ψυχαγωγεῖσθαι. 24 Scripta tua quæ legam. 25 Ingenii fetus, scripta a te elaborata. 26 Nisi id te judicas esse indignum. 27 Qui potius ipse mihi esse exemplo deberes, ut me major & nobilior. 28 Qui vos relinquere coactus sum. 29 Studeo scriptis me iis vobiscum esse. 30 Sup. El. Pont. l. 2. v. 51. 31. Frequenter mitte ad me scripta tua præstantissima, quæ mihi erunt longe acceptissima. 32 Qui multum

uid ab 33 his ipsis admoneare mei?
uibus aut recitas 35 factū modo carmen amicis,
, quod sæpe soles, exigis ut 36 recitent?
dum queritur tua mens, oblita 37 quid absit:
scio quid certe sensit abesse 38 tui.
e loqui multum de me præsente solebas,
nc quoque Nasonis nomen in ore tuo est.
quidem Getico peream violatus ab arcu,
t sit perjuri quam 39 prope pœna vides)
isi momentis video pene omnibus absens:
Gratia Dis, menti quolibet ire licet.
ac ubi perveni nulli 42 cernendus in Urbem,
œ loquor tecum, teque loquente 43 fruor.
s mihi difficile est, quam sit bene dicere,
quamque
ndida 44 judiciis illa sit hora meis.
s me, si qua fides, cælesti 45 sede receptum.
em fortunatis suspicor esse Deis.
sus 45 ubi huc 46 redii, 47 cælum Superosque relinquo:
Styge non longe Pontica 48 distat humus.
e 49 ego si fato nitor prohibente 50 reverti,
em sine profectu, 51 Maxime, tolle mihi.

---

as in arte poetica. 33 ... hæc ipsa studia te mei admonent? 34 An mens tua que... , quando, *reliqua*. 35 ... d Romanis maxime erat ... su.. Vid. Plin. Epist. I. ... I. 10. 6. & alibi. Rei... ni Ideam Systematis anti... atis litterariæ p. 155. seq. Amici scil. 37 Non satis ... iens & recordans, quid desit. 38 Aliquid sui, h. ... ne Nasonem. 39 Quam fa... perjurii pœnas dare pos... , in quem fatum & for... a jam magnopere debac... tur. 40 Gratias ago Diis, ... d, *reliqua*. 41 Mente sc. ... Ita ut conspici a nullo ... sim. 43 Audio te loquen... . 44 Quam felix sit, mea ... nione, ea hora. 45 In cæ... , tali modo qui solent ii, ... se maxime felices esse, dicturi sunt. Inde est Græcorum αἰθεροβατεῖν *in cælo versari*. Cic. ad Attic. *Si vero quæ de me pacta sunt, non serventur, in cælo sunt*. Petronius Arbit. c. 132. p. 928. ed. Burmanni. *Hoc*, inquit, *de te merui, me in cælo positum ad insulas traheres*, ubi vide interpr. & Jo. Nic. Werneri Corpusculum philologicum. p. 51. 52. Germanorum lingua a Græcorum hac in re non abhorret. 45 Contra. 46 Postquam mente redii in Pontum. 47 Ad inferos trahi videor, ut Arbiter dicit adducto loco. 48 Non multum interest, morari in Ponto & apud inferos esse. 49 E Pontica terra. 50 Contra fati decreta, i. e. frustra. 51 Inanem, irritam. 52 Adime mihi tuis litteris.

EPI-

EPISTOLA VI.

AMICORUM CUIDAM.

ARGUMENTUM.

Ad amicum quendam, qui nolebat a Poeta in scriptis suis propter Augustum nominari, hanc epistolam scribit: colligitque nihil timendum esse, quandoquidem Cæsare nihil sit clementius: tamen pollicetur se non ulterius ejus nomen monumentis suis insertum. Postremo rogat, ut quandoquidem tuto non possit se aperte amare latenter saltem amicitiæ velis meminisse.

NAso suo, posuit nomen cui 2 pene, sodali
  Mittit ab Euxinis hoc breve carmen aquis.
At si cauta parum scripsisset dextera, quis esses,
  Forsitan officio 3 parta querela foret.
Cur tamen, hoc 4 aliis tutum credentibus, unus,
  Appellent ne te carmina nostra rogas?
Quanta sit in media 5 clementia Cæsaris ira,
  6 Si nescis, ex me certior esse potes.
Huic ego, quam patior, nil possem 7 demere pœnæ,
  Si judex meriti cogerer esse mei.
Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis;
  Nec prohibet tibi me scribere, teque mihi.
Nec scelus admittas, si consoleris amicum,
  Mollibus & verbis 8 aspera fata leves.
Cur, dum tuta times, facis ut 9 reverentia talis
  Fiat in Augustos 10 invidiosa Deos?
Fulminis afflatos interdum vivere telis
  Vidimus, & 11 refici non prohibente Jove.
Nec quia Neptunus navem lacerarat Ulyssis,
  12 Leucothoe nanti ferre negavit opem.

Elegia VI. 2 Cujus nomen pene expressit. 3 Habuisses caussam de me querendi. 4 Aliis credentibus, se tuto & sine periculo a me posse nomine suo appellari. 5 Etiam quum est iratus maxime Cæsar. 6 Meo exemplo potes discere. 7 Si ipse index meus esse deberem, leviorem mihi irrogare pœnam non possem. 8 Asperitatem fortunæ solatio tuo leves. 8 Metus Augusti intempestivus. 10 Invidiam & odium concilie Augusto. 11 Colligere denuo vires. 12 Seu *Ino*, Cadmi filia. Vid. Nost. Metam. IV.

randum eſt noſtras poſſe valere preces.
; & aut ille eſt tenues 80 dilapſus in auras,
perunt ſenſus aut vigilare mei.
item, faveas quin his, o Maxime, 81 dictis,
Memnonio cygnos eſſe colore putem.
eque mutatur nigra 83 pice 84 lacteus humor;
quod erat candens, fit 85 terebinthus, ebur.
eniens animo genus eſt tibi: nobile namque
tus, & 86 Herculeæ ſimplicitatis habes.
vor iners 88 vitium mores non 89 exit in
iſtos;
que latens ima vipera 90 ſerpit humo.
tua ſublimis ſupra genus eminet ipſum;
ndius ingenio nec tibi nomen 91 ineſt.
alii noceant miſeris, optentque timeri,
ctaque mordaci ſpicula felle gerant.
a ſupplicibus domus eſt aſſueta juvandis,
quorum numero me precor eſſe velis.

---

vel Jovis Capitol. tem-, ad quod triumphator atur. 80 Avolavit. 81 velis vera fieri. 82 Ni-olore. Memnon enim Ethiopum, Trojanis au-venientium, erat. 83 gram picem. 84 Lac. 85 binthus arbor Syriæ ni-loris. Plin. H. N. Lib. 6. 86. Tam candidum genuum pectus animum-abes, quam Hercules, a quo ducis originem. Lege Plut. in *Fabio*. 87 Invidiam, 88 Quod *inertibus*, qui ſua virtute non poſſunt confide-re., & ipſi magni aliquid au-dere, adhæret. 89 Conveniſt iſtis tuis moribus. 90 Obſcu-rorum & puſilli animi homi-num eſt. 91 Nec nomen ha-bes majus animo, qui eſt excelſiſſimus. 92 Alios dictis acerbioribus imperant.

EPI-

EPISTOLA IV.

RUFINO.

ARGUMENTUM.

Tiberii ovationem seu triumphum de Germania vel potius de Illyrico, Romam mittens Poet Rufino amico & doctissimo viro commendat excusatque se multis rationibus, quod non i eleganter materiam istam absolvat, ut æquu fuerat. Postremo vertit sermonem ad Livia Cæsaris matrem, vaticinaturque fore, ut brevi alterum etiam triumphum de Germania ip consequatur.

HÆc tibi non vanam 2 portantia verba salutem,
Naso Tomitana mittit ab urbe tuus;
Utque suo faveas 3 mandat, Rufine, 4 libello,
In vestras venit si tamen ille manus.
Est opus exiguum, vestrisque 5 paratibus impar:
Quale tamen cumque est, ut tueare, rogo.
Firma valent per se, nullumque 6 Machaona quærunt:
Ad medicam dubius 7 confugit æger opem.
Non opus est magnis 8 placido lectore poetis:
Quemlibet 9 invitum, difficilemque 10 tenent.
Nos, quibus ingenium longi minuere labores,
Aut etiam nullum forsitan ante fuit,
Viribus infirmi, vestro candore 11 valemus,
Quem mihi si demas, omnia rapta putem,
Cunctaque cum mea sint propenso nixa favore,
12 Præcipuum veniæ jus habet ille liber.
13 Spectatum vates alii scripsere triumphum,
14 Est aliquid memori visa notare manu.

E 4 Nos

Eleg. IV. 2 Quæ ut rata sit, tibique contingat, precor. 3 Rogat. 4 Carmine de Tiberii triumpho conscripto. 5 Pompæ & rei magnitudini non satis respondens. 6 Machaon, de quo Propertius II. 2. 59. *Tarda Philoctetæ sanavit crura Machaon.* 7 De vita & salute sua. 8 Benevolo. 9 Quantumvis m rosum. 10 Capiunt. 11 Pr bor cum carminibus meis 12 Præ ceteris scriptis m meremur veniam. 13 A ipsis visum. 14 Magni m

ea vix avidam vulgi 15 captata per aurem
idimus : atque oculi fama fuere mei.
Scilicet affectus 17 similes, aut impetus 18 idem
9 Rebus ab auditis 20 conspicuisque venit?
nitor argenti, quem vos vidistis, & auri,
uod mihi defuerit, purpuraque illa, queror;
loca, sed gentes formatæ mille figuris
utrissent 21 carmen, præliaque ipsa meum.
Regum vultus, certissima pignora 22 mentis,
uvissent aliqua forsitan illud opus.
usibus ex ipsis populi, lætoque favore
ngenium quodvis 23 incaluisse potest.
nque ego sumpsissem tali 24 clamore vigorem,
uam 25 rudis audita miles ad arma tuba.
tora sint nobis nivibus glacieque 26 licebit,
tque hoc, quem 27 patior, frigidiora loco:
Ducis facies in curru stantis 28 eburno
xcuteret 29 frigus sensibus omne meis.
ego 30 defectus, dubiisque 31 auctoribus usus,
2 Ad vestri venio jure favoris opem.
c mihi nota ducum, nec sunt mihi nota locorum
Nomina: materiam non habuere 33 manus.
s quota 34 de tantis rebus, quam Fama referre,
ut aliquis nobis scribere posset, erat?
o magis, o lector, debes ignoscere, si quid
rratum est illic, præteritumve 35 mihi.

Ad-

ti res est. 15 Vulgo au-, cognovi. 16 Ironice scribit. 17 Non æque adficiunt audita. 18 Non excitatur auditis animus, visis. 19 Horat. Art. poet.

Segnius irritant animos demissa per aures,
Quam quæ sunt oculis subjecta fidelibus, & quæ sibi tradit spectator. 20

n idem, qui a conspicuis us solet. 21 Materiam mi- scribendi suppeditassent pi- gentes, pictaque prælia. Indicia. 23 Alacre fieri ad beadum. 24 Adclamatio- populi, aut cantu tubici- n. 25 Tiro aliquis. 26 *Licet* plane torperet meum ingenium. Verbo *licebit* eodem modo usus est Propertius II. 11. Horat. Ep. 14. 19. L. II. Sat. 2. 59. Noster Metam. II. f. 2.

... placeat sibi quisque *licebit*....
Non tamen, *reliqua*.

De verbo *licet* legendus Sanctius in Minerva. III. 14. ep. ed. recentiss. 484. nec non Perizonii nota. 27 In quo sum miser. 28 Ebore distincto. 29 Pelleret. 30 Quum hæc mihi defuerint. 31 De quorum fide potest dubitari. 32 Jure favorem vestrum imploro. 33 Vix suppetebat mihi materia, de qua scriberem. 34

Adde, quod assiduam domini meditata querelas
Ad lætum carmen vix mea versa 36 lyra est.
Vix bona post tanto 37 quærenti verba subibant:
Et 38 gaudere aliquid, res mihi visa nova est.
Utque reformidant insuetum 39 lumina solem,
Sic ad lætitiam mens mea segnis erat.
Est quoque cunctarum novitas 40 gratissima rerum:
Gratiaque officio, quod mora 41 tardat, abest.
Cetera certatim 42 de magno scripta triumpho
Jam pridem populi suspicor 43 ore legi.
Illa 44 bibit lector sitiens, 45 mea pocula 46 plenus:
Illa recens pota est, nostra 47 tepescit aqua.
Non ego cessavi, nec fecit inertia serum;
Ultima 48 me vasti sustinet 49 ora freti.
50 Dum venit huc rumor, properataque carmina fiunt,
Factaque eunt ad vos, annus abisse potest.
Nec minimum 51 refert, intacta rosaria 52 primus,
An sera carpas pene 52 relicta manu.
Quid mirum, lectis 53 exhausto floribus horto
Si Duce non facta est 54 digna corona suo?
55 Deprecor, hæc vatum contra sua carmina nequis
Dicta putet: pro se Musa 56 locuta mea est.
Sunt mihi vobiscum communia sacra, poetæ:
In vestro 57 miseris si licet esse choro.
Magnaque 58 pars animi mecum vixistis, amici;

E 5 Hac

Quam parva. 35 A me prætermissum. 36 Vix potui me ad læta conscribenda componere. 37 *Tanto post*, post tantum temporis. 38 Aliquid gaudere, i. e. propter aliquid. 39 Oculi. Senec. de vita beata c. 21. 40 Res quo sunt recentiores, eo sunt gratiores. 41 Quod sero præstatur. 42 Certatim scripta a multis poetis, *um die Wette*. 43 Credo. 44 Ceterorum poetarum scripta avide leguntur. 45 Meum carmen. Allegorice. 46 Saturatus. 47 Propter moram ingratum est carmen meum. 48 Sed tam longe ab Urbe sum remotus, ut serum videri possit meum carmen. 49 Habet, ego i[llic] commoror. 50 Interim dum 51 Nec parum interest. 52 Hortum rosar. e quo nem[o] adhuc rosas petiit. 52 Vac[uis fere] rosis. 53 Optimis flor[i]bus. Allegorice. 54 Si carmen meum persona princi[pis] non satis dignum sit: ad triumphantium coronas alludit. 55 Valde precor, ne put[et] vates seu poeta aliquis, [se] his verbis a me pungi, [aut] reprehendi. 56 Ego pro carmine meo hæc scripsi. [57] Mihi exuli. 58 Vid. Sup.

c ego vos abſens 59 nunc quoque parte co-
lo.
igitur veſtro mea commendata favori
rmina, non poſſum pro quibus ipſe loqui.
ota placent 60 a morte fere: quia lædere
vivos
vor, & inviſo carpere dente ſolet.
enus eſt mortis male vivere, terra 61 mo-
ratur:
deſunt fatis 62 ſola ſepulcra meis.
ique opus noſtræ culpetur ut undique curæ,
fficium 63 nemo qui reprehendat erit.
Jt deſint vires, tamen eſt laudanda voluntas:
ac 65 ego contentos auguror eſſe Deos.
facit, ut veniat pauper quoque gratus 66
ad aras:
t placeat cæſo non minus agna bove.
quoque tanta fuit, 67 quantæ ſubſiſtere
ſummo
3 Æneidos vati grande fuiſſet onus.
re etenim 69 molles elegi tam vaſta triumphi
ondera diſparibus non potuere 70 rotis.
pede 71 nunc utar, dubia eſt ſententia nobis;
lter enim 72 de te, Rhene, triumphus 73
adeſt.
ita verorum non ſunt præſagia vatum,
anda Jovi laurus, dum 74 prior illa viret.
Nec mea verba legis, qui ſum ſubmotus ad
Iſtrum,
Non bene pacatis flumina 76 pota Getis:
a Dei vox eſt: 77 Deus eſt in pectore noſtro:
Hæc

26; it. I. 8. 2. 59 Hic
te, i. e. animo, mente,
od unice poſſum abſens.
Poſt auctorum mortem
rumque eorum opera ſunt
pretio, & ut Propert. ait.

Majus ab exſequiis no-
men in ora venit.

Moras nectit, quod non
e obruit mortuum. 62 Mor-
63 Officioſam voluntatem.
Quamvis. 65 Voluntate.
Gratus & acceptus Diis.
Subſiſtere alicui rei, *parem*
eſſe notat. 68 Virgilio, qui
Eneida ſcripſit. 69 Leviori-
bus rebus apta carmina ele-
giaca. 70 Imparibus verſi-
bus, Metaphorice. 71 Ver-
ſuum genere. 72 De Ger-
mania in quam expeditio-
nem Tiberius ſuſceperat. 73
Sperare licet triumphum. 74
Quæ Illyrico triumpho Jovi
oblata eſt. 75 Nec ego id di-
co, ſed oraculum Dei. 76
Quod flumen bibunt Getæ. 77
Quia a Deo agitari credeban-
tur poetæ & adflari quaſi di-

Hæc duce prædico, vaticinorque Deo.
Quid cessas currum, pompamque parare triumphis,
Livia? dant nullas 78 jam tibi bella moras.
79 Perfida damnatas 80 Germania projicit hastas:
Jam pondus dices 81 omen habere meum.
Crede, brevique fides 82 aderit; geminabit 83 honorem
Filius, & junctis, ut prius, 84 ibit equis.
Prome, quod injicias humeris victoribus, 85 ostrum:
Ipsa potest 86 solitum nosse corona caput.
Scuta sed & galeæ gemmis radientur 87 & auro;
Stentque super vinctos trunca 88 trophæa viros.
Oppida turritis cingantur eburnea 89 muris,
Fictaque res vero more putetur agi.
Squallidus immittat 90 fracta sub arundine crines
Rhenus, & infectas 91 sanguine portet aquas.
Barbara jam capti poscant insignia Reges,
93 Textaque 94 fortuna divitiora sua:
Et quæ præterea virtus invicta tuorum
95 Sæpe parata tibi, sæpe paranda facit.
Dî, quorum monitu sumus hæc ventura locuti
Verba, precor, 96 celeri nostra probate fide.

---

vino spiritu. 78 Adferunt nullam moram. 79 Ob Varum occisum cum tribus legionibus. 80 Quas exsecratur ipsa ac damnat. 81 Vaticinium. 82 Brevi dicta mea eventus comprobabit. 83 Altera etiam vice triumphabit 84 In triumpho sc. 85 Purpuram. 86 Cui est sæpe imposita. 87 Splendeant. 88 Ex truncatis enim arboribus trophæa fiebant, quibus hostium arma suspendebantur, iisque trophæis captivi ipsi adligabantur. 89 Ex ebore fiant oppida, quæ in pompa triumphi spectaculo sint. 90 Propendentes. 91 Tinctas, mixtas. 92 Ornamenta, quibus capti Reges induti ducantur triumpho. 93 Textas veste regali adparatu. 94 Captivitate eorum. 95 Filii nepotum. 96 Celeri ex fidem dictis facite.

EPI-

EPISTOLA V.

AXIMO COTTÆ.

ARGUMENTUM.

imum Cottam hanc epistolam mittit, ad tiam superius scripserat: laudatque ejus nem, quam Romæ in foro judiciali habi- egendam miserat: precaturque ut crebro sui hujusmodi pignora mittat. Deinde e absentem illum tanquam præsentem in- viderique cum eo Romæ esse, tanquam lo. Cum vero meminit se esse in Scythia, videri se ad inferos reverti.

n legis, unde tibi mittatur epistola,
quæris?
ubi cæruleis 2 jungitur Ister aquis.
io dicta est, succurrere 4 debet & auctor,
5 ab ingenio Naso poeta suo.
i, quam mallet præsens adferre salutem,
ab 6 hirsutis, Maxime Cotta, Getis.
s, o juvenis, 7 patrii non degener oris,
ta tibi pleno verba diserta foro.
amquam lingua mihi sunt 9 properante
er horas.
satis multas, 10 pauca fuisse queror.
sed hæc feci relegendo sæpe; nec umquam
nihi, quam primo, grata 12 fuere minus.
e sua toties nihil e dulcedine perdant,
iribus illa suis, non novitate placent.

14

V. 2 Maris aquis. . 7. 2.

ubi æquoreis addi- Ister aquis.

am. 4 Nominandus uctor est. 5 Cui inge- um, quo ad conscri- artem Amator. male , nocuit ira ut in exi- berctur ire. 6 Squalli- npexis. 7 Cui patris Messalæ Corvini eloquentia quasi hæreditaria est. Sup. II. 2. 99. 8 Orationem in foro a te habitam, & eam diser- tissimam. 9 Celeriter, cupi- de. 10 Tamen queror, *reli- qua*. 11 Feci, ut plura essent, repetendo scilicet & relegen- do sæpius. 12 Quo frequentius repeterem, hoc mihi semper gratiora erant, utpote suavia omnia & elegantissima. 13 Bonitate & præstantia sua,

14 Felices, quibus hæc ipso cognoscere in actu,
Et tam facundo contigit ore 15 frui!
Nam quamquam sapor est 16 allata dulcis in unda,
Gratius 17 ex ipso fonte bibuntur aquæ,
Et magis adducto 18 pomum decerpere ramo,
Quam de 19 cælata sumere lance juvat.
At nisi peccassem, nisi me mea 20 Musa fugasset,
Quod legi, tua 21 vox exhibuisset opus.
Utque fui solitus, sedissem forsitan unus
22 De centum judex in tua verba viris.
Major & implesset præcordia nostra voluptas,
Dum 23 traherer dictis, annueremque tuis.
Quem quoniam fatum, patria, vobisque relictis,
Inter inhumanos maluit esse Getas;
Quod liceat, ut videar tecum magis esse, 24 legenda
Sæpe, præcor, studii 25 pignora mitte tui.
Exemploque meo, nisi 26 dedignaris id ipsum,
Utere, quod nobis rectius 27 ipse dares.
Namque ego, qui perii 28 jam pridem, Maxime, vobis,
Ingenio nitor 29 non periisse meo.
Redde 30 vicem, nec rara 31 tui monumenta laboris
Accipiant nostræ grata futura manus.
Dic tamen, o juvenis 32 studiorum plene meorum,

---

non quia nova sunt. 14 O eos felices, quibus licuit orantem te audire. 15 Oblectari facundo sermone a te pronuntiato. 16 Adlata ad bibendum aqua quamquam sit etiam dulcis. 17 *Tamen* intellige, ut frequentissime. 18 Magis juvat, delectat, adtracto deorsum ramo decerperepomum seu fructum arboris. 19 Artificiose & adfabre elaborata. Nisi ob versus meos essem in Pontum relegatus. 21 Audire potuissem orationem tuam, quam legi. 22 Unus centum virorum, qui fui, quum adhuc essem Romæ, sedissem, & de caussa, quam orabas, judicassem. *De centumviris* egit nervose & ex fontibus, ut solet, Nieupoort Comp. antiq. Ro p. m. 174. Judicium centumvirale etiam Plinius secundus non semel meminit in epistolis. 23 In sententiam tuam pertraherer & eam nutu comprobarem. Græci ho dicunt ψυχαγωγεῖσθαι. 2 Scripta tua quæ legam. 2 Ingenii fetus, scripta a te e laborata. 26 Nisi id te judica esse indignum. 27 Qui potiu ipse mihi esse exemplo deberes, ut me major & nobilior 28 Qui vos relinquere coactu sum. 29 Studeo scriptis me vobiscum esse. 30 Sup. El. F 1.2.v.51. 31. Frequenter mi te ad me scripta tua præsta tissima, quæ mihi erunt long acceptissima. 32 Qui mult

uid ab 33 his ipsis admoneare mei?
uibus aut recitas 35 factū modo carmen amicis,
, quod sæpe soles, exigis ut 36 recitent?
um queritur tua mens, oblita 37 quid absit:
cio quid certe sensit abesse 38 tui.
loqui multum de me præsente solebas,
oc quoque Nasonis nomen in ore tuo est.
quidem Getico peream violatus ab arcu,
sit perjuri quam 39 prope pœna vides)
si momentis video pene omnibus absens:
Gratia Dis, menti quolibet ire licet.
c ubi perveni nulli 42 cernendus in Urbem,
e loquor tecum, teque loquente 43 fruor.
mihi difficile est, quam sit bene dicere, quamque
ndida 44 judiciis illa sit hora meis.
me, si qua fides, cælesti 45 sede receptum
m fortunatis suspicor esse Deis.
us 45 ubi huc 46 redii, 47 cælum Superos-que relinquo:
Styge non longe Pontica 48 distat humus.
49 ego si fato nitor prohibente 50 reverti,
em sine profectu, 51 Maxime, tolle mihi.

---

s in arte poetica. 33 ec ipsa studia te mei ad- at? 34 An mens tua que- , quando, *reliqua*. 35 Romanis maxime erat u.. Vid. Plin. Epist. I. 10. 6. & alibi. Rei- i IdeamSystematis anti- tis litterariæ p. 155. seq. mici scil. 37 Non satis ns & recordans, quid esit. 38 Aliquid sui, h. Nasonem. 39 Quam fa- perjurii pœnas dare pos- in quem fatum & for- jam magnopere debac- ur. 40 Gratias ago Diis, , *reliqua*. 41 Mente sc. ra ut conspici a nullo m. 43 Audio te loquen- 44 Quam felix sit, mea ione, ea hora. 45 In cæ- tali modo qui solent ii, se maxime felices esse, dicturi sunt. Inde est Græcorum αἰδεβροτειν *in cœlo versari*. Cic. ad Attic. *Si vero quæ de me pacta sunt, non servencur, in cœlo sum*. Petronius Arbit. c. 132. p. 928. ed. Barmanni. *Hoc*, inquit, *de te merui, me in cœlo positum ad insulas traheres*, ubi vide interpr. & Jo. Nic. Werneri Corpusculum philologicum. p. 51. 52. Germanorum lingua a Græcorum hac in re non abhorret. 45 Contra. 46 Postquam mente redii in Pontum. 47 Ad inferos trahi videor, ut Arbiter dicit adducto loco. 48 Non multum interest, morari in Ponto & apud inferos esse. 49 E Pontica terra. 50 Contra fati decreta, i. e. frustra. 51 Inanem, irritam. 52 Adime mihi tuis litteris.

EPI-

EPISTOLA VI.

AMICORUM CUIDAM.

ARGUMENTUM.

Ad amicum quendam, qui nolebat a Poeta in scriptis suis propter Augustum nominari, hanc epistolam scribit: colligitque nihil timendum esse, quandoquidem Cæsare nihil sit clementius: tamen pollicetur se non ulterius ejus nomen monumentis suis inserturum. Postremo rogat, ut quandoquidem tuto non possit se aperte amare latenter saltem amicitiæ velit meminisse.

NAso suo, posuit nomen cui 2 pene, sodali
Mittit ab Euxinis hoc breve carmen aquis.
At si cauta parum scripsisset dextera, quis esses,
Forsitan officio 3 parta querela foret.
Cur tamen, hoc 4 aliis tutum credentibus, unus,
Appellent ne te carmina nostra rogas?
Quanta sit in media 5 clementia Cæsaris ira,
6 Si nescis, ex me certior esse potes.
Huic ego, quam patior, nil possem 7 demere pœnæ,
Si judex meriti cogerer esse mei.
Non vetat ille sui quemquam meminisse sodalis;
Nec prohibet tibi me scribere, teque mihi.
Nec scelus admittas, si consoleris amicum,
Mollibus & verbis 8 aspera fata leves.
Cur, dum tuta times, facis ut 9 reverentia talis
Fiat in Augustos 10 invidiosa Deos?
Fulminis afflatos interdum vivere telis
Vidimus, & 11 refici non prohibente Jove.
Nec quia Neptunus navem lacerarat Ulyssis,
12 Leucothoe nanti ferre negavit opem.

Elegia VI. 2 Cujus nomen pene expressit. 3 Habuisses caussam de me querendi. 4 Aliis credentibus, se tuto & sine periculo a me posse nomine suo appellari. 5 Etiam quum est iratus maxime Cæsar. 6 Meo exemplo potes discere. 7 Si ipse index meus esse deberem, leviorem mihi irrogare pœnam non possem. 8 Asperitatem fortunæ solatio tuo leves. 8 Metus Augusti intempestivus. 10 Invidiam & odium concilie Augusto. 11 Colligere denuo vires. 12 Seu *Ino*, Cadmi filia. Vid. Nost. Metam. IV.

de mihi, miseris cælestia numina parcunt;
Nec semper læsos, & sine fine premunt.
ncipe nec nostro Deus est moderatior ullus;
ustitia 13 vires temperat ille suas.
per 14 eam Cæsar, facto de marmore templo,
am pridem posuit mentis in æde suæ.
iter in multos 15 temeraria fulmina torquet,
Qui pœnam culpa non meruere pati.
ruerit cum tot sævis Deus 16 æquoris undis,
Ex illis mergi pars quota 17 digna fuit?
m pereant 18 acie fortissima quæque, vel ipso
udice, delectus 19 Martis iniquus erit.
si forte velis in 20 nos inquirere, nemo est
Qui se, quod patitur, commeruisse neget.
de, quod extinctos vel aqua, vel 21 Marte, vel igni,
Nulla potest iterum restituisse 22 dies.
stituit multos, aut pœnæ parte levavit
Cæsar; & in 23 multis me precor esse velit.
tu, cum tali populus sub Principe simus,
Alloquio 24 profugi credis inesse metum?
rsitan hæc domino 25 Busiride jure timeres,
Aut 29 solito clausos urere in ære viros.
sine mitem animum vano 30 infamare timore:
31 Sæva quid in placidis saxa vereris aquis?
se ego, quod primo scripsi sine nomine 32 vobis,

.416.541. in Ibin 277. Dea ris facta fuit, & Ulyssi nau- go auxilio fuisse traditur Homero etiam Odyss. 5. 3. 13 Clementia 14 Nuper stitiæ templum dedicavit ugustus, pridem vero in ente eam sua, ceu templo, buit. 15 Temere missa. Neptunus. 17 I. e. pauci ere submersione ea digni. Fortissimi milites. *Mars* *mque*, ut Cicero ait 14. il. *ipse ex acie fortissimum* *emque* κακῶν. 19 Mile- m. 20 Me ceterosque, quos egavit Augustus. 21 Bel- . 22 In vitam. 23 Ut alios e etiam aut restituere ve- lit, aut mitiorem in locum exilii ire jubere. 24 Persuades tibi, nociturum esse, si litteris mecum colloquaris. 25 Si Busiris quidam esset Augustus, vel si loco Augusti esset & imperium tenere Busiris. Ægypti enim is rex crudelissimus, fil. Neptuni, qui mactavit ad aram hospites, cæsus ea de caussa ab Hercule. Noster Met. IX. 182. Apoll. II. 5. 11. 29 Aut si dominus rerum foret Phalaris, de quo superius II. 9. 44. 30 Tacite arguere inclementiæ. 31 κατ αλληγορίαν, quid times, ubi timori locus esse nullus debet. 32 Ad vos, Vid. Trist. III. 4.

Vix excusari posse mihi videor.
Sed pavor attonito rationis ademerat usum:
Cesserat omne 33 novis consiliumque malis.
Fortunamque meam metuens, non 34 vindicis iram,
Terrebar titulo 35 nominis ipse mei.
Hactenus 36 admonitus memori concede poetæ,
Ponat ut in 37 chartis nomina cara suis.
Turpe erit ambobus, longo mihi 38 proximus usu
Si nulla libri parte legare mei.
Ne tamen iste metus possit tibi 39 rumpere somnos,
Non 40 ultra, quam vis, officiosus ero.
Teque 42 tegam, qui sis, nisi cum permiseris ipse:
43 Cogetur nemo munus habere meum.
Tu quoque, quem poteras vel aperte tutus amare,
Si res est 44 anceps ista, 45 latenter ama.

---

65. 33 Inopinatis, ex insperato ingruentibus, malis quid consilii esset capiendum non patebat mihi timore prorsus attonito. 34 Augusti, injuriam a me sibi factam vindicantis. 35 Religioni mihi ducebam exprimere meum nomen. 36 Tantum concede mihi ut vel hactenus a me admonitus, non timendum nimis esse Augustum, reliqua. 37 Scriptis, libris suis. 38 Qui long consuetudine & amicitia mihi fuisti conjunctissimus. Antitheton elegans in verbi *longo*, *proximus*. 39 Te re dere sollicitum. 40 Si vis te non nominabo. 42 Ret cebo tuum nomen, non d cam, quis sis. 43 Hunc honorem meum, in scriptis me legi, nemini invito obtrudam. Vide tamen inf. IV. 1. Tibi periculosa. 45 Occulte

EPI-

EPISTOLA VII.

AMICIS.

ARGUMENTUM.

micos e Ponto scribens Poeta, de eis queri-, quod suis precibus nullus jam finis impo-ur, sibique, cum antea variis epistolis ab dem petierit, ut eorum opera aut reditus, mitius exilium ab Augusto impetretur, di- jam verba deesse: variandamque nunc esse teriam, ne illis molestus sit, ac etiam uxo- quæ præ timore non audebat sibi opem ferre. autem omnia sibi ferenda æquo animo pro-it, quandoquidem majora etiam tulerit. stremo in exilio sibi moriendum esse colligit.

Erba mihi desunt eadem tam sæpe roganti,
Jamque pudet vanas fine [2] carere preces.
a [3] consimili fieri de [4] carmine vobis,
idque petam, cunctos [5] edidicisse reor.
aque quid portet jam nostis epistola, quamvis
Charta sit a vinclis non labefacta suis.
mutetur scripti [7] sententia nostri,
toties [8] contra quam rapit amnis, eam.
bene de vobis speravi, ignoscite, amici,
lia peccandi jam [9] mihi finis erit.
gravis [10] uxori dicar: quæ scilicet in me
am proba, tam timida est, experiensque
[11] parum.
quoque Naso [12] feres: etenim pejora tulisti:
n tibi sentiri sarcina [13] nulla potest.

Du-

ia VII. 2 Pudet me, semper frustra rogem. nine, quod idem sem- huc dixit. Similitudo ut Romulidum ait elo- ssimus, est mater fatie- Propter carmen, vel te, carminibus meis idem volentibus & ea- nasi aberrantibus chor- Scire fatis. 6 Solutæ. non sint litteræ laxatis vinculis. 7 Argumentum, materia, *der Inhalt*. ἄνω ποταμῶν, adverso flumine, i. e. ne intar frustra. Vid. de Art. II. 181. 9 Non amplius de vobis tam bene sperabo. 10 Molestus. 11 Quid precibus suis apud Liviam pro me queat impetrare. 12 Æquo animo patere. 13 Collo quasi abdu-

Ductus ab 14 armento 15 taurus detrectat aratrum;
Subtrahit & duro colla 16 novella jugo.
Nos, quibus adsuevit fatum crudeliter 17 uti,
Ad mala jam pridem non sumus ulla 18 rudes.
Venimus in Geticos fines; moriamur in illis.
19 Parcaque ad extremum, qua 20 mea cepit, eat.
Spem juvet amplecti, quæ non juvat irrita 21 semper;
Et fieri cupias si qua futura 22 putes.
Proximus huic gradus est, 23 bene desperare salutem,
Seque semel vera scire perisse 24 fide.
Curando fieri quædam majora videmus
Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.
25 Mitius ille perit, subita qui mergitur unda;
Quam sua qui liquidis brachia 26 lassat aquis.
Cur ego concepi 27 Scythicis me posse carere
Finibus, & terra 28 prosperiore frui?
Cur aliquid de me speravi lenius 29 unquam?
An Fortuna mihi sic mea 30 nota fuit?
31 Torqueor en gravius; repetitaque 32 forma locorum
Exsilium renovat triste, recensque facit.
Est tamen utilius studium 33 cessasse meorum,
Quam, quas 34 admorint non valuisse preces.

Ma-

---

ctus tibi est sensus, ut onus fere nullum gravius tibi possit esse. 14 Nondum aratro adsuetus. 15 *Armentum* multitudo pecorum majorum est, *grex* minorum, proprie. 16 Colla aratro nondum adsueta. 17 Crudeliter me tractare. 18 Adsueti sumus omnibus malis. 19 Fatum, μοῖρα: fortuna mecum agere sic pergat ad mortem usque. 20 Via scil. 21 Quæ sæpe juvat miseros, non semper est vana. 22 Puta futura certo esse, si qua fieri velis. 23 Fortiter secundum hoc spem vanam de salute missam facere. 24 Certo scire de se actum nunc esse. 25 Non ita magno cum dolore. 26 Diu tius frustra laborat natand[o] 27 Spem sc. cur in animu[m] induxi. 28 Meliore exsilii lo[co]. 29 Melius. 30 An fo[r]tuna mea tam nota mi[hi] fuit, ut boni quidquam a[b] ea deberem sperare? vel: a[n] non melius mihi nota fuit an hoc erat recte nosse fo[r]tunæ mores? 31 Angor, e[x]crucior. 32 Ante oculos s[æ]pe proposita patria, vel e[t]iam exsilii locus. 33 Amic[os] non laborasse pro me ap[ud] Augustum. 34 Pro me adh[i]buerint. Metaphoram elega[n]ter dicit Verporteniius ab [a]riete desumtam, qui ad m[u]rum dejiciendum admovet[ur]

quidem res 35 eſt, quam non audetis
mici:
ſi quis peteret, qui dare 36 vellet, erat.
odo non vobis hoc Cæſaris ira 37 negarit,
ter 39 Euxinis 38 moriemur aquis.

---

ndæ urbis cauſſa. 35 ...ro me, quod non ... quis ex vobis ami- ...gnum quid eſt. 36 ...ofecto locum veſtris ...t precibus. 37 Si ...e reliquerit in exi- ... e Ponto revocer a- lium in locum. 37 In Ponto forti æquoque moriar ani- mo, dummodo certus ſim, hoc non tam Cæſaris fieri voluntate & ira, quam ve- ſtra amicorum negligentia, aut timore, ac deprecatio- nis defectu.

EPISTOLA VIII.

MAXIMO.

ARGUMENTUM.

...aximum Poeta pharetram cum ſagittis e ...hia mittens, oſtendit ſe nullum aliud mu- ...habere, rogans eum ut id accipiat, & qua- ...nque boni conſulat.

E tibi quærebam 1 memorem teſtantia curam
Dona Tomitanus mittere poſſet ager.
s es argento, fulvo quoque dignior auro:
te, cum donas, iſta juvare 3 ſolent.
men hæc loca ſunt ullo pretioſa 4 metallo.
s ab agricola vix ſinit 5 illa fodi.
ra ſæpe tuos fulgens prætexit 6 amictus:
non Sarmatico tingitur illa mari.
a dura ferunt pecudes, & 7 Palladis uti
Tomitanæ non didicere 8 nurus.

Fe-

...gia VIII. 2 Curam ..., tui memoria. 3 ...is magis quum au- ...rgentum donas, quam ...ccipis donatum. 4 ...e locis pretioſum me- ...non reperitur. 5 Il- la, Pontici ſc. loca vix per hoſtem arari ab agricolis poſ- ſunt. 6 Tu ſæpe geris to- gam purpura prætextam in magiſtratu. 7 Lanificio, quod inveniſſe Pallas dicitur. Me- tam. VI. fab. I. 8 Feminæ,

Femina pro lana 9 Cerealia munera frangit,
Suppositoque gravem vertice portat aquam.
Non hic pampineis 10 amicitur vitibus ulmus:
Nulla premunt ramos pondere poma suo.
Tristia 11 deformes pariunt absinthia campi,
Terraque 12 de fructu quam sit 13 amara docet.
Nil igitur tota Ponti regione 14 sinistri,
Quod 15 mea sedulitas mittere posset, erat;
Clausa tamen nisi Scythica tibi tela pharetra:
Hoste precor fiant illa cruenta tuo.
16 Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libellos;
Hæc viget in nostris, Maxime, 17 Musa locis.
Quæ quamquam misisse pudet, quia parva videntur,
Tu tamen hæc, quæso, consule missa 18 boni.

---

puellæ. 9 Frumenta molit. Munera *Cerealia*, a Cerere hominibus donata, Metam. V. 642. *Cererem frangere saxo*: dicit Virgilius Æn. I. 183. 10 Operitur, vestitur. 11 Sup. El. 1.

Tristia per vacuos horrent absynthia campos.

12 Fructu, ex fructu. 13 Misera. 14 Sinister dicitur Pontus, quod ingredientibus Europæ ora, in qua sit Tomis, ad sinistram est sita. Translative tamen etiam vocem *sinistri* accipere putandus est Naso pro infelici & misera incultaque Ponti regione. 15 Ego sedulus in quærendo tibi munere. 16 Tales. 17 Hæc studia coluntur apud nos. 18 Sup. l. 5. extr.

EPI-

P. OVIDII NASONIS

EPISTOLA IX.

B R U T O.

ARGUMENTUM.

idium scripserat Brutus, quendam carpere carmina, quod in his nil aliud continere quam querela locorum, in quibus exula- rogaretque ut frueretur propiore terra: Poeta respondet dicens in suis carminibus a esse vitia: foreque bene, si unum tan- vitium in eis deprehenderetur. Cur autem on emendet, caussas assignat. Postremo re- dens ad ea, quæ Brutus scripserat, ratio- refert quare idem sæpius scripserit.

od sit in his eadem sententia, Brute, libellis,
Carmina nescio quem 2 carpere nostra refers;
isi me terra fruar ut 3 propiore rogare;
quam sim denso cinctus ab hoste, queri.
m de multis vitium reprehenditur unum!
peccat solum si mea Musa, 4 bene est.
go librorum video 5 delicta meorum.
n sua 6 plus justo carmina quisque probet.
r 7 opus laudat: sic forsitan 8 Agrius olim
rsitem 9 facie dixerit esse bona.
um tamen hic nostrum non decipit error;
, 10 quidquid genui, protinus illud amo.
gitur, si me videam 11 delinquere, peccem,
patiar scripto crimen 12 inesse, rogas?
eadem ratio est sentire, & demere 13 mor-
bos.
sus 14 inest cunctis; tollitur 15 arte malum;
aliquod verbum cupiens mutare, relinquo;
Ju-

legia IX. 2 Reprehen- 3 Romæ. 4 Bene se bet. 5 Vitia, nævos. quam probari meren- 7 Quicumque aliquid n se factum etiam lau- 8 Pater Thersitæ. O- n hic, qui ad Trojam venere, deformissimus fuisse scribitur ab Homero Ilia. β 219. 10 Fetus ingenii mei. 11 Errare in scribendis carminibus. 12 Vitia, errores. 13 Sanare. 14 Omnes quidem sentire morbum possunt. 15 Sed arte morbus curari de-

Judicium vires destituuntque meum.
Sæpe piget (quid enim dubitem tibi vera fateri;)
Corrigere, & longi ferre laboris onus.
Scribentem juvat ipse [16] favor, minuitque laborem,
Cumque suo [17] crescens [18] pectore fervet opus.
Corrigere at res est tanto magis ardua, quanto
Magnus [19] Aristarcho major Homerus erat.
Sic animum [20] lento curarum frigore [21] lædit,
Ut cupidi [22] cursor frena [23] retentat equi.
Atque [24] ita Di mites minuant mihi Cæsaris iram,
Ossaque pacata nostra tegantur humo:
Ut mihi conanti nonnumquam [25] intendere curas,
Fortunæ [26] species obstat acerba meæ:
Vixque mihi videor, faciam quod carmina, [27] sanus,
Inque feris curem corrigere ipsa Getis.
Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris,
Quam sensus [28] cunctis pene quod unus inest.
Læta fere lætus cecini, cano tristia tristis:
Conveniens operi tempus utrumque suo est.
Quid, nisi de vitio scribam regionis [29] amaræ?
Utque loco moriar commodiore, precer?
Cum toties eadem, dicam, vix audior [30] ulli.

Ver-

---

bet, qua non omnes callent. 16 Adprobatio hominum, quam potest exspectare & sperare. 17 Recens, quod progreditur & inchoatum est. Virg. Eccl. 7. 25.

Pastores hedera crescentem ornate poetam.

18 Calore poetico. 19 *Aristarchus* hic Alexandrinus Grammaticus fuit sub Philometore, & Homeri carmina recensuit, ediditque emendatiora; ab eo censores scriptorum paullo acriores *Aristarchi* nominantur. Ceterum vanam esse magni Scaligeri hujus versus censuram, quam legimus Poet. VI. 7. res ipsa & sensus Ovidii optimus monstrat & eleganter ad h. l. docuit Cl. Verportennius. 20 Laboris emendandi tædio. 21 Sc. labor corrigendi impetum animi obtundit ac minuit. 22 Eques. 23 Retinet vi. *cupidus* equus h. l. est currere cupiens, animosus, generosus. 24 *Ita*, Pars jurantis seu confirmantis est. Vid. Jo. Ker. Observat. LL. part. 1. qui ex Terentio & Cicerone notionem jurandi probat. 25 Paullo curatius scribere. 26 Mala mea, exilium ante oculos observatur. 27 Vix me puto sana mente esse, quod tam adflictus carmina audeam scribere. 28 Idem argumentum, materia, tristis nempe, & querela de exilio, precesque, ut mitius id mihi contingat. 28 Asperæ, non amœnæ. 30

Verbaque 31 profectu dissimulata 32 carent.
Et tamen hæc eadem cum sint, non scribimus isdem,
Unaque per 33 plures vox mea tentat opem.
An, ne bis sensum lector reperiret eumdem,
Unus 34 amicorum, Brute, rogandus erat?
Non fuit hoc 35 tanti; confesso ignoscite, docti:
36 Vilior est operis 37 fama salute mea.
Denique 38 materiæ, quam quis sibi finxerit, ipse
Arbitrio variat multa poeta suo.
Musa mea est index nimium quoque vera malorum:
Atque incorruptæ 39 pondera testis habet.
Non liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
Littera, propositum curaque nostra fuit.
Postmodo collectas 40 utcumque sine ordine junxi:
Hoc opus 41 electum ne mihi forte putes.
Da veniam scriptis; quorum non 42 gloria nobis
Caussa, sed 43 utilitas, 44 officiumque, fuit.

Ab ullo, vix ullus precibus meis locum relinquit. 31 Nihil proficiunt. 32 A vobis, quasi non accepissetis. 33 Amicos. 34 An unum tantum amicum debebam opem rogare, ad ceteros non confugere auxilii accipiendi caussa, idque ideo, ne nihil aliquis objicere posset, eumdem in meis carminibus inveniri sensum? 35 Res tanti pretii. 36 Major mihi salutis est habenda ratio, quam famæ. 37 Carminum. 38 In materia, quæ arbitraria alicui est, variare potest, & multa admiscere subinde: quod ego facere nequeo, & de malis meis semper cogor queri. 39 Auctoritatem, fidem. 40 Eas litteras. 41 Ne putes forte, id a me scribendi argumentum studio electum & sumtum esse præ ceteris, ad ostentandum ingenium. 42 Fama operis, quæ non laudis ego composui. 43 Ut prodessent mihi amici apud Augustum pro me deprecando. 44 Ut amicis officium, memoriam beneficiorum, declararem.

P. O-

P. OVIDII NASONIS EPISTOLARUM EX PONTO

LIBER IV.

EPISTOLA I.

SEXTO POMPEJO.

ARGUMENTUM.

Ad Sextum Pompejum scribens Poeta, impium esse dicit, quod nusquam illum in suis scriptis nominaverit: quandoquidem ejus erga se beneficia tanta sint, ut nulli oblivioni tradi debeant. Postremo fatetur se servatum ejus opera, ejusque munere se vivere.

Accipe Pompei, 2 deductum carmen ab illo,
  Debitor est vitæ qui tibi, Sexte, suæ.
Qui seu non prohibes a me tua nomina poni,
  Accedet meritis 3 hæc quoque summa tuis:
Sive 4 trahis vultus; equidem peccasse fatebor:
  Delicti tamen est caussa 5 probanda mei.
Non potuit mea mens, esset quin grata, 6 teneri.
  Sit, precor, officio 7 non gravis illa pio.
O quoties ego sum libris mihi visus in istis
  8 Impius, in nullo quod legerere loco!
O quoties, aliis vellem cum scribere nomen
  Rettulit in 9 ceras inscia dextra tuum!
Ipse mihi placuit mendis in talibus error;
  Et vix 10 invita est facta litura manu.

Eleg. I. 2 Tenue, Metaph. a lana, quæ deduci solet. 3 Hæc etiam summa, hic numerus, iterum metaph. a pecunia sumta. 4 Contrahis, inique fers. 5 Adprobanda; nam honoris caussa tuum nomen usurpo. 6 Retineri. 7 Mihi, qui officium & gratum tibi animum studeo declarare. 8 Meis, ante ad vos missis. 9 Tabulam ceratam, in qua veteres scribere soliti sunt. 10 Vix potui de-

Viderit, 11 ad summum dixi; licet ipse queratur;
Ah pudet offensam 12 non meruisse prius!
Da mihi, si quid 13 ea est, hebetantem 14 pectora 15 Lethen:
Oblitus potero non tamen esse tui.
Idque 16 sinas oro; nec fastidita repellas
Verba; nec officio 17 crimen inesse putes.
Et 18 levis hæc meritis referatur gratia tantis:
Sin minus, 19 invito 20 te quoque gratus ero.
21 Numquam pigra fuit nostris tua gratia rebus;
Nec mihi munificas arca 22 negavit opes.
Nunc quoque nil 23 subitis clementia territa fatis
Auxilium vitæ fertque refertque meæ.
Unde, roges forsan, fiducia tanta futuri
24 Sit mihi: quod fecit, quisque 25 tuetur opus.
Ut Venus artificis labor est, & gloria 26 Coi,
Æquoreo madidas quæ 27 premit imbre comas:
Arcis ut Actææ 28 vel eburna, vel ænea custos
29 Bellica Phidiaca 30 stat Dea facta manu:
31 Vendicat ut 32 Calamis laudem, quos fecit, equorum;

Ut

---

lere. 11 Denique, tandem. 12 Pudet, me non prius nomen posuisse, licet fuerit offensus. 13 Si extitit ullo tempore. 14 Oblivionem inducentem. 15 Sup. II. 4. 23. 16 Concede æquo animo ut tui memor sim. 17 Culpam. 18 Grato animo confiteri patere, a te me servatum esse. 19 Sc. permittis. 20 At vid. Sup. III. 6. 21 Numquam mihi favore tuo defuisti. 22 Pecuniam mihi non denegasti. Vid. Trist. IV. 5. 9. 23 Non territus est tam benignus amicus. 24 Scil. auxilii tui. 25 Sup. III. 9. 9. 26 Apelles intelligur, qui Venerem ἀναδυομένην, sc. mari emergentem, in Coo insula pinxit, quum patria esset Ephesinus. 27 Exprimit æquoream aquam e comis, ita enim ab Apelle picta erat Venus illa Coa. Vide de hac Nostrum Trist. II. 527. de Arte III. 401. & Plin. H. N. XXXV 10. 28 Atheniensis, ab Actæo, primum ibi regnante, Arx Athenarum Minervæ sacra fuit, unde & ejus *Custos* adpellatur. 29 Bellica Dea Minerva est. 30 Phidias Athenis statuarius summæ artis summæque laudis inter cetera ex ebore Minervam, item eamdem ex ære fecit tam eximiæ pulchritudinis, ut a forma cognomen acceperit. Plin. H. N. 34. 8. 31 Ut sibi tribuit, ut laudari mereatur. 32 Calamis hic fecit apud Eleos æreum currum, stantibus utrinque equis, quibus pueri insidebant, & ad vivum, ut dicunt, fa-

Ut similis veræ vacca 33 Myronis opus:
Sic ego pars rerum non ultima, Sexte, tuarum,
Tutelæque 34 feror munus opusque tuæ.

---

brefacti s omnibus magnam sibi laudem peperit. 33 Myron statuarius, Eleutheris natus, bucula facta maxime celebratus est Plin. XXXIV. 8. 34 Dico me.

EPISTOLA II.

SEVERO.

ARGUMENTUM.

Ad Severum Poetam hanc epistolam scribit Ovidius, se multis rationibus excusans, quod nondum ejus nomen suis scriptis celebrarit, quamvis tamen nunquam cessaverit ad eum epistolas soluta oratione scriptas mittere.

Quod legis, o Vates magnorum maxime 2 Regum,
Venit ab 3 intonsis usque, Severe, Getis.
Cujus adhuc nomen nostros tacuisse libellos,
Si modo permittis dicere vera, pudet.
4 Orba tamen numeris cessavit epistola numquam
Ire per 5 alternas officiosa vices.
Carmina sola tibi, memorem testantia 6 curam
Non data sunt: quid 7 enim quæ facies ipse darem?
Quis mel 8 Aristæo, quis Baccho vina 9 Falerno,
10 Triptolemo fruges, poma det 11 Alcinoo?

Eleg. II. 2 Qui scribis de Regibus magnis in Tracœ diis tuis. 3 Horridis. 4 Prosa oratione scripta. 5 Utrimque vicissim missa. 6 Mentem gratam. 7 Propter quid, quare. 8 Aristæus hic Apollinis & Cyrenes filius fuit, regnavitque in Arcadia, & apium mellisque usum primus invenisse dicitur. Justin. XIII. 7. 10. *Aristæum in Arcadia late regnasse, eumque primum & apium & mellis usum, & lactis ad coagula hominibus tradidisse, solstitialesque ortus sideris primum invenisse.* 9 A Falerno agro in Campania, qui maxime generosa vina fert ab antiquis passim laudata. 10 Celei regis Eleusinis in Attica fil. qui auctor dicitur agriculturæ. Vid. Metam. V. 64. 2 Fast. IV. 495. 11 Cujus horti pomorum omne genus pro

EPISTOLA VII.

AMICIS.

ARGUMENTUM.

Ad amicos e Ponto scribens Poeta, de eis queritur, quod suis precibus nullus jam finis imponatur, sibique, cum antea variis epistolis ab iisdem petierit, ut eorum opera aut reditus, aut mitius exilium ab Augusto impetretur, dicit jam verba deesse: variandamque nunc esse materiam, ne illis molestus sit, ac etiam uxori, quæ præ timore non audebat sibi opem ferre. Ea autem omnia sibi ferenda æquo animo proponit, quandoquidem majora etiam tulerit. Postremo in exilio sibi moriendum esse colligit.

VErba mihi desunt eadem tam sæpe roganti,
  Jamque pudet vanas fine 2 carere preces.
Tædia 3 consimili fieri de 4 carmine vobis,
  Quidque petam, cunctos 5 edidicisse reor.
Nostraque quid portet jam nostis epistola, quamvis
  6 Charta sit a vinclis non labefacta suis.
Ergo mutetur scripti 7 sententia nostri,
  Ne toties 8 contra quam rapit amnis, eam.
Quod bene de vobis speravi, ignoscite, amici,
  Talia peccandi jam 9 mihi finis erit.
Nec gravis 10 uxori dicar: quæ scilicet in me
  Quam proba, tam timida est, experiensque
    11 parum.
Hoc quoque Naso 12 feres: etenim pejora tulisti:
  Jam tibi sentiri sarcina 13 nulla potest.

Du-

Elegia VII. 2 Pudet me, quod semper frustra rogem. 3 Carmine, quod idem semper adhuc dixit. Similitudo enim, ut Romulidum ait eloquentissimus, est mater satietatis. 4 Propter carmen, vel absolute, carminibus meis semper idem volentibus & eadem quasi aberrantibus chorda. 5 Scire satis. 6 Solutæ non sint litteræ laxatis vinculis. 7 Argumentum, materia, *der Inhalt*. ἄνω ποταμῶν, adverso flumine, i. e. ne incitar frustra. Vid. de Art. II. 181. 9 Non amplius de vobis tam bene sperabo. 10 Molestus. 11 Quid precibus suis apud Liviam pro me queat impetrare. 12 Æquo animo patere. 13 Collo quasi abdu-

Ductus ab 14 armento 15 taurus detrectat aratrum;
Subtrahit & duro colla 16 novella jugo.
Nos, quibus adsuevit fatum crudeliter 17 uti,
Ad mala jam pridem non sumus ulla 18 rudes.
Venimus in Geticos fines; moriamur in illis.
19 Parcaque ad extremum, qua 20 mea cepit, eat.
Spem juvet amplecti, quæ non juvat irrita 21 semper;
Et fieri cupias si qua futura 22 putes.
Proximus huic gradus est, 23 bene desperare salutem,
Seque semel vera scire perisse 24 fide.
Curando fieri quædam majora videmus
Vulnera, quæ melius non tetigisse fuit.
25 Mitius ille perit, subita qui mergitur unda;
Quam sua qui liquidis brachia 26 lasset aquis.
Cur ego concepi 27 Scythicis me posse carere
Finibus, & terra 28 prosperiore frui?
Cur aliquid de me speravi lenius 29 unquam?
An Fortuna mihi sic mea 30 nota fuit?
31 Torqueor en gravius; repetitaque 32 forma locorum
Exsilium renovat triste, recensque facit.
Est tamen utilius studium 33 cessasse meorum,
Quam, quas 34 admorint non valuisse preces.

Ma-

---

ctus tibi est sensus, ut onus fere nullum gravius tibi possit esse. 14 Nondum aratro adsuetus. 15 *Armentum* multitudo pecorum majorum est, *grex* minorum, proprie. 16 Colla aratro nondum adsueta. 17 Crudeliter me tractare. 18 Adsueti sumus omnibus malis. 19 Fatum, *μοῖρα*: fortuna mecum agere sic pergat ad mortem usque. 20 Via scil. 21 Quæ sæpe juvat miseros, non semper est vana. 22 Puta futura certo esse, si qua fieri velis. 23 Fortiter secundum hoc spem vanam de salute missam facere. 24 Certo scire de se actum nunc esse. 25 Non ita magno cum dolore. 26 Diutius frustra laborat natando. 27 Spem sc. cur in animum induxi. 28 Meliore exsilii loco. 29 Melius. 30 An fortuna mea tam nota mihi fuit, ut boni quidquam ab ea deberem sperare? vel: an non melius mihi nota fuit? an hoc erat recte nosse fortunæ mores? 31 Angor, excrucior. 32 Ante oculos sæpe proposita patria, vel etiam exsilii locus. 33 Amicos non laborasse pro me apud Augustum. 34 Pro me adhibuerint. Metaphoram eleganter dicit Verportennius ab ariete desumtam, qui ad murum dejiciendum admovetur.

Magna quidem res 35 est, quam non audetis amici:
Sed si quis peteret, qui dare 36 vellet, erat.
Dummodo non vobis hoc Cæsaris ira 37 negarit,
Fortiter 39 Euxinis immoriemur aquis.

---

expugnandæ urbis caussa. 35 Petere pro me, quod non audet aliquis ex vobis amicis, magnum quid est. 36 Cæsar profecto locum vestris reliquisset precibus. 37 Si Cæsar me reliquerit in exilio, nec e Ponto revocer alium in locum. 37 In Ponto forti æquoque moriar animo, dummodo certus sim, hoc non tam Cæsaris fieri voluntate & ira, quam vestra amicorum negligentia, aut timore, ac deprecationis defectu.

EPISTOLA VIII.

MAXIMO.

ARGUMENTUM.

Ad Maximum Poeta pharetram cum sagittis e Scythia mittens, ostendit se nullum aliud munus habere, rogans eum ut id accipiat, & qualecumque boni consulat.

QUÆ tibi quærebam 2 memorem testantia curam
Dona Tomitanus mittere posset ager.
Dignus es argento, fulvo quoque dignior auro:
Sed te, cum donas, ista juvare 3 solent.
Nec tamen hæc loca sunt ullo pretiosa 4 metallo.
Hostis ab agricola vix sinit 5 illa fodi.
Purpura sæpe tuos fulgens prætexit 6 amictus:
Sed non Sarmatico tingitur illa mari.
Vellera dura ferunt pecudes, & 7 Palladis uti
Arte Tomitanæ non didicere 8 nurus.

Fe-

---

1 Elegia VIII. 2 Curam hominis, tui memoria. 3 Oblectaris magis quum aurum & argentum donas, quam quum accipis donatum. 4 Hisce in locis pretiosum metallum non reperitur. 5 Illa, Pontici sc. loca vix per hostem arari ab agricolis possunt. 6 Tu sæpe geris togam purpura prætextam in magistratu. 7 Lanificio, quod invenisse Pallas dicitur. Metam. VI. fab. I. 8 Feminæ,

Femina pro lana 9 Cerealia munera frangit,
  Suppoſitoque gravem vertice portat aquam.
Non hic pampineis 10 amicitur vitibus ulmus:
  Nulla premunt ramos pondere poma ſuo.
Triſtia 11 deformes pariunt abſinthia campi,
  Terraque 12 de fructu quam ſit 13 amara docet.
Nil igitur tota Ponti regione 14 ſiniſtri,
  Quod 15 mea ſedulitas mittere poſſet, erat;
Clauſa tamen niſi Scythica tibi tela pharetra:
  Hoſte precor fiant illa cruenta tuo.
16 Hos habet hæc calamos, hos hæc habet ora libellos;
  Hæc viget in noſtris, Maxime, 17 Muſa locis.
Quæ quamquam miſiſſe pudet, quia parva videntur,
  Tu tamen hæc, quæſo, conſule miſſa 18 boni.

---

puellæ. 9 Frumenta molit. Munera *Cerealia*, a Cerere hominibus donata, Metam. V. 642. *Cererem frangere ſaxo*: dicit Virgilius Æn. I. 183. 10 Operitur, veſtitur. 11 Sup. El. 1.

Triſtia per vacuos horrent abſynthia campos.

12 Fructu, ex fructu. 13 Miſera. 14 Siniſter dicitur Pontus, quod ingredientibus Europæ ora, in qua ſit Tomis, ad ſiniſtram eſt ſita. Translative tamen etiam vocem *ſiniſtri* accipere putandus eſt Naſo pro infelici & miſera incultaque Ponti regione. 15 Ego ſedulus in quærendo tibi munere. 16 Tales. 17 Hæc ſtudia coluntur apud nos. 18 Sup. l. 5. extr.

EPI-

EPISTOLA IX.

BRUTO.

ARGUMENTUM.

Ad Ovidium scripserat Brutus, quendam carpere ejus carmina, quod in his nil aliud contineretur, quam querela locorum, in quibus exulabat, rogaretque ut frueretur propiore terra: cui Poeta respondet dicens in suis carminibus plura esse vitia: foreque bene, si unum tantum vitium in eis deprehenderetur. Cur autem ea non emendet, caussas assignat. Postremo respondens ad ea, quæ Brutus scripserat, rationem refert quare idem sæpius scripserit.

Quod sit in his eadem sententia, Brute, libellis,
  Carmina nescio quem [2] carpere nostra refers;
Nil nisi me terra fruar ut [3] propiore rogare;
  Et quam sim denso cinctus ab hoste, queri.
O quam de multis vitium reprehenditur unum!
  Hoc peccat solum si mea Musa, [4] bene est.
Ipse ego librorum video [5] delicta meorum.
  Cum sua [6] plus justo carmina quisque probet.
Auctor [7] opus laudat: sic forsitan [8] Agrius olim
  Thersitem [9] facie dixerit esse bona.
Judicium tamen hic nostrum non decipit error;
  Nec, [10] quidquid genui, protinus illud amo.
Cur igitur, si me videam [11] delinquere, peccem,
  Et patiar scripto crimen [12] inesse, rogas?
Non eadem ratio est sentire, & demere [13] morbos.
  Sensus [14] inest cunctis; tollitur [15] arte malum;
Sæpe aliquod verbum cupiens mutare, relinquo;

Ju-

1. Elegia IX. 2 Reprehendere. 3 Romæ. 4 Bene se res habet. 5 Vitia, nævos. 6 Plus quam probari merentur. 7 Quicumque aliquid fecit a se factum etiam laudat. 8 Pater Thersitæ. Omnium hic, qui ad Trojam venere, deformissimus fuisse scribitur ab Homero Ilia. β 219. 10 Fetus ingenii mei. 11 Errare in scribendis carminibus. 12 Vitia, errores. 13 Sanare. 14 Omnes quidem sentire morbum possunt. 15 Sed arte morbus curari de-

Judicium vires destituuntque meum.
Sæpe piget (quid enim dubitem tibi vera fateri:)
Corrigere, & longi ferre laboris onus.
Scribentem juvat ipse 16 favor, minuitque laborem,
Cumque suo 17 crescens 18 pectore fervet opus.
Corrigere at res est tanto magis ardua, quanto
Magnus 19 Aristarcho major Homerus erat.
Sic animum 20 lento curarum frigore 21 lædit,
Ut cupidi 22 cursor frena 23 retentat equi.
Atque 24 ita Di mites minuant mihi Cæsaris iram,
Ossaque pacata nostra tegantur humo:
Ut mihi conanti nonnumquam 25 intendere curas,
Fortunæ 26 species obstat acerba meæ:
Vixque mihi videor, faciam quod carmina, 27 sanus,
Inque feris curem corrigere ipsa Getis.
Nil tamen est scriptis magis excusabile nostris,
Quam sensus 28 cunctis pene quod unus inest.
Læta fere lætus cecini, cano tristia tristis:
Conveniens operi tempus utrumque suo est.
Quid, nisi de vitio scribam regionis 29 amaræ?
Utque loco moriar commodiore, precer?
Cum toties eadem, dicam, vix audior 30 ulli.
Ver-

---

bet, qua non omnes callent. 16 Adprobatio hominum, quam potest exspectare & sperare. 17 Recens, quod progreditur & inchoatum est. Virg. Eccl. 7. 25.

Pastores hedera crescentem ornate poetam.

18 Calore poetico. 19 *Aristarchus* hic Alexandrinus Grammaticus fuit sub Philometore, & Homeri carmina recensuit, ediditque emendatiora; ab eo censores scriptorum paullo acriores *Aristarchi* nominantur. Ceterum vanam esse magni Scaligeri hujus versus censuram, quam legimus Poet. VI. 7. res ipsa & sensus Ovidii optimus monstrat & eleganter ad h. l. docuit Cl. Verportennius. 20 Laboris emendandi tædio. 21 Sc. labor corrigendi impetum animi obtundit ac minuit. 22 Eques. 23 Retinet vi. *cupidus* equus h. l. est currere cupiens, animosus, generosus. 24 *Ita*, Pars jurantis seu confirmantis est. Vid. Jo. Ker. Observat. LL. part. 1. qui ex Terentio & Cicerone notionem jurandi probat. 25 Paullo curatius scribere. 26 Mala mea, exilium ante oculos observatur. 27 Vix me puto sana mente esse, quod tam adflictus carmina audeam scribere. 28 Idem argumentum, materia, tristis nempe, & querela de exilio, precesque, ut mitius id mihi contingat. 28 Asperæ, non amœnæ. 30

Verbaque 31 profectu dissimulata 32 carent.
Et tamen hæc eadem cum sint, non scribimus isdem,
  Unaque per 33 plures vox mea tentat opem.
An, ne bis sensum lector reperiret eumdem,
  Unus 34 amicorum, Brute, rogandus erat?
Non fuit hoc 35 tanti; confesso ignoscite, docti:
  36 Vilior est operis 37 fama salute mea.
Denique 38 materiæ, quam quis sibi finxerit, ipse
  Arbitrio variat multa poeta suo.
Musa mea est index nimium quoque vera malorum:
  Atque incorruptæ 39 pondera testis habet,
Non liber ut fieret, sed uti sua cuique daretur
  Littera, propositum curaque nostra fuit.
Postmodo collectas 40 utcumque sine ordine junxi:
  Hoc opus 41 electum ne mihi forte putes.
Da veniam scriptis; quorum non 42 gloria nobis
  Caussa, sed 43 utilitas, 44 officiumque, fuit.

Ab ullo, vix ullus precibus meis locum relinquit. 31 Nihil proficiunt. 32 A vobis, quasi non accepissetis. 33 Amicos. 34 An unum tantum amicum debebam opem rogare, ad ceteros non confugere auxilii accipiendi caussa, idque ideo, ne nihil aliquis objicere posset, eumdem in meis carminibus inveniri sensum? 35 Res tanti pretii. 36 Major mihi salutis est habenda ratio, quam famæ. 37 Carminum. 38 In materia, quæ arbitraria alicui est, variare potest, & multa admiscere subinde: quod ego facere nequeo, & de malis meis semper cogor queri. 39 Auctoritatem, fidem. 40 Eas litteras. 41 Ne putes forte, id a me scribendi argumentum studio electum & sumtum esse præ ceteris, ad ostentandum ingenium. 42 Fama operis, quæ non laudis ego composui. 43 Ut prodessent mihi amici apud Augustum pro me deprecando. 44 Ut amicis officium, memoriam beneficiorum, declararem.

P. O-

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLARUM
EX PONTO
LIBER IV.
EPISTOLA I.
SEXTO POMPEJO.

ARGUMENTUM.

Ad Sextum Pompejum scribens Poeta, impium esse dicit, quod nusquam illum in suis scriptis nominaverit: quandoquidem ejus erga se beneficia tanta sint, ut nulli oblivioni tradi debeant. Postremo fatetur se servatum ejus opera, ejusque munere se vivere.

Accipe Pompei, 2 deductum carmen ab illo,
  Debitor est vitæ qui tibi, Sexte, suæ.
Qui seu non prohibes a me tua nomina poni,
  Accedet meritis 3 hæc quoque summa tuis:
Sive 4 trahis vultus; equidem peccasse fatebor:
  Delicti tamen est caussa 5 probanda mei.
Non potuit mea mens, esset quin grata, 6 teneri.
  Sit, precor, officio 7 non gravis illa pio.
O quoties ego sum libris mihi visus in istis
  8 Impius, in nullo quod legerere loco!
O quoties, aliis vellem cum scribere nomen
  Rettulit in 9 ceras inscia dextra tuum!
Ipse mihi placuit mendis in talibus error;
  Et vix 10 invita est facta litura manu.

Eleg. I. 2 Tenue, Metaph. a lana, quæ deduci solet. 3 Hæc etiam summa, hic numerus, iterum metaph. a pecunia sumta. 4 Contrahis, inique fers. 5 Approbanda; nam honoris caussa tuum nomen usurpo. 6 Retineri. 7 Mihi, qui officium & gratum tibi animum studeo declarare. 8 Meis, ante ad vos missis. 9 Tabulam ceratam, in qua veteres scribere soliti sunt. 10 Vix potui de-

Viderit, 11 ad summum dixi; licet ipse queratur;
Ah pudet offensam 12 non meruisse prius!
Da mihi, si quid 13 ea est, hebetantem 14 pectora 15 Lethen:
Oblitus potero non tamen esse tui.
Idque 16 sinas oro; nec fastidita repellas
Verba; nec officio 17 crimen inesse putes.
Et 18 levis hæc meritis referatur gratia tantis:
Sin minus, 19 invito 20 te quoque gratus ero.
21 Numquam pigra fuit nostris tua gratia rebus;
Nec mihi munificas arca 22 negavit opes.
Nunc quoque nil 23 subitis clementia territa fatis
Auxilium vitæ fertque refertque meæ.
Unde, roges forsan, fiducia tanta futuri
24 Sit mihi: quod fecit, quisque 25 tuetur opus.
Ut Venus artificis labor est, & gloria 26 Coi,
Æquoreo madidas quæ 27 premit imbre comas:
Arcis ut Actææ 28 vel eburna, vel ænea custos
29 Bellica Phidiaca 30 stat Dea facta manu:
31 Vendicat ut 32 Calamis laudem, quos fecit, equorum;

Ut

---

lere. 11 Denique, tandem. 12 Pudet, me non prius nomen posuisse. licet fuerit offensus. 13 Si extitit ullo tempore. 14 Oblivionem inducentem. 15 Sup. II. 4. 23. 16 Concede æquo animo ut tui memor sim. 17 Culpam. 18 Grato animo confiteri patere, a te me servatum esse. 19 Sc. permittis. 20 At vid. Sup. III. 6. 21 Numquam mihi favore tuo defuisti. 22 Pecuniam mihi non denegasti. Vid. Trist. IV. 5. 7. 23 Non territus est tam benignus amicus. 24 Scil. auxilii tui. 25 Sup. III. 9. 9. 26 Apelles intelligitur, qui Venerem ἀναδυομένην, sc. mari emergentem, in Coo insula pinxit, quum patria esset Ephesinus. 27 Exprimit æquoream aquam e comis, ita enim ab Apelle picta erat Venus illa Coa. Vide de hac Nostrum Trist. II. 527. de Arte III. 401. & Plin. H. N. XXXV. 10. 28 Atheniensis, ab Actæo, primum ibi regnante, Arx Athenarum Minervæ sacra fuit, unde & ejus *Custos* adpellatur. 29 Bellica Dea Minerva est. 30 Phidias Athenis statuarius summæ artis summæque laudis inter cetera ex ebore Minervam, item eamdem ex ære fecit tam eximiæ pulchritudinis, ut a forma cognomen acceperit. Plin. H. N. 34. 8. 31 Ut sibi tribuit, ut laudari mereatur. 32 Calamis hic fecit apud Eleos æreum currum, stantibus utrinque equis, quibus pueri insidebant, & ad vitam, ut dicunt, fa-

Ut similis veræ vacca 33 Myronis opus:
Sic ego pars rerum non ultima, Sexte, tuarum,
Tutelæque 34 feror munus opusque tuæ.

brefacta omnibus magnam sibi laudem peperit. 33 Myron statuarius, Eleutheris natus, bucula facta maxime celebratus est Plin. XXXIV. 8. 34 Dico me.

EPISTOLA II.

SEVERO.

ARGUMENTUM.

Ad Severum Poetam hanc epistolam scribit Ovidius, se multis rationibus excusans, quod nondum ejus nomen suis scriptis celebrarit, quamvis tamen nunquam cessaverit ad eum epistolas soluta oratione scriptas mittere.

Quod legis, o Vates magnorum maxime 2 Regum,
Venit ab 3 intonsis usque, Severe, Getis.
Cujus adhuc nomen nostros tacuisse libellos,
Si modo permittis dicere vera, pudet.
4 Orba tamen numeris cessavit epistola numquam
Ire per 5 alternas officiosa vices.
Carmina sola tibi, memorem testantia 6 curam
Non data sunt: quid 7 enim quæ facies ipse darem?
Quis mel 8 Aristæo, quis Baccho vina 9 Falerno,
10 Triptolemo fruges, poma det 11 Alcinoo?

Eleg. II. 2 Qui scribis de Regibus magnis in Tracœdiis tuis. 3 Horridis. 4 Prosa oratione scripta. 5 Utrimque vicissim missa. 6 Mentem gratam. 7 Propter quid, quare. 8 Aristæus hic Apollinis & Cyrenes filius fuit, regnavitque in Arcadia, & apium mellisque usum primus invenisse dicitur. Justin. XIII. 7. 10. *Aristæum in Arcadia late regnasse, eumque primum & apium & mellis usum, & lactis ad coagula hominibus tradidisse, solstitialesque ortus sideris primum invenisse.* 9 A Falerno agro in Campania, qui maxime generosa vina fert, ab antiquis passim laudata. 10 *Celei* regis Eleusinis in Attica fil. qui auctor dicitur agriculturæ. Vid. Metam. V. 642. Fast. IV. 495. 11 Cujus horti pomorum omne genus pro-

Fertile pectus habes, interque Helicona 12 colentes
Uberius nulli provenit 13 ista seges.
Mittere ad hunc carmen, frondes 14 erat addere silvis;
Hæc mihi cunctandi caussa, Severe, fuit.
Nec tamen ingenium nobis 15 respondet, ut ante:
Sed 16 siccum sterili vomere littus aro:
Scilicet ut limus 17 venas excæcat 18 in undis,
19 Læsaque suppresso fonte resistit 20 aqua:
Pectora sic mea sunt limo vitiata malorum,
Et carmen vena pauperiore 21 fluit.
Si quis in hac ipsum terra posuisset Homerum,
Esset, crede mihi, factus & ille 22 Getes.
Da veniam fasso; 23 studiis quoque fræna remisi,
Ducitur & digitis littera rara meis.
24 Impetus ille sacer, qui vatum pectora 25 nutrit,
Qui prius in nobis esse solebat, abest.
26 Vix venit ad partes, vix sumptæ Musa 27 tabellæ
Imponit pigras pene coacta manus.
Parvaque, ne dicam scribendi nulla voluptas
Est mihi: nec numeris 28 nectere verba juvat:
Sive quod hinc fructus adeo non cepimus ullos,
Principium nostri 29 res sit ut ista mali:
Sive quod in tenebris numerosos ponere 30 gressus,

---

ferebant, & apud antiquos scriptores itidem sunt clarissimi. Vid. Sup. II. 9. 42. 12 Poetas. 13 Carmina, allegorice. 14 I. e. absurdum erat. 15 Satisfacit, par est voluntati meæ. 16 Operam perdo & oleum, quod ingenium meum jam sterile, vane nitor aliquid te tuique similibus dignum scribere. 17 Meatus obturat. 18 Facit, ut venæ non adpareant. 19 Obstructa limo. 20 Non profluit. 21 Tenuiore. 22 Getarum more, i. e. barbare scripsisset ac inculto sermone. 23 Non amplius tam diligenter scribo & poesi do operam. 24 Furorem poeticum significat. 25 Cujus beneficio facultate carmina scribendi pollent poetæ. 26 Vix me adjuvat, & sic satisfacit suo officio Musa. 27 Facultatem poeticam intelligit sibi deesse. 28 Numeris poeticis adstringere. 29 Ut potius studium poeseos nobis maxime nocuerit. 30 Saltare in tenebris. Rectissime ceterum doctissimus Verportennius legit *gressus*, pro *gestus*, nam ponere gestus Latinum non videtur; licet ita scribi Heinsius maluerit. Sed nec morem ipsi gessit Cl. Burmannus, & nos cum isthoc faciendum omnino esse censemus. *Ponere enim gressus* est quasi *ponere pedes* & sic gressus facere,

Quodque legas nulli, scribere carmen, 31 idem est.
Excitat auditor 32 studium; 33 laudataque virtus
Crescit, & immensum 34 gloria calcar habet.
Hic mea cui recitem, nisi flavis scripta 35 Corallis,
Quasque 36 alias gentes barbarus Ister habet?
Sed quid solus agam? quaque infelicia perdam
Otia materia, 37 surripiamque diem?
Nam neque me vinum, nec me tenet alea fallax,
Per quæ clam tacitum tempus abire solet.
Nec me, quod cuperem, si per fera bella liceret,
Oblectat cultu terra 38 novata suo.
Quid, nisi Pierides solatia 39 frigida, restat,
Non bene de nobis quæ meruere Deæ?
At tu, cui bibitur 40 felicius Aonius 41 fons,
Utiliter studium quod tibi 42 cedit, ama.
Sacraque Musarum merito cole; quodque legamus,
Huc aliquod 43 curæ mitte recentis opus.

& *numerosos* quidem h. l. id est ad modos, & numerum musicorum. 31 Constructionis ratio ea est: sive quod idem est, h. e. nullius utilitatis res ponere gressus numerosos in tenebris, & scribere carmen, quod nullis legas. 32 Si sint amici, queis carmina aut alia recitare possis, studium tuum mirum in modum excitatur. 33 Et si laudetur ars aut virtus, identidem augetur. 34 Maxime incitat ad magna gloria. 35 Coralli trans Istrum sunt, *flavi* vel a comæ vel corporis inculti colore. 36 Et iis gentibus, quas alias, *cetera*. 37 Fallam, Surripimus diem, quando vacamus rei jocosæ ita ut elabatur dies. 38 Arata & ad sementem faciendam præparata. 39 Non efficacia. Adpositione. 40 Qui felicius carmina scribis & operam das poesi. 41 *Aonia* Bœotiæ pars, in qua Elicon. Inde *Aonius fons*, musarum est, quæ & ipsæ *Aoniæ*. 42 Succedit. 43 Carmen recens elaboratum.

EPISTOLA III.

AMICO INSTABILI.

ARGUMENTUM.

Amicum suppresso nomine taxat, ejusque perfidiam ac levitatem ostendit, quod cum antea a teneris annis secum conjunctissime semper vixerit, tandem in adversa ejus fortuna non modo eum deserat, sed etiam simulet se non cognoscere. Postremo illum monet, ut fortunæ variantis vicissitudines, & levitatem ante oculos ponat.

Conquerar? an taceam? ponam sine nomine 2 crimen?
An notum, qui sis, omnibus 3 esse velim?
Nomine non utar, 4 ne commendere querela;
5 Quæraturque tibi carmina fama meo.
Dum mea puppis erat valida fundata 6 carina,
Qui mecum velles 7 currere, primus eras.
Nunc, quia 8 contraxit vultum Fortuna, 9 recedis,
Auxilio postquam scis opus esse tuo.
Dissimulas etiam, nec me vis nosse videri,
Quisque sit, audito nomine, Naso, rogas.
Ille ego sum, quemquam non vis audire, vetusta
Pene puer puero 10 junctus amicitia.
Ille ego, qui primus tua seria nosse solebam,
Qui tibi jucundis primus adesse jocis.
Ille ego 11 convictor, 12 densoque domesticus usu,
Ille ego judiciis unica 13 Musa tuis.
Ille ego sum, qui nunc 14 an vivam, perfide, nescis;
Cura tibi de quo quærere nulla fuit.

---

2 In me commissum. 3 An te reticeam, an nominabo? 4 Ne de te dum queror, nominis tibi concilitem famam. 5 Adquiratur, accedat. 6 Quamdiu eram felix. Allegor. 7 In navi esse, & navigare. 8 Irata est. 9 Relinquis me. 10 Tibi. 11 Qui tecum vixit. 12 Crebro, ita suum τύπος Greci adhibent. 13 Opinione tua solus poeta judicatus. 14 Constructio ea est: o perfide, ego sum idem, *de quo* nescis, an etiam nunc vivam, & in quo.

15 Sive fui numquam carus, simulasse 16 fateris;
Seu non 17 fingebas, inveniere 18 levis.
Eja age dic aliquam, quæ te mutaverit, 19 iram:
Nam nisi justa tua 20 est, justa querela mea est.
Quæ te consimilem res nunc vetat esse 21 priori?
An crimen, cœpi quod miser esse, vocas?
Si mihi rebus opem nullam, factisque 22 ferebas,
Venisset 23 verbis 24 charta notata tribus.
Vix equidem credo, sed & insultare jacenti
Te mihi, nec verbis 25 parcere, fama refert.
Quid facis ah demens? cur si Fortuna recedat,
Naufragio 26 lacrymas eripis ipse tuo?
Hæc Dea 27 non stabili quam sit levis orbe fatetur,
Quæ summum 28 dubio sub pede semper habet:
Quolibet est folio, & quavis incertior aura:
Par illi levitas, improbe, sola tua est.
Omnia sunt hominum 29 tenui pendentia filo;
Et subito casu, quæ valuere, ruunt.
Divitis audita est cui non opulentia 30 Crœsi?
Nempe tamen vitam captus ab hoste tulit.
Ille Syracosia 31 modo formidatus 32 in urbe,
Vix 33 humili duram reppulit arte famem.
Quid fuerat Magno 34 majus? tamen ipse rogavit
Summissa fugiens voce 35 clientis opem.
Cuique viro totus terrarum paruit orbis,
Indigus effectus omnibus ipse magis.

---

numquam es dignatus quærere. 15 Dilemmate utitur poeta. 16 Fateris te simulasse amicitiam, quæ nulla fuit. 17 Sc. amicitiam, & vere meus amicus eras. 18 Jam patet te constantem non esse. 19 Iræ caussam. 20 De me querela. 21 Tibi qualis prius eras. 22 Ferre voluisses. 23 Saltem ad me debuisses scribere. 24 Epistola brevissima. 25 Maledicere mihi, quod quidem vix credo. 26 Tuo sc. cur facis ut nemo te tuumque, a fortuna relicti, casum olim lacrymaturus sit. 27 Fortuna. Vid. Sup. II. 3. 36. 28 Cujus supremæ tantum parti insistit leviter. 29 Pendent tenui filo: i. e. facile omnia mutantur. 30 Lydorum regis, a Cyro capti, qui vitam ei jam pyræ imposito donavit. 31 Dionysius junior, Syracusanorum tyrannus, qui Syracusis pulsus Corinthi ludum litterarium dicitur aperuisse, Justin. 21. 5. 32 Ob tyrannidem. 33 Pueros docendi arte, quæ Principe omnino indigna est. 34 Pompejo M. victus a Cæsare in Ægyptum fugiebat ad Ptolemæum, cujus patrem restituerat in regnum. Sed Ptolemæi jussis in navicula, ante quam terram adtingeret, est interfectus. Vid. Paterculum II. 53. 35 Ptolemæi Regis Ægypti. 36 Caj. Marius qui fugur-

Ille Jugurthino 36 clarus, Cimbroque triumpho,
Quo victrix toties 37 Consule Roma fuit:
38 In cœno latuit Marius, cannaque palustri,
Pertulit & tanto multa pudenda viro.
Ludit in humanis divina potentia rebus;
Et certam præsens vix habet hora 39 fidem.
Littus ad Euxinum, si quis mihi diceret, ibis;
Et metues, arcu ne feriare Getæ;
I, bibe, dixissem, 40 purgantes pectora succos;
Quidque & in tota nascitur 41 Anticyra:
Sum tamen hæc 42 passus: nec si 43 mortalia possem,
44 Et summi poteram tela cavere Dei.
Tu quoque fac timeas; & quæ tibi læta videntur,
Dum 45 loqueris, fieri tristia posse puta.

---

tham Regem Numidiæ vicit, Cimbrosque & Teutones in Gallias effuso delevit præliis duobus, septiesque Consul fuit. 37 Septies: 38 Prope Minturnas in Marci a Palude latuit urbe a Sylla exturbatus, ex eaque extractus in carcerem ductus est. Vell. II. 12. & 19. 39. Et præsenti hora certi esse non possumus, mutatum non iri nostram conditionem. 40 Stultus es, bibe *Elleborum*, medicina enim ea putabatur insanorum, & in Anticyra insula tutissime credebatur sumi. Nostri *Nieswartz* est. Inde Proverbia sunt *Bibere elleborum*, *Anticyram se conferre*, i. est, non satis sanum esse. 41 Et insula erat Phocidis, ac oppidum ad Maliacum sinum & montem Oetam. 42 Ea tamen contigere mihi. 43 Et si vel maxime possem tutus a mortalibus esse. 44 Nec tamen etiam divinæ providentiæ tela, fatum, vel etiam Augusti potentiam. 45 Dum adhuc loqueris & lætus es.

EPISTOLA IV.

SEXTO POMPEJO.

ARGUMENTUM.

Ad Sextum Pompejum scribens Poeta, nullam rem tam tristem esse ostendit, quæ non habeat aliquando aliquid lætitiæ: quod sibi contigisse ostendit. Quum enim tristis in littore Pontico spatiaretur, fama ei nuntiavit, Sextum Pompejum Consulem designatum esse. Quam rem dicit maximam sibi lætitiam attulisse. Postmodo dolet non posse, cum Magistratum inibit Pompejus, illi interesse. Postremo illum precatur, ut aliquando sui recordetur.

Nulla dies adeo est 2 australibus humida nimbis,
Non 3 intermissis ut fluat imber aquis.
Nec sterilis locus ullus ita est, ut non sit in illo
Mixta fere duris utilis herba 4 rubis.
Nil adeo Fortuna gravis miserabile fecit,
Ut minuant nulla gaudia 5 parte malum.
Ecce domo, patriaque carens, oculisque 6 meorum,
Naufragus in Getici littoris actus 7 aquas;
8 Qua tamen inveni vultum diffundere caussam
Possem, fortunæ nec meminisse meæ.
Nam mihi, cum fulva tristis spatiarer 9 arena,
Visa est a tergo penna 10 dedisse sonum.
Respicio: nec corpus erat, quod cernere possem:
Verba tamen sunt hæc 11 aure recepta mea:
En ego lætarum venio 12 tibi nuntia rerum,
Fama per immensas aere 13 lapsas vias.
Consule Pompejo, qua non tibi carior alter,
Candidus & felix 14 proximus annus erit.

Eleg. IV. 2 Pluvia est adeo dies. Austrum supra II. 1. 26. *fundere dicit assiduas aquas*. 3 Perpetuis aquis ut non cessat pluvia. 4 Sentibus. 5 Nulla tranquillitate. 6 Conspectu. 7 Ire jussus. 8 Sc. caussam, qua caussa, *reliqua*. 9 In littore Tomitano. 10 Audivi volantis strepitum. 11 Audivi tamen hæc verba. 12 Ad te. 13 Quæ huc volavi. 14 Pompejus proximo anno Consul erit, fuit

Dixit: & ut læto Pontum rumore replevit,
Ad gentes alias hinc 15 Dea vertit iter.
At mihi, 16 dilapsis inter nova gaudia curis,
Excidit asperitas 17 hujus iniqua loci.
Ergo ubi, 18 Jane 19 biceps, longum 20 reseraveris annum,
Pulsus & a sacro 21 mense December erit;
22 Purpura Pompejum summi 23 velabit honoris,
24 Ne titulis quicquam debeat ille suis.
Cernere jam videor rumpi 25 penetralia 26 turba;
Et populum lædi 27 deficiente loco:
Templaque 28 Tarpejæ primum tibi sedis adiri;
Et fieri faciles in tua vota 29 Deos.
Colla boves niveos 30 certæ præbere securi,
Quos aluit campis herba 31 Falisca suis.
Cumque Deos 32 omnes, tum quos impensius æquos
Esse tibi cupias, cum Jove Cæsar erit.
Curia te 33 excipiet, 34 Patresque ex more vocati
Intendent aures 35 ad tua verba suas.

---

is annus V. C. 706. quo mortuus est Augustus. 15 Fama. 16 Pulsis ex animo. 17 Miseria. 18 Janus *reserare* annum dicitur, quia ipsi Calendis Januariis sacra fiebant & inde annus incipiebatur: cæli foribus præesse cum Horis dicitur, immo foribus in terra etiam, quæ ab eo *januæ* appellantur. Plura eleganter, ut omnia, tradit Neuport. Compend. antiquit. Rom. p. m. 233. seqq. 19 Biceps seu bifrons fingebatur inter alias caussas id propter quod tempus futura & præterita respicit: immo quadrifons etiam pingitur, quæ re *quatuor* anni partes indicantur. 20 Longum annum vocat Naso, quia ei ob magnum desiderium tardior ac longior videretur incipere. 21 Januario, qui *sacer* vocabatur, quia primo ejus die in Capitolio Diis sacra fiebant pro salute Principis & reip. ac novi Coss. inibant magistratum. 22 Purpurea vestis, insigne consulatus. 23 Consularis. 24 Ne quid desit honorum titulis. 25 Domum tuam. 26 Te salutatum veniente multitudine. 27 Premi populum, quia eum locus non capit. 28 Templum Capitolinum. Sup. II. 1. 57. 29 Votis tuis pro salute Principis & reip. factis exoraris Deos. 30 Quæ certe eos fecit. 31 *Faliscus* ager erat in Etruria, unde sumebantur boves albi necdum jugum passi, & Jovi sacrificabantur. Albos autem boves dicebatur facere aqua amnis *Clitumni* ab iis potata. Vid. Plin. H. N. II. 103. 2. Sc. esse tibi æquos cupias. 33 In curiam postea ibis. 34 Senatores. 35 Orationem, quam novus Cos. pe-

Hos ubi facundo tua vox hilaraverit ore;
Utque solet, tulerit 36 prospera verba dies:
Egeris & meritas Superis cum Cæsare grates,
Qui 37 caussam, facias cur ita sæpe, dabit;
Inde domum repetes toto comitante Senatu,
38 Officium populi vix capiente domo.
Me miserum, turba quod non ego cernor in illa;
Nec possunt istis lumina nostra 39 frui!
Quamlibet absentem, qua possum, mente videbo:
Aspiciet vultus Consulis illa 40 sui.
Di faciant, aliquo 41 subeat tibi tempore nostrum
Nomen; &, heu, dicas, quid miser ille 42 facit?
Hæc tua pertulerit si quis 43 mihi verba, fatebor
Protinus exilium mitius esse meum.

---

factis in Capitolio sacris habere solebat. Plinii Sec. Panegyricus exemplum est ejusmodi orationis. 36 Faustas acclamationes & salutationes a patribus & populo tibi factas. 37 Cujus jussu & voluntate sæpius eris Cos. 38 Populum officiosum ac domum te comitantem. 39 Honores tuos spectare. 40 Sibi maxime faventis. 41 Aliquando veniat in mentem. 42 Naso meus, miser ille amicus. 43 Ad me mihi nuntiarit.

EPISTOLA V.

EIDEM JAM CONSULI.

ARGUMENTUM.

Illoquitur per Prosopopœjam carmen suum Poeta: illudque Romam mittit ad Pompejum, ad quem etiam scripsit superiorem epistolam, mandataque exponit, & perbelle fatetur primo se illi summopere devinctum, declarans se propter ejus beneficia fore semper illius mancipium. Postremo precatur, ut se donatum vita ejus opera, etiam servet in præsentia.

'TE leves 2 elegi doctas ad Consulis aures,
. Verbaque honorato ferte legenda viro.
.onga via est, nec vos 3 pedibus proceditis æquis:
Tectaque 4 brumali sub nive terra latet.
:um gelidam 5 Thracen, & opertum nubibus 6 Hæmon,
Et maris 7 Ionii 8 transieritis aquas;
Luce minus decima dominam venietis in 10 Urbem,
Ut 11 festinatum non faciatis iter.
rotinus inde domus vobis Pompeja petatur:
Non est 12 Augusto junctior ulla Foro.
i quis, ut 13 in populo, qui sitis, & unde, requiret,
Nomina 14 decepta quælibet aure ferat.

2 Quia leviores res tractat ırmen elegiacum, in primis natorias, ideo leves ipsi egi dicuntur. 3 Pedibus pabus, quoniam alter versus tero longior est. 4 Et hyems t, quo difficile est iter facein dissitam terram. 5 hraciam, quæ est vicina seentrioni. 6 Montem Thraæ, cujus altissimum cacun nubibus semper absconm videtur. 7 Ea pars maris telligitur, quæ inter Græım & Italiam est, quo trajecto Brundusium veniebatur: inde Romam perveniri poterat intra *decem dies*. 8 Penultima syllaba in *transieritis* porrecta est, ut infra in voce *contigeritis*. Vid. Voss. de Art Gram. II. 21. 9 Ante diem decimam. 10 Romam. 11 Licet non festinetis. 12 Augusti foro. Vid. Sv. Aug. c. 29. 13 Ut fieri in magna turba solet. Vid. Trist. I. 1. 17. 14 Deceptus potius quidvis audiat, quam meum nomen; nolite ipsis dicere, qui

15 Ut sit enim tutum, sicut reor esse, fateri,
Verba minus certe ficta 16 timoris habent.
Copia nec vobis ullo prohibente videndi
Consulis, 18 ut limen contigeritis, erit.
Aut reget ille suos dicendo jura 17 Quirites;
Conspicuum 19 signis cum premet altus 20 ebur:
Aut 21 populi reditus positam componet ad hastam,
Et minui magnæ non sinet Urbis opes.
Aut, ut erunt Patres in Julja 22 templa vocati,
De tanto dignis Consule rebus aget.
Aut feret Augusto solitam 23 natoque salutem;
Deque parum noto 24 consulet officio.
25 Tempus ab his vacuum Cæsar Germanicus omne
Auferet: 26 a magnis hunc colit ille Deis.
Cum tamen 27 a turba rerum requieverit harum,
Ad vos mansuetas porriget 28 ille manus.
Quidque parens 29 ego vester agam, fortasse requiret:
Talia vos illi reddere 30 verba velim.
Vivit adhuc, vitamque tibi 31 debere fatetur,
Quod prius a miti Cæsare 32 munus habet.
Te sibi, cum 33 fugeret, memori solet ore referre,
Barbariæ tutas 34 exhibuisse vias.
Sanguine 35 Bistonium quod non tepefecerit ensem,
Effectum cura pectoris esse tui.

Ad-

sitis & unde veniatis. 15 Quamvis. 16 Si fingatis aliquid, minus timebitis ne quis vos moretur. 17 Postquam perveneritis ad ejus domum. 18 Romanos cives. 19 Figuris sculptis & cælatis. 20 Curulem & eburneam sellam. 21 Publica vectigalia voce præconis apud hastam in foro fixam timenda aut conducenda proponet. inf. El. 9. 46. 22 Curiam Juliam, *templum* est, locus per Augures constitutus, Vid. Gell. N. A. XIV. 1. Noster Met. XV. 801. 23 Tiberio. 24 Capiet consilium, sciscitabitur, tamquam novus Consul, cui plura in rep. administrand[...] ignota esse poterant, ve[...] quæret ex Augusto, quid fi[...]ri in Senatu velit. 25 Va[...]cuum a republica tempus Ge[r]manico dabit. 26 Post Au[...]gustum & Tiberium. 27 Ne[...]gotiorum eorum multitudin[e] 28 Vos in manus sumet. 2[9] Auctor Metaph. 30 Respond[e]re. 31 Se debere tibi vitam 32 Quum ipsi prius Cæsar d[o]navit. 33 Concederet in ex[i]lium. 34 Solet referre, o[re] memori, te præstitisse si[bi] vias barbariæ (per Thrac[i]am) tutas, quum nempe eu[n]dum foret in exilium. [35] Thracium, quod non a Thr[...]

Addita præterea vitæ quoque multa 36 tuendæ
 Munera, ne proprias 37 attenuaret opes.
Pro quibus ut meritis referatur 38 gratia, jurat,
 Se fore 39 mancipium tempus in omne tuum.
Nam prius umbrosa carituros 40 arbore montes,
 Et freta 41 velivolas non habitura rates;
Fluminaque in fontes cursu reditura 42 supino,
 Gratia quam meriti possit 43 abire tui.
Hæc ubi dixeritis, servet 44 sua dona, rogate.
 Sic 45 fuerit vestræ caussa peracta viæ.

---

cibus interfectus sit. 36 Ad sustentandam vitam facientis. 37 Ne suas opes cogeretur consumere. 38 Re ipsa præstetur. 39 *Mancipium*, vel *mancipii* esse est alieno domino esse obnoxium. Vid. omnino Perizonium ad Sanct. Minerv. p. 559. edit. ultimæ. 40. ἀπὸ τοῦ κοινοῦ repetendum verbum *jurat*. 41 Naves, quæ velis expansis currunt. 42 Retro flexo. 43 Ex memoria deleri. 44 Me, quem tuitus est semper, porro servet ac juvet. 45 Hoc modo partes vestras expleveritis.

EPI-

EPISTOLA VI.

BRUTO.

ARGUMENTUM.

Ad Brutum Romanum scribens, narrat se quinquennium egisse in Ponto: & cum maxime reditum speraret precibus Fabii Maximi, in quo spem habebat, eum periisse docet. Fatetur tamen, Brutum nihil inferiorem amore erga se esse. Postremo ejus amorem, & virtutes peculiares exponit profitetúrque nunquam se fore ingratum meritorum, quæ apud se ab amicis collocata sunt

Quam legis, ex illis tibi venit epistola, Brute,
 Nasonem nolles in quibus esse locis.
Sed quod tu nolles, voluit 2 miserabile fatum:
 Hei mihi, plus illud, quam tua vota, valet!
In Scythia nobis quinquennis 3 Olympias acta est:
 Jam 4 tempus lustri transit in alterius.
Perstat enim Fortuna tenax, votisque malignum
 5 Opponit nostris invidiosa pedem.
Certus 6 eras pro me, Fabiæ laus, Maxime, gentis,
 7 Numen ad Augustum supplice voce loqui.
8 Occidis ante preces; caussamque ego, Maxime, mortis
 (Nec fueram tanti) me reor 9 esse tuæ.
Jam timeo nostram cuiquam mandare 10 salutem:
 Ipsum morte tua concidit 11 auxilium.
Cœperat Augustus 12 deceptæ ignoscere culpæ;
 Spem nostram, terras 13 deseruitque simul.

Qua-

Elegia VI. 1 Fatum meum, quod ita adfligor, ut misericordia dignus sim. 2 Lustrum, & quoniam *Olympias* alioquin apud Græcos est tempus quatuor annorum notanter addit vocem *quinquennis*, ut intelligatur, *lustrum*, quinque annorum spatium notari. 4 Jam inchoatum est alterum quinquennium. 5 Met. a cursoribus, qui pede opposito secum certantes supplantare solebant. 6 Propo[s]ueras tibi. 7 Apud Div. Aug[ustum] pro mea salute precari. 8 Mo[...]reris. 9 Puto, te ab Auguste[...] propter me mori coactum fu[...]isse. Veram tamen mortis eju[s] caussam leges apud Tacitum I. Ann. c. 2. 10 Commendare [...] 11 Interiit mihi omne auxi[...]lium seu spes auxilii omnis[...] 12 Errore admissæ, 13 Mo[...]

ʟuale tamen potui de 14 cælite, Brute, recenti
Veſtra procul poſitus carmen in 15 ora dedi.
Ɩuæ proſit pietas utinam mihi: ſitque malorum
Jam 16 modus, & 17 ſacræ mitior ira domus.
Te quoque idem, liquido poſſum jurare, precari,
O mihi non 18 dubia cognite Brute fide.
Jam 19 cum præſtiteris verum mihi ſemper amorem,
Hic tamen adverſo tempore crevit amor.
Ɩuique tuas pariter lacrymas noſtraſque 20 videret,
Paſſuros pœnam 21 crederet eſſe duos.
enem te miſeris genuit Natura, nec ulli
Mitius ingenium, quam tibi, Brute, dedit.
Jti qui quid valeas ignoret 22 Marte forenſi,
Poſſe tuo 23 peragi vix putet ore reos.
Scilicet ejuſdem 24 eſt, quamvis pugnare videtur,
Supplicibus facilem, ſontibus eſſe 25 trucem.
Cum tibi ſuſcepta eſt legis 26 vindicta ſeveræ,
Verba velut tinctum 27 ſingula virus habent.
Hoſtibus eveniat, quam ſis violentus in 28 armis
Sentire, & 29 linguæ tela ſubire tuæ.
Ɩuæ tibi tam tenui 30 cura limantur, ut omnes
Iſtius 31 ingenium corporis eſſe negent.
At ſi quem lædi Fortuna cernis iniqua,
Mollior 32 eſt animo femina nulla tuo.

Hoc

---

e ſua ſpem meam irritam reddidit, & terras reliquit Auguſtus. 14 Auguſto inter cælites relato. 15 Ad vos miſi. 16 Finis. 17 Auguſtæ. 18 Certa. 19 Licet ſemper me amaris, amaſti tamen magis adverſo tempore. 20 Si quis videre potuiſſet & te & me flentes exilium meum. 21 Is credidiſſet utrumque punitum eſſe. 22 Eloquentia forenſi, Triſt. III. 12. 38.
verboſi garrula bella fori.
IV. 10. 18.
Fortia verboſi natus ad arma fori.
23 *Agimus* reum, quando accuſamus, *peragimus* quum rem eo deducimus, ut is condemnetur. 24 Eidem homini & magno viro convenit. 25 Immitem, ſeverum. 26 Animadverſio in reos ſecundum leges, vel adſertio legis contra ejus violatores. 27 Efficaciſſima ſunt, & reis mortifera. 28 Fori actionibus. 29 Eloquentiæ vim experiri. 30 Quæ tela tam ſubtilia reddis & acuminata. 31 Humani ingenii opus eſſe, *ut nemo credet, tam acre ingenium in illo tam tenui corpore poſſe exiſtere*, quę interpretatio acre & ipſa ingenium & bonis ſcriptoribus elimandis pariter & in luſtrandis natum prodit. 32

Hoc ego præcipue fensi, cum magna 33 meorum
Notitiam 34 pars eſt inficiata mei.
Immemor illorum, 35 veſtri non immemor umquam,
Qui mala ſoliciti noſtra levatis, ero.
Et prius (heu nobis nimium 36 conterminus!) Iſter
37 In caput Euxino de mare 38 vertet iter;
Utque 39 Thyeſteæ redeant ſi tempora menſæ,
Solis ad Eoas currus agetur aquas;
Quam quiſquam veſtrum, qui me doluiſtis 40 ademptum,
41 Arguat ingratum non meminiſſe ſui.

Magis miſericors. 33 Amicorum. 34 Magna pars meorum, multi meorum ita ſe geſſerunt, ac ſi me numquam noſſent. 35 Sc. ero: quod diſtichon claudit: 36 Propinquus: 37 Ad fontem recurret. 38 De *mari* Triſt. V. 2. 20.

Exiguum pleno de mare demat aquæ.

39 Et tamquam ſi Thyſteæ epulæ rurſus adponerentur: Atreus enim *Thyeſti* fratri filium epulandum adpoſuit: cujus facinoris horrore ſol ceſſiſſe retro ad ortum fertur. 40 Doluiſtis exilium meum. 41 Probare poſſit. Virgil. Æn. IX. 282.

-- me nulla dies tam fortibus auſis
Diſſimilem arguerit.

EPI-

EPISTOLA VII.

VESTALI.

ARGUMENTUM.

Ad Vestalem scribens, cui ora Pontica regenda delata fuerat, eum testem facit incommodorum, quæ sunt in ea regione: post ejus virtutem laudat, quam pollicetur suo carmine testatam fore in omne tempus.

MIssus es Euxinas quoniam, Vestalis, ad oras,
Ut positis reddas jura sub 2 axe locis;
Aspicis en, 3 Præses, quali jaceamus in 4 arvo,
Nec me testis eris falsa solere queri.
Accedet voci per te non 5 irrita nostræ,
Alpinis 6 juvenis regibus orte, fides:
Ipse vides certe glacie concrescere Pontum:
Ipse vides gelido 7 stantia vina gelu.
Ipse vides, onerata ferox ut ducit 8 Iazyx
Per medias Istri plaustra bubulcus aquas.
Aspicis & mitti sub 9 adunco toxica 10 ferro,
Et telum caussas mortis habere 11 duas.
Atque utinam pars 12 hæc tantum spectata fuisset,
Non etiam proprio cognita 13 Marte tibi!
Ten-

Elegia VII. 2 Arcto, polo eptentrionali. 3 Præsides di-ebantur quos Augustus pro-incias cum senatu partitus, a regendas validiores ipse nittebat. Qui a senatu mit-ebantur, *Proconsules* dicti unt. Elegantissime hac de scribit Nieupoort Compend. int. Ro. p. m. 161. seq. 4 'erra, regione, magnum pon-us habens fides. 6 Forte le-endum *Arpinis*, nam urbs *Arpi* maxima quondam Italiæ, n Dauni regno fuit in Apu-a priusque appellata Lampe, uam nomen a Diomede mu-aretur. Debetur hæc emen-atio CL. Verportennio, & on abhorret a vers. inf. 29. equenti, nobisque valde pla-cet quidem, sed expressimus tamen Cel. Burmanni lectio-nem, exspectaturi, quid ille olim consilii adlaturus sit in splendida, quam promisit, o-perum Nasonis editione. 7 Congelata. Virg. Georg. III.

> cæduntque securibus hu-
> mida vina.

8 Jazyges populus sunt ultra Danubium in Sarmatia Eu-ropæ. 9 Sub spiculis sagitta-rum. 10 *Toxica* venenum proprie a *taxo* arbore Arca-diæ, maxime venenata. Vid. Plin. H. Nat. lib. XVI. 10. 11 Alteram ferri, veneni alteram. 12 Hoc genus barbarici, qui veneno spicula inficiunt. 13

Tenditis 14 ad primum per densa pericula pilum;
Contigit ex merito qui tibi nuper honos.
Sit licet hic titulus plenis tibi 15 fructibus ingens,
Ipsa tamen virtus 16 ordine major erit.
Non negat hoc Ister: cujus tua dextera quondam
17 Puniceam Getico sanguine fecit aquam.
Non negat 18 Ægypsos, quæ te 19 subeunte recepta
Sensit in 20 ingenio nil opis esse loci.
21 Nam dubium, positu melius defensa manuve,
Urbs erat in summo 22 nubibus æqua jugo.
23 Sithonio Regi ferus 24 interceperat illam
Hostis, & ereptas victor habebat opes:
Donec 25 fluminea devecta 26 Vitellius unda
27 Intulit 28 exposito milite signa Getis.
At tibi, progenies alti fortissima 29 Dauni,
Venit 30 in adversos impetus ire 31 viros.
Nec mora; conspicuus longe fulgentibus armis,
Fortia ne possint facta latere, caves:
Ingentique 32 gradu contra ferrumque, 33 locumque,
Saxaque 34 brumali grandine plura, subis.
Nec 35 te missa super jaculorum turba 36 moratur,
Nec quæ 37 vipereo tela cruore madent.

Spi-

Bello. 14 Ad dignitatem primipilarem tu pervenisti. *Primopilus* vero caput centurionum omnium erat. Vide Nieupoort Comp Ant Ro. p. m. 339 400. 15 Magnus utilitate & honore. 16 Sc. Primopilari, *als die Charge*. 17 Rubram. 18 Redi ad I. 8. 19. 15. Accedente murum eamque oppugnante. 20 Situ super. II. 1. 52. 21 Namque Ægypsos in montis fastigio condita erat & munita, ut dubium esset, situsne loci an propugnatores & præsidium magis eam defenderit. 22 Propinqua nubibus, altissimo in loco, montis dorso, ædificata. 23 Thracio, a monte Thraciæ, qui *Sithon* dicitur, a quo ipsa Thracia Sithonia nominata fuit. 26 E. ripuerat ex insperato. 25 Devectus secundo Istro. 26 Mysiæ Præses. 27 *Intulit signa Getis*, cum Getis commisit pugnam. 28 In terram e navibus. 29 Daunus Rex Apuliæ partis, ab eo *Daunia* dictæ. 30 Venit tibi impetus, i. e. impetu forti cœpisti adgredi hostes. 31 Hostes. 32 Forti gradu. 33 Locum munitissimum. 34 Innumera. Noster Metam. V. 158. tela volant hiberna grandine plura. 35 Super te, in te e urbe. 36 Multitudo. 37 Vipereo cruore, i. e. veneno

picula cum 38 pictis hærent in 39 caffide pennis ;
Parfque fere fcuti 40 vulnere nulla vacat.
Nec corpus cunctos feliciter 41 effugit ictus ;
Sed minor eft acri laudis amore dolor.
Talis apud Trojam 42 Danais pro navibus 43 Ajax
Dicitur Hectoreas fuftinuiffe 44 faces.
Ut propius ventum eft, 45 admotaque dextera dextræ,
Refque fero potuit cominus enfe geri;
Dicere difficile eft, quid 46 Mars tuus egerit illic,
Quotque neci dederis, quofque, quibufque modis.
Enfe tuo factos calcabas victor acervos,
Impofitoque 47 Getes fub pede multus erat.
Pugnat ad exemplum primi 48 minor ordine Pili ;
Multaque fert 49 miles vulnera, multa facit.
Sed tantum virtus alios tua præterit omnes,
Ante 50 citos quantum 51 Pegafus ibat equos.
Vincitur 52 Ægypfos: teftataque 53 tempus in omne
Sunt tua, Veftalis, carmine facta meo.

---

8 Galea tua. 39 Cum pennis varii coloris quas gerebant in galeis, etiam fpicula funt in caffide tua, ab hofte in eam conjecta. 40 Foramine hoftis telis facto. 41 Etiam corpus tuum vulneratum eft. 42 Græcis: nam a *Danao* Argivorum Rege dicti funt Græci *Danai*. 43 Telamonis fil. qui cum Ajace Oilei filio, primus hoftium fuftinuit impetum, quum Hector Græcorum oppugnaret naves, Met. VIII. 91. 844. ignem, quo Hector incenfurus erat Græcorum naves. 45 Manus cum hofte confertæ. *als es zum Handemenge gekommen*. 46 Bellica virtus. 47 Cadavera multa Getarum. 48 Alii viri milit. *minores ordine*. 49 Accipit. 50 Celeriter currentes. 51 Bellerophontis alatus equus, qui ex collo Medufæ poft abfciffum caput erat natus. Vid. *Palæphatum* cap. XXIX. ibique *Paulus Pater*, & quos ille in teftimonium citavit. 52 Capitur, expugnatur. 53 Æternitati, memoriæ, confecrata.

EPI-

EPISTOLA VIII.

SUILLIO.

ARGUMENTUM.

Mortuo Augusto, hanc epistolam mittit Ovidius ad Suillium uxoris suæ generum, egitque ei gratias pro ejus epistola se scripta: quam, etsi sero perlatam, gratissimam tamen fuisse dicit. Postmodum eum rogat, ut Germanicum juniorem sibi reconciliet. Pollicetur que se in hujus rei gratiam non erecturum ei templa de marmore, sed carmine complexurum ejus laudes. Ostenditque nihil esse posse Principibus aptius quam carmine officiosum se præstare. Tum nactus occasionem Poeta, carminis excellentiam extollit: precaturque ut sibi carmina prosint: & si non possit reditum in patriam obtinere saltem Urbi propinquius exilium, quo possit Cæsaris gesta intelligere, & carmine celebrare.

Littera sera quidem, studiis exculte Suilli,
Huc tua pervenit, sed mihi grata tamen;
Qua, 2 pia si posset Superos lenire rogando
Gratia, laturum te mihi dicis opem.
3 Ut jam nil præstes, 4 animi sum factus amici
Debitor; & meritum, 5 velle juvare, voco.
6 Impetus iste tuus longum modo duret in ævum;
Neve malis pietas sit tua 7 lassa meis.
Jus aliquod faciunt 8 affinia vincula nobis,
Quæ semper maneant 9 illabefacta precor.
Nam tibi quæ conjux, eadem mihi filia pene
10 est:

Et

Eleg. VIII. 2 Si quid gratia & præcibus tuis apud Cæsarem possis proficere. 3 Quamvis. 4 Pro voluntate tua prolixæ. 5 Quod me v's adjuvare, voluntas me adjuvandi, mihi est meritum, seu in meritorum habeo numero. 6 Studium de me bene merendi. 7 Desinat malorum meorum defatigata magnitudine. 8 Conjunctio adfinitatis quadam nos devincit necessitudine, nupta enim Suillio fuit privigna Ovidii. 9 Numquam solvatur aut divortio quod frequens erat apud Romanos, aut animorum discordia. 10 *Pene filia*, i. e. privigna, ut jam admonuimus

Et quæ 11 te generum, me vocat illa virum.
Hei mihi, si lectis vultum tu versibus istis,
12 Ducis, & affinem te pudet esse meum!
At nihil hic dignum poteris reperire pudore,
Præter Fortunam, quæ mihi 13 cæca fuit.
Seu genus 14 excutias; Equites ab origine prima
Usque 15 per innumeros inveniemur avos:
Sive velis mores, qui sint, inquirere 16 nostros;
Errorem misero 17 detrahe, 18 labe carent.
Tu modo, si quid 19 agi sperabis posse precando,
Quos colis, exora supplice voce Deos.
Dî tibi sunt Cæsar 20 juvenis: tua 21 numina placa:
Hac certe nulla est notior 22 ara tibi.
Non sinit illa sui vanas 23 antistitis umquam
Esse preces: nostris 24 hinc pete rebus opem.
Quamlibet exigua si nos 25 ea juverit aura,
Obruta de mediis 26 cymba resurget aquis.
Tunc ego thura 27 feram rapidis solemnia 28 flammis;
Et, quantum valeant numina, testis ero.
Nec tibi de 29 Pario statuam, Germanice, templum
Marmore: 30 carpsit opes illa ruina meas.
Templa domus vobis faciant urbesque 31 beatæ;
Naso suis opibus 32 carmine gratus erit.

Par-

---

11 Uxor mea. 12 Contrahis, tamquam iratus. Sup. II. 1. s. 43. Quæ me non sic habuit, ut meritus eram. Vid. III. 2 126. 14 Quære de genere meo. 15 Per longam majorum seriem *ich vuer de viel Ahnen zehlenkonnen*. 16 Velis inquirere in mores meos, ut intelligas, *qui* i. e. quales sint. 17 Discede a crimine meo in Augustum. & innocentes mei mores erunt. 18 Vitiis. 19 Profici. 20 Germanicus Cæsar. 21 Hunc, qui tibi est numinis instar. 22 Deum nullum veneraris & c[illegible] frequentius, quam hunc. 23 Sacerdotis. 24 Ab hoc Germanico. 25 Ea ara si vel exiguum mihi præstet auxilium. 26 Res meæ melioris esse conditionis incipient. *Allegoria*. 27 Tunc ego ut Deum venerabor Germanicum. 28 Quæ solemni modo solent offerri, quolibet anno festoque die Cæsarem Germanicum ritu, quo solemus Deos, colam. 29 Marmor *Parium*, insula *Paro*, una ex Cycladibus, adlatum, præstantissimum, candidissimumque erat, & ex eo veteres Deorum simulacra templaque jubebant fieri. 30 Adtenuavit, minuit calamitas exilii. 31 Sc. divitiis, divites. 32 Carmine, quæ meæ sunt opes, *Appositio*.

Parva quidem fateor pro magnis munera reddi,
Cum pro concessa 33 verba salute damus:
Sed 34 qui quam potuit, dat maxima, gratus abunde est;
Et 35 finem pietas contigit illa suum.
Nec quæ de parva Dis pauper libat 36 acerra,
Thura minus, grandi quam data lance, 37 valent:
Agnaque tam lactens, quam gramine pasta 38 Falisco
Victima 39 Tarpejos 40 inficit icta focos.
Nec tamen, 41 officio vatum per carmina facto,
Principibus res est aptior ulla viris.
Carmina vestrarum peragunt præconia laudum;
Neve sit actorum fama 42 caduca cavent.
Carmine fit 43 vivax virtus, expersque sepulcri,
Notitiam seræ 44 posteritatis habet.
45 Tabida consumit ferrum lapidemque vetustas;
Nullaque res majus 46 tempore robur habet.
Scripta 47 ferunt annos: scriptis 48 Agamemnona nosti;
Et quisquis contra, 49 vel simul 50 arma tulit.
Quis Thebas, 51 septemque Duces sine carmine nosset?
Et quidquid post hæc, quidquid & ante fuit?
Di quoque carminibus (si fas est dicere) 52 fiunt:
Tantaque 53 majestas ore 54 canentis eget.

Sic

---

33 Verbis gratus sum. 34 Sed *ille* abunde gratus est, qui dat quam maxima potuit *dare*. 35 Functa est suo officio, quod debuit, præstitit. 36 Thuribulo. I. e. qui parvi pretii obtulit sacrificium. 37 Idem valent apud Deos, æque bene accipiuntur. 38 Redi ad El. 4. 32. 39 Aram Jovis. 40 Sanguine suo tingit, mactatur Jovi Capitolino. 41 Græco animo versibus declarato. 42 Brevi tempore intereat. 43 Horat. Dignum laude virum Musa vetat mori, vivax sit virtus, i. e. perpetuo duret & immortalis sit. 44 A posteritate celebratur. 45 Corruptionem inferens. Met. XV. 234 46 Nulla res firmior est, quam tempus, quod omnia consumit. 47 Durant omni tempore, perferunt vetustatem. Vid. Horat. IV. Od. 8. & 9. Amor. I. el. 15. 48 Homeri scriptis. Sup. I. 7. 32. 49 Agamemnonem, & Græcos. 50 Una cum eo contra Trojanos. 51 Thebæ urbs Bœotiæ princeps habuit VII. portas, quæ singulæ ab Argivorum singulis ducibus oppugnabatur. Vid. *Statium*. 52 Etiam Dii noti fiunt hominibus per carmina, tamquam meriti honores divinos. Faciunt poetæ Deos, dum posteris produnt carminibus suis, quosdam divinos honores esse meritos, 53 Divina. 54 Poeta. 55 Poe-

Sic 55 Chaos, 56 ex illa naturæ mole prioris,
57 Digestum partes scimus habere suas:
Sic 58 affectantes cælestia regna 59 Gigantes,
Ad Styga 60 nimbifero 61 vindicis igne 62 datos.
Sic victor laudem superatis 63 Liber ab Indis,
64 Alcides capta 65 traxit ab 66 Oechalia.
Et modo, 67 Cæsar, 68 Avum, quem virtus addidit 69 astris,
Sacrarunt aliqua carmina 70 parte tuum.
Si quid adhuc igitur 71 vivi, Germanice, nostro
Restat in ingenio, serviet omne tibi.
Non potes officium vatis contemnere 72 vates;
Judicio pretium res 73 habet ista tuo.
74 Quod nisi te numen tantum 75 ad majora vocasset,
Gloria Pieridum summa 77 futurus eras.
Sed dare 77 materiam nobis, quam carmina, mavis:
Nec tamen ex toto deserere illa 78 potes.
Nam modo bella geris, numeris modo verba 79 coerces,
Quodque aliis opus 80 est, hoc tibi ludus erit.
Utque nec ad 81 citharam, nec ad arcum segnis Apollo est,
Sed venit ad sacras nervus 82 uterque manus:
Sic tibi nec 83 docti desunt, nec principis artes:
Mixta sed est animo cum 84 Jove Musa tuo.

---

tarum ope. 56 Noller Metamorph. I. 5. seqq. 57 Redactum in ordinem & partes. 58 St. discimus. 59 Metam. I. 151. 60 Nimbos secum ferente. 61 Jovis. 62 Dejectos. 63 Bacchus. Vid. Diod. Sicul. lib. 3. extr. 64 Hercules, qui ante nominatus est Alcides. 65 Consecutus est. 66 Euboeæ urbe, quam Hercules cepit bello propter negatam sibi Jolen, fil. Regis Euryti. 67 Germanice Cæsar. 68 Augustum. 69 Diis, qui propter virtutem honoribus divinis adficitur. 70 Carmina mea consecrarunt, seu retulerunt in Deorum numerum. 71 Vigoris, facultatis. 72 Tu, Germanice poeta & ipse. Scripsit enim Comœdias Græcas & Phænomena ac Prognostica Aratæa, quorum hæc edidit nuper Cel. Schwartius, Prof. Coburg. 73 Poesis nobile est studiorum genus, ut tu judicas, qui excolis. 74 Illud quod pene παρέλκει. 75 Cæsareum numen. 76 Maximus Poeta. 77 Materiam scribendi. 78 Carmina, poesis studium. 79 Scribis versus. 80 Laboriosum, difficile. 81 Namque & Musices & sagittandi artis peritissimus fuisse Apollo scribitur. 82 Nempe Citharæ & arcus. 83 Docti hominis. 84 Arte imperandi. Jupiter enim Rex

85 Quæ quoniam nec nos unda submovit ab 86 illa,
Ungula 87 Gorgonei quam cava fecit equi,
Profit, 88 opemque ferat communia 89 sacra tueri,
Atque isdem studiis 90 imposuisse manum:
Littora 91 pellitis nimium 92 subjecta 93 Corallis,
Ut tandem sævos 94 effugiamque Getas:
95 Clausaque si misero patria est, ut ponar in ullo,
Qui 96 minus Ausonia distet ab 97 Urbe, loco:
Unde tuas possim laude scelebrare 98 recentes,
Magnaque quam 99 minima facta referre mora.
100 Tangat ut hoc votum cælestia, care Suilli,
101 Numina, pro socero 102 pene precare tuo.

---

hominumque Deumque. 85 Tua Musa. 86 Hipocrene. 87 Pegasi, qui natus esse dicitur e collo Gorgonis Medusæ amputato. 88 Mihi scil. 89 Studia eadem, quæ Germanicus, colere. 90 Operam navasse. 91 Induris pellibus. 92 Vicina, obnoxia, infestata. 93 Vid. sup. el. 2. 37. 94 Ab iis transferar in alium locum. 95 Interdicta. 96 Propius abest 97 Roma. 98 Ubi citius intelligam facta tua, eaque celebrem recentia adhuc quod in Ponto, dissito nimis loco, fieri non potest. 99 Quam citissime. 100 Jam oratio ad Suillium redit ut recte observat Cel. Verportennius. 101 Cæsares. 102 Vitrico tuæ uxoris. Redi ad num. 11.

EPISTOLA IX.

GRÆCINO.

ARGUMENTUM.

Factus certior Poeta, quod Græcinus consul designatus sit, dolet quod absit, nec possit lætitiam conceptam coram exponere, fruique spectaculis: quare cum aliter nequeat, jubet hanc epistolam partes suas obire. Deinde eum rogat, ut pro se precetur, ac reditum impetret. Postremo dicit se non minus gaudere, quod illi in consulatu successurus sit ejus frater; quos ambos precatur ut sibi opem ferant, exponens exilii sui incommoda.

Unde 2 licet, non unde 3 juvat, Græcine, salutem
Mittit ab Euxinis hanc tibi Naso vadis:
Missaque Di faciant Auroram 4 occurrat ad illam,
Bis senos 5 fasces quæ tibi prima dabit.
Ut, quoniam sine me tanges Capitolia Consul,
Et fiam turbæ 6 pars ego nulla tuæ,
In domini 7 subeat partes, & præstet amici
Officium 8 jusso littera nostra die.
Atque ego si fatis essem melioribus ortus,
Et mea 9 sincero curreret axe rota;
Quo nunc nostra manus per scriptum fungitur, esset
Lingua salutandi munere functa 10 tui;
Gratatusque 11 darem cum dulcibus oscula verbis:
Nec minus ille 12 meus, quam tuus esset honor.
Illa (confiteor) sic essem luce superbus,

Elegia IX. 2 Ab Euxinis vadis, unde, reliqua. 3 Volupe est, delectat. 4 Reddatur tibi eo die. 5 Duodecim fasces, qui Coss. præferebantur. Cæterum dies, qua Græcinus consulatum suscepit non Cal. Jan. erat, quia Pomponius Græcinus in posteriorem tantum anni partem Consul Scribonio Liboni suffectus fuit. Vid. Massonum in Vita nostri p. 222. & 223. 6 Quæ te comitabitur. 7 Præstat meas, auctoris sui partes. 8 Quo jussa est die. 9 Illæso, si fortuna mea prospera esset, ac pede inoffenso quasi progrederetur. 10 Te salutandi munere. 11 Tibi honores consulatus. 12 Ille consulatus tui honos.

Ut caperet fastus vix domus ulla meos.
Dumque latus sancti cinget tibi turba Senatus
Consulis ante 13 pedes ire viderer Equ[illegible]
Et quamquam cuperem semper tibi proximus es[illegible]
Gauderem 14 lateri non habuisse locum.
Nec querulus, 15 turba quamvis eliderer, essem;
Sed foret a populo tum mihi dulce premi.
Prospicerem gaudens, quantus foret agminis ordo;
Densaque quam longum turba teneret iter.
Quoque magis noscas, quam me 16 vulgaria 17 tangant,
Spectarem, qualis purpura te 18 tegeret.
19 Signa quoque in sella 20 nossem formata 21 curuli,
Et totum 22 Numidæ sculptile 23 dentis opus.
At cum Tarpejas esses deductus in arces,
Dum caderet jussu victima sacra tuo,
Me quoque secreto grates sibi magnus agentem
Audisset, media qui sedet æde, 24 Deus:
Thuraque 25 mente magis, plena quam lance dedissem,
Ter quater, 26 imperii lætus honore tui.
Hic ego præsentes inter numerarer amicos;
Mitia 27 jus Urbis si modo fata darent.
Quæque mihi sola capitur nunc mente voluptas,
Tunc oculis etiam percipienda foret.
Non ita Cælitibus 28 visum est, & forsitan æquis;
Nam quid me pœnæ 30 caussa negata juvet?
Mente tamen, quæ sola 31 loco non exulat, utar;
Pretextam, fasces aspiciamque tuos.

---

13 Ante te, præcederem cum ceteris equitibus: nam equites in ea pompa ante consules ibant, senatus vero coss. ducebat ac sequebatur. 14 Ad latus tuum, ad quod irent majoris conditionis viri. 15 Premerer. 16 Vulgo imprimis grata. 17 Delectent. 18 Quali purpura sis indutus. 19 Sculpturam & ornamenta. 20 Spectarem, considerarem. 21 Quæ currui imposita erat. 22 Elephantim, ex Numidia advecti. 23 Sculpturam in ebore factam. 24 Capitolinus Jupiter. 25 Thur[a] dedissem quidem plena lance sed mente tamen, i. e. animi adfectu, magis plena, se[u] majore affectu animi quam thuris copia. 26 Consulatus. 27 Potestatem Roma[e] vivendi. 28 Placuit. 29 Ju[stis] in me Cæsaribus, qui e[x] merito me punivere. 30 Qui[d] prosit mihi dicere, caussam nullam fuisse pœnæ. 31 Ro[mæ]

32 Hæc modo te populo reddentem jura videbit;
Et se secretis finget adesse tuis.
Nunc longi reditus 33 hastæ supponere lustri
Cernet, & 34 exacta cuncta locare fide.
Nunc facere in medio facundum verba Senatu,
Publica quærentem quid 35 petat utilitas.
Nunc pro Cæsaribus, Superis decernere 36 grates;
Albave 37 opimorum colla ferire boum.
Atque utinam, cum jam fueris potiora precatus,
Ut mihi placetur numinis ira, 38 roges!
Surgat ad hanc vocem plena pius ignis ab ara;
Detque bonum voto 39 lucidus omen apex.
Interea, qua parte licet, ne cuncta 40 queramur,
Hic quoque te festum 41 Consule tempus agam.
Altera lætitiæ, nec cedens caussa priori,
Successor tanti frater honoris erit.
Nam tibi finitum 42 summo, Græcine, Decembri
Imperium, 43 Jani suscipit ille die.
Quæque est in vobis 44 pietas, alterna feretis
Gaudia, tu fratris 45 fascibus, ille tuis.
Sic tu bis fueris Consul, bis Consul & ille;
Inque domo 46 bimus conspicietur honor.
Qui quamquam est ingens, & nullum Martia summo
Altius imperium Consule Roma videt:
Multiplicat tamen hunc 47 gravitas auctoris honorem,
Et 48 majestatem res data dantis habet.
Judiciis igitur liceat 49 Flaccoque tibique
Talibus 50 Augusti tempus in omne frui.
Cum tamen a rerum cura 51 propiore vacabit,

52

---

na. 32 Mens mea. 33 Quin-
quennalia vectigalia auctio-
ne publica locare. 34 Sum-
ma fide. 35 Requirat, postu-
let. 36 Facienda pro Cæsarum
salute sacra votiva, in qui-
bus solebant albas hostias im-
molare, ut patet etiam ex
l. 4. 31. hujus libri. 37 Pin-
guium, optimæ enim hostiæ
dicuntur præcipue pingues.
id. *Festum*. 38 Cæsaris. 39
Emicans flamma. 40 Ne tan-
tum querar, ne ad omnia
mœstus sim & querulus. 41
Quo festo die tu Cos. eris.
42 Exeunte, extremo. 43 Ka-
lendis Januariis. 44 Pro ve-
stro amore prorsus fraterno.
45 Consulatu. 46 Continua-
tus in sequentem annum. 47
Tiberii Imperatoris auctori-
tas. 48 Dignitatem. 49 Tuo
fratri. 50 Tiberii. 51 Ma-

52 Vota precor votis addite vestra meis:
Et, si quem dabit aura 53 sinum, 54 jactate rudentes;
55 Exeat e Stygiis ut mea navis aquis.
Præfuit his, Græcine, locis 56 modo Flaccus & illo
Ripa ferox Istri sub duce tuta fuit.
Hic tenuit 57 Mysas gentes in pace fideli;
Hic arcu fisos 58 terruit ense Getas.
Hic raptam 59 Trœzen celeri virtute recepit;
Infecitque 60 fero sanguine Danubium.
61 Quære loci faciem, Scythicique incommoda cæli,
Et quam vicino terrear hoste, roga:
Sintne 62 litæ tenues serpentis 63 felle sagittæ:
Fiat an humanum 64 victima dira caput:
65 Mentiar, an 66 coeat duratus 67 frigore pontus;
Et 68 teneat glacies jugera multa freti.
Hæc ubi narrarit, quæ sit mea 69 fama, require;
Quoque modo peragam tempora 70 dura, roga.
Non sumus hic odio, nec scilicet esse meremur;
Nec cum Fortuna mens quoque 71 versa mea est.
Illa 72 quies animi est, quam tu laudare solebas,
Ille vetus solito perstat in ore pudor.
Sic ego sum longe, sic hic, ubi barbarus hostis,
Ut fera plus valeant legibus arma, 73 facit;
Rem queat ut nullam tot jam, Græcine, per annos
Femina de nobis, virve, puerve queri.

jori. 52 Vobis sc. quum eritis vacui. 53 Si secundus ventus vela inspirabit, ut *sinum dent*, seu incurventur. 54 Vento permittite vela remittendo velorum funes: h. e. omni modo viribusque cunctis pro me este solliciti. 55 Malis meis, exilio, ut liberer. 56 Breve ante tempus. 57 Mysiæ, provinciæ a Pannonia usque ad Pontum extensæ. 58 Qui confidunt arcu & sagittis. 59 Drosmis est oppidum Misiæ ad Istrum, quod interceperant barbari, bello forte a Boerebista Geta moto. Vid. Strab. l. VII. 60 Barbaro. 61 Ex Flacco fratre. 62 Infectæ, illitæ. 63 Veneno. 64 Homines mactentur pro victimis. Mela II. 1. 80. p. 40. edit. Gronovianæ. An mentiar, an 66 Congelet. 67 Constrictus glacie. 68 Occupet magnum maris tractum. 69 Quid dicatur hic de me ab hominibus. 70 Molestissima. 71 Pejor facta, ut est fortunæ meæ conditio. 72 Æquitas animi. 73 Ubi barbarus hostis facit, ut, ce i

os facit, ut misero faveant adsintque Tomitæ :
Hæc quoniam tellus 74 testificanda mihi est.
li me, quia velle vident, discedere malunt :
Respectu 75 cupiunt hic tamen esse sui.
ec mihi 76 credideris : exstant decreta, quibus nos
Laudat, & immunes 77 publica cera facit.
onveniens miseris hæc quamquam 78 gloria non est,
Proxima dant nobis oppida 79 munus idem.
lec 80 pietas ignota mea est : videt hospita terra,
In nostra 81 sacrum Cæsaris esse domo.
tant pariter 82 natusque pius, 83 conjuxque sacerdos,
Numina jam facto non leviora 84 Deo.
eu desit pars ulla domus, stat uterque nepotum,
85 Hic aviæ lateri proximus, 86 ille 87 patris.
lis ego do toties cum thure 88 precantia verba,
89 Eoo quoties surgit ab orbe dies.
ota, licet quæras, hoc me non fingere dicet
Officii testis 90 Pontica terra mei.
ontica me tellus, quantis hac possumus ora,
Natalem 91 ludis scit celebrare 92 Dei.
lec minus hospitibus pietas est cognita talis,
Misit in has si quos 93 longa Propontis aquas.
s quoque, quo 94 fuerat lævus sub Præside Pontus,
Audierit frater forsitan ista tuus.
ortuna est impar animo, taliaque libenter

---

rra. 74 Advocanda in testimonium. 75 Me tamen cupiunt hic esse, si respiciunt amorem erga me suum, quo dignus ipsis videor. 76 Tantum crede. 77 Publicæ tabulæ Tomitarum. 78 Quamquam misero gloriari sic non decet. 79 Immunitatem ab oneribus & tributis. 80 Erga Cæsaream domum. 81 sacra fieri Augusto Deorum numero adscripto. 82 Imago Tiberii. 83 Livia, post obitum Augusti ipsi constituta sacerdos. 84 Augusto, jam inter Deos relato. 85 Imago Germanicis ad Liviæ latus. 86 Drusi imago. 87 Ad latus Tiberii. 88 Eos precor. 89 Quoties illucescit dies. 90 ponti incolæ testabuntur de officio, i. e. pietate mea erga domum Augustam. 91 Equestribus, nam equites Romani natalem Augusti sponte atque consensu biduo semper ludis equestribus celebrare instituerunt. Vid. Sveton. Augusto, c. 37. 92 Augusti. 93 Porrecta in longum. 94 I. e. Flaccus qui Præses erat lævi

Exiguas 95 carpo 96 munere pauper opes.
Nec vestris damus hæc 97 oculis procul Urbe remoti:
Contenti tacita sed pietate sumus.
Et tamen hæc tangent 98 aliquando Cæsaris aures:
Nil illum, toto quod sit in orbe, latet.
Tu certe scis hæc, Superis 99 adscite, videsque
Cæsar, 100 & est oculis subdita terra tuis.
Tu nostras audis, inter 1 convexa locatus
Sidera, sollicito quas damus ore, preces.
Pervenient 2 istuc & carmina forsitan illa,
Quæ de te misi 3 cælite facta novo.
Auguror his igitur flecti tua numina; nec tu
Immerito nomen mite 4 Parentis habes.

---

littoris maris Pontici, seu Mœsiæ. 95 Libenter decerpo aliquid ex opibus meis. 96 Tale in munus libenter pro tenuitate mea aliquid impendo. 97 Non facio hoc ut conspiciar a vobis lauderque; sive vos non spectatis ludos hos meos, utpote a vobis remotissimi. 98 Pervenient ad aures Cæsaris. 99 Augustum adloquitur ἀποστροφῇ. 100 Prout, quia, subjecta terra hæc tuis oculis, qua adspicis infra te positam. 1 In cælo convexo, 2 Fors & poterunt audiri in cælo 3 De te, qui recens in numerum Deorum es relatus θεώσαντα Græci vocant 4 Patriæ patris, quod Augustus habebat. Vid. Sue Aug. c. 58 & Noster Tri II, 181.

EPISTOLA X.

ALBINOVANO.

ARGUMENTUM.

Ad Pedonem Albinovanum amicum & poetam scribens Ovidius, tempus exprimit, quo ipse in Pontica ora vitam egerit inter Getas pellitos: malaque sua, quæ commemorat, malis Ulyssis majora esse colligit. Postremo illum rogat, ut fidem sibi servet in adversis; imiteturque Theseum, cujus gesta ipse carmine complectebatur.

Hic mihi [2] Cimmerio bis tertia ducitur æstas
 Littore, pellitos inter agenda Getas.
Ecquos tu [3] silices, ecquod, carissime, ferrum
 Duritiæ confers, Albinovane, meæ?
[4] Gutta cavat lapidem; consumitur annulus usu;
 Et teritur pressa vomer aduncus humo.
Tempus edax igitur, præter nos, omnia perdet?
 [5] Cessat duritia mors quoque victa mea.
Exemplum est animi nimium patientis Ulysses,
 Jactatus dubio per duo [6] lustra mari.
Tempora [7] solliciti, sed non tamen omnia fati
 Pertulit; & placidæ sæpe fuere [8] moræ:
An grave sex annis pulchram fovisse [9] Calypso,
 [10] Æquoreæque fuit [11] concubuisse Deæ?

12

Eleg. X. 2 in Ponto, nam littus Ponticum etiam pertinebat ad Cimmerios, qui erant in Chersoneso Taurica. 3. I. e. non recte silices, & ferrum duritiæ meæ confers. 4 Plane convenit locus Lucretii l. 312.

Quin etiam multis solis redeuntibus annis,
Annulus in digito subter-tenuatur habendo:
Stillicidi casus lapidem cavat: uncus aratri.
Ferreus occulte decrescit vomer in arvis.

5 Me non abripit ob duritiam meam, quæ summa est. 6 Annos decem. 7 Non omne tempus sine intervallis a fatis malignis fuit pressus. 8 Intervalla suaviora. 9 Deam marinam, filiam Atlantis, quæ Ogygiam habitabat. Cum hac Ulysses in annum septimum se egisse dicit apud Homerum Odyss. x. 259. 10. i. e. Calypso. 11 Eam amasse a

12 Excipit 13 Hippotades, qui dat pro mun-
re 14 ventos,
Curvet ut impulsos 15 utilis aura 16 sinus:
Nec bene cantantes 17 labor est audire puella
Nec degustanti 18 lotos amara fuit.
Hos ego, qui patriæ faciant oblivia, 19 succo
Parte 20 meæ vitæ, si modo dentur, emam.
Nec tu contuleris urbem 21 Læstrygonis umqu-
Gentibus, obliqua 22 quas obit Ister aqua.
Nec vincet 23 Cyclops sævum feritate 24 Ph-
cen:
Qui 25 quota terroris pars solet esse mei?
26 Scylla feris 27 trunco cum latret ab ingui-
monstris,
28 Heniochæ nobis plus nocuere rates.
Nec potes infestis conferre 29 Charybdin 30 Ache-

---

explicat præcedens *fovisse*. 12 Hospitio. 13 Æolus, fil. Hippotæ. 14 In utrem inclusos, præter Zephyrum, quo secundo cursu navigaret Ulysses. Comites vero eum utrem solvere quum Ulysses dormiret, & sic ligamina ventis demserunt. Vid. *Hom. Odyss. n.* 9 Noster Metamorph. XIV. 223 seqq. 15 Zephyrus. 16 Vela impellat ut curventur & sinus faciant. 17 Sirenes, quæ narrantur fuisse puellæ in insula prope Siciliam suavissime cantantes, ita ut prætereuntes ad se allicerent & interficerent. Ulysses ergo cum sociis prætervectus est incolumis, postquam se ipsum ad malum alligari jussisset, ne desilire in mare posset, & cera sociorum obturasset aures. 18 Nec eis, qui de *loto* comederunt, amara fuit herba illa. Nam λωτοῖο μελιηδέα καρπὸν adpellat Homerus. Hujus herbæ seu arboris, in Africa nascentis, dulcedine capti advenæ patriæ oblivisci posse traduntur. Socii etiam aliqui Ulysfis, qui de *loto* comedere ad naves nisi verberibus co-cti, noluerunt redire. *Homerus* Odys. 9. 31. *Nost.* Metam. IX. *Erasm.* Chil. ubi proverbium: *lotum gustasti* exponit, & *Plin.* XIII. *Lucianus* To. I. Opp. p. & ibi *Bourdelot*. 19 Succo e fructu *loti* expresso. 20 Hoc tempore, quo sum in exilio. 21 Læstrygonum, seu Antiphatæ, Læstrygonum regis. 22 Flexo amnis cursu. 23 Polyphemus, de quo Eurip. Cycl. & Homer. Odyss. 24 Regem forte Getarum Scytharumve. 25 I. e. qui terrorum meorum pars parva est, qui non tanto me opere terret quanto alia complura. Supp. III. 1. 122. *Virg.* Æn. III. 420. *Homer.* Odyss. 27 In inferiore corporis parte, quæ in cetum desinebat. 28 *Heniochæ* rates sunt naves *Heniochorum* ad Ponti Colchicum littus piraticam exercentium. Has noster plus dicit damni inferre nautis quam Scyllam aut Charybdin. 29 Mulier a Jove conversa i-

Ter licet epotet, ter vomat illa fretum.
Qui quamquam 32 dextra regione licentius errent,
Securum 33 latus hoc non tamen esse sinunt.
ic agri 34 infrondes, hic spicula tincta venenis;
Hic freta vel 35 pediti pervia reddit hyems:
t qua 36 remus iter pulsis modo fecerat undis,
37 Siccus contempta 38 nave viator eat.
ui veniunt 39 isthinc, vix vos ea credere dicunt:
Quam miser est, qui fert 40 asperiora fide!
rede tamen: nec te caussam nescire sinemus,
41 Horrida Sarmaticum cum mare 42 duret hyems.
Proxima sunt nobis 43 plaustri præbentia formam:
Et quæ præcipuum sidera frigus 44 habent.
Hinc oritur Boreas, oræque domesticus 45 huic est:
Et sumit vires 46 a propriore loco.
t Notus, 47 adverso tepidus qui spirat ab axe,
Est procul: & rarus, languidorque venit.
dde, quod hic 48 clauso miscentur flumina Ponto,
Vimque fretum multo perdit ab 49 amne 50 suam.
Huc 51 Lycus, huc 52 Sagaris, 53 Peniusque, 54 Hypanisque, 55 Calesque

---

narinum monstrum, quod er sorbebat mare quovis die, ter evomebat; seu po- jus vorago vorticosa in ma- i, quæ naves demergit. Vid. Noster Metam. VII. 64. 30 A- chæi gentes Asiæ ad Colchi- um ponti littus immanissi- mæ. 31 Achæi. 32 In Asiati- a ora. 33 Lævam regionem ponti, in qua ego sum. 34 Nec gramine nec arboribus virides. 35 Ei, qui pedibus velit perambulare. 36 Qua artes maris. 37 Pedibus sic- s. 38 Ita ut navem in au- ilium non adhibuerit. 39 oma. 40 Graviora, majo- quam possunt credi. 41 ura, inclementia hyemis. Tam durum reddat, ut dibus calcari queat. 43 Ursa major & minor, etiam plaustra dicta. 44 Efficiunt maximum frigus. 45 Hic, hac in hora, quasi domi est. 46 Regione septentrionali. 47 Opposita cæli plaga. 48 Littoribus, exitus angustos habenti. 49 A fluminibus, quæ in Pontum effunduntur, 50 I. e. congelat mare ob flumina, quæ in id influunt. 51 Lycus hic forte in Armenia est, nam plures hujus nominis fuerunt fluvii. 52 Hic fluvius in Phrygia ortus in Maryandinorum finibus Ponto miscetur: *Sangarius* etiam & *Coralios* dicitur. 53 Vid. Plin. II. 104. 54 *Bag* hodie dicitur, Europæ Sarmaticæ fluvius, vicinusque Boristheni. 55 Heracleam

Influit, & crebro vortice tortus 56 Halys:
57 Partheniusque 58 rapax, & volvens saxa 5
Cynapes
Labitur, & nullo tardior amne 60 Tyras;
Et tu 61 fœmineæ Thermodon cognite turmæ
Et quondam Graiis 62 Phasi petite viris:
Cumque 63 Borysthenio liquidissimus amne 6
Dyraspes,
Et tacite peragens lene 65 Melanthus iter:
Quique duas terras Asiam, 66 Cadmique sororem
Separat, & cursus inter utramque 67 facit;
Innumerique alii, quos inter maximus omne
Cedere Danubius se tibi, Nile, negat.
Copia tot 68 laticum, quas auget, 69 adulte
rat undas;
Nec patitur vires æquor habere suas.
Quin etiam stagno similis, pigræque paludi
Cæruleus vix est, diluiturque color.
Innatat unde freto dulcis, leviorque marina est,
Quæ 70 proprium misto 71 de sale pondus
habet.
Si roget hæc aliquis, cur sint 72 narrata Pedoni,
Quidve loqui certis juverit ista 73 modis;
Detinui, dicam, tempus, curasque fefelli:
Hunc fructum præsens attulit hora mihi.
Absuimus 74 solito, dum scripsimus ista, dolore;
In mediis nec nos sensimus esse Getis.
At tu 75 non dubito, cum Thesea carmina laudes

Ponti hic fluvius adluit. 56 Oritur a Tauri radicibus, & per Cataoniam Cappadociamque currit. 57 In Paphlagonia. 58 Rapido & celeri cursu fluens. 59 Verporttennius legere jubet *Niphates*, qui Armeniæ fluvius est, de quo Lucan. III. 245.

Armeniusque tenens volventem saxa Niphatem.

60 Hodie *Dnießer* dictus. 61 Amazonum turbæ. Castra enim harum fuere in campis Calybum in Ponto, ubi & *Thermodon* hic & *Themiscyrum* urbs erat. 62 Colchidis quo navigarunt Argonautæ. 63 *Dneiper* hodie dicit 64 Hic quis sit, puto non sc satis. 65 Melanthium flumi Plinio dicitur H. N. VI, 66 Cadmi Soror *Europa* era 67 Hoc est *Tanais* fl. hic nim ab *Europa* separat *siam*. 68 Aquarum. 69 E cit, ut marina aquam sua naturam non retineat. Gravius quam aqua reliq non marina. 71 Ob sale mixtum. Caussam adfe Naso, quare Pontus cong letur. 72 A me. 73 Verb in versus coactis. 74 Car dolore consueto, dum scrip ista. 75 Tu Pedo Albinova

'6 Materiæ titulos quin tueare tuæ:
Quemque refers, imitere virum: vetat ille profecto
'8 Tranquilli comitem temporis esse fidem.
ıi quamquam est factis ingens, & 79 conditur a te
Vir tanto, quanto 80 debuit ore cani:
: tamen ex illo nobis imitabile quiddam:
Inque fide 81 Theseus quilibet esse potest.
ın tibi sunt hostes ferro, 82 clavaque domandi,
Per 83 quos vix ulli pervius Isthmos 84 erat:
d præstandus amor, res non 85 onerosa volenti:
Quis labor est puram non 86 temerasse fidem?
ec tibi, qui perstas 87 indeclinatus amico,
Non est quod lingua dicta 88 querente putes.

. 76 Quin fidem Thesei deınstres ipse etiam opere. De quo scribis. 78 Ille cet, maxime adversis temribus juvandos esse amis. 79 Describitur, caniı. 80 Ita ut grandiloquenı tua superet illius rerum starum magnitudinem. 81 de Thesea quisque potest ıitari. 82 Ferream clavam stavit Theseus ereptam ocso *Periphetæ* latroni, Vulni filio. 83 Hi erant *Sinis Pityocamptes*, pinos incurvans, eisque dilacerans viatores, quique Isthmum insiderat, & *Sciron* latro *Magarensis*. Vid. *Apol.* III. 15. 84 Angustia inter duo maria terra, in qua Corinthus. Vid. Plutarch. in Theseo. 85 Difficilis ei qui vult præstare. 86 Violare fidem nullus est labor. 87 Qui persistis constans. 88 De te querente, ac si idem non præstes.

EPI-

EPISTOLA XI.

GALLIONI.

ARGUMENTUM.

Factus Poeta certior Gallionis amici litteris de bitu uxoris, primo dicit nefas ducere non lebrare illum suis carminibus; quandoquidem le casum suum lacrymis & dolore semper procutus sit, quod itidem dicit se fecisse audita xoris ejus morte. Deinde exponit minime dere eum consolari, propterea quod ipse prude rior optime novit ea, quæ sunt in eam re ab auctoribus scripta: additque fore ut toto i tervallo illo temporis, quo ejus litteras acce pit, quoque ipse suas ad eum mitteret, propte locorum distantiam, dolor ejus jam imminutus sit. Tertiam etiam rationem subjungit, cur no lit ullo consolationis genere uti, quod fortasse alia ducta uxore nova, hujusmodi litteræ intempestive accederent.

GAllio, crimen erit vix excusabile nobis,
  Carmine te nomen 2 non habuisse meo.
Tu quoque enim (memini) 3 cælesti cuspide facta
  Fovisti 4 lacrymis vulnera nostra tuis.
Atque utinam 5 rapti jactura læsus amici,
  Sensisses ultra, 6 quod querere, nihil!
Non ita Dis placuit, qui te spoliare pudica
  Conjuge crudeles non 7 habuere nefas.
Nuncia nam luctus mihi nuper epistola venit:
  Lectaque cum lacrymis sunt tua 8 damna meis.
Sed neque solari prudentem stultior ausim,

Ver-

El. XI. 2 Te non nominatum & celebratum fuisse in carminibus meis. 3 Nam tu quoque facto Augusti ictu, reliqua. 4 Lacrymas profudisti ob calamitatem exilii mei; & eo solatio quasi quædam fomenta vulneribus meis adhibuisti. 5 Erepti tibi, ac in Pontum abire jussi. 6 Ob quod. 7 Existimarunt injustum esse. 8 Jactura uxoris.

76 Materiæ titulos quin tueare tuæ:
' Quemque refers, imitere virum: vetat ille profecto
78 Tranquilli comitem temporis esse fidem.
ui quamquam est factis ingens, & 79 conditur a te
Vir tanto, quanto 80 debuit ore cani:
t tamen ex illo nobis imitabile quiddam:
Inque fide 81 Theseus quilibet esse potest.
on tibi sunt hostes ferro, 82 clavaque domandi,
Per 83 quos vix ulli pervius Isthmos 84 erat:
d præstandus amor, res non 85 onerosa volenti:
Quis labor est puram non 86 temerasse fidem?
ec tibi, qui perstas 87 indeclinatus amico,
Non est quod lingua dicta 88 querente putes.

. 76 Quin fidem Thesei demonstres, ipse etiam opere. De quo scribis. 78 Ille cet, maxime adversis temribus juvandos esse ami; . 79 Describitur, cani, 80 Ita ut grandiloquentua superet illius rerum larum magnitudinem. 81 le Thesea quisque potest itari. 82 Ferream clavam lavit Theseus ereptam oco Periphetæ latroni, Vulni filio. 83 Hi erant *Sinis Pityocamptes*, pinos incurvans, eisque dilacerans viatores, quique Isthmum insiderat, & *Sciron* latro *Megarensis*. Vid. *Apol.* III. 15. 84 Angustia inter duo maria terra, in qua Corinthus. Vid. Plutarch. in Theseo. 85 Difficilis ei qui vult præstare. 86 Violare fidem nullus est labor. 87 Qui persistis constans. 88 De te querente, ac si idem non præstes.

EPI-

EPISTOLA XI.

GALLIONI.

ARGUMENTUM.

Factus Poeta certior Gallionis amici litteris de bitu uxoris, primo dicit nefas ducere non c lebrare illum suis carminibus, quandoquidem i le casum suum lacrymis & dolore semper pros cutus sit, quod itidem dicit se fecisse audita xoris ejus morte. Deinde exponit minime au dere eum consolari, propterea quod ipse prude tior optime novit ea, quæ sunt in eam re ab auctoribus scripta: additque fore ut toto i tervallo illo temporis, quo ejus litteras acc pit, quoque ipse suas ad eum mitteret, propt locorum distantiam, dolor ejus jam imminutu sit. Tertiam etiam rationem subjungit, cur no lit ullo consolationis genere uti, quod fortass alia ducta uxore nova, hujusmodi litteræ in tempestive accederent.

Gallio, crimen erit vix excusabile nobis,
  Carmine te nomen 2 non habuisse meo.
Tu quoque enim (memini) 3 cælesti cuspide facta
  Fovisti 4 lacrymis vulnera nostra tuis.
Atque utinam 5 rapti jactura læsus amici,
  Sensisses ultra, 6 quod quererere, nihil!
Non ita Dis placuit, qui te spoliare pudica
  Conjuge crudeles non 7 habuere nefas.
Nuncia nam luctus mihi nuper epistola venit:
  Lectaque cum lacrymis sunt tua 8 damna meis.
Sed neque solari prudentem stultior ausim,

Ver-

El. XI. 1 Te non nominatum & celebratum fuisse in carminibus meis. 3 Nam tu quoque facto Augusti ictu, reliqua. 4 Lacrymas profudisti ob calamitatem exilii mei; & eo solatio quasi quædam fomenta vulneribus meis adhibuisti. 5 Erepti tibi, ac in Pontum abire jussi. 6 Ob quod. 7 Existimarunt injustum esse. 8 Jactura uxoris.

Verbaque doctorum 9 nota referre tibi:
Finitumque tuum si non 10 ratione dolorem,
Ipsa jampridem suspicor esse 11 mora.
Dum tua pervenit, dum littera nostra recurrens
Tot maria, & terras permeat, annus abit.
12 Temporis officium solatia dicere certi est,
Dum dolor 13 in cursu est, dum petit 14 æger opem.
At cum longa dies sedavit 15 vulnera mentis,
Intempestive qui 16 fovet illa, 17 novat.
Adde quod (atque utinam verum tibi venerit 18 omen!)
Conjugio felix jam potes 19 esse novo.

---

9 Quæ jam nosti. 10 Rationibus variis, quibus perpensis adquiescimus. 11 Temporis longinquitate; *nullus enim dolor est, quem non longinquitas temporis minuat atque molliat*, ut Sulpicius Ciceroni dicit Epist. ad divers. l. IV. 5. 14. 12 Dicere solatia certum requirit tempus. 13 Adhuc est recens. 14 Desiderat, dum ipsi dolenti opus est solatium. 15 Dolorem, animi ægritudinem. 16 Quasi quamdam ipsis adferre medicinam vult. Elegantem locum e Symmacho L. 100. ep. adfert Cel. Verportennius, quem nos etiam faciamus nostrum. Ita vero habet: *Instaurant dolorem sera solatia, & ideo silentium præstare debemus, ne fortunæ vulnera, quæ cicatricem processu temporis ducunt, INTEMPESTIVE CONTRECTATA CRUDESCANT.* 17 Facit, ut recrudescat. 18 Utinam vere hæc scribam & omine. 19 Jam potes duxisse aliam uxorem, antequam epistola mea ad te perveniat.

EPI-

EPISTOLA XII.

TUTICANO.

ARGUMENTUM.

Ad Tuticanum scribens Poeta, caussam assignat, cur nullam ejus mentionem fecerit in libris suis. Deinde commemorat amicitiam, quæ sibi cum illo fuit a puero semper arctissima. Postremo illum rogat, ut apud Principem tueatur partes suas.

QUO minus in nostris ponaris, amice, libellis,
Nominis efficitur 2 conditione tui.
Ast ego non alium prius hoc 3 dignarer honore;
4 Est aliquis nostrum, si modo carmen honos.
Lex 5 pedis officio, naturaque nominis obstant:
Quaque meos adeas, est via nulla, 6 modos.
Nam pudet in geminos ita nomen scindere versus,
Desinat ut 7 prior 8 hoc, incipiatque 9 minor.
Et 10 pudeat, si te, qua syllaba parte 11 moratur,
12 Arctius appellem, Tuticanumque vocem.
Nec potes in versum 13 Tuticani more venire;
Fiat ut e longa syllaba prima brevis.
Aut 14 producatur quæ nunc 15 correptius exit;
Et sit 16 porrecta longa secunda mora.
His ego si vitiis ausim corrumpere nomen,
Ridear, & merito 17 pectus habere neger.
Hæc mihi caussa fuit dilati 18 nominis hujus,
19 Quod meus adjecto fœnore reddet ager.

Te-

Eleg. XII. 2 Quod in versus cogi nequit, quum repugnet syllabarum quantitas. 3 Cuperem, ut tu præ reliquis nominatus esses in libris meis. 4 Si modo legi in meis libris, honori alicui esse potest. 5 Carminis lex ejusque pedes non admittunt tuum nomen, & repugnant voluntati meæ officiosæ. 6 Versus. 7 Hexameter desinat syllaba *Tuti*. 8 Nominis tui parte. 9 Pentameter incipiat syllaba *canus*. 10 Et pudeat me omnino. 11 I. e. tertia. 12 Brevi syllaba, brevi mora efferendo syllabam natura porrectam. 13 Ita, ut te Tuticanum, priori syllaba brevi vocem. 14 Ut producatur secunda syllaba. 15 Brevis est. 16 Quantitate producta. 17 Rationem. Stultus esse viderer & ineptus. 18 Officii, quod tibi debui. 19 Allegoria. I. e. quod officium tempore futuro compensatu-

Teque canam quacumque 20 nota: tibi carmina mittam,
Pene mihi puero cognite pene puer.
Perque tot annorum seriem, quot habemus uterque,
Non mihi, quam fratri frater, amate minus.
Tu bonus hortator, tu duxque, comesque fuisti,
21 Cum regerem tenerâ frena novella manu.
Sæpe ego correxi sub te 22 censore libellos,
Sæpe tibi 23 admonitu facta litura meo est;
Dignam 24 Mæoniis 25 Phæacida condere 26 chartis
Cum te Pierides perdocuere Deæ.
27 Hic tenor, hæc viridi concordia cœpta juventa
Venit ad 28 albentes illabefacta comas.
Quæ nisi te moveant, duro tibi pectora ferro
Esse, vel 29 invicto clausa adamante 30 putem.
Sed prius huic desint & bellum, & frigora terræ,
Invisus nobis quæ 31 duo Pontus habet;
Et tepidus 33 Boreas, & sit præfrigidus Auster,
Et possit 34 fatum mollius esse meum;
Quam tua sint 35 lapso præcordia dura sodali:
Hic 36 cumulus nostris absit, abestque malis.
Tu modo per Superos, quorum certissimus ille
37 est,
Quo tuus assidue Principe crevit honor;
Effice, constanti profugum pietate tuendo,
Ne sperata 38 meam deserat aura ratem.

Quid

rus sum. 20 Nomine. 21 Quum primum equestris artis ponerem tirocinia, vel, me ad studia hæc adplicarem. 22 Quum tu judicium mihi tuum de carminibus meis aperires. 23 Sæpe delevisti quod ego improbabam. 24 Facta, inquit, tibi litura est, admonitu meo, quum scriberes Phæacidem tuam. 25 Carmen de Phæacum delicata vita, Ulyssisque apud Alcinoum hospitio, ex Hom. Odyss. H. & O. 26 Æquiparandam Homericis carminibus. *Mæonius* a patria Homerus dicitur & ejus carmina *Mæonia*, vel a *Mæonia*, regione Lydiæ. 27 Perpetuus amor ille. 28 Perduravit ad senectutem utriusque. 29 Invictus adamas, qui frangitur difficulter: adamas enim quasi ἀδαμαστος est indomitus, *invictus*. 30 ἀπυγάτα notat poetis solemni more. 31 Nempe bellum & frigus. 32 Qui frigidus est sua natura. 33 Qui est tepidus. 34 Mala mea, quod fieri non posse judico. 35 Adflicto. 36 Absit hoc malum a meis calamitatibus queis jam premor; immo, sat scio, abest, nec umquam erga me eris durus. 37 Vel Augustus, vel Tiberius, 38 Ne spes mihi desit; fore ut

Quid mandem, quæris? 39 peream, nisi dicere vix 40 est:
Si modo qui 41 periit, ille perire potest.
Nec quid agam invenio, nec quod nolimve velimve;
Nec satis utilitas 42 est mea nota mihi.
Crede mihi, miseros 43 prudentia prima relinquit;
Et sensus cum 44 re, consiliumque fugit.
Ipse, precor, quæras qua sim tibi parte 45 juvandus:
Quove viam facias ad mea vota 46 vado.

---

mitiorem exilii locum nanciscar. 39 Jurandi forma. 40 Licet, possum vix dicere. 41 Respicit præcedens *peream*. 42 Quid mihi prosit. 43 Mens aufertur primum miseris. Ex veteris Poetæ senariis est apud Lycurgum Orat. contra Leocratem, quorum ea est sententia.

Iratus ad pœnam si quos trahit Deus,
Auferre mentem talibus primum solet.

44 Fortuna secunda. 45 Quo pacto. 46 Qua ratione omnium commodissima. *Metaphor.* a fluminis transitu.

EPI

EPISTOLA XIII.

CARO.

ARGUMENTUM.

Ad amicum nomine Carum, & Cæsarum præceptorem scribens, primo dicit eum posse intelligere ex chartæ colore, & carminis structura, unde hæc epistola veniat: Postea subdit se carmen etiam composuisse lingua Getica in laudem Augusti, Liviæ, & ejus liberorum: Postremo eum per amicitiam rogat, ut quum jam agatur sextus annus, quo exulat, velit procurare, ut saltem in locum faciliorem traducatur.

O Mihi non 2 dubios inter memorande sodales,
Qui, quod es, id vere, Care, vocaris; 3 ave.
Unde saluteris, 4 color hic tibi proximus index,
Et 5 structura mei carminis esse potest.
Non quia mirifica est, sed quod non publica 6 certe:
Qualis enim cumque est, non latet 7 esse meam.
Ipse quoque, ut chartæ 8 titulum de fronte revellas,
9 Quod sit opus, videor dicere posse, tuum.
Quamlibet 10 in multis positus noscere libellis;
Perque observatas inveniere notas.

Pio-

El. XIII. 2 Certos. 3 Salve. 4 Exponunt *chartæ atrita & squalentis* contrectantium manibus, i. e. tabellionum. Sed rectius interpreteris *colorem nigrum & lugubrem*, indicem exilii. Trist. I. 1. 61.

Ut titulo careas, ipso noscere colore,
Dissimulare velis te licet esse meum.

5 Stilus, compositio, idea sermonis. 6 Quod, quia privatim ad amicum est scripta hæc epistola, non eo cultu est, quam libri mei publici juris facti. *Petron.* Arb. el. 1. quoniam sermonem habes *non publici saporis*, ad quem locum Ovidii hæc verba adscripsit Cel. *Burmannus* p. 14. 7 Non ignorari potest, eam meo deberi ingenio. 8 Quamvis titulum in chartæ tuæ, litterarum tuarum principio non ponas. 9 Vel hoc *quod* esse potest *conjunctio* vel *pronomen*, ad *opus* relatum, quod omnino, quam illud, elegantius dicitur. 10 Inter scripta multorum quamvis

Produnt auctorem 11 vires, quas Hercule dignas
  Novimus, atque illi, quem 12 canis, esse pares,
Et mea Musa potest proprio deprehensa 13 colore,
  Insignis 14 vitiis forsitan esse suis.
Tam mala 15 Thersiten prohibebat forma latere,
  Quam 16 pulchra 17 Nireus conspiciendus erat.
Nec te mirari, si sunt vitiosa, decebit
  Carmina, quæ faciam pene poeta Getes.
Ah pudet! & scripsi Getico sermone libellum;
  Structaque sunt 18 nostris barbara verba modis.
Et placui, gratare 19 mihi, cœpique poetæ
  Inter inhumanos nomen habere Getas.
Materiam 20 quæris? laudes de Cæsare dixi:
  Adjuta est 21 novitas numine nostra 22 Dei.
Nam 23 patris Augusti docui mortale fuisse
  Corpus; in æthereas 24 numen abisse domos:
Esse 25 parem virtute patri, qui frena rogatus
  Sæpe recusati 26 ceperit imperii:
Esse 27 pudicarum 28 Vestam te, Livia, matrum,
  Ambiguum nato 29 dignior, an ne 30 viro:
Esse 31 duos juvenes firma adjumenta 32 Parentis,
  Qui dederint animi 33 pignora certa sui.

Hæc

---

tua ponantur. 11 Ingenti sc. 12 De quo carmen composuisti, nempe Hercule. 13 Dicendi genere & charactere. 14 Cognosci potest. 15 Redi ad III. 9. 101. 16 Præstanti forma. 17. Vid. *Homer.* Iliad. β. 659. qui pulcherrimum omnium Græcorum ad Trojam venisse refert. Erat Charopi Regis & Aglajæ fil. ex Syme, inter Rhodum & Gnidum, insula. 18 Latino metro & rythmis sermone Getico versus scripsi. 19 Gratulare mihi. 20 Scire cupis ejus carminis quæ sit materia, quod argumentum? 21 Scribendi genus novum. 22 Augusti ἀποθεώσει. 23 Ita pater *Quirinus*, *Tiberius*, *Jupiter* pater sæpe ab auctoribus probæ notæ dicitur. 24 Illud, quod divinum fuit, animum. 25 Tiberium qui diu imperium recusavit, virtute parem esse Augusto. 26 Susceperit imperium *Metaph.* Ceterum *Sueton.* videatur Tiberio c. 24. & *Tacit.* Ann. I. 9. 11. seqq. 27 Te, Livia, a matronis Vestæ instar coli. 28 De Vesta Vid. nostrum Fast. VI. 249. *Lipsium* pecul. Syntagmate de Vesta & Vestalibus. *Nieupoort* Comp. ant. Ro. p. m. 210. ubi docet duas Vestas fuisse, alteram *majorem*, *minorem* alteram, illa *terram*, hac *ignem* significatum fuisse, *virginem*que dictam, quod *ignis* nihil gignat. 29 Tiberio. 30 Augusto. 31 Drusum & Germanicum. 32 Scil. docui, cecini. 33 Documenta fortitudi-

Hæc ubi non patria perlegi ſcripta 34 Camena,
35 Venit & ad digitos ultima charta meos;
Et caput, & plenas omnes 36 movere pharetras,
Et longum Getico murmur in ore fuit.
Atque aliquis, 37 *Scribas hæc cum de Cæſare, dixit,*
Cæſaris imperio reſtituendus eras.
Ille quidem dixit: ſed me jam, Care, nivali
38 Sexta relegatum bruma ſub axe videt.
Carmina nil proſunt: nocuerunt 39 carmina quondam,
40 Primaque tam miſeræ cauſſa fuere fugæ.
At tu per ſtudii communia fœdera 41 ſacri,
Per non vile tibi nomen 42 amicitiæ;
Sic capto 43 Latiis 44 Germanicus hoſte catenis,
Materiam 45 veſtris præbeat ingeniis;
Sic valeant 46 pueri votum commune 47 duorum,
Quos laus 48 formandos eſt tibi magna datos;
Quanta potes 39 præbe noſtræ momenta ſaluti;
Quæ niſi mutato 50 nulla futura loco eſt.

---

nis & virtutum. Germanicus nempe monſtravit fortitudinem ſuam in bellis German. Druſus vero in compeſcendo ſeditioſo Pannonico exercitu. Lege *Tacitum* Ann. I. 24. 34 Muſa, ſermone Getico, Camenæ Muſæ ſunt quaſi *Canenæ* a canendo. Vid. *Serv.* ad *Virgil.* Ecl. III. 59. 35 Poſtquam librum evolvi uſque ad ultimam paginam, Scythiſque perlegi. 36 Omnes Getæ nutu capitum & pharetrarum motu carmen meum probarunt. 37 Ex Getarum numero. 38 Sextum annum jam ago in Scythia. 39 Mihi. Artem Amandi ſignificat. 40 Præcipue fuere in cauſa ut in exilium pellerer. 41 Poetici. 42 Per amicitiam noſtram, quam vilem non exiſtimas. 43 Romanis. 44 Per Germanici felicitatem & fortitudinem orat. 45 Faciat ea, de quibus ſcribere poſſitis. 46 Filii Germanici. Sup. II. 2. 75. 47 Cæſareæ domus univerſæ ſpes & votum. 48 Hos tuæ traditos eſſe diſciplinæ, magnæ tibi laudi eſt. 49 Quantum ſitum eſt in te, mihi ſis auxilio. 50 Quæ nulla eſt futura, i. e. de qua plane erit actum, niſi mutetur locus mei exilii.

EPI.

EPISTOLA XIV.

TUTICANO.

ARGUMENTUM.

Ad eundem Tuticanum, ad quem superius scripserat, hanc etiam epistolam mittit Poeta; dicitque, se quemcumque locum, vel incommodissimum, magis optare ubi exulet, quam Tomitanam Urbem. Deinde se excusat, quod non debeant Tomitæ id ægre ferre; siquidem locum, non homines vituperat. Postremo fatetur se ab eis affectum fuisse beneficiis.

HÆC tibi mittuntur, quem sum 2 modo carmine questus
Non aptum numeris nomen habere meis.
In 3 quibus, excepto 4 quod adhuc 5 utcunque valemus;
Nil me præterea quod juvet, invenies.
Ipsa quoque est invisa 6 salus: suntque ultima vota
7 Quolibet ex istis 8 scilicet ire locis.
Nulla 9 mihi cura est, terra quam muter ut 10 ista,
Hac 11 quia, quam video, gratior omnis erit.
In medias 12 Syrtes, mediam mea vela 13 Charybdin
Mittite, 14 præsenti dum careamus humo.
Styx quoque, si quid ea est, bene commutabitur Istro;
Si quid & inferius, quam Styga, mundus habet.
Gramina cultus ager, frigus minus odit hirundo;
Pro-

Eleg. XIV. 2 Vid. El. 2. 5. 6. 3 Verbis, litteris. 4 Eo, sc. ea re. 5 Mediocriter. 6 Vita, odio vitam habeo. 7 Quemlibet in locum alium. 8 Tomis. 9 Hæc unica cura mea est. 10 Transferar aliorsum. 11 Quia quælibet alia gratior erit hac, quam video, seu in qua sum. 12 Vid. *Salust.* B. Jug. c. 78. *Syrtes ἀπὸ τῶ σύρειν, trahere*, dictæ, sinus sunt duo ad littora Africæ, alicubi profundi, alicubi vadosi, hincque navigantibus infesti. Add. *Solin.* Polyh. c. 27. *Lucan.* IX. 303. 13 Redi ad El. 10. 27. hujus libri. 14 Dummodo hoc loco non sim, quo

Proxima 15 Marticolis quam loca Naſo Getis.
Talia 16 ſuccenſent propter mihi verba Tomitæ,
Iraque carminibus 17 publica mota meis.
Ergo ego ceſſabo numquam per carmina lædi,
18 Plectar & incauto ſemper ab ingenio?
Ergo ego ne ſcribam, digitos 19 incidere cunctor?
Telaque adhuc demens, quæ nocuere, ſequor?
Ad veteres ſcopulos iterum 20 divertor, & illas,
In quibus 21 offendit naufraga puppis, aquas.
Sed nihil admiſi; nulla eſt mea culpa, Tomitæ;
Quos ego, cum 22 loca ſim veſtra peroſus, amo.
Quilibet 23 excutiat noſtri monumenta laboris;
Littera de vobis eſt mea queſta nihil.
Frigus, & incurſus omni de parte timendos,
Et quod pulſetur murus ab hoſte, queror.
In loca, non homines, veriſſima 24 crimina dixi,
Culpatis veſtrum vos quoque ſæpe ſolum.
Eſſet perpetuo ſua quam vitabilis 25 Aſcra,
Auſa eſt 26 Agricolæ Muſa docere 27 ſenis.
At fuerat terra 28 genitus, qui ſcripſit, in illa:
29 Intumuit vati non tamen Aſcra ſuo.
Quis patriam 30 ſollerte magis dilexit Ulyſſe?
Hoc 31 tamen aſperitas indice nota loci eſt.
Non loca, ſed mores ſcriptis vexavit amaris
32 Scepſius Auſonios, actaque 33 Roma rea eſt.

---

jam commoror. 15 Bellico-
ſis. 16 Iraſcuntur. 17 O-
mnium Tomitarum iram irri-
tavi meis carminibus, quia
ſemper queror de peſſima i-
pſorum regione. 18 Puniar,
feram damnum. 19 Nervos
digitorum concidere, *Lah-*
men. 20 Declines a curſu
tuto. *Allegoria*. 21 Quaſſa-
ta, concuſſa eſt, *augeſtoſſem*
hat, *Schaden gelitten*. 22
Quamvis. 23 Inquirat in li-
bris meis, carminibus. 24
Reprehendi loca, & eorum
vitia & miſeriam indicavi.
25 Bœotiæ in Theſpienſi agro
vicus, ad Heliconem ſitus,
ubi Heſiodi habitavit parens.
26 Heſiodi, qui ſcripſit ἔρ-
γα καὶ ἡμέρας, ſ. de a-
gricoltura. 27 Vid. hunc ſe-
nem ἐργ. verſ. 63. 28 Sal-
tem ibi educatus: Vid. *Stra-*
bon. XIII. & *Suidam*, ite-
rum *Strab*. lib. IX. ubi pa-
triam Heſiodi vocat *Aſcram*.
29 Irata fuit. Noſter Met.
II. 508.

Intumuit Juno, poſtquam
inter ſidera pellex
Fulſit, *cetera*.

30 Prudente. 31 Tamen *aſ-*
peram dixit patriam ſuam I-
tacham: Vid. *Homer*. κ 417.
463. 32 Metrodorus Scepſius,
Philoſophus, qui ab odio er-
ga Romanos μισορωμαῖος
eſt adpellatus. Vid. Plin. I.
34. 7 *Scepſius* autem dicitur
ab urbe *Scepſi* in agro Tro-
jano ad Idam montem ſita.
33 Adcuſata ab eo: nam Me-

Falsa tamen passa est 34 æqua convicia mente:
  Obfuit auctori nec 35 fera lingua suo.
At malus interpres populi mihi concitat iram,
  Inque novum crimen carmina nostra 36 vocat.
Tam felix utinam, quam pectore candidus, essem,
  Extat 37 adhuc nemo saucius ore meo.
Adde, quod 38 Illyrica si jam pice 39 nigrior essem,
  Non 40 mordenda mihi turba 41 fidelis erat.
42 Molliter a vobis mea 43 sors excepta, Tomitæ,
  Tam mites 44 Grajos indicat esse viros.
Gens mea Peligni, regioque domestica Sulmo
  Non potuit nostris lenior 45 esse malis.
Quem vix incolumi 46 cuiquam, salvoque daretis,
  Is datus a vobis est mihi nuper honor.
Solus adhuc ego sum vestris 47 immunis in oris,
  Exceptis, si 48 qui munera legis habent.
Tempora sacrata mea sunt velata 49 corona,
  50 Publicus 51 invito quam favor imposuit.
Quam grata est igitur 52 Latonæ 53 Delia tellus,
  Erranti tutum quæ dedit una locum;
Tam mihi cara Tomis: patria quæ sede fugatis
  Tempus ad 54 hoc nobis hospita fida manet.
Di modo fecissent, placidæ spem posset habere
  Pacis, & a gelido longius 55 axe foret.

EPI-

---

trodorus mores Romanos scriptis traduxit. 34 Roma. 35 Injuriis indulgens, ἀκογαςυς γλῶττα. 36 Dicit, me crimen contra Tomitas in carminibus meis admisisse. 37 Nemo adhuc a me lingua aut scripto læsus est. 38 Proverbium est: dicit: Si vel maxime forem maledicus, tamen conviciis in fideles Tomitas parcerem. 39 Pertinet huc illud *Horatii* Serm. I. 4. 85. Hic *niger* est, hunc tu, Romane, caveto. Adde de Arte II. 658. 40 Laceranda conviciis. 41 Tomitarum turba, quæ amicissima est. 42 Humanitate magna. 43 Ego in exilium ejectus. 44 Græcos, a quibus estis oriundi. h. e. testati fuistis, vos non esse barbaros, sed moribus Græcis, humanissimisque. 45 Quam vos erga me fuistis. 46 Non tam infelici, ac ego sum. 47 Vid. Sup. el. 9. 102. 48 Qui immunitatem legum beneficio consecuti sunt, quod fiebat, si quis pro patria magni quid præstiterat, aut Olympia vicerat. 49 Corona ex hedera facta. 50 Quam consecutus sum invitus Tomitarum publico consensu, propter carmen Scythica lingua conscriptum, de quo supra. 51 Sc. mihi. 52 Quæ mansit in Delo insula, exagitata ante a Junone per totum orbem, ac Dianam ibi & Apollinem peperit, Vid. *Apollod.* I. 4. 1. 53 Insula Delus, una ex Cycladibus. 54 Usque ad hoc tempus. 55 Septentrione.

EPISTOLA XV.

SEXTO POMPEJO.

ARGUMENTUM.

Ad Sextum Pompejum scribens Poeta, profitetur se illi ante omnes debere, Cæsare tamen excepto, cui debet vitam. Deinde eum precatur ut ab Imperatore, quem summa colit pietate, impetret sibi mitius exilium: excusatque se invitum hæc eadem sæpius petere, sed præ nimia immoderata cupidine se excusandum esse.

Siquis adhuc usquam nostri non immemor exstat,
  Quidve relegatus Naso, requirit, agam;
Cæsaribus vitam, Sexto debere salutem
  Me sciat: 2 a Superis hic mihi primus erit.
Tempora nam miseræ complectar ut omnia vitæ,
  A meritis ejus pars 3 mihi nulla vacat:
Quæ 4 numero tot sunt, quot in horto fertilis arvi
  Punica 5 sub lento cortice grana rubent.
Africa quod segetes, quot 6 Tmolia terra racemos,
  Quot 7 Sicyon 8 baccas, quot parit 9 Hybla favos.
Confiteor: 10 testere licet: signate 11 Quirites:
  Nil opus est legum 12 viribus: ipse 13 loquor.
Inter opes & me, 14 rem parvam, pone 15 paternas:

Pars

Elegia XV. 2 Hic Pomp. a Cæsaribus mihi erit proximus, & post eos imprimis colendus. 3 Omni tempore exilii mei bene de me meritus. 4 Merita. 5 In malo *Granato* seu Punico grana sunt. 6 *Tmolus* seu *Tymolus*, Lydiæ mons est, vinetis celebris & Baccho sacer. Noster Metam. XI. 86. 551. 7 *Sicyon*, Peloponnesi urbs, quæ olivis abundabat. *Virgil. Georg.* II. 519 *Sicyonia bacca, habet*. Vid. quæ dicemus ad *Probam Falconiam*. 8 Olivas. 9 Civitas & mons in Sicilia, melle & thymo abundans. 10 Testes confessionis hujus advoces. 11 Ad consuetudinem testamentorum faciendorum alludit, ubi subscribebant testes annuloque testamentum signabant. 12 Non opus est, ut judicio agas, & rem debitam tibi vindices. 13 Confiteor id quod debeo. 14 Ut rem parvam. 15 Me quoque refer inter opes paternas, hoc est, ad te

Pars ego sum 16 census quantulacumque tui.
Quam tua 17 Trinacria, regnataque terra Philippo,
Quam domus 18 Augusto continuata Foro:
Quam 19 tua rus 20 oculis domini Campania gratum,
Quæque relicta 21 tibi, Sexte, vel empta 22 tenes;
Tam tuus en ego sum; cujus 23 a te munere 24 tristi
Non potes in Ponto dicere habere nihil.
Atque utinam 25 possis, & detur amicius 26 arvum,
Remque tuam 27 ponas in meliore loco!
Quod quoniam 28 in Dis est, tenta lenire precando
Numina, perpetua quæ pietate colis.
Erroris nam tu, vix est 29 decernere, nostri
Sis 30 argumentum majus, an auxilium.
Nec 31 dubitans oro: sed flumine sæpe 32 secundo
Augetur remis cursus euntis aquæ.
Et pudet, & metuo semperque, eademque precari,
Ne subeant animo tædia justa tuo.
Verum quid faciam? res immoderata cupido est:
Da veniam vitio, 33 mitis amice, meo.
Scribere sæpe aliud cupiens, delabor 34 eodem;
Ipsa locum per 35 se littera nostra rogat.
Seu tamen effectus habitura est 36 gratia, seu me
Dura jubet gelido Parca sub axe mori.
Semper inoblita repetam tua munera mente;
Et mea me 37 tellus audiet esse tuum.
Audiet & cælo posita est quæcunque sub 38 illo,

 Tran-

me pertinere, tibique esse devotissimum judica. 16 Patrimonii. 17 Prædium tuum in Sicilia aut Macedonia. 18 Tua domus propinqua est foro Aug. 19 Sc. est. 20 Prædium in Campania. 21 Scil. a parentibus hæreditate. 22 Possides. 23 Qui ob beneficium tuum, quo vitam mihi conservasti, non potes dicere, *reliqua*. 24 Horrido in Ponto. 25 Sc. dicere, nihil te in Ponto habere. 26 Locus pacatior. 27 Me, qui tuus, & inter tuas res sum. 28 Penes Deos, Cæsares. 29 Vix licet dicere. 30 Probatio, an probes magis, me errore quodam peccasse. 31 Nec ita oro, ac si dubitem de tua in me fide. 32 Per se currente flumine. 33 Cupiditati meæ. 34 Idem tamen scribo, nempe de exilio meo, deque cupiditate reditus in patriam. 35 Contra voluntatem meam fit ut idem scribam semper. 36 Qua vales apud Cæsarem. 37 Patria. 38 *Ullo* legunt aliqui, etiam satis bene: sed videtur præ-

Transit nostra feros si modo Musa Getas:
Teque meæ caussam, servatoremque salutis,
Meque tuum libra 30 norit & ære minus.

---

stare *illo*, quo Italica terra indicatur. 36 Me norit tui esse mancipii, quamvis æs & libra mancipationi non adfuerit. Vid. *Gronov.* observat. lib. I. 1. solebant autem Romani in mancipatione ficta emtione, adpendendo libra ære, uti. Id docent pluribus Jure consultorum & antiquitatum libri.

EPISTOLA XVI.

AD INVIDUM.

ARGUMENTUM.

Admonet in hac ultima epistola Poeta invidum, ne carmen suum laceret, ostendens se exulem esse tanquam mortuum: affirmatque solere livorem pasci tantum in vivis, post cineres vero quiescere; & hac ratione dicit eum debere non ulterius in carmen suum distringere invidiæ stimulos ac dentes, cum sint multi alii celebres poetæ, quos enumerat: docetque eos posse commodius reprehendi.

INvide, quid laceras Nasonis carmina 2 rapti?
Non solet ingeniis 3 summa nocere dies.
Famaque post 4 cineres major venit: & mihi nomen
Tunc quoque, cum vivis annumerarer, erat:
Cum foret & 5 Marsus, magnique 6 Rabirius oris,
Iliacusque 7 Macer, sidereusque 8 Pedo:
Et, qui Junonem 9 læsisset in Hercule, 10 Carus, Ju-

Eleg. XVI. 2 Abrepti e patria in exilium & civiliter mortui. 3 Mors, vitæ finis. 4 Post mortem. 5 Qui Amazonidem scripsit. 6 Bellum hic Augusti Actiacum contra Antonium descripsit. 7 Iliaci belli scriptor. 8 Sublimi dictione scribens, cui quidam, interque eos Cel. *Clericus*, tribuunt consolationem ad Liviam de morte Drusi, quam laudatissimus *Clericus* edidit plane egregie illustratam. 9 Offendisset laude Herculis. 10 Qui Hercu-

Junonis si jam non gener 11 ille foret:
Quique dedit Latio carmen regale 12 Severus,
Et cum subtili 13 Priscus uterque Numa:
Quique vel 14 imparibus numeris, 15 Montane, vel 16 æquis
Sufficis; & gemino carmine nomen habes.
Et 17 qui Penelopæ rescribere jussit Ulyssen,
Errantem sævo per duo lustra mari:
18 Quique suam 19 Trœzen, imperfectumque 20 dierum
21 Deseruit celeri morte Sabinus opus.
Ingeniique sui dictus cognomine 22 Largus,
Gallica 23 qui Phrygium duxit in arva senem:
Quique canit 24 domitam Camerinus ab Hercule Trojam,
Quique sua 25 nomen 26 Phyllide Tuscus habet.
Velivolique maris 27 vates, qui credere posses
Carmina cæruleos composuisse Deos:

les ante inimicus erat Junonis, eamque sagitta vulneravit, postmodum ejus gener factus est ducta in matrimonium *Hebe* Junonis filia. Vid. Metam. IX. 179. 11 Hercules. 12 Redi ad Eleg. 1. hujus libri. 13 Duo igitur fuere Prisci, quorum *C. Lutorius* Priscus carmen in mortem Germanici composuit. Scripserunt vero hi Prisci vitam *Numæ* Romanor. Regis. 14 Elegiaco. 15 Vid. *Senecam*, ep. 123. 16 Hexametro. 17 *Aul. Sabinum* intelligit, qui conscripsit epistolas Ulyssis ad Penelopem, Hippolyti ad Phædram, aliasque, queis responderur Ovidii epistolis Heroidum. 18 *Sabinus* forte, qui Troezenia scripserit. 19 Troezen insula Neptuno sacra & objecta Atticæ. 20 *Fastus* forsan. 21 Ad finem perducere non potuit. 22 Poeta *Largus*, nomen conveniens ingenio, facultate poetica maxime pollenti. 23 Qui scripsit de *Antenore* e Phrygia profugo, qui in Gallia Cisalpina, Veneris, sed collocavit. *Livius* I. 1. 2. constat, casib variis Antenorem cum multitudine Henetum, qui sed ei ne ex Paphlagonia pulsi & [illegible] des & ducem, rege Pylæmene ad Trojam amisso, quærebant, venisse in intimum maris Adriatici sinum, Euganeisque, qui inter mare Alpesque incolebant pulsis, *Henetos* Trojanosque eas tenuisse terras, & in quem primum egressi sunt locum, Troja vocatur, pagoque inde Trojano nomen est, gens universa *Veneti* adpellati. 24 Expugnatam ideo, quoniam Laomedon Rex pactas Herculi equos noluit tradere. Vid. *Apollodor.* II. 5. 9. 25 Famam Phyllide cantata. 26 Amica vel etiam Lycurgi filia, amata a Demophoonte. Vid. Noster Heroid. ep. II. 27 *Va*

28 Quique acies Libycas, Romanaque prælia dixit,
Et Marius scripti 29 dexter in omne genus;
30 Trinacriusque suæ Perseidos auctor, & auctor
31 Tantalidæ reducis, 32 Tyndaridosque Lupus:
Et 33 qui Mœoniam 34 Phæacida vertit, & una
Pindaricæ fidicen tu quoque, 35 Rufe, lyræ:
Musaque Turrani tragicis innixa 36 cothurnis;
Et tua cum socco Musa, 37 Melisse, levis.
Cum Varius Gracchusque darent fera 38 dicta tyranni,
Callimachi 39 Proculus molle teneret iter:
(Tityrus 40 antiquas & erat qui pasceret herbas,)
Aptaque 41 venanti Gratius 42 arma daret.
43 Najadas a Satyris caneret Fontanus amatas,
Clauderet 44 imparibus verba Capella modis.
Cumque forent alii, quorum mihi cuncta referre
Nomina longa mora est, 45 carmina vulgus habet.

---

ro *Atacinus*, qui Argonautica scripsit librisque complexus est IV. ex Apollonio miro artificio & ingenio plane divino expressos. 28 Non liquet, hic quis lateat. 29 Aptus ad omne genus carminum. 30 Siculus *Lupus*, qui de Perseo scripsit, diversus a *Lupo* ut videtur, qui de reditu Helenæ & Menelai, *a Tantalo* genus ducentis, carmen composuit. 31 Menelai. 32 Helenæ. 33 Tuticanum designat. 34 Carmen Homeri de Phæacibus. 35 Rufe, qui carmine lyrico, ut Pindarus, comœdias scripsisti. Vid. *Acron.* ad Horat. Art. Poet. 288. 36 Calceamenti genus est *cothurnus*, quo utebantur in tragœdiis, quemadmodum in comœdiis *soccis*. 37 Vid. *Sveton.* de Illustr. Grammat. scripsit Comœdias *Trabeatas*, a lucum equitumque veste sic dictas, fuitque libertus Mæcenatis. 38 Scriberent de conviciis Thyestis in Atreum. Nam Q. Varrus & Gracchus de Thyeste scripserunt tragœdias. Acron. ad Horat. I. ep. 4. 3. 39 Imitaretur in elegiis Callimachum. 40 Hunc nis nunc versum inclusimus cum Cel. Burmanno forte non sat sanum, nam elegans omnino emendatio Heinsiana:

Tityron antiquas recubasse referret ad undas,

ut ad Gratium hæc pertineant, qui Bucolica etiam scripsit. 41 De venatione scriberet. 42 Hujus Gratii poemata elegantissima sunt, & olim forte eodem, quo hæc scribimus, modo a nobis edentur denuo in lucem. De editionibus eorum docet Cel. *Fabricius* Bibl. Latin. Miserrima omnium videtur ea, quam summus cætera vir Gasp. Barthius dedit Hanoniæ 1617. una cum Nemesiano & Calpurnio. 43 Nymphas fontium, quam amatas esse a Satyris Fontanus cecinit. 44 Carmine elegiaco scriberet. 45 Et

Essent 46 & juvenes, quorum quod 47 inedita cura est,
Appellandorum nil mihi 48 juris adest:
Te tamen in 49 turba non ausim, Cotta, silere;
50 Pieridum lumen, præsidiumque fori.
Maternos 51 Cottas cui, Messalasque paternos
52 Maxima nobilitas 53 ingeminata dedit.
Dicere si fas est, claro mea nomine Musa,
Atque inter tantos, quæ legeretur, erat.
Ergo summotum patria proscindere, livor,
Desine; neu cineres 54 sparge, 55 cruente, meos.
Omnia perdidimus, tantummodo vita relicta est,
Præbeat ut 56 sensum materiamque malis.
Quid juvat 57 extinctos ferrum 58 dimittere in artus?
Non habet in nobis 59 jam nova plaga locum.

---

quorum carmina in omnium sunt manibus. 46 Quum essent. 47 Nondum in lucem edita sunt carmina. 48 Quos adpellare suis nominibus, non debeo. 49 Inter tantum numerum poetarum. 50 Qui es poeta pariter ac orator optimus. 51 Qui ducis genus maternum ex *Cottarum* stirpe, paternum vero ex *Messalarum* 52 Adludere videtur ad cognomen Messalarum, qui *Maximi* vocabantur. 53 Propter splendidissimum genus Cottarumque & Messalarum. 54 Dirue quasi meos cineres. 55 Immitis, invide, crudelis. 56 Qua sentiam adhuc mea mala. 57 In mortuum corpus. 58 Pungere ense mortuum. 59 Ego jam quasi ita sum confossus, ut in corpore meo locus vulnere carens non inveniatur, h. e. jam sum satis miser. *Metaph.*

P. OVIDII NASONIS

LIBELLUS

IN IBIN

Ex Editione Andreæ Naugerii.

ARGUMENTUM.

bis Ovidii nomen maledictis ubique lacerabat, atque ipsum falsis criminationibus in invidiam atque odium vocabat. Tum ejus uxorem perpetuis flagitationibus sollicitabat. Denique tanquam vulturius fortunis ejus inhians, quas naufragii sui tabulas appellat, ipsum ad extremam inopiam redigere conabatur. Et profitetur se Callimachum imitari, a quo Apollonius Rhodius, Ibidis nomine ornatus, diris & execrationibus devotus est. Salvagnius suspicatur Higynum esse, quem Ovidius Ibin appellat, illum, inquam, de quo Suetonius meminit lib. de claris Grammaticis: is autem est, cujus mythologici libri, omnium manibus triti, supersunt.

TEmpus ad hoc, lustris jam bis mihi quinque peractis,
Omne fuit Musæ carmen 2 inerme meæ:
Nullaque, quæ possit, scriptis tot millibus exstat
Littera Nasonis 3 sanguinolenta legi.
Nec quemquam nostri, nisi nos, læsere libelli;
Artificis periit cum caput Arte sua.
4 Unus (& hoc ipsum est injuria magna) perennem
Candoris titulum non sinit esse mei.
Quisquis is est, (nam nomen adhuc utcumque tacebo)
Cogit inassuetas 5 sumere tela manus.
Ille 6 relegatum gelidos Aquilonis ad ortus
Non sinit exilio 7 delituisse suo.

2 Maledici nemini meis carminibus. 3 Maledicum carmen. 4 Ibis nempe. 5 Cogit me, qui neminem adhuc versibus læsi, male Ibin tractare, & me defendere. 6 Me qui sum relegatus in Pontum, ubi oritur Aquilo. 7 Quietum es-

8 Vulneraque immitis requiem quærentia vexat:
9 Jactat & in toto verba canina foro:
Perpetuoque mihi sociatam 10 fœdere lecti
Non patitur miseri funera flere viri.
Cumque ego quassa meæ 11 complectar membra cari
Naufragii 12 tabulas pugnat habere mei. (næ
Et qui debuerat subitas 13 extinguere flammas,
Is prædam medio raptor ab igne petit.
Nititur ut profugæ desint alimenta 14 senectæ;
Heu quanto nostris dignior ipse malis!
Dii 15 melius! quorum longe mihi maximus 16 ille est,
Qui nostras inopes noluit esse 17 vias.
Huic igitur meritas grates, ubicumque licebit,
Pro tam mansueto pectore semper agam.
Audiet hæc Pontus: faciat quoque forsitan idem,
Terra sit ut proprior 18 testificanda mihi.
At tibi, 19 calcasti qui me, violente, jacentem,
Quamlibet & misero debitus hostis ero.
Desinet esse prius contrarius ignibus humor;
Junctaque cum Luna lumina 20 Solis erunt;
Parsque 21 eadem cæli Zephyros emittet & Euros;
Et tepidus gelido flabit ab axe Notus;
Et nova 22 fraterno veniet concordia fumo,
Quem vetus accensa separat ira pyra;
Et Ver Autumno, Brumæ miscebitur Æstas;
Atque eadem regio Vesper & Ortus erunt;
Quam mihi sit tecum positis, quæ sumpsimus, armis
Gratia, 23 commissis, improbe, 24 rupta tuis:
Quam dolor hic unquam spatio evanescere possit,
Leniat aut odium tempus, & hora meum.
Pax erit 25 hæc nobis, donec mihi vita manebit,
Cum pecore 26 infirmo quæ solet esse lupis.

se. 8 Me quasi vulneratum & qui amans sum quietis, sive cui adflicto addenda adflictio non est. 9 De me male in urbe loquitur. 10 Uxorem meam. 11 Colligam. 12 Reliquias, bona mea. 13 Qui opem mihi debebat ferre. 14 Vult ad se rapere bona mea, ut mihi in Ponto senescenti necessaria desint. 15 Id Dii prohibeant. 16 Augustus. 17 Inter exilium. 18 Testis meæ in eum gratæ mentis citanda, si nempe in propiorem Romæ locum transferar. 19 Qui me injuria adfecisti miserum. 20 Sol. 21 Eadem cæli plaga. 22 Eteoclis & Polynicis cadaveribus in pyram conjectis, fumus divisus est in duas partes, ut indicaretur dissidens de regno fratrum eorum animus. 23 Injuriis. 24 Rupta Gratia, i. e. pax a te rupta. 25 Talis. 26 Ovibus Horat. Ep. 4.

Prima quidem [27] cœpto committam prælia versu:
Non soleant quamvis hoc [28] pede bella geri.
Utque petit primo plenum flaventis arenæ
Nondum calfacti velitis hasta solum:
Sic ego te ferro nondum jaculabor acuto;
Protinus invisum nec petet hasta caput.
Et neque nomen [29] in hoc, nec dicam facta libello:
Teque brevi, qui sis, dissimulare sinam.
Postmodo si perges, in te mihi liber [30] Iambus
Tincta [31] Lycambeo sanguine tela dabit.
Nunc, quo [32] Battiades inimicum devovet [33] Ibin,
Hoc ego devoveo teque tuosque modo.
Jtque ille, historiis involvam carmina [34] cæcis,
Non soleam [35] quamvis hoc genus ipse sequi.
Illius [36] ambages imitatus in Ibide dicar
Oblitus moris judiciique mei.
Et quoniam qui sis, nondum quærentibus [37] edo;
Ibidis interea tu [38] quoque nomen habe.
Utque mei versus aliquantum [39] noctis habebunt;
Sic vitæ series tota sit [40] atra tuæ.
Hæc tibi natali [41] faxo, Janique Kalendis
Non mentituro quilibet ore legat.
Di maris & terræ, quique his meliora tenetis
Inter diversos cum Jove regna [43] polos:
Huc precor; huc vestras omnes advertite mentes,
Et sinite optatis pondus inesse meis.

Ipsa-

Lupis & agnis quanta sortito obtigit,
Tecum mihi discordia est.

[27] Hoc in te carmine. [28] Metro, sed jambico potius. [29] Nec nomen hic tuum, nec injurias in me meosque tuas aperiam. [30] Jambici versus mordacissimi sunt, queis primus usus esse Archilochus dicitur. [31] *Lycamben* Archilochus poeta Jambicis versibus eo adegit, ut laqueo vitam finiret, propter denegatam scilicet sibi filiam Meobolen. [32] Callimachus filius Batti. [33] Apollonium Rhodium, discipulum suum. [34] Obscure scribam, & ita, ut non a quolibet statim tu & tua crimina intelligantur. [35] Quamvis alias neque hanc insectandi alios rationem sequi soleam. [36] Antea quod dixerat *involvere carmina cæcis historiis*, hoc nunc vocat *ambagibus uti*. [37] Dico, aperio. [38] Uti Ibis Apollonius Rhodius a Callimacho vocatus est. [39] Obscuri aliquantisper erunt. [40] Infelix. [41] Faciam, ut has imprecationes quilibet tibi legat natali tuo & Kal. Januariis, pessimi ominis caussa. [42] In cælo,

Ipsaque tu Tellus, ipsum cum fluctibus Æquor,
Ipse meas Æther accipe summe preces:
Sideraque, & radiis circumdata Solis imago,
Lunaque, quæ 43 numquam, quo prius, orbe micas:
Noxque tenebrarum specie reverenda tuarum:
Quæque ratum triplici pollice 44 netis opus:
Quique 45 per infernas horrendo murmure valles
Imperjuratæ 46 laberis amnis aquæ:
Quasque ferunt torto 47 vittatis angue capillis
48 Carceris obscuras ante sedere fores:
Vos quoque plebs 49 Superum, 50 Fauni, 51 Satyrique, 52 Laresque,
Fluminaque, & Nymphæ, Semideumque genus:
Denique ab antiquo Divi veteresque, novique,
In nostrum cuncti tempus adeste, Chao:
Carmina dum capiti 53 malefido dira canuntur,
Et peragunt partes ira dolorque suas:
Annuite optatis omnes ex ordine nostris:
Et pars sit voti nulla caduca mei.
Quæque precor, fiant: ut non mea dicta, sed 54 illa
Pasiphaes 55 generi verba fuisse putet.
Quasque ego transiero 56 pœnas, patiatur & istas:
Plenius 57 ingenio sit miser ille meo.
Neve minus noceant fictum 58 execrantia nomen
Vota, minus magnos commoveantve Deos:
Illum ego devoveo, quem mens 59 intelligit, Ibin;
Qui se scit factis hæc meruisse 60 suis.

 Nul-

inter polum arcticum & antarcticum. 43 Quæ semper mutaris. 44 Parcæ. 45 Tu Styx. 46 Quæ falli aut temerari perjurio non debet, quod qui ex Diis faciebat, novem diebus nectare carere cogebatur. 47 Ligatis. 48 Inferni. 49 Plebeji Dii, de quibus noster in Met. I. *plebs habitat diversa locis*. 50 Silvestres Dii. 51 Itidem Dii silvarum. 52 Domestici & patrii. Dii. 53 In Ibin. 54 Talia, tam certa, ac fuere verba Thesei, qui filio Hippolyto a Neptuno mortem precatus est. 55 Thesei, qui gener erat Pasiphaes, cujus filiam Ariadnen habebat in matrimonium. 56 O misero. 57 Magis miser sit Ibis, quam quidem ego ingenio meo possim excogitare. 58 Nomen enim in execrationibus exprimi debebat, si quidem diræ esse ratæ deberent. 59 Non fictum quemdam Ibin, sed eum, quem novi & in mente habeo, cui dira ipsi imprecor. 60 Vo[illegible]

Nulla mora eſt in me: peragam rata vota ſacerdos:
Quiſquis ades, ſacris ore favete meis.
Quiſquis ades ſacris, lugubria 61 dicite verba,
Et fletu madidis Ibin adite genis:
Ominibuſque malis, pedibuſque occurrite lævis,
Et nigræ veſtes corpora veſtra tegant.
Tu 62 quoque, quid dubitas 63 ferales ſumere vittas?
Jam ſtat (ut ipſe vides) funeris ara tui.
Pompa parata tibi eſt: votis mora triſtibus abſit:
Da jugulum cultris, hoſtia dira, meis.
Terra tibi fruges, amnis tibi deneget undas:
Deneget afflatus ventus & aura ſuos.
Nec tibi Sol clarus, nec ſit tibi lucida 64 Phœbe;
Deſtituant oculos ſidera cuncta tuos.
Nec ſe 65 Vulcanus, nec ſe tibi præbeat aer,
Nec tibi det tellus, nec tibi pontus iter.
Exul inops erres, alienaque limina 66 luſtres;
Exiguumque petas ore 67 tremente cibum.
Nec corpus querulo, nec mens vacet ægra dolore,
Noxque die 68 gravior ſit tibi, nocte dies.
Siſque miſer ſemper, nec ſis 69 miſerabilis ulli:
Gaudeat adverſis fœmina 70 virque tuis.
Accedat lacrymis odium; 71 dignuſque putere,
Qui mala cum tuleris plurima, plura feras.
Sitque (quod eſt rarum) ſolito 72 defecta favore
Ærumnæ facies invidioſa tuæ.
Cauſſaque non deſit, deſit tibi copia mortis:
Optatam fugiat vita coacta necem.
Luctatuſque diu cruciatos ſpiritus artus
Deſerat, & longa torqueat 73 ante mora.
Evenient: 74 dedit ipſe mihi modo ſigna futuri
Phœbus: & a læva 75 mœſta volavit 76 avis.
Certe ego, quæ voveo, Superos motura putabo:

Spe-

precationes. Sc. 61 Infau- ... 62 Ibin adloquitur. 63 ...ras. 64 Luna. 65 Ignis, ... præeſt Vulcanus. 66 A-...s domos alienas. 67 Ti-...do. 68 Moleſtior. 69 Ne-... tui miſereatur. 70 I. e. ... liber. Periph. 71 Aliorum, ... te odio habeant. 72 Deſtituta. 73 Scil. artus. 74 Hæc, quæ tibi imprecatus ſum. 75 Siniſtra cæli parte, unde proſpera erant Romanis auguria, quemadmodum Barbaris Græciſque proſpera ea, quæ a dextra cæli regione obſervabantur. 76 Avis infauſti o-

Speque tuæ mortis, perfide, semper alar.
Finiet illa dies, quæ te mihi subtrahet olim;
Finiet illa dies, quæ mihi tarda venit.
Et prius hanc animam, nimium tibi sæpe petitam,
Auferet illa dies, quæ mihi 77 sera venit;
Quam 78 dolor hic umquam spatio 79 evanescere possit;
Leniat aut odium tempus & hora meum.
Pugnabunt jaculis dum Thraces, Jazyges arcu,
Dum tepidus 80 Ganges, frigidus Ister erit;
Robora dum montes, dum pabula mollia campi,
Dum 81 Tiberis 82 flavas 83 Tuscus habebit aquas;
Bella geram tecum: nec mors mihi finiet iras,
Sæva sed in 84 Manes 85 Manibus arma 86 dabit.
Tunc quoque, cum vacuas fuero 87 dilapsus in auras,
Exanimis mores oderit umbra 88 tuos.
Tunc quoque factorum veniam memor umbra tuorum:
Insequar & vultus ossea 89 larva tuos.
Sive ego, quod nolim, longis consumptus 90 ab annis,
Sive manu 91 facta morte 92 solutus ero:
Sive per immensas 93 jactabor naufragus undas;
Nostraque 94 longinquus viscera piscis edet:
Sive peregrinæ 95 carpent mea membra 96 volucres:
Sive meo tingent sanguine 97 rostra lupi:

mnis. 77 Mortis dies, quæ tarde me aufert. 78 Ira erga te mea. 79 Sc. temporis, tempore. 80 Fluvius maximus Indiæ, de quo Geographos lege & *Curtium* VIII. 9. 81 Fluvius adluens Romam, Albula dictus antea. Vid. *Livius* I. 33. 82 Tiberis *flavas* habere aquas, epitheto frequentissimo, immo perpetuo. 83 Tiberis Tuscus etiam *Virgil.* habet Ge. I. 469. a Tuscia Italiæ regione, in qua Tiberis oritur. 84 Tuos. 85 Meis manibus, umbræ, mortuo mihi. 86 Sc. mors. 87 Mortuus. 88 Mea. 89 Pari modo Senec dixit *Larvarum habitum o[ssibus] cohærentium*, ep. 2 90 Debilitatus, & annis senectute, quæ ipsa morbi est, mortuus ero, quod fie nolim. 91 Violento mort genere. 92 Solvi dicuntur qui obeunt: mors enim, Plato ait λύσις ἐστὶ καὶ χωρισμὸς ψυχῆς ἀπὸ σώματος. 93 Naufragio perea 94 Peregrinus. 95 Discerpe devorabunt. 96 Vultures.

ive aliquis dignatus erit supponere 98 terræ,
Et dare plebejo corpus 99 inane rogo:
Quidquid ero, Stygiis erumpere nitar ab 100 oris,
Et tendam gelidas ultor in ora 2 manus.
Me vigilans cernes: tacitis ego noctis in umbris
Excutiam 3 somnos, visus adesse, tuos.
enique quidquid ages, ante os oculosque 4 volabo,
Et querar, & nulla 5 sede quietus eris.
erbera 6 torta dabunt sonitum, nexæque 7 colubris
Conscia fumabunt semper ad ora faces.
is vivus furiis agitabere, mortuus isdem:
Et brevior pœna vita futura tua est.
ec tibi contingent 8 funus lacrymæque tuorum,
Indeploratum projiciere 9 caput.
arnificisque manu populo plaudente traheris;
Infixusque tuis ossibus 10 uncus erit.

Ipsæ

---

ostrum habere proprie aves cuntur, deinde & canes, rvi, delphini, apri. 98 pelire. 99 Mortuum, exnguc, quasi inane ab ani. 100 Ab inferis. 1 Mors, exsangues. 2 Tum adgrediar terrendo. Iratum vero est, *in os seu iem alterius manus tende-* 3 Turbabo, rumpam. Versabor. 5 Loco. 6 Ita j etiam loquuntur. *Tillus* I. VI.

---- *nec demens verbera torta times*.

m El. IX

---- *intorto verbere terga seca*.

, *Flaccus* VIII.

Inde velit torto furiarum erecta flagello,
Pr silit.

oquitur de furiis & eadem instrumentis de qu quamquam sit notus Cinis locus, tamen hic etcum legere voluissemus. Est vero in Orat. pro Sext. Roscio cap. 24. *Nolite putare, quemadmodum in fabulis sæpenumero videris, eos, qui aliquid impie sceleratèque commiserint, agitari & perterreri FURIARUM TÆDIS ardentibus. Sua quemque fraus, & suus terror maxime vexat, suum quemque scelus agitat, amentiaque afficit: suæ malæ cogitationes conscientiæque animi terrent: hæ sunt impiis assiduæ domesticæque furiæ, quæ dies noctesque parentum pœnas a consceleratissimis filiis repetant*. Vid. ad hunc locum Cl. *Gesnerum*, amicum nostrum singularem, in Chrestomathia Ciceroniana p. 60. n. 10. 8 Non sepelieris, quod infelicitatis magnam partem judicabant veteres, qui optabant *sepeliri*, morientibus sibi oculos claudi ab amicis, & lugeri. 9 Tu indeploratus. 10 Unco cadaveri tuo

Ipsæ te fugient, quæ carpunt omnia, 11 flammæ;
Respuet invisum justa cadaver 12 humus.
Unguibus & rostro 13 tardus trahet ilia vultur
Et 14 scindent avidæ perfida corda canes.
Deque tuo fiet (licet hac sis laude 15 superbus)
Insatiabilibus corpore rixa lupis.
In loca 16 ab Elysiis diversa fugabere campis
Quasque tenet sedes noxia 17 turba, coles.
Sisyphus 18 est illic saxum volvensque 19 petensque;
20 Quaque 21 agitur rapidæ 22 vinctus ab orbe rotæ:
Quæque gerunt humeris perituras 23 Belides undas,
Exulis Ægypti, turba 24 cruenta, nurus.
Poma pater 25 Pelopis præsentia quærit, & idem
Semper eget, liquidis semper abundat aquis:
Jugeribusque 26 novem qui 27 summus distat ab 28 imo,
Visceraque assidue debita præbet avi.

Hic

impacto, carnifex te trahet. 21 Non poteris comburi. 12 Terra non obrueris. 13 Perseverans trahendo. 14 Dilacerabunt, laniabunt. 15 Hac te pateris gloriari. 16 In Elysiis campis te non ferent piorum umbræ. 17 Improbi. 18 Vid. nostrum Metam. IV. 459. Latrociniorum etenim is suorum pœnas dat apud inferos ita, ut saxum ingens in montem advolvat, vix vero maximo labore advolutum illud statim relabatur. 19 Relapsum advolvens denuo. 20 *Ixion* scil. *Metam.* IV. 426. 21 Circumagitur. 22 Illigatus rotæ. 23 Filiæ Danai, filii Beli, Ægypti Regis, quæ quinquaginta erant, matrimonioque cum totidem filiis Ægypti Regis junctæ, quos una nocte omnes interemerunt, excepta una, pœnam id propter dantes apud inferos Vid. *Lucian.* Tom. I. p. 247. Dial. marin. p. 285. *Hygin.* fab. 268. 24 Crudelis, ob interfectos sponsos. 25 Tantalus, qui, quod Jovis mysteria Deorum mensæ adhibitus prodidit, apud inferos ita puniri fingitur, ut sitiat in aqua ori ejus adlabenti. Noster 2. Amor. eleg. 2. 43.

Quærit aquas in aquis & poma fugacia captat
Tantalus, hoc illi garrula lingua dedit.

26 Tityrus *Tibullus* I. eleg. 3. 75.

Porrectusque novem Tytyrus per jugera terræ
Assiduas atro viscere pascit aves.

27 Capite. 28 Pedibus: caput ejus & pedes distant no-

ic tibi de Furiis 29 scindet latus una flagello,
Ut sceleris numeros confiteare tui:
Altera Tartareis 30 sectos dabit anguibus artus:
Tertia fumantes 31 incoquet igne genas.
oxia mille modis lacerabitur umbra; tuasque
32 Æacus in pœnas 33 ingeniosus erit.
a te 34 transcribet veterum tormenta reorum:
Manibus antiquis caussa 35 quietis eris.
isyphe, cui tradas revolubile 36 pondus, habebis:
Versabunt celeres nunc nova membra rotæ.
lic erit, & ramos frustra qui captet & undas;
Hic inconsumpto viscere pascet aves.
lec mortis 37 pœnas mors altera finiet hujus;
Horaque erit tantis ultima nulla malis.
nde 38 ego pauca canam: frondes ut si quis ab Ida,
Aut summam Libyco de 39 mare carpat aquam.
Nam neque quot flores Sicula nascantur in Hybla,
Quotve ferat dicam terra Cilissa crocos:
Nec cum tristis hyems Aquilonis inhorruit 40 alis,
Quam multa fiat grandine canus 41 Athos.
Nec mala voce mea poterunt tua cuncta referri;
Ora licet tribuas multiplicata mihi.
Tot tibi, væ misero, venient talesque 42 ruinæ,
Ut cogi in lacrymas me quoque posse putem.
llæ me lacrymæ facient sine 43 fine beatum:
Dulcior hic risu tunc mihi fletus erit.
Natus es infelix, (ita Di voluere) nec ulla
Commoda nascenti stella, 44 levisve fuit.
Non Venus affulsit, non illa Jupiter 45 hora;

Lu-

em jugeribus. 29 Percutiet & vulnerabit. 30 Faciet, ut angues morsus tibi inferant. 31 Adurer faciem tuam face ua. 32 Judex inferorum. 33 Pœnas ad te cruciandum novas excogitabit. 34 Transferet. 35 Tu facies, ut interea dum omnibus modis excruciaris, vacent a supplicio ceteri apud inferos rei. 36 Lapidem, qui identidem relabitur. 37 Nec pœnæ hæ, morti æquiparandæ, finientur ulla alia morte. 38 Malorum tuorum pauca referam. 39 De mari, antique. 40 Flatu aquilonis quando frigus ingruit. 41 Altissimus mons in Macedonia. 42 Mala evenient. 43 Beatissimum. 44 Auspicata, fausta. 45 Qua

Lunave non 46 apto, Solve fuere loco.
Nec satis utiliter positos tibi præbuit ignes,
Quem peperit magno lucida 47 Maja Jovi.
Te fera, nec quicquam placidum 48 spondentia Martis
Sidera presserunt, 49 falciferique senis.
Lux quoque natalis, ne quid, nisi triste, videres,
Turpis, & inductis nubibus atra fuit.
Hæc 50 est, in Fastis cui dat gravis Allia nomen;
Quæque dies Ibin publica 51 damna tulit.
Qui 52 simul impuræ matris 53 prolapsus ab alvo
54 Cinyphiam fœdo corpore pressit humum;
Sedit in adverso nocturnus culmine bubo,
55 Funereoque 56 graves edidit ore sonos.
Protinus 57 Eumenides lavere palustribus undis,
Qua cava de Stygiis fluxerat unda vadis:
Pectoraque unxerunt Erebeæ felle colubræ:
Terque cruentatas increpuere manus:
Gutturaque imbuerunt 58 infantia lacte canino:
Hic primus pueri venit in ora cibus.
Perbibit inde suæ rabiem nutricis alumnus;
Latrat & in toto verba 59 canina foro.
Membraque vinxerunt tinctis 60 ferrugine pannis,
A male deserto quos rapuere rogo.
Et, ne non fultum nuda tellure jaceret,
Molle 61 super silices imposuere caput.

Jam-

---

es natus. 46 Aspectu sinistro & infelici adscendens signum respexerunt. 47 Mercurius ejusve stella. 48 Dira quælibet ac mala portendentia. 49 Saturni qui falcem invenit & gestat. 50 Natalis tuus & dies Alliensis in idem incidunt tempus, & æque sunt infausti. *Alia*, Italiæ fluvius, *gravis*, h. e. tristis & luctuosæ recordationis dicitur ideo, quod a Gallis Brenno duce Romani ad eum fluvium magna strage cæsi fuere. Vid. *Livius* 5. 37. & 6. 1. 51 Eadem dies etiam publicis damnis Romanos adfecit, ob cladem, de qua est admonitum. 52 Simulac. 53 Editus partu. 54 Africanam, a Cinypho, flumine Afr. Dicit forte natum esse Ibin in terra Cinyphia, ob fœtidos hircos, qui ibi erant, queisque similis sit Ibis, vel quia maxima monstrorum copia ibi erat, unde est, quod dicitur vulgo, *Africa semper aliquid novi*. 55 Infausto. 56 Querulos, male ominantes. 57 Furiæ Infernales. 58 Infantis hujus Ibin intellige. 59 Maledictis alios proscindit. 60 Atro colore. 61 Tenerum.

Jamque 62 receſſuræ 63 viridi de ſtipite factas
  Admorunt oculis utque ſub ora faces.
Flebat, ut 64 eſt infans famis contactus amaris;
  De tribus eſt cum ſic una locuta 65 Soror:
Tempus in immenſum lacrymas tibi movimus iſtas,
  Quæ ſemper cauſſa 66 ſufficiente cadant.
Dixerat: at Clotho juſſit promiſſa valere:
  Nevit & infauſta ſtamina 67 pulla manu.
Et ne longa ſuæ 68 præſagia diceret horæ;
  Fata canet vates qui tua, dixit, erit.
Ille ego ſum vates, ex me tua 69 vulnera diſces:
  Di modo dent 90 vires in mea verba ſuas.
Carminibuſque meis accedant pondera 91 rerum,
  Quæ rata per luctus experiare tuos.
Neve ſine 92 exemplis ævi cruciere prioris;
  Sint tua 93 Trojanis non leviora malis.
Quantaque clavigeri 94 Pœantius Herculis hæres,
  Tanta venenato vulnera crure geras.
Nec levius doleas, quam qui bibit ubera 95 cervæ,
  Armatuſque tulit 96 vulnus, inermis 97 opem.
98 Quique ab equo præceps in 99 Aleia decidit arva;
  Exitio facies cui ſua pene fuit.
Id, quod 100 Amyntorides, videas; trepidumque miniſtro
  Prætentes 1 baculo 2 luminis orbus iter.
Nec plus aſpicias, quam 3 quem ſua filia rexit;

---

62 Eumenides ſcilicet. 63 Infelices ob fumum. 64 Poſtquam. 65 Parca. 66 Ob ſufficientes malorum cauſſas. 67 Infelicia. 68 Mala futura enarraret. 69 Calamitates, infortunia. 90 Rata faciant, quæ vaticinor. 91 Re comprobentur carmina mea infauſta tibi omnia prædicentia. 92 Ut exemplo aliquorum temporis antiqui adfligaris. 93 A Trojanorum calamitatibus ortum proverbium, Ilias malorum. 94 Philoctetes, fil. Pæantis. 95 Telephus notatur. 96 Ab Achille accepit. 97 Opem tulit ab eodem Achille, qui vulnus ejus curavit. 98 Bellerophon, pegaſo vectus, & quum ad cælum propius veniſſet, ab Jove percuſſus equo decidit. 99 Locus eſt, quo lapſus erravit Bellerophon. 100 Phœnix, viſu a patre Amyntore privatus, quum rem habuiſſet cum Pellice. 1 Quæras Iter prætenſo baculo, tentes, an tuta via poſſis incedere. 2 Oculis privatus & viſu. Oedipus, qui poſt interfectam matrem & patrem cæcus factus ab Iſme-

Expertus scelus est cujus uterque parens.
Qualis erat, postquam est judex de lite 4 jocosa
Sumptus, 5 Apollinea clarus in arte 6 senex:
Qualis & 7 ille fuit, quo præcipiente, 8 columba
Est data 9 Palladiæ prævia duxque rati.
Quique 10 oculis caruit, per quos male viderat 11 aurum,
Inferias nato quos dedit orba parens.
Pastor ut 12 Ætnæus, cui casus 13 ante futuros
Telemus Eurymedes vaticinatus erat.
Ut duo 14 Phinidæ, quibus idem 15 lumen ademit,
Qui dedit: ut 16 Thamyræ, 17 Demodocique caput;
Sic aliquis tua membra secet; Saturnus 18 ut illas
Subsecuit partes, unde creatus erat.
Nec tibi sit melior tumidis Neptunus in undis,
Quam 19 cui sunt subitæ 20 frater & 21 uxor aves.
Sollertique 22 viro, laceræ quem fracta tenentem
Membra ratis Semeles est miserata 23 soror.
Vel tua, ne pœnæ genus hoc cognoverit 24 unus;

Vi-

ne filia regebatur ac ducebatur. 4 Quæ erat quæstio, virine an mulieres majore fruerentur libidine, de qua contra Junonem pronuntians Tiresias ab ea est oculis privatus. 5 Vaticinandi arte. 6 Tiresias. 7 Pineus, a Diis excæcatus. 8 Qui præcepit Argonautis, ut inter petras Cyanes columbam, quam Dii mitterent, sequerentur. 9 Argo enim navis Palladis cura fabricata erat. 10 I. e. Polymnestor ab Hecuba excæcatus. 11 Polydori, quem hospitio susceperat, auro captus, eum obtruncavit. 12 Polyphemus. 13 Cui ante vaticinatus erat Telemus, fore, ut ab Ulysse excæcaretur. 14 Orythus & Crambis Phinei ex Cleopatra filii, quos pater privavit visu. 15 I. e. Pater Phineus. 16 Id est Thamyras, qui lyra & carmine Musas in certamen vocare ausus, ab iis excæcatus est. 17 Lator cæcus apud Homerum. 18 Vid. Mythographos de Saturni eo facinore. 19 Ceyci. 20 Dædalion. 21 Halcyone. 22 Ulyssi. 23 Ino. 24 Tantum unus Metius F. expertus sit. Livius I. 28 sic de eo: *exinde duabus admotis quadrigis in currus earum distentum illigat Metium. Deinde in diversum iter equi concitati lacerum in utroque curru corpus qua inhæserant vinculis membra, per-*

Viſcera 25 diverſis ſciſſa ferantur equis.
Vel quæ, 26 qui redimi Romano turpe putavit,
A duce Puniceo 27 pertulit, ipſe feras.
Nec tibi ſubſidio ſit præſens numen, ut 28 illi,
Cui nihil Hercei profuit ara Jovis.
Utque dedit ſaltus e ſummo 29 Theſſalus Oſſa;
Tu quoque ſaxoſo præcipitere jugo.
Aut velut 30 Euryali, qui ſceptrum cepit ab 31 illo,
Sint artus avidis anguibus eſca tui.
Vel tua 32 maturet, ſicut 33 Minoia fata,
Per caput infuſæ fervidus humor aquæ.
Utque parum 34 miti, ſed non impune, 35 Prometheus,
Aerias volucres ſanguine 36 fixus alas.
Aut velut 37 Etracides magno 38 ter ab Hercule quintus,
Cæſus in immenſum projiciare fretum.
Aut, ut 39 Amyntiadem, turpi dilectus amore
Oderit, 40 & ſævo vulneret enſe puer.
Nec tibi fida magis miſceri pocula poſſint,
Quam 41 qui cornigero de Jove natus erat.
More vel intereas capti ſuſpenſus 42 Achæi,
Qui

vantes. Cetera. 25 In contrarium ſeu diverſum iter concitatis. 26 Attilius Regulus qui Romanis perſuaſit, ne captivos permutarent. Itaque ipſe rediit Carthaginem, & ibi in arcam ligneam conjectus clavis introrſum actis, vigiliis ac dolore punitus eſt. Vid. inter ceteros Aur. *Victor.* c. 40. 27 Carthaginenſe Amilcare. 28 Sc. non fuit ſubſidio. Intelligit vero *Priamum*, qui deſperata ſalute ad aram Jovis Hercæi confugit; at, auxilium ei non ferente Jove, a Pyrrho eſt interfectus. 28 Fil. Hæmonis, ab Euryalo ex Oſſa monte præcipitatus. 30 Velut artus Euryali, quem angues, Eumenidum ira, abſumſerunt. 31 Theſſalo, quem ex Oſſa dejecerat. Erant autem & Theſſalus & Euryalus Reges Theſſaliæ. 32 Acceleret mortem. 33 Minos a Cocalo, rege Siciliæ, in thermis ſuffocatus fuit. 34 Scil. ſanguine. 35 A Vulcano adligatus monti Caucaſo, aquilam paſcit jecore ſuo. 36 Religatus. 37 Etracides a Clebo puero, Dori fil. quem in deliciis habebat, occiſus eſt. 38 A ter magno, h. e. maximo, poſt magnum Herculem illum Hercules quintus vocatus. 39 Philippum, Amyntæ Regis Macedon. fil. a Pauſania amaſio interfectum. 40 Sc. te. 41 Alexander Magnus, a pincerna Jola veneno occiſus. 52 Andromachi filius erat, captuſque ab Antiocho in Pactolo ſuſpenſus eſt. 42 In Pactolo Lydiæ fl. ſeu ad Pactolum, ut is quaſi

Qui miser 43 aurifera teste pependit aqua.
Aut, ut 44 Achillidæ cognato nomine clarum
Opprimat hostili tegula jacta manu.
Nec tua, quam 45 Pyrrhi, felicius ossa quiescant;
Sparsa per 46 Ambracias quæ jacuere vias.
Nataque ut 47 Æacidæ, jaculis moriaris adactis:
Non licet hoc Cereri dissimulare nefas.
Utque nepos dicti nostro modo carmine 48 regis
49 Cantharidum succos dante 50 parente bibas.
Aut pia te cæso dicatur adultera: sicut
Qua cecidit 51 Leucon vindice, dicta pia est.
Inque pyram tecum carissima pignora mittas,
Quem finem vitæ Sardanapalus habet.
Utque Jovis 52 Libici templum violare 53 parantes,
Acta Noto vultus condat arena tuos.
Utque necatorum 54 Darei fraudes secundi,
Sic tua 55 subsidens devoret ora cinis.
Aut ut olivifera quondam 56 Sicyone fugato,
Sit frigus mortis caussa famesque tuæ.
Aut ut 57 Atarnites insutus pelle juvenci,
Turpiter ad dominum præda ferare tuum.
Inque tuo thalamo ritu jugulere 58 Pheræi,
Qui datus est leto conjugis ense suæ.
Quosque putas filios, ut Larissæus 59 Alevas,
Vulnere non fidos experiare tuo.

Ut-

---

supplicii esset testis. 44 Intellige Pyrrhum, qui ab Achille oriundus erat materno genere, & quem Argos contra Antigonum obsidentem tegula dejecta anus occidit. 55 Neoptolemi, Achillis fil: cujus ossa dispersa per Ambraciam fuere. Vid. Hygin. f. 123. 45 Ambracia urbs Epiri, Pyrrhi regia. 47 Lodamia, Pyrrhi Æacidæ fil. inimicorum telis Ambraciæ in Cereris templo interfecta. Vid. *Justin.* lib. 28. 48 Pyrrhi. 49 Veneno. Cantharis viridis musca est venenatissima, *Spanische Fliege*. 50 Matre.

51 Quem uxor Spartaci fratris, cum qua rem habuit interfecit. 52 Jovis Ammonis. 53 Milites Cambysis Regis Persarum, quos missos ad Jovis templum populandum arena obruit. 54 Q cives lapsos in cinerum congeriem obruit. 55 Cedens. 56 Urbe Achajæ, ex qua pulsus Neocles fame & frigore periit. 57 Hermias, Atarn tyrannus. 58 Alexandri Pheræi, qui a Thebe uxore interfectus, suspicione pel catus. 59 Alevas Larissæ Thessalia domus, a satelli bus suis, quos fidos putab

Utque Milon, sub quo cruciata est 60 Pisa tyranno,
Vivus in occultas præcipiteris aquas.
Quæque in 61 Adimantum Phliasia regna tenentem
Ab Jove venerunt, te quoque tela petant.
Aut, ut 62 Amastriacis quondam 63 Lenæus ab oris,
Nudus 64 Achillea destituaris humo.
Utque vel Eurydamas ter 65 circum busta Thrasylli
Est 66 Larissæis raptus ab hoste rotis.
Vel 67 qui, quæ fuerat tutatus mœnia sæpe,
Corpore lustravit non diuturna suo.
Utque novum passa est genus 68 Hippomeneia pœnæ,
Tractus & 69 Actæa fertur adulter humo.
Sic, ubi vita tuos invisa reliquerit artus,
Ultores rapiant turpe cadaver equi.
Viscera sic aliquis scopulis tua figat, ut olim
Fixa sub Euboico 70 Graja fuere sinu.
Utque ferox periit & fulmine, & æquore 71 raptor;
Sic te mersuras adjuvet ignis aquas.
Mens quoque sic Furiis vecors agitetur, ut illi
Unum cui toto corpore 72 vulnus erat.

Ut..

---

nterfectus est. 60 Pisa in Elide ad fl. Alpheum, in quem a civibus Pisanis Milon tyrannus conjectus est. 61 Deorum hic contemptor a Jove ulmine percussus. 62 Amatris Bithyniæ urbs, unde Lenæus a Mithridate expulsus gi in Achillis Dromon, bique a suis est interfectus. Dionysius Lenæus. 64 Lo., qui dicitur Ἀχιλλίως ὀμος, cursus Achillis. 65 oris erat apud Thessalos terfectorum corpora circa pulcra eorum, quos interecerant, trahere, idque conit Eurydamanti, utpote i circa Thrasylli a se interfecti tumulum a Thrasylli fratre Simo est tractus. 66 Thessalicis. 67 H. e. Hector. 68 Filia Hippomenis, Principis Athenarum, qui filiam in adulterio deprehensam equo addidit, qui carens alimentis eam lacerare cœpit. Adulter vero per Atticam regionem ab equis fuit tractus. 69 Atheniensi Attica. 70 Locrensium, qui eversa Troja redeuntes naufragio in Eubœæ promontoriis periere. 71 Ajax Oilei, qui, quod Cassandram in Palladis templo violasset, fulmine & mari periit naufragus. 72 *Marsyam* intellige, qui ab Apolline est ex-

Utque 73 Dryantidæ 74 Rhodopeia regna tenenti,
In gemino dispar cui pede 75 cultus erat,
Ut fuit 76 Oetæo 77 quondam, 78 generoque draconum,
79 Tisamenique patri, 80 Callirohesque viro.
Nec tibi contingat matrona pudicior illa,
Qua potuit 81 Tydeus erubuisse nuru.
Quæque sui Venerem junxit cum fratre mariti,
82 Locris in ancillæ dissimulata necem.
Di quoque tam faciant possis gaudere fideli
Conjuge, quam 83 Talai 84 Tyndareique gener.
Quæque parare suis letum patruelibus ausæ
Belides assidua 85 colla premuntur aqua.
66 Byblidos, & 87 Canace, sicut facit, ardeat igne,
Nec, nisi per crimen, sit tibi nota soror.
Filia si fuerit; sit quod 88 Pelopea Thyestæ,
89 Myrrha suo patri, 90 Nyctimeneque suo.
Filia neve magis capiti sit fida parentis,
Quam tua vel 91 Pterela, vel tua, 92 Nise, fuit.

---

coriatus, quod in certamen tibiarum cum eo descendere fuerit ausus. 73 Lycurgo, filio Dryantis. 74 Rhodope mons Thraciæ est. 75 Qui excisurus vites alterum pedem excidit vel læsit. 76 Sc. mens furiis agitata. 77 Herculi, ab Oeta monte: Hercules enim ille bis furore est correptus. Oeta inter Thessaliam & Macedoniam est, in quo arsit Hercules ejusque ossa sepulta fuere. 78 Athamas significatur, qui insanuit Junonis ira. Gener erat Cadmi & Harmoniæ, qui profecti in Illyricum in dracones vertebantur. 79 Pater Tisameni est Orestes. Mater Tisameni erat Hermione. 80 Alcmæoni, marito Callirhoes quæ fuit filia Acheloi. 81 Tydeus Diomedis pater. Diomedes vero uxorem habebat Ægialem, longe impudicissimam feminam. 82 Hypermestia Locrensis, quæ postquam cum mariti fratre concubuisset, pudore affecta dissimulare rem voluit, ac ideo propter ancillam & servum quasi concumbentes deprehendisset, interfecit. 83 Amphiaraus, qui habebat in matrimonio Euriphylen, Talai filiam. 84 Agamemnon, cujus uxor erat Clytemnestra, Tyndari fil. 85 Ad colla quod attinet, queis apud inferos aquam portant. 86 Byblis fratris Cauni amore arsit. Erat Mileti & Cyanes filia. 87 Canace Aeoli & Amphitreæ fil. fratrem *Macareum* impudice amavit. 88 Quæ cum Thyeste patre inscio concubuit. 89 Cum Cinyra hæc concubuit. 90 Hæc cum Nycteo turpiter vixit. 91 Rex Thebarum proditione filiæ Polydices a Creonte fuit trucidatus, vel de Comæthone, Cephali amore capta intelligendus noster. 92 Nisus Pandionis, regis Athen. fil. qui

Infamemque locum sceleris 93 quæ nomine facit,
Pressit & inductis membra paterna 94 rotis:
95 Ut juvenes, pereas, projecta cadavera quorum,
Oraque Piseæ sustinuere fores.
Ut qui persusam miserorum cæde procorum,
Ipse suo melius sanguine 97 tinxit humum.
Proditor 98 ut sævi periit auriga tyranni,
Qui nova 99 Myrtoæ nomina fecit aquæ.
Ut 100 qui velocem frustra petiere puellam,
Dum facta est pomis tardior illa tribus.
Ut 1 qui tecta novi formam celantia 2 monstri,
Intrarunt cæcæ non redeunda domus.
Ut quorum 3 Æacides misit violentus in altos
Corpora cum 4 senis altera 5 sena rogos.
Ut quos obscuri 6 victos ambagibus oris,
Legimus infandæ 7 Sphinga dedisse neci.
Ut qui 8 Bistoniæ templo 9 cecidere Minervæ,
Propter quod facies nunc quoque versa Deæ est.
Ut qui 10 Threicii quondam præsepia regis
Fecerunt dapibus sanguinolenta suis;
11 Therodamanteos ut qui sensere leones,
Qui-

---

interemtus est amisso crine fatali, scelere Scyllæ filiæ, amore Minois captæ 93 Tullia Tarquinii Rom. Regis dicitur, a cujus scelere locus Romæ vocatus est *vicus scelleratus*. 94 Livius I. 48. *Fœdum*, inquit, *inhumanumque inde traditur scelus, monumentoque locus est, SCELERATUM VICUM vocant, quo amens, agitantibus furiis sororis ac viri Tullia per patris corpus carpentum egisse fertur*. 95 Proci Hippodamiæ, quorum curruli certamine victorum capita ab Oenomao, Rege Pisæ, foris sunt adfixa. 96 Capita abscissa. 97 Oenomaus tandem ipse a Pelope victus se interfecit. 98 Myrtilus in mare projectus quum pactam mercedem ab Hippodamia postularet præcipitavit vero Pelops. 99 Myrtoo pelago, inter Ægeum & Ionium mare. 100 Proci Atlantæ. Vid. *Met*. X. 1 Qui Minotauro in labyrintho Minois objecti sunt. 2 Minotauri. 3 Achilles, qui 12 Trojanorum corpora rogo Patrocli injecit. 4 Sex corporibus. 5 Adhuc sex corpora. 6 Delusos, captos. 7 Vid. omnino Tabulam Cebetis, cap. 3 & p. 23. doctissimam Aug. *Bischoffii* adnotationem. 8 Thraciæ, dictum est ad lib. ex Ponto. 9 Mactati sunt, invita Dea. 10 Diomedis, qui equos hominum carne pavit. 11 Therodamantis, Scithiæ Regis,

Quique 12 Thoanteæ Taurica ſacra 13 Deæ.
Ut quos Scylla vorax, Scyllæque adverſa Charybdis
14 Dulichiæ pavidos eripuere rati.
Ut quos 15 demiſit vaſtam Polyphemus in alvum;
Ut 16 Læſtrygonias qui ſubiere manus.
Et quos dux 17 Penus merſit putealibus undis,
Et jacto canas pulvere fecit aquas.
Et velut, 18 Icaridos famulæ periere, procique,
Inque caput domini qui 19 dabat arma procis.
Ut jacet 20 Aonio luctator ab hoſpite fuſus,
21 Qui (mirum) victor, cum 22 cecidiſſet, erat.
Ut quos Antæi fortes preſſere lacerti;
Quoſque feræ morti 23 Lemnia turba dedit.
Ut qui 24 poſt longum ſacri monſtrator 25 iniqui,
Elicuit pluvias victima cæſus aquas.
26 Frater ut Antæi, quo ſanguine debuit, aras
Tinxit, & exemplis occidit ipſe ſuis.
Ut qui terribiles pro gramen habentibus herbis,
27 Impius humano viſcere pavit equos.
Ut duo diverſis ſub eodem 28 vindice cæſi
Temporibus, Neſſus, 29 Dexamenique gener.
Ut 30 pronepos, Saturne, tuus, quem reddere vitam
Ipſe 31 Coronides vidit ab urbe ſua.

Ut

qui leones humano ſanguine aluit. 12 Thoas regionis Tauricæ Rex, ab eo Dea *Thiantea* eſt Diana, cui homines immolabantur. 13 Dianæ. 14 Ulyſſis navi. 15 Devoravit. 16 Antiphatis Læſtrygoni, qui devoravit ſocium Ulyſſis, naveſque ejus, præter unam, ſubmerſit. 17 Amilcar, qui juſſit Acerranorum ſenatum, induciis fidentem, Puteis mergi ac obrui ſaxis. 18 Penelopes. 19 Melanthius. 20 Antæus, quem lucta Hercules necavit. 21 Antæus. 22 In terra enim vires recipiebat. 23 Mulieres Lemnienſes, qui viros ſuos ad unum omnes interfecere. 24 Thraſius, Buſiridem docens pluvias impetrare a Jove, cæſo homine, primus ab eo interfectus eſt. 25 Crudelis ſacrificii. 26 Aut Buſirides, aut Pygmalion, qui hoſpites immolarunt. 27 Diomedes, qui equos ſuos hominum carne pavit, ab Hercule vero ipſe equis devorandus projectus eſt. 28 Hercule. 29 Eurytion. 30 Periphetes ad Epidaurum a Theſeo occiſus. 31 Æſculapius Co-

Ut 32 Sinis, & Scyron, & cum 33 Polypemone natus,
34 Quique homo parte sui, parte juvencus erat.
35 Quique trabes pressas ab humo mittebat in auras,
Æquoris aspiciens 36 hujus & hujus aquas.
Quæque Ceres vidit læto pereuntia vultu
Corpora Thesea 37 Cercyonea manu.
Hæc tibi, quem 38 precibus justis mea devovet ira,
Eveniant, aut his non leviora malis.
Qualis Achæmenides Sicula desertus in ora,
Troica cum vidit vela venire, fuit.
Qualis erat nec non fortuna 39 binominis Iri,
Quique tenent 40 pontem, quæ 41 tibi pejor, erit.
42 Filius & Cereris frustra 43 tibi semper ametur,
Destituatque tuas sæpe 44 petitus opes.
Utque per alternos unda labente 45 recursus,
Subtrahitur 46 presso mollis arena pede:
Sic tua nescio quo semper fortuna 47 liquescat;
Lapsaque per medias effluat usque manus.
Utque 48 pater 49 solitæ varias mutare figuras,
50 Plenus inexstincta conficiare fame.
Nec dapis 51 humanæ tibi erunt fastidia: quaque
Par-

rouidis fil. qui Epidauri in urbe colebatur. 32 Qui curvatis arboribus alligata hominum corpora in altum remittebat, ut discerperentur. 33 Procustes, qui viatores lecticæ imponebat, & si longiores erant, partem eminentem detruncabat, sin vero breviores, pedibus extendebat. 34 Minotaurus, a Theseo interfectus. 35 Pitycamptes, quem alii & Sinis non d ferre dicunt. 36 *Jonii*, & *Ægei*: nam obsidebat Isthmi angustias. 37 Cercyonea corpora i. e. *Cercyonem* Arcadem, quem juxta Eleusiniam Cererem Theseus in palæstra superavit. 38 Diris, imprecationibus. 39 Binominis dicitur, utpote *Arneus* & *Irus* deinde adpellatus. 40 Mendicos notat, qui in pontibus solebant sedere. 41 Fortuna. 42 Plutus, Deus divitiarum, Cereris & Jasii fil. 43 Perpetuo pauper maneas. 44 Sc. Plutus Deus. 45 Decursum & recessum aquæ seu maris. 46 Pedi, qui arenæ insistit. 47 Pereat. mutetur in pejus. 48 Erisichthon, qui fame compulsus filiam sub variis figuris vendidit. 49 Dryopis, vel Mestra, quæ variis mutata a patre vendita fuit. 50 Repletus cibo. 51 Cibi

Parte potes, 53 Tydeus temporis hujus eris.
Atque 54 aliquid facias, a vespere Solis in ortus
Cur exsternati rursus 55 agantur equi.
Fœda 56 Lycaoniæ repetes convivia mensæ,
Tentabisque iterum fallere fraude Jovem.
Teque aliquis 57 posito tentet vim numinis opto:
58 Tantalides tu sis, 59 Tereidesque puer.
Et tua sic latos spargantur membra per agros,
Tamquam 60 quæ patrias detinuere vias.
Ære 61 Perillæo veros imitere juvencos,
Ad formam tauri conveniente sono.
Utque ferox 62 Phalaris, lingua prius ense resecta,
More bovis, 63 Paphio clausus in ære gemas.
Dumque redire voles ævi melioris in annos,
Ut vetus 64 Admeti decipiare socer.
Atque 65 eques in medii mergare voragine cœni,
Dummodo sint facti 66 nomina nulla tui.
Atque utinam pereas, veluti de dentibus 67 orti
68 Sidonia jactis Graja per arva manu.
Et quæ Penthides fecit, fraterque Medusæ,
Eveniant capiti vota sinistra tuo.
Et quibus exiguo est volucris 69 devota libello,
Corpora projecta 70 quæ sua purgat aqua.
Vulnera totque feras, quot dicitur 71 ille tulisse,
Cujus ab 72 inferiis culter abesse solet.
Attonitusque 73 seces, ut quos Cybeleia mater
Incitat ad Phrygios, vilia membra, modos:

humanæ carnis. 53 Oenei fil. qui moribundus Menalippi caput ad se jussit adferri, cujus cerebrum dentibus rosit. 54 Scelus tam immane perpetres. 55 Regrediantur ab occidente ad orientem. Ad Thyestæ & Atrei fabulam respicit. Vid. *Higyn.* f. 68. 56 Vid. *Nostrum Metam.* I. 57 Adposito loco cibi. Ita verbo ponere *Plinius* etiam utitur II. 6. 2. 58 Pelops, Tantali fil. a patre Diis hospitibus positus. 59 Itys, Terei fil. 60 Ea membra, quæ *Absyrti* fuere, fratris Medeæ. 61 In æneo Perilli tauro vocem bovis edas ussus. 62 Agrigentinorum tyrannus longe crudelissimus 63 Cyprio, a Papho, oppido Cypri. 64 Pelias. 65 U Curtius, de quo Valer. Max V. 5. 66 Dummodo nem sciat, te sic periisse. 67 Vid *Nostrum Met.* III. f. 3. 6 Cadmi Sidonii. 69 Intelligi imprecationes a Callimac Apollonio Rhodio factas libr in Ibin scripto. 70 Quæ vo lucris, i. e. Ibis. 71 Osiri in 24. discerptus partes fratre Typhone. 72 Nam i sacris ejus, ab uxore institu tis, gladium adesse piacu lum est. 73 Abscindas men brum virile, quod fieri s

Deque viro fias nec femina, nec 74 vir, ut Attys:
Et quatias molli tympana 75 rauca manu.
Inque 76 pecus Magnæ subito vertare Parentis;
77 Victor ut est celeri 78 victaque versa pede.
Solaque 79 Limone pœnam ne senserit illam,
Et tua dente fero viscera carpat equus.
Aut, ut 80 Cassandri dominus, non mitior illo,
Saucius ingesta contumuleris humo.
Aut, ut 81 Abantiades, aut ut 82 Lyrnesius heros,
Cæsus 83 in æquoreas præcipiteris aquas.
Victima vel Phœbo sacras macteris ad aras,
Quam tulit a sævo 84 Theudotus hoste necem.
Aut te devoveat certis 85 Abdera diebus:
Saxaque devotum grandine plura petant.
Aut Jovis infesti 86 telo feriare trisulco,
Ut satus 87 Hipponoo, 88 Dosithoesque pater.
Ut soror 89 Autonoes: ut cui matertera 90 Maja est:
91 Ut temere optatos qui male rexit equos.
Ut ferus 92 Æolides, ut sanguine 93 natus eodem,
Quo genita est, liquidis quæ caret Arctos aquis.
Ut

---

lebat a sacerdotibus Cybeles Gallis, qui mos inde erat, quod mater ea Deum ormosum adolescentem amavit, & eumdem deprehen-um cum pellice *sectis viribus*, semivirum fecit. 74 ndenda tibi amputes, ut ttys fecit instinctu Cibeles. Tympana enim, tibiæ, ymbala, crotalaque instruenta in Cybeles sacris adibebantur. 76 In leonem. 7 Hippomenes. 78 Atalan-. 79 Limone, filia Atal. [illegible] Hippomenis in adulterio eprehensa equis objecta est iceranda. Optat ergo Poe-, ut sola Limone hoc pplicium ne passa fuerit. Appollodorus Cassandriæ rannus. 81 Perseus, nes Abantis, ab Acrisio in arcam inclusus projectus in mare. 82 Tenes. 83 Arcæ inclusus, ut Perseus & Tenes. 84 Rex Bactrianorum a Parthorum Rege Arsace mactatus fuit. 85 Thraciæ urbs, in qua moris est anni initio hominem post durissimas imprecationes lapidibus obruere. 86 Fulmine. 87 Capaneus, Hipponi fil. ad Thebas fulmine ab Jove percussus. 88 Atrax, quem feriit fulmine Jupiter, quod stuprum filiæ suæ Dosithoæ illatum prodidisset. 89 Semele. *Noster Metam.* III. 90 Jasius est, Jove & Electia Atlantide natus. 91 Phaethron. 92 Salmoneus, Æoli fil. qui imitabatur tonitrua currus super æreo ponte agitatione. 93 Lycaon.

Ut Macedo rapidis icta est cum conjuge flammis,
Sic precor ætherei vindicis igne cadas.
Prædave sis illis, quibus est Latonia Delos 47
Ante diem rapto non adeunda 94 Thraso.
Quique verecundæ speculantem labra Dianæ,
Quique Crotopiaden diripuere 95 Linon.
Neve venenato levius feriaris ab angue,
Quam senis Oeagri Calliopesque 96 nurus; 48
Quam puer 97 Hypsipyles, quam 98 qui cava primus acuta
Cuspide suspecti robora fixit 99 equi.
Neve gradus adeas 100 Elpenore cautius altos:
Vimque feras vini, quo tulit ille modo.
Tamque cadas domitus, quam quisquis ad arma vocantem
Juvit inhumanum 1 Thiodamanta Dryops.
Quam ferus ipse suo periit mactatus in antro
Proditus inclusæ 2 Cacus ab ore bovis.
Quam 3 qui dona tulit Lernæo tincta veneno,
Euboicasque suo sanguine tinxit aquas.
Vel de præcipiti venias in Tartara saxo,
Ut qui 4 Socraticum de nece legit opus.
Ut qui 5 Theseæ fallacia vela carinæ

I 2 Vi-

---

94 A canibus laniato. Anni sacerdotis fil. 95 Linum neporem Crotopi. 96 Eurydice Orphei uxor, qui filius fuit Oeagri & Calliopes. 97 Opheltes postea Archemorus dictus Lycurgi reg. Nemeorum fil. quem, quod non satis diligenter custodiebat Hypsipyle nutrix, anguis morsu exstinxit. 98. Lacoon. 99 Trojani. 100 De quo ita Ovid. III. Trist. El. 4

At miser Elpenor tecto delapsus ab alto
Occurrit Regi, flebilis umbra, suo.

1 Thiodamas Dryopum Rex. 2 Servus Evandri, de quo Livius l. 7. *Herculem interemto Geryone boves mira specie in ea loca, ubi nunc Roma est, prope Tiberim fl. abegisse, Caccumque accolam loci pulchritudine boum captum avertere eam prædam statuisse, aversosque boum pulcherrimos caudis in speluncam traxisse. Quum vero boves in speluncam actæ ad desiderium, ut fieri solet, reliquarum mugissent, Herculem ad speluncam properasse, quem quum prohibere aditu Cacus conaretur, clava ab Hercule ictum, & pastorum fidem nequiquam invocantem, occisum fuisse.* 3 Lichas, qui ab Hercule est in mare præceps datus, quod venenatam ei tunicam attulit. 4 Cleombrotus, qui vel de turri in saxa se præcipitavit, vel in mare, postquam Platonis libr. de animæ immortalitate legisset. 5 Æ-

Vidit: ut 6 Iliaca missus ab arce puer.
Ut teneri 7 nutrix, eadem matertera, Bacchi:
Ut 8 cui caussa necis serra reperta fuit.
9 Lydia se scopulis ut virgo misit ab altis,
Dixerat invito quæ mala verba 10 Deo.
Fœta tibi occurrat patrio 11 popularis in arvo,
Sitque 12 Paphageæ caussa leæna necis.
Quique 13 Lycurgidem letavit, & 14 arbore natum,
15 Idmonaque audacem, te quoque 16 rumpat aper.
17 Isque vel exanimis faciat tibi vulnus, ut illi,
Ora super fixi 18 quem cecidere suis.
Sive idem, simili 19 pinus quem morte peremit,
Phryx & venator sis Berecynthiades.
Si tua contigerit 20 Minoas puppis arenas,
Te Corcyræum Cressia turba putet.
Lapsuramque domum subeas, ut 21 sanguis Alevæ;
22 Stella 23 Leoprepidæ cum fuit æqua viro.

Ut-

---

gæus, pater Thesei, qui, quum vela filii revertentis nigra ex arce prospiceret, mortuumque cum existimaret, ex ea se præcipitem dedit. 6 *Astyanax* seu *Scamandrus*, ab Ulysse in Trojæ excidio ex turri dejectus. *Noster Metam.* XIII. 7 Ino, furorem Athamantis viri fugiens cum filio Palamone in mare se e scopulo præcipitavit. 8 Dædalus hic est, qui Perdicem ex sorore nepotem eo quod serram & circinum invenisset invidia dejecit ex turri, qui vero in avem sui nominis, Perdicem nempe, mutabatur. 9 Ilice, Ibyci Lydii fil. a Marte amata; furens e scopulo se demisit. 10 Marti, cujus amorem contemnebat. 11 Leæna fœta. Leonibus enim Libya, quam Patriam Ibidis Naso videtur indicare, abundat. 12 Phayllus Ambraciæ tyrannus, a leonibus laniatus est, legitur autem varie, vel *Paphageæ* vel *Phayllacæ*, vel *Phaleceæ*. 13 Ancæum, Lycurgi & Antinores fil. 14 *Mirrha*, quæ jam facta erat arbor, edidit Adonin, a Cinyra, Cypri Rege genitum. 15 Apollonis & Pheretiæ fil. 16 Necet, laceret. 17 Aper. 18 Super quem cecidere ora fixi suis. Thoas enim venator capite apri ingentis, arbori adpensi in honorem Dianæ, sed quod super dormientem deciderat, occisus est. 19 Pomi Pinci casu dormientes Atys & Nauclus oppressi & necati sunt. 20 Socii Minois Regis in Sicilia interemti injuriam ita vindicabant, ut e Sicilia in Cretam navigantes omnes trucidarent. 21 Scopas ex Alevæ progenie. 22 Castor & Pollux, qui Simonidem ædium ruinæ subtraxere. *Vid. Phædr.* IV. 24. & Parthasia-

Utque vel 23 Evenus torrenti flumine mersus,
Nomina des rapidæ, vel 24 Tiberinus, aquæ.
25 Astacidæque modo decisa cadavere trunco,
Digna feris, homini sit caput esca tuum.
Quodque ferunt 26 Brotean fecisse cupidine mortis,
Des tuæ succensæ membra cremanda pyræ:
Inclususque necem cavea patiaris, ut 27 ille
Non profecturæ conditor historiæ.
Utque 28 repertori nocuit 29 pugnacis Iambi,
Sic sit in exitium lingua proterva tuum.
Utque parum 30 stabili 31 qui carmine læsit Athenas,
Invisus pereas deficiente cibo.
Utve lyræ 32 vates fertur periisse severæ,
Caussa sit exitii dextera læsa tui.
Utque Agamemnonio vulnus dedit anguis Orestæ:
Tu quoque de morsu virus habente cadas.
Sit tibi conjugii nox prima novissima vitæ:
33 Eupolis hoc periit & nova nupta modo.
Utque cothurnatum cecidisse 34 Lycophrona narrant,
Hæreat in fibris fixa sagitta tuis.
Aut lacer in silvis manibus spargare tuorum;
Sparsus ut est 35 Thebis angue creatus 36 avo.
Perque feros montes tauro rapiente traharis:
Ut tracta est 37 conjux imperiosa Lyci.

na Tom. I. pag. 49. 23 Qui se in Lycorman Ætoliæ fl. cui nomen dedit, dejecit, 24 Albanorum Rex, in Albula, qui fl. Tiberis ab eo est dictus, submersus. 25 Alii *Hyrtacidæ* legunt & intelligunt Nisum Hyrtaci fil. 26 Etiam hic nodi sunt, quos facile non extrices. *Broteum* quidam, Vulcani & Minervæ filium intelligunt, qui contemtus ob deformitatem in pyram se ardentem immisit. 27 Callisthenes, qui scripsit de rebus Alexandri M. sed quum non, ut ceteri, assentandum ei putaret, indignis modis interfectus. Vid. de eo Suid. & Curtium 8. 5. & 8. 28 Archilocho, qui a domesticis Lycambis, quem Jambis ad laqueum compulit, necatus est, vel pulsus in exilium. 29 Damno fuit proterva lingua. 30 Scazonte versu. 31 Hipponax. 32 Alii Alcæum, Stesichorum alii intelligunt. 32 Comicus Græcus, Niciæ fil. qui ducta Glycerio cum ea prima nocte mortuus est. 34 Grammaticus & Tragœdiarum scriptor quum certaret de principatu antiquorum poetarum, ab adversario sagitta ictus occubuit. 35 Pentheus a matre furente discerptus. 36 Cadmo in anguem verso. 37 Dirce, Lyci Regis Thebanorum

Quodque suæ passa est [38] pellex invita sorori,
Excidat ante pedes lingua resecta tuos.
Conditor ut tardæ læsus cognomine Myrrhæ
Orbis in innumeris inveniare locis.
Inque tuis opifex, vati quod [39] fecit Achæo,
Noxia luminibus spicula condat apis.
Fixus & in duris carparis viscera saxis;
Ut [40] cui Pyrrha sui filia fratris erat.
Ut puer [41] Harpagides referas exempla Thyestæ,
Inque tui cæsus viscera patris [42] eas.
Trunca geras sævo mutilatis partibus ense,
Qualia Mimnermi membra fuisse ferunt.
Utve [43] Syracosio præstricta fauce poetæ,
Sic animæ laqueo sit via clausa tuæ.
Nudave derepta pateant tua viscera pelle;
Ut [44] Phrygium cujus nomina flumen habet.
Saxificæ videas infelix ora Medusæ,
Cephenum multos quæ dedit una neci.
[45] Potniadum morsus subeas, ut Glaucus, equarum:
Inque maris salias, Glaucus ut [46] alter, aquas.
Utque duobus idem dictis modo nomen [47] habenti,
Præfocent animæ Gnosia mella viam.
Sollicitoque bibas, [58] Anyti doctissimus olim
Imperturbato quod bibit ore reus.
Nec tibi, si quid amas, felicius Hæmone [49] cedat:
Utque sua [50] Macareus, sic potiare tua.
Vel videas, quod jam cum flammæ cuncta tenerent,

He-

---

uxor. Vid. Hygin. f. 7. & 8. 38 Philomela. Vid. *Metam.* VI. 615. seq. 39 Quod fecit, seu fecerunt apes: hæ enim in horto ambulantem Achæum nescio quem aculeis suis visu privarunt. 40 Prometheus, cujus frater Epimetheus erat & filiam Pyrrham habebat. 41 Harpagi fil. ab Astyage Medorum Rege patri epulandus adpositus, quod Thyestæ quoque evenit. 42 Comedaris. 43 Empedoclem quidam, alii Theocritum dici existimant. 44 Marsyas ab Apolline cantu victus, & excoriatus flumini nomen dedit. 45 E Potnia civitate quæ erant. 46 Piscator. 47 Glauco tertio, Cretensi, qui venenato melle periit ob lascivum in filiam amorem. 48 Socrates. 49 Qui cum Rhodope filia, quam amavit, in sui nominis montem mutatus est. 80 Qui quum sorore Canace turpiter concubuit.

Hectoreus patria vidit ab arce puer.
Sanguine probra luas, ut 51 avo genitore creatus:
Per facinus soror est cui sua facta parens:
Ossibus inque tuis teli genus hæreat illud,
Traditur 52 Icarii quo cecidisse gener.
Utque 53 loquax in 54 equo est elisus guttur acerno,
Sic tibi claudatur pollice vocis iter.
Aut ut 55 Anaxarchus pila 56 minuaris in alta,
57 Ictaque pro solitis frugibus ossa sonent.
Utque patrem 58 Psamathes, 59 condat te Phœbus in ima
Tartara, quod natæ fecerat 60 ille suæ.
Inque tuos ea 61 pestis eat, quam dextra Chorœbi
Vicit, opem miseris Argolicisque tulit.
Utque nepos 62 Æthræ, Veneris moriturus ob iram,
Exul ab attonitis excutiaris equis.
Propter opes nimias ut perdidit 63 hospes alumnum,
Perdat ob exiguas te tuus hospes opes.
Ut veferunt fratres sex cum 64 Damasichthone cæsos,
Intereat tecum sic genus omne tuum.
Addidit ut 65 fidicen miseris sua funera natis;
Sic tibi sint vitæ tædia justa tuæ.

51 Adonis, quem Myrrha ex Cinyræ patris amore peperit. 52 Ulysses, quem interemit Telegonus filius. 53 Anticlus, cujus fauces ab Ulysse ita compressæ sunt, ut moreretur. 54 Equo Trojano, in quo inclusus cum ceteris erat Anticlus. 55 Abderita philosophus, a Nicocreonte mortario imponi, & ferreis pistillis contundi jussus. Vid. *Val. Max.* III. 5. *Laertius* in ejus vita. *Cicero* Tuscul. Quæst. 2. 22. 56 Mortario. 57 Tusa. 58 Crotopum, quem Phœbus telis confecit. 59 Interficiat. 60 Sc. Crotopus, qui filiam Psamathen, ab Apolline vitiatam, interemit.

61 Monstrum Argivis ab A-polline immissum, matrum-que e sinu filios rapiens, quo-Chorœbus interfecit. 62 Hi-polytus, ira Veneris co-temtæ a consternatis equ-discerptus. *Noster Fastor.*

Hyppolite infelix, vell-coluisse Dionen,
Quam consternatis dir-pereris equis.

63 Polymnestor, Rex Thr-ciæ, qui Polydorum suæ -dei commissum, cupiditat-auri, quod is adtulerat, i-terfecit. 64 Amphionis & Ni-bes fil. ab Apolline cum -ptem fratribus & sororibus i-terfectus est. 65 Amphion, q-se, interfectis liberis, ip-

tque soror 66 Pelopis, saxo dureris oborto,
Et læsus lingua 67 Battus ab ipse sua.
era si misso vacuum jaculabere disco,
Quo puer 68 Oebalides, ictus ab 69 orbe cadas.
i qua per alternos 70 pulsabitur unda lacertos,
Omnis 71 Abydena sit tibi pejor aqua.
Comicus ut liquidis periit, dum nabat, in undis;
Et tua sic 73 Stygius strangulet ora liquor.
ut ubi ventosum superaris naufragus æquor,
Contacta pereas, ut Palinurus, humo.
Itque 74 cothurnatum vatem 75 tutela Dianæ,
Dilaniet vigilum te quoque turba canum.
ut tu 76 Trinacrii salias super ora 77 gigantis,
Plurima qua flammas 78 Sicanis Ætna vomit.
)iripiantque tuos insanis unguibus artus
79 Strymoniæ matres; Orpheos esse 80 ratæ.
Jatus ut 81 Althææ flaminis absentibus arsit,
Sic tuus ardescat stipitis igne rogus.
Jt nova Phasiaca compressa est 82 nupta corona,
Utque pater nuptæ, cumque parente domus.
Jt cruor Herculeos abiit diffusus in artus;
Corpora pestiferum sic tua virus edat.
Qua sua 83 Penthiden 84 proles est ulta Lycurgum,
Hæc maneat teli te quoque plaga novi.
Utque 85 Milon, 86 robur diducere fissile tentes;
Nec

---

occidit. 66 Niobe. 67 Qui Mercurii furtum prodiderat. *Noster II.* Met. 68 Hyacinthus, fil. Oebali, a Phœbo per *imprudentiam* occisus in disci lusu. 69 Disco. 70 Si natandum tibi *forte* fuerit. 71 Freto inter Sestum & Abydum, quo Leander periit. De quo vide elegantiss. Musæi Grammatici carmen, quod olim ipsi etiam explicatum dabimus. 72 Vel Terentius, vel Eupolis, de quo Suidas. 73 Mori cogens, effective, 74 Euripidem. *Val. Maximus* IX. 12. 75 Canes tutela Dianæ, i. e. qui Dianæ templum custodiebant. 76 Empedocles Agrigentinus in Ætnam se præcipitavit. 77 Enceladi, qui sub Ætna jacere fingitur. 78 Sicula. Sicana. 79 Thraciæ mulieres, a Strymone Thraciæ fl. 80 Putantes esse artus Orphei, quem mulieres dictæ dilaniarunt. 81 Uxor hæc Oenei Regis Calcedoni, Mater Meleagri. *Ovid. Metam.* VIII. 447. 82 Creusa, fil. Creontis, quæ cum tota regia igne periit. 83 Penthei filium. 84 Butes, Lycurgi fil. qui ob sublatum a Baccho patrem, Sacerdotes Bacchi omnes occidit. 85 Crotoniates, qui manibus ab arbore discissa retentis periit. Vid. de eo *Gell.* XV. 16. *Val. Max.* IV. 12. 86 *Eine Stein*

Nec possis captas inde referre manus.
Muneribusque tuis lædaris, ut 87 Icarus; in quem
Intulit armatas ebria turba manus.
Quodque dolore necis patriæ pia 88 filia fecit
Vincula per laquei fac tibi guttur eant.
Obstructoque famem patiaris limine tecti,
Ut legem pœnæ 89 cui dedit ipsa parens.
Illius exemplo 90 violes simulacra Dianæ,
Aulidis a portu qui leve vertit iter.
91 Naupliadæve modo ficto pro crimine pœna
Morte luas, nec te non meruisse juvet.
Æthalion vita spoliavit ut Isidis hospes,
Quem memor a sacris nunc quoque pellit Ion;
Utque Melanthea tenebris a cæde latentem
Prodidit officio luminis orba parens:
Sic tua conjectis fodiantur pectora telis;
Sic precor auxiliis impediare tuis.
Qualis equos pacto, quos fortis agebat Achilles,
Acta 92 Phrygi timido est, nox tibi talis eat
Nec tu quam 63 Rhesus somno meliore fruaris
Quam comites Rheso tum necis, ante viæ
Ut quos cum Rutulo morti 94 Rhamnete dederun
Impiger 95 Hyrtacides, Hyrtacidæque 96 comes.
97 Cliniadæve modo circumdatus ignibus atris
Membra feras Stygiæ semicremata rati.
Utve Remo muros auso transire recentes,
Noxia sint capiti rustica tela tuo.
Denique, Sarmaticas inter Geticasque sagittas,
His precor ut vivas, & moriare locis.
Hæc tibi tantisper subito 98 sint missa libello
Immemores ne nos esse querare tui.

I 5 Pau

Eiche. 87 Qui colonos Atticæ vini usum docuit, qui eo ebrii facti venenum sibi esse datum existimantes Icarum necarunt. 88 Erigone, quæ ob Icari patris mortem laqueo se induit. 89 Alcitha Pausaniæ mater, quæ lapides ad occludendum fil. apportavit. *Nepos* IV. 5. 3. *Siculus* XI. 45. 90 Cape de Ajace Oilei, qui violata in Palladis templo Cassandra naufragium fecit. 91 Pala dis, Nauplii fil. lapid est obrutus ab Ulysse ficto mine, quod a Priamo in G corum proditionem corru se fuerit passus. 92 *Dolon* *Iliad.* X 98 Rex Thraciæ. vius ad Æn. I. 94 Rha Rutulus cum multis aliis castris interfecti sunt. 95 sus fil. Hyrtaci. 96 Eur lus. 97. Alcibiadis Vid. C *Nepot.* VII. 10 98 Subito fc

auca quidem, fateor: 99 sed Di dent plura 100 rogatis,
Multiplicentque suo 101 vota favore mea.
oſtmodo plura leges, & nomen 102 habentia verum,
Et 103 pede quo debent acria 104 bella geri.

), 99 Sc. hæc sunt. 100 qui tibi precatus sum. 1 Diras imprecationes. 102 quibus exprimatur tuum men. 103 Scripta carmine nbico. 104 Contentiones, diræque perſcribi: quod ad ejuſmodi materiam, diras nempe imprecationes & convicia, maxime aptum genus Jambicum eſt.

IN.

INDEX

VERBORUM ET RERUM IN LIBRIS EX PONTO ET IBIDE CONTENTORUM.

A

Ca-

D.

Fa-

Hy-

Les-

Na-

N

O

P

Pal-

Præ-

-- ver-

T

V